

ISSN : 2630-0761 (Print)

ISSN : 2774-1370 (Online)

2023

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม

**วารสารครุศาสตร์
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**

***Education journal
Faculty of Education,
Nakhon Sawan Rajabhat University***

 [https://edu.nsrุ.ac.th/2018/index.php](https://edu.nsrु.ac.th/2018/index.php)

 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ 9 ถนนสวรรค์วิถี ตำบลนครสวรรค์ตก
อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60000
Tel : +669 0978 7771
Email : edujournal@nsru.ac.th

ISSN: 2630-0761 (Print)

ISSN: 2774-1370 (Online)

วารสารครุศาสตร์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

EDUCATION JOURNAL
Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

วารสารราย 4 เดือน ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2566

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ที่ 9 ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000
โทร. 0-5621-9100 ต่อ 2102
<http://edu.nsrj.ac.th/2018/>

วารสารครุศาสตร์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วัตถุประสงค์

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ บทความวิชาการ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยฯ รวมถึงผลงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ ความก้าวหน้าในงานวิจัย และเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์นักวิชาการ และนักศึกษา ต่อสาธารณชน

เจ้าของวารสาร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภัคดีจิตร

Assoc.Prof.Dr.Yaowares Pakdeejit

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันวิสาข์ พูลทอง

Asst.Prof. Wanwisa Phulthong

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์

Prof. Dr.Anurak Panyanuwat

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chiang Mai University

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด

Assoc.Prof.Dr.Boonchom Srisa-Ard

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์

Assoc.Prof.Dr.Chaiwat Sutthirat

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University

รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ แก้วอุไร

Assoc.Prof.Dr.Wareerat Kaewurai

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

Prof. Dr.Teera Runcharoen

สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่ง

ประเทศไทย

Association of Professional Development of

Educational Administration of Thailand

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์

Assoc.Prof.Dr.Nuntiya Noichun

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน

Asst.Prof.Dr.Teeppipat Suntawan

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาธิพย์ งามนิล

Asst.Prof.Dr.Suthathip Ngamnin

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) คือ	ฉบับแรกของปี	มกราคม – เมษายน
	ฉบับที่สองของปี	พฤษภาคม – สิงหาคม
	ฉบับที่สามของปี	กันยายน – ธันวาคม

ศิลปกรรม

นางสาวณัฐชา นิมทอง
Miss.Natthacha Nimthong
นางสาวจรินทร์ สุขขานน
Miss.Jarinton Sukkanon

ภาพปก

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร และนางสาวณัฐชา นิมทอง

สำนักงาน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ที่ 9 ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000
โทร. 0-5621-9100 ต่อ 2102
<http://edu.nsruc.ac.th/2018/>

บทความที่นำมาตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบเป็นขั้นแรก แล้วจัดให้มีกรรมการภายนอกร่วม
กลั่นกรอง (Peer Review) และประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double - Blind
Peer Review คือปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.วรภุช ถิ่นอ่อนช้าง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาตี ปณัธราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงค
รองศาสตราจารย์ ดร.อนุวัติ คุณแก้ว
รองศาสตราจารย์ ดร.สรวงพร กุศลส่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ ชาวประทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ฝาระนัด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฎ สุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนัย กิรีศิริตันะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยะบุญธง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณตนนท์ เกียรติประภากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรังกูล วรบำรุงกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ เตชะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์คมกริช บุญเขียว
อาจารย์ ดร.ภูวคณ จุลสุคนธ์
อาจารย์ ดร.มีนมาส พรานป่า
อาจารย์ ดร.พนัส จันทร์ศรีทอง
อาจารย์ ดร.ประยงค์ หัตถพรหม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยทักษิณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยนครพนม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ วิชชุกรนนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รุ่งทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา หอมบุปผา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาทิพย์ งามนิล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภากร โพธิ์ตั้ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิกา พรหมมาศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพร ปาณาวงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภัสสร สนิธิรักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร ช่อมพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิกร แก้วทอง
อาจารย์ ดร.ไกรวิษฐ์ ดีเอม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สารจากบรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษา รวมถึงผู้ที่สนใจได้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ งานวิจัย ผลงานวิชาการและผลงานสร้างสรรค์อื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ ซึ่งนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติด้วยการสร้างองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัย การศึกษาค้นคว้าและการเรียบเรียงผลงานทางวิชาการ โดยในฉบับปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2566 นี้ วารสารได้ผ่านการรับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2

ในฉบับนี้ได้นำเสนอบทความวิจัย จำนวน 22 เรื่อง ทั้งนี้ ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์สาขาจำนวน 3 ท่าน ซึ่งถือเป็นมาตรฐานทางวิชาการที่ทางกองบรรณาธิการให้ความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาและส่งเสริมการนำเสนอผลงานวิจัยและผลงานวิชาการสู่สาธารณชนและแวดวงวิชาการต่อไป

กองบรรณาธิการ ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านร่วมพิจารณาผลงานทางวิชาการ ขอขอบคุณนักวิชาการที่ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของวารสาร โดยส่งบทความลงตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง และหวังอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและหากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะใดในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภัคคีจิตร
บรรณาธิการวารสารครุศาสตร์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ทัศนะ แนวคิด และรูปแบบการนำเสนอบทความในวารสารนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่ละคน การนำบทความหรือส่วนหนึ่งของบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ ให้อ้างอิงแสดงที่มาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนบทความ และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์ และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินอิสระตรวจอ่านบทความแล้ว

สารบัญ

	หน้า
วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	ก
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ	ง
สารจากบรรณาธิการ	จ
สารบัญ	ฉ
การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1	
A Study of The Characteristics of Professional Administrators under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1	1
<i>ณัฐทิชา เมืองหนองจอก, ทินกร ชอัมพงษ์, เยาวเรศ ภัคศิริจิตร</i>	
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	
The Development of a Training Curriculum on The School Curriculum Making for Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students at Lampang Rajabhat University	14
<i>ปริญญาภาส สีทอง</i>	
การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	
Research-Based Learning Management to Promote Research Competency for Graduate Diploma Teaching Profession Students, Lampang Rajabhat University	28
<i>ปรารธนา ไก่วิทยากร, เบญจมาศ พุทธิมา</i>	
การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมทักษะวิศวกรรมสังคม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	
The Development of Lifelong Learning Video Media to Promote Social Engineering Skills for Lampang Rajabhat University Students	39
<i>กนิษฐกานต์ ปันแก้ว, ปราโมทย์ พรหมจันทร์</i>	
การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี	
The Development of English Reading Skill with Phonics for the Lower Primary Students in Surat Thani Province	50
<i>กนกกาญจน์ กิตติชาติเขวลิต</i>	
สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2	
School Administrators' Competencies in the Digital Age under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2	
<i>กิตติภูมิ เรืองเสน, สุภาวดี ลากเจริญ</i>	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี The Relationship Between Teacher's Motivation and School Effectiveness Under Secondary Educational Service Area Office KANCHANABURI	72
<i>พิชญ์สุดา จำปาสัก, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์, ประเมศร์ กลิ่นหอม</i>	
ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของประชาชนที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ Effects of Self-Directed Program on Exercise with Muay Thai Skills on the Development of Physical Fitness in Untrained Adults	83
<i>ทองศักดิ์ ทองศรีสุข</i>	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง Factors Affecting the Operation of The Student Care and Support System of Schools under The Secondary Educational Service Area Office Singburi Angthong	94
<i>ศิริลักษณ์ ดี้วสุวรรณบวร, ทินกร ชอัมพงษ์, เขียวเรศ ภัคจิตติ</i>	
การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 The Participative Administration of Administrators under Chonburi Primary Educational Service Area Office 1	108
<i>ศุภลักษณ์ ปะโปตินัง, อุไร สุทธิแย้ม</i>	
การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี The Students Affairs Administration of Schools under Secondary Education Service Area Office Kanchanaburi	120
<i>ธีรเสฏฐ์ โพธิ์นิล, นิพนธ์ วรรณเวช, สาโรจน์ เผ่าวงศากุล</i>	
แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 The Guidelines of Desirable Characteristics of Administrators in digital Era Under the Office of Phichit Primary Educational Service Area office 1	131
<i>ธนิดา เกตุสุภานันท์, นันธวัช นูนารถ, ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์</i>	
แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร Development Guidelines for Learning Organization of Basic Education Schools under the Don Mueang District Office; Bangkok Metropolitan	145
<i>มินา นามชิน, มินมาส พรานป่า</i>	
การศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 A Study of the Problems of Using Information Technology for School Administration in the Office of Suphanburi Primary Educational Service Area 3	157
<i>ชลธิชา ดวงจินดา, ธีรพจน์ แนบเนียน, ไกรวิษณุ ดีเอม</i>	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การศึกษาปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 A Study of Problems of The Implementation of Professional Learning Community Principle in Schools under The Office of Suphanburi Primary Educational Service Area 3 <i>ขวัญจิรา แดงทอง, ไกรวิชญ์ ดีเอม, อีรพจน์ แนบเนียน</i>	170
การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 The Study of The Academic Leadership Director in School under The Office of Suphanburi Primary Educational Service Area 3 <i>ปณิตดา สระคำ, ไกรวิชญ์ ดีเอม, อีรพจน์ แนบเนียน</i>	182
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ Factors Affecting Internal Quality Assurance Operation in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhonsawan <i>ศิริวรรณ จันทับ, ทินกร ชอัมพงษ์, เขียวเรศ ภัคดีจิตร</i>	194
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร Factors Affecting on Desirable Characteristics and Desirable Quantities of Teachers in Schools under The Secondary Educational Service Area Office Kamphaengphet <i>ปรมินทร์ บุญพันธ์, ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงค</i>	208
ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 Digital Leadership of School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 <i>คมสันท์ จันสอน, อุไร สุทธิแย้ม</i>	219
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 Factors affecting the organizational health in the New Normal of Schools under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1 <i>สุภาวรรณ คำระมาต, ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงค</i>	232
การวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนาทักษะการอ่านตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ Action Research on the Development of Reading Skills Based on Assessment Guidelines on Learners' Reading Proficiency for Prathomsuksa 1 Students using Integrated Learning Management <i>สไบทิพย์ เกษแก้ว, นาฏยาพร บุญเรือง, รชฎ สุวรรณภู</i>	245
การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ Characteristics of School Administrators in 4.0 Era in the Lom Kao Nam Nao Khao Kho Consortium under the Secondary Educational Service Area Office Phetchabun <i>วิภาวี ภูมิประเทศ, จารุวรรณ นาดัน</i>	257

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	269
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	270

การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เพชรบูรณ์ เขต 1

A Study of The Characteristics of Professional Administrators under
Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1

ณัฐทิชา เมืองหนองจอก¹, ทินกร ชอัมพงษ์², เยาวเรศ ภัคดีจิตร³

Nutticha Muangnongjok¹, Thinnakorn Cha-umpong², Yaowares Pakdeejit³

Corresponding Author E-mail: nutticha.m@nsru.ac.th

Received: 2022-12-13; Revised: 2023-02-07; Accepted: 2023-02-14

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ครู จำนวน 291 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ที่มีค่าความเที่ยง 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคุณลักษณะด้านที่มีสูงที่สุด คือ ด้านบุคลิกภาพ รองลงมา คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านสังคมและชุมชน ด้านวิชาการ ด้านการจัดการระบบ ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่จำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นของครูที่จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this this research were to study the level and compare the teachers' opinions on the characteristics of professional administrators under the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1 classified by education level, work experience and school size. The sample consisted of 291 teachers, using simple random sampling method. The research instrument was a questionnaire according to academic affairs management of small schools with a reliability coefficient of .97. The data were statistically analyzed by percentage, mean, and standard deviation, t-test independent, and analysis of variance (One-way ANOVA), and Scheffe's method. The study findings were as follows:

1) The level of characteristics of professional administrators in overall were at a high level when considered in each aspect, it was found that the highest of characteristics was personality, followed by the morality and ethics, social and community, academic, system management, vision and executive self - development, respectively. and 2) The comparison of the teachers' opinions on the characteristics of professional administrators found that the teachers' opinions classified by education level in overall were not different. Meanwhile, The teachers' opinions classified by work-experience and classified by school size was the statistically significant difference at .05 level.

Keywords: Characteristics of Professional Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ การจัดการการศึกษาควรจัดให้เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศ สามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย และเพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 รัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคลตามความถนัด ความต้องการและความสนใจ เพื่อให้มีอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ตลอดจนมีการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยให้การศึกษาและการเรียนรู้ที่ครอบคลุมคนทุกช่วงวัย มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพสถานศึกษาทุกระดับการศึกษา สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ให้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะคุณลักษณะสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 108)

ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาอย่างแท้จริงและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพในการบริหารสถานศึกษา จึงจะสามารถนำการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ ถึงจะได้เรียกว่าผู้บริหารมืออาชีพหรือผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพต้องมีความเป็นนักบริหารจัดการ มีความเป็นผู้นำทางการศึกษา มีความเป็นผู้มีความสามารถทางวิชาการ มีความเข้าใจในเรื่องของการปฏิรูปการศึกษา มีความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและสังคม และยังต้องมีคุณลักษณะส่วนบุคคล อันได้แก่ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการแสวงหาแหล่งเงินทุน/บริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ มีคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทยและต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีผู้บริหาร นอกจากนี้จะเป็นผู้บริหารมืออาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ แล้วยังต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีขององค์กร สร้างความศรัทธาเชื่อมั่นจากผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะด้านการจัดการศึกษาอันเป็นวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญด้วย ผู้บริหาร

สถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพที่จะนำพาการบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา (เลิศณรงค์ นามวงศ์ชัย. 2562: 2-3)

การบริหารสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้บริหารมืออาชีพถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นในการบริหารงานต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งจากการรายงานผลการดำเนินงานปีการศึกษา 2564 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 บางคนเป็นผู้บริหารใหม่ ที่ผ่านการเป็นครูผู้สอนมาก่อน ทำให้ลักษณะการแสดงพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปลี่ยนไป ส่งผลให้ผู้บริหารต้องมีการปรับตัว ซึ่งพบว่าผู้บริหารบางส่วนยังขาดคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ บริหารงานโดยอาศัยอำนาจตามขอบเขตหน้าที่ที่ระบุตามกฎหมายหรือข้อกำหนดเท่านั้น ไม่สามารถกระตุ้นการสร้างระบบความคิด จุดประกายความคิดให้ผู้ตามแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ ๆ มุ่งเน้นความสำเร็จของโรงเรียน โดยไม่ค่อยมีความกระตือรือร้น ไม่ค่อยมีความมุ่งมั่นต่อการปฏิบัติงานในการพัฒนาองค์กร ผู้บริหารบางองค์กรไม่ค่อยส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรของตนเอง ขาดการให้ขวัญและกำลังใจ การส่งเสริม และพัฒนาผู้ตาม ตามความสนใจ และไม่สามารถนำนวัตกรรมการบริหารมาใช้ในการปฏิบัติให้เกิดผลจริง นอกจากนี้ผู้บริหารมีงานจำนวนมากในการบริหารงาน จึงทำให้ไม่มีเวลาในการแสวงหาความรู้มาพัฒนาตนเอง ไม่ค่อยมีการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ทำให้ไม่ค่อยมีความเป็นผู้นำด้านความรู้และไม่สามารถนำความรู้มาพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นผลทำให้ไม่ได้รับการยอมรับจากครูและชุมชน และผู้บริหารยังมุ่งงานเพียงอย่างเดียว โดยขาดการคำนึงถึงการสร้างโอกาสในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งการที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จะต้องขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จึงได้กำหนดพันธกิจ ข้อ 4 ไว้ว่า พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1. 2564: 115)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ที่แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของผู้บริหารมืออาชีพ

ผู้บริหารมืออาชีพเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา การบริหารจะดำเนินไปได้ด้วยดีบรรลุวัตถุประสงค์ และประสบความสำเร็จได้ขึ้นจะต้องขึ้นอยู่กับคุณลักษณะหลายประการของผู้บริหาร ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของผู้บริหารมืออาชีพ ไว้ดังนี้

ธนวัฒน์ สายนภา (2559: 17) กล่าวว่า ผู้บริหารมืออาชีพ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารองค์การให้ประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เป็นที่ยอมรับจากผู้ร่วมวิชาชีพ ประชาชน และสังคม

สุพัฒนา วิเศษวิสัย (2559: 12) กล่าวว่า ผู้บริหารมืออาชีพ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารได้อย่างยอดเยี่ยม สามารถผลิตผลงานที่โดดเด่นแตกต่างจากผู้บริหารอื่น ๆ มีการใช้หลักวิชาประยุกต์กับความสามารถ มีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานควบคู่กับยุทธศาสตร์หรือหลักการต่าง ๆ อย่างสูงสุดและพร้อมที่จะนำพาองค์กร ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ชินาพัฒน์ งามพิพัฒน์พงษ์ (2560: 26) กล่าวว่า บริหารมืออาชีพ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารได้อย่างยอดเยี่ยม ใช้หลักวิชาประยุกต์กับความสามารถ มีการใช้ศิลปะหรือยุทธศิลป์ควบคู่กับยุทธศาสตร์หรือหลักการต่าง ๆ ในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบาย สามารถผลิตผลงานที่โดดเด่นแตกต่างจากผู้บริหารอื่น ๆ มีความเป็นผู้ที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานอย่างสูงสุดและพร้อมที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

พนิดา โสตสงศ์ (2560: 19) กล่าวว่า ผู้บริหารมืออาชีพ หมายถึง ผู้บริหารที่มีการใช้หลักวิชาประยุกต์กับความสามารถ มีการใช้ศิลปะหรือยุทธศิลป์ควบคู่กับยุทธศาสตร์หรือหลักการต่าง ๆ ในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบาย

เลิศณรงค์ นามวงศ์ชัย (2562: 14) กล่าวว่า ผู้บริหารมืออาชีพ หมายถึง ผู้ที่มีความรอบรู้ มีความสามารถ มีประสบการณ์ในการบริหารงาน มีผลงานที่โดดเด่น ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือนโยบายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการประยุกต์แนวทางต่าง ๆ แล้วนำไปสู่การปฏิบัติ เป็นผู้ที่มีทั้ง “ศาสตร์” และ “ศิลป์” ในการบริหารงาน มีความพยายามและอดทน มุ่งมั่นทำงาน และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้บริหารหรือองค์กรอื่น ๆ ได้

สรุปได้ว่า ผู้บริหารมืออาชีพ หมายถึง ผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นผู้ที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานอย่างสูงสุดและพร้อมที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ความสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพ

การบริหารสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์นั้น ผู้บริหารมืออาชีพถือว่ามีสำคัญและจำเป็นในการบริหารงานต่าง ๆ ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพไว้ ดังนี้

พนิดา โสตสงศ์ (2560: 22) กล่าวว่า ผู้บริหารมืออาชีพ มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการศึกษาไทย เพราะการศึกษาจะต้องปรับระบบและพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ เพื่อบริหารและจัดการด้านการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ผู้บริหารมืออาชีพยังมีความสำคัญต่อองค์กร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพราะถ้าได้ผู้บริหารมืออาชีพแล้วจะมีความมั่นใจได้ว่าองค์กรนั้น จะสามารถแข่งขันกับองค์กรต่าง ๆ และมีผลงานที่มีคุณภาพได้

เลิศณรงค์ นามวงศ์ชัย (2562: 15) กล่าวว่า ผู้บริหารมืออาชีพ มีความสำคัญอย่างมากเพราะในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม มีการปฏิรูปการศึกษาให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผู้บริหารที่มีความเป็นมืออาชีพ จึงจะสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

นิตากร กองอุดม (2562: 18-19) กล่าวว่า ความสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพจะต้องเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นคนที่สามารถมองผลงานได้โดดเด่น เป็นผู้สร้างผลงานและเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลงาน สามารถแข่งขันกับองค์กรอื่น ๆ ได้ อย่างมั่นใจ คุณสมบัติเฉพาะตัวคาแรคเตอร์ผู้บริหารมืออาชีพคือผู้บริหารที่มีความโดดเด่น เป็นผู้บริหารที่ทรงประสิทธิภาพ เป็นผู้ลงมือทำ

สรุปได้ว่า ผู้บริหารมืออาชีพ มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเนื่องจากการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาได้นั้น จะต้องขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นมืออาชีพในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่กำหนดไว้

บทบาทของผู้บริหารมืออาชีพ

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา ในขณะที่เดียวกันการจัดการศึกษาจะปรับระบบและพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ เพื่อบริหารจัดการการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารมืออาชีพไว้ ดังนี้

นฤมล ศรียาเทพ (2560: 23) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพต้องมีบทบาทที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ บทบาทในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป รวมถึงการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีเป็นผู้กำหนดทิศทาง เป็นนักจัดการ เป็นผู้แก้ปัญหา เป็นผู้สร้างแรงจูงใจ เป็นนักคิด นักปฏิบัติ เป็นผู้ตัดสินใจ โดยการบริหารงานแบบบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และที่สำคัญการเป็นผู้นำทางวิชาการจึงจะนำพาสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

พนิดา โสตสงศ์ (2560: 27) กล่าวว่า ผู้บริหารมีอาชีพ มีบทบาทที่ต้องปฏิบัติในด้านวัตถุประสงค์ การวางแผน การจัดการ การปฏิบัติงานด้านประเมินผล เป็นนักคิด นักปฏิบัติ เป็นผู้ตัดสินใจ ใฝ่ต่อข้อมูล เพิ่มพูนวิสัยทัศน์ ชื่อสัตย์ และสร้างสรรค์ผลงาน ประสานสิบทิศ คิดสร้างสรรค์วิธีการทำงานใหม่ จูงใจเพื่อนร่วมงาน ทนทานต่ออุปสรรค รู้จักยืดหยุ่นตามสถานการณ์ บริหารงานแบบมีส่วนร่วม บริหารการสอนและด้านวิชาการ รักษาระเบียบวินัย ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ ประเมินผล แก้ปัญหา บริหารบุคคล บริหารทรัพยากร ประชาสัมพันธ์เป็นประธานในพิธีการ เป็นผู้นำกลุ่ม เป็นผู้จัดที่เทียบแหลม และมีบทบาทในฐานะที่เป็นนักปฏิบัติที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

คมสันต์ วงษ์ชาติ (2561: 21-22) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพที่ควรมีคือ เป็นผู้วางแผน กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติ จัดระบบงานและมอบหมายงานให้บุคลากรตรงกับความรู้ความสามารถ มีการนิเทศงาน ตัดสินใจแก้ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงาน สร้างแรงจูงใจแก่บุคลากร สร้างความสัมพันธ์และประสานงานกับบุคคลภายในและภายนอก เป็นตัวแทนหน่วยงาน ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอ และพัฒนาระบบการทำงานขององค์กรอย่างต่อเนื่อง

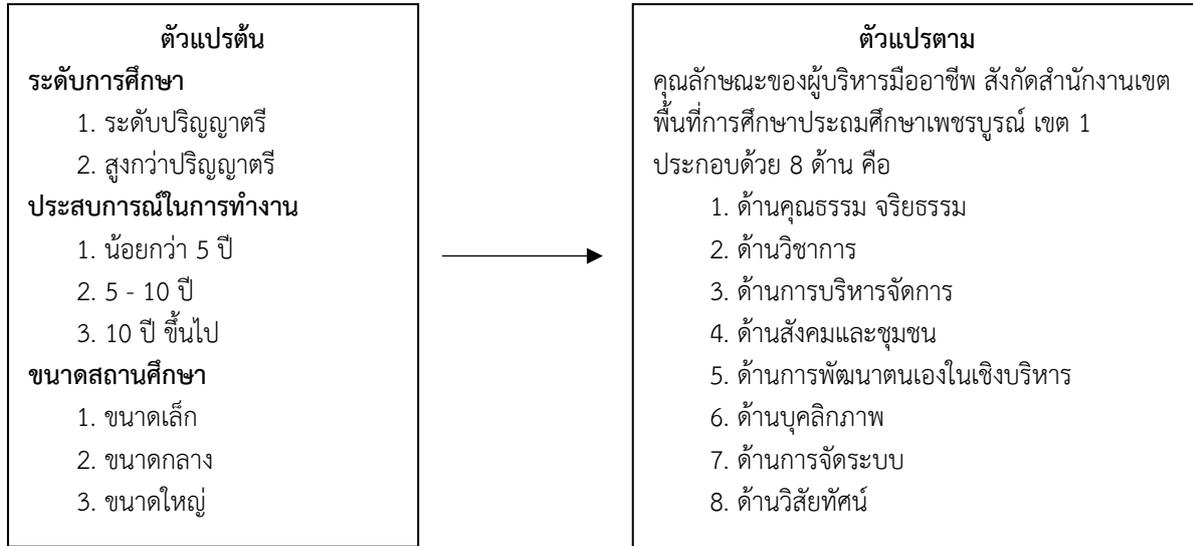
สรุปได้ว่า ผู้บริหารมีอาชีพ มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา คือ เป็นผู้กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงในการดูแล ควบคุมกำกับและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการทำงานในส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายที่ได้วางไว้ ดังนั้น ความก้าวหน้า หรือ ความล้ำหลังของสถานศึกษาและคุณภาพของนักเรียน จะขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา

คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ

คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ สรุปพลได้ว่า แบบอย่างพฤติกรรมหรือสิ่งที่ปรากฏให้เห็นหรือคุณลักษณะประจำตัวของผู้บริหารที่มีหลักวิชาประยุกต์กับความสามารถใช้ศิลปะควบคู่กับยุทธศาสตร์หรือหลักการต่าง ๆ ในการบริหารที่ทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล มี 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม
2. ด้านวิชาการ
3. ด้านการบริหารจัดการ
4. ด้านสังคมและชุมชน
5. ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร
6. ด้านบุคลิกภาพ
7. ด้านการจัดระบบ
8. ด้านวิสัยทัศน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,134 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางเครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 291 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู โดยศึกษาใน 8 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านวิชาการ 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านสังคมและชุมชน 5) ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร 6) ด้านบุคลิกภาพ 7) ด้านการจัดระบบ และ 8) ด้านวิสัยทัศน์

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเกี่ยวกับการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ
2. ศึกษารูปแบบและวิธีสร้างแบบสอบถามและเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบความคิดได้แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ จำนวน 66 ข้อ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 66 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ให้มีความถูกต้องและชัดเจน โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีรายนามดังต่อไปนี้

5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์ อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

5.2 ดร.สมภาพร ลีภยรัตน์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2

5.3 ดร.กัลยาณี รัตนบุตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยสะแก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

6. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อนำโดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าคุณคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยนำคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้ ซึ่งใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ (สายทิพย์ ยะฟู, 2560: 128-129) ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา

7. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งข้อคำถามเดิมมี 66 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มีข้อคำถามที่ไม่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์มีจำนวน 2 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ 0.33 และข้อที่วัดได้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์มีจำนวน 64 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

8. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ได้แก่ โรงเรียนบ้านยางลาด โรงเรียนบ้านน้ำลาด และโรงเรียนคลองห้วยนาพัฒนาการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ระหว่างวันที่ 20-24 มิถุนายน 2565

9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

10. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ศึกษาพบผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ทาง Google Forms ระหว่างวันที่ 1 - 14 กรกฎาคม 2565

3. ผู้ศึกษาขอรับแบบสอบถามทาง Google Forms โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับครบทั้ง 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย หาค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา นำมาวิเคราะห์สถิติ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแบ่งเป็น 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way

ANOVA) ด้วยสถิติ (F - test) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับคุณลักษณะสูงสุด 2 อันดับแรก และอันดับสุดท้าย ของการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพทั้ง 8 ด้าน คือ

1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม รองลงมา คือ ผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี และข้อที่มีระดับคุณลักษณะต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในด้านมาตรฐานทางจริยธรรมในวิชาชีพชั้นสูง

1.2 ด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการสนับสนุนสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่าง รองลงมา คือ ผู้บริหารมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และข้อที่มีระดับคุณลักษณะ ต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

1.3 ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะสูงสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน และตัดสินใจในการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ รองลงมา คือ ผู้บริหารจัดทำแผนกลยุทธ์สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในปัจจุบัน และข้อที่มีระดับคุณลักษณะต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน

1.4 ด้านสังคมและชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและกิจกรรมของสถานศึกษาไปสู่ชุมชน รองลงมา คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา และข้อที่มีระดับคุณลักษณะต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้นำชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน

1.5 ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะสูงสุด คือ ผู้บริหารพัฒนาตนเองด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับการบริหารงานตามบริบทขององค์กร รองลงมา คือ ผู้บริหารนำข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนางานในองค์กรทันต่อการเปลี่ยนแปลง และข้อที่มีระดับคุณลักษณะต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารใช้นวัตกรรมเทคนิคการบริหารจัดการแนวใหม่มาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารอยู่เสมอ

1.6 ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะสูงสุด คือ ผู้บริหารแต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย ถูกต้องตามกาลเทศะ รองลงมา คือ ผู้บริหารรู้จักการวางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่การงาน และข้อที่มีระดับคุณลักษณะต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีความมั่นคงทางอารมณ์ หนักแน่น ไม่หวั่นไหวต่อปัญหาและอุปสรรค

1.7 ด้านการจัดระบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะสูงสุด คือ ผู้บริหารบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งระบบให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา รองลงมา คือ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อใช้ในการบริหารงาน และข้อที่มีระดับคุณลักษณะต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสร้างทีมงานโดยนำครู ผู้ปกครองและชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.8 ด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะสูงสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม ผลักดันบุคลากร และแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และข้อที่มีระดับคุณลักษณะต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีการระดมพลังความคิดและพลังสมอง เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสังคมและชุมชน และด้านบุคลิกภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคมและชุมชน ด้านบุคลิกภาพ ด้านการจัดระบบและด้านวิสัยทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคมและชุมชน ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ด้านบุคลิกภาพ ด้านการจัดระบบและด้านวิสัยทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เป็นผู้ที่ผ่านกระบวนการคัดเลือก และยังมีกรฝึกอบรมก่อนที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานให้ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ มีบุคลิกภาพที่ดี น่าเคารพนับถือ วางตัวเหมาะสม ถูกกาลเทศะ และเป็นที่น่าเชื่อถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด องค์กรภายนอกทั้งรัฐบาลและเอกชน ในด้านการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนวัฒน์ สายนภา (2559) พบว่า การศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของโรงเรียนในอำเภอบ่อไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญในด้านคุณธรรม จริยธรรม จึงพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม และผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี อีกทั้งผู้บริหารมีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จริญญา เกษมศรี (2560) พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีคุณลักษณะที่แสดงออกให้เห็นถึงการตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานของความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อบุคคลอื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นแบบอย่างที่ดี มีความมุ่งมั่นในการบริหารงาน เป็นผู้ประพฤติตามกฎระเบียบและจรรยาบรรณในวิชาชีพและมีวินัยในตนเอง

2. ด้านวิชาการ โดยภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารมีการสนับสนุนสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อครูในการจัดการเรียนรู้ และมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน อีกทั้งผู้บริหารพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พนมไพ ไชยบุตร (2557) พบว่า ด้านวิชาการ มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาครู บุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สามารถนำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาไปสู่อการปฏิบัติ

3. ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน และตัดสินใจในการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของครู นักเรียน และชุมชน และมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในปัจจุบัน อีกทั้งผู้บริหารสามารถระดมและบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลิศณรงค์ นามวงศ์ชัย (2560) พบว่า ด้านการบริหารจัดการ มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้ร่วมงานหรือ

ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการทำงาน เพราะจะเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ในการทำงาน ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอีกด้วย

4. ด้านสังคมและชุมชน โดยภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารมีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และกิจกรรมของสถานศึกษาไปสู่ชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญของชุมชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา อีกทั้งผู้บริหารมีการประสานงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการกิจทั้งหลายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันวิสาข์ รากสี (2559) พบว่า ด้านสังคมและชุมชน มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับสังคม ซึ่งยังได้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางนโยบาย เป้าหมายในการบริหารสถานศึกษา ส่งผลให้ชุมชนและหน่วยงานภายนอกเข้ามาร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา

5. ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร โดยภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารพัฒนาตนเองด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับการบริหารงานตามบริบทขององค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารอยู่เสมอ มีการนำข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนางานในองค์การทันต่อการเปลี่ยนแปลง อีกทั้ง เข้าร่วมอบรม สัมมนา การฝึกปฏิบัติ หรือศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลิศณรงค์ นามวงศ์ชัย (2560) พบว่า ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารเป็นผู้ใฝ่รู้ รักความก้าวหน้า หมั่นศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารการศึกษา เพื่อให้มีภูมิรู้ มีความคิดที่ก้าวไกล สามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายปลายทางได้ อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

6. ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ผู้บริหารแต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย ถูกต้องตามกาลเทศะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการวางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่การงาน เพื่อเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม อีกทั้งผู้บริหารยังพุดจาสุภาพ ชัดเจน น้ำเสียงน่าฟัง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตยา ทองไทย (2556) พบว่า ด้านบุคลิกภาพ มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร มีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ มีอารมณ์มั่นคง มีกิริยามารยาทเป็นที่ยอมรับของสังคม แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน

7. ด้านการจัดระบบ โดยภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ผู้บริหารบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งระบบให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อใช้ในการบริหารงาน อีกทั้งผู้บริหารจัดลำดับความสำคัญของงานและมอบหมายความรับผิดชอบให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องได้เหมาะสมกับงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พนมไพ ไชยบุตร (2557) พบว่า ด้านการจัดระบบ มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สามารถสร้างทีมงาน พัฒนาทีมงาน ในการดำเนินการที่มีคุณภาพก็จะประสบความสำเร็จในการบริหารงาน

8. ด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม ผลักดัน บุคลากร และแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้ดำเนินงานขององค์กรให้มีทิศทางที่ดีขึ้น และมีความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อีกทั้งผู้บริหารผสมผสานวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันวิสาข์ รากสี (2559) พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความคิดกว้างไกล ชอบมองเห็นอนาคตและมีการวางแผนการทำงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาในสถานศึกษา มีการเตรียมตัวในการพัฒนาสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาตนเอง การพัฒนาครู และการพัฒนานักเรียน

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า

1. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน สามารถมองผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร จัดการ ด้านสังคมและชุมชน ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ด้านบุคลิกภาพ ด้านการจัดระบบ และสามารถสร้างความศรัทธา ความผูกพันและความพึงพอใจต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน จนเกิดเป็นการยอมรับนับถือ จึงทำให้ครูไม่ ว่าจะระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือระดับการศึกษา สูงปริญญาตรีรู้ได้ในความสามารถของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลยา เรื่องวงษ์งาม (2556) พบว่า ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ ในการทำงานน้อยมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ซึ่งอาจมี สาเหตุมาจากอายุงานที่ยังน้อย เกิดความกระตือรือร้น มีเจตคติที่ดีต่องาน ต่อเพื่อนร่วมงาน และมุ่งมั่นกับการทำงาน การสั่ง สมประสบการณ์และการเรียนรู้จากการปฏิบัติตัวของผู้บริหาร รวมทั้งความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง การยอมรับฟัง คำแนะนำจากผู้อาวุโสกว่า เพื่อความก้าวหน้าในอนาคต จึงทำให้ครูใหม่ ๆ สนใจและเรียนรู้จากผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ วรณพงษ์ พงกลาง (2562) พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามทัศนะของครู โรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ครูที่อยู่ในขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่อยู่ในสถานศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ทั้งด้านบุคลากร และงบประมาณ การจัดโครงสร้างการบริหาร มีการกระจายอำนาจการบริหาร เป็นการบริหารงานวิชาการ บริหารงาน งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป แม้สถานศึกษาขนาดใหญ่มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารงาน มีจำนวน บุคลากรมาก งบประมาณเพียงพอ แต่เมื่อมีบุคลากรจำนวนมากอาจทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานมากกว่าสถานศึกษา ขนาดเล็กและขนาดกลาง ขณะเดียวกันสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง ถึงแม้จะบริหารจัดการบนพื้นฐานความขาด แคลนภายใต้ ทรัพยากรที่จำกัด นักเรียน ครู งบประมาณที่ไม่เพียงพอ แต่ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เกิดการทำงานเป็นทีม จึงส่งผลต่อการบริหารงานอย่างมืออาชีพ ด้วยเหตุนี้ครูที่อยู่ในขนาดสถานศึกษาต่างกัน จึงมีความ คิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันวิสาข์ รากสี (2559) พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างในด้านมาตรฐานทางจริยธรรมในวิชาชีพชั้นสูง ตัดสินใจ โดยใช้กรอบความคิดทางจริยธรรม และมีพฤติกรรมแสดงออกที่บ่งบอกว่ามีคุณงามความดี

1.2 ด้านวิชาการ ผู้บริหารควรพัฒนาองค์การให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ร่วมมือกับครูวางแผนและพัฒนา หลักสูตร และเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1.3 ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรมีการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในการบริหารสถานศึกษา อย่างชัดเจน มีความยุติธรรมและเป็นกลาง สามารถเจรจา โกล่เกลี่ย ข้อพิพาท ข้อขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการปรับปรุงองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านสังคมและชุมชน ผู้บริหารควรเป็นผู้นำชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือในชุมชนในการพัฒนาการศึกษา และจัดทำแผนพัฒนาการส่งเสริม โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับการศึกษา

1.5 ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ผู้บริหารควรใช้นวัตกรรมเทคนิคการบริหารจัดการแนวใหม่มาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารอยู่เสมอ มีการแสดงความเป็นผู้นำองค์การ และชุมชนได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำเครื่องมือสื่อต่าง ๆ ที่ทันสมัย มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

1.6 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรมีความมั่นคงทางอารมณ์ หนักแน่น ไม่หวั่นไหวต่อปัญหาและอุปสรรค มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง และมีกิจกรรมายาท สุขภาพเรียบร้อย รู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ

1.7 ด้านการจัดระบบ ผู้บริหารควรสร้างทีมงานโดยนำครู ผู้ปกครองและชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาระบบสารสนเทศในการสื่อสารที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพให้มีความรวดเร็วและสะดวกสบายในการทำงานร่วมกันในสถานศึกษา และจัดระบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

1.8 ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรมีการระดมพลังความคิดและพลังสมอง เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีความสามารถในการคาดการณ์และวางแผนการในอนาคตของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และรู้แนวทางที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษานี้ทำให้ได้ทราบการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 มีระดับคุณลักษณะน้อยที่สุดในด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ผู้ศึกษาจึงขอให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

2.3 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กัลยา เรื่องวงษ์งาม. (2556). **คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การจัดการการศึกษา). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- คมสันต์ วงษ์ขาลี. (2561). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จริญญา เกษมศรี. (2560). **คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาศูนย์ชายแดนอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชินาพัฒน์ งามพิพัฒน์พงษ์. (2560). **คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธนวัฒน์ สายนภา. (2559). **การศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพของโรงเรียนในอำเภอบ่อไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

- นฤมล ศรียาเทพ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองพัทลุง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นิตยา ทองไทย. (2556). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพตามความเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- นิศากร กองอุดม. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพกับคุณภาพงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พนมไพ ไชยบุตร. (2557). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พนิดา โสตสงค์. (2560). คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพตามความคิดเห็นของครูสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เลิศณรงค์ นามวงศ์ชัย. (2562). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารมีอาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรรณพงษ์ พบกลาง. (2562). คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพตามทัศนะของครู โรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันวิสาข์ รากสี. (2559). การศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การวิจัยทางการศึกษา. เอกสารประกอบการสอน วิทยาการวิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1. (2564). รายงานผลการดำเนินงาน ปีการศึกษา 2564. เพชรบูรณ์: ผู้แต่ง.
- สุพัฒนา วิเศษวิสัย. (2559). ศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาผู้บริหารมีอาชีพสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษา
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
The Development of a Training Curriculum on The School Curriculum Making
for Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students
at Lampang Rajabhat University

ปริญญญา สีทอง¹

Parinyapast Seethong¹

Corresponding Author E-mail: krupoycup@hotmail.co.th

Received: 2022-12-30; Revised: 2023-02-15; Accepted: 2023-02-26

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 2) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้วยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเปรียบเทียบทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการฝึกอบรม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.70 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.77 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.93 3) แบบวัดทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ค่าความเชื่อมั่นแบบประเมินความพึงพอใจเท่ากับ 0.97 ใช้แบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียววัดเฉพาะหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่ผลการวิจัยพบว่า

1) หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและเหตุผล (2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร (3) เนื้อหาของหลักสูตร (4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ (5) การวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังได้รับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษาหลังได้รับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม, การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹ Assistant Professor, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) to construct and verify the training curriculum on school curriculum making and 2) to try out the training curriculum by school curriculum achievement test results, school curriculum making skills, and students' satisfaction toward the training curriculum. The sample group was 25 teaching profession students in the first semester of 2022 academic year, selected through cluster random sampling. The research tools were a training curriculum quality evaluation form which obtained IOC index from 0.67 to 1.00, an achievement test which provided difficulty index from 0.20 to 0.70, the discrimination index from 0.22 to 0.77, and the reliability index at 0.93, a school curriculum making skills evaluation form which obtained IOC index at 1.00, and a satisfaction evaluation form which reliability index at 0.97. The research was the one-group posttest only design. The data were analyzed using means, standard deviations, percentages of posttest results compared with a 70 percent criterion, and one sample t-test. The research results were found as follows:

1) The Training Curriculum on The School Curriculum Making for Graduate Diploma Program in Teaching Profession students at Lampang Rajabhat University consisted of 5 elements; principles and reasons, objective, content, activity and and evaluation. The training curriculum was then verified by experts found that the training curriculum was the highest level. 2) The students achieved highest achievement scores than the 70 percent criterion, a significant .05 statistical level. They also achieved highest school curriculum making skills than the 70 percent criterion, a significant .05 statistical level. and the students' overall satisfaction with the training curriculum was at highest level.

Keywords: Training Curriculum Development, School Curriculum Making

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีการเคลื่อนไหวในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตน โดยมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ขึ้นเพื่อเป็นเป้าหมายและใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีในโลกยุคปัจจุบัน มาตรฐานการเรียนรู้เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงจุดหมายปลายทางของการศึกษาว่าอะไรคือสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนทุกคนรู้และปฏิบัติได้ เพื่อการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีในสังคมและสำหรับการศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป สำหรับประเทศไทยนั้นได้มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและเกณฑ์ในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเสมือนกรอบทิศทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถซึ่งเป็นพื้นฐานจำเป็นในโลกปัจจุบัน ในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐาน และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรอิงมาตรฐานเป็นอย่างดี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 2-3)

ในส่วนของนโยบายด้านการผลิตครู ครูสภาได้กำหนดข้อบังคับครูสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ข้อ 6 (ก) ระบุว่า ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่ครูสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้ในเรื่อง 1) การเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษา ในการวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ 3) เนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 4) การวัดประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน 5) การใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา 6) การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา และข้อ 11 (ข) ระบุว่า ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการเรียนรู้ในเรื่อง 1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2) บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ ที่สามารถพัฒนา

ผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิด และมีความเป็นนวัตกร (ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4). 2562) ซึ่งในการพัฒนาครูสามารถแบ่งกลุ่มครูที่จะพัฒนาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มครูประจำการ ซึ่งเป็นผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูอยู่แล้ว ควรได้รับการพัฒนาเพื่อพัฒนาความรู้ความชำนาญที่มีอยู่เดิมให้มีความก้าวหน้าและทันสมัย เพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นมืออาชีพมากขึ้น และ 2) กลุ่มครูก่อนประจำการ เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตหรือศึกษาศาสตรบัณฑิตหรือการศึกษาศาสตรบัณฑิต โดยควรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะออกไปปฏิบัติงานครู (นันทกาญจน์ ชินประหัชชวี. 2553: 8) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะกลุ่มครูประจำการที่เข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ซึ่งถือว่าครูประจำการกลุ่มนี้เป็นกำลังสำคัญของบุคลากรครูในสถานศึกษาที่จำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่าง ๆ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ครูเป็นผู้ประเมินผู้เรียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ครูจึงมีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของตนเอง มีความสามารถในการทำนวัตกรรม และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามวัยตามพัฒนาการและตามความถนัดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูจึงต้องมีบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือเป็นนักพัฒนาหลักสูตร นั่นคือ ครูต้องมีความสามารถในการออกแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับ สมพิศ ลาสอน (2555: 21) ที่กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษาเป็นอย่างมากเพราะสามารถช่วยชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้จัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะนำไปใช้ศึกษาต่อหรือใช้ประกอบอาชีพต่อไปได้

วิธีการฝึกอบรมเป็นวิธีหนึ่งที่ยิมนำมาใช้ในการพัฒนามนุษย์ เนื่องจากการฝึกอบรมช่วยเพิ่มพูนความสามารถรวมทั้งเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมของผู้รับการฝึกอบรม และทำให้มีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น นอกจากนี้การฝึกอบรมยังเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในด้านค่าใช้จ่าย ระยะเวลา ทั้งในระดับปฏิบัติงานระดับผู้บริหาร และระดับองค์กร (สุจิตรา ธนนันท์. 2552: 47-48) และสอดคล้องกับ ไพโรจน์ เนียมนาค (2554: 1) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่มีการดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้และเกิดความชำนาญในงาน หรือเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลไปในทางที่ต้องการ ภายใต้งานไขบางประการและภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ รวมถึงเพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานในองค์กร

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่สอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร จึงเห็นความสำคัญของการพัฒนา นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางให้มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงสนใจจะดำเนินการวิจัยเรื่อง หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 โดยความรู้ ทักษะและเจตคติจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวของนักศึกษาเองและคุณค่าแห่งการเปลี่ยนแปลงยังส่งผลกับผู้เรียนจนทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ประกอบด้วย
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางกับเกณฑ์ร้อยละ 70

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางกับเกณฑ์ร้อยละ 70

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ตามลำดับต่อไปนี้

1. การฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการให้ความรู้และพัฒนาบุคคลที่องค์กรจัดขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และพฤติกรรมที่เหมาะสม ตลอดจนสร้างเสริมทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ต่องาน และต่อผู้ร่วมงาน และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อันจะนำมาซึ่งประโยชน์สูงสุดขององค์กรทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงส่งผลดีต่อความเจริญก้าวหน้าของตัวบุคลากรเองด้วย (วัลลภ พัฒนพงศ์. 2554; Beach. 1980: 17)

2. การพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรหรือการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น (Taba. 1962; Saylor, & Alexander. 1974) ในการจัดทำหลักสูตรจะต้องกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมาย 2) ประสพการณ์ทางการศึกษา 3) วิธีการจัดประสพการณ์ 4) วิธีการประเมินผล (Tyler, 1971: 1)

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเป็นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภทแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้เปลี่ยนแปลงไปตามพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมสามารถนำกระบวนการพัฒนาหลักสูตรทั่วไปมาประยุกต์ใช้ได้ ในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมซึ่งเป็นหลักสูตรระยะสั้น สามารถกำหนดขั้นตอนการพัฒนาให้สอดคล้องกับปรัชญาแนวคิดของการฝึกอบรม ได้ดังนี้ 1) วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม 2) กำหนดวัตถุประสงค์ในการอบรม 3) เลือกเนื้อหาในการอบรม 4) ออกแบบการเรียนการสอน 5) การประเมินผล (Adams. 1964: 24 - 25)

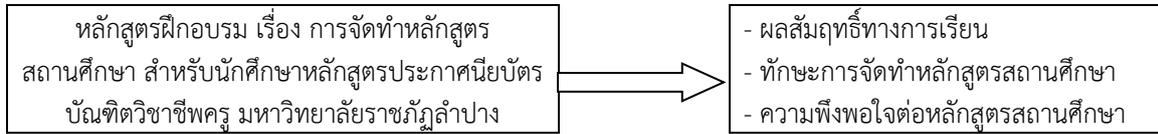
3. หลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสพการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553: 40) องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ 1) ส่วนนำ เป็นประกอบด้วย วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 2) โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 3) คำอธิบายรายวิชา 4) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 5) เกณฑ์การจบการศึกษา

4. ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจมีสาเหตุมาจากความต้องการ เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง ความพึงพอใจก็จะตามมา ในทางบวกเช่นเดียวกับการเรียนการสอน เมื่อนักเรียนเกิดความเข้าใจ มีความชัดเจนในการเรียน การปฏิบัติ และเมื่อเกิดการปฏิบัติเป็นผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายก็จะเกิดความพึงพอใจ เป็นแรงกระตุ้นที่อยากจะเรียน อยากปฏิบัติด้วยความพึงพอใจ สมชาย แก้วประกอบ (2553: 67) การวัดความพึงพอใจสามารถวัดได้จากแบบวัดความพึงพอใจ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยพิจารณาจากเนื้อหา 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า 2) ด้านกระบวนการ และ 3) ด้านผลผลิต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียววัดเฉพาะหลังการทดลอง (One-group posttest only design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 5 กลุ่ม จำนวนรวม 140 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 กลุ่มที่ 2 จำนวนรวม 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 4 ข้อ 2) ด้านแผนการฝึกอบรม จำนวน 6 ข้อ และ 3) ด้านคู่มือการฝึกอบรม จำนวน 10 ข้อ ซึ่งแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมทั้ง 3 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากง่าย(p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.70 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.77 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 0.93
3. แบบวัดทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เกิดจากการอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านส่วนนำ 2) ด้านโครงสร้างหลักสูตร 3) ด้านคำอธิบายรายวิชา 4) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 5) ด้านเกณฑ์การจบการศึกษา ซึ่งแบบวัดทักษะการทำหลักสูตรสถานศึกษาใช้เกณฑ์ประเมินแบบรูบริค 4 ระดับ ได้แก่ 3(ดีมาก) 2(ดี) 1(ปรับปรุง) 0(ไม่ผ่าน) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ
4. แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม 0.97

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) หลักสูตรฝึกอบรม 2) คู่มือการฝึกอบรม และ 3) แผนการฝึกอบรม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม และกระบวนการดำเนินการฝึกอบรมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. จัดทำร่างหลักสูตรฝึกอบรม คู่มือการฝึกอบรม และแผนการฝึกอบรม

3. นำร่างหลักสูตรฝึกอบรม คู่มือการฝึกอบรม และแผนการฝึกอบรม ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมถูกต้อง พบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) คู่มือการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) และแผนการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$)

4. ปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรฝึกอบรม คู่มือการฝึกอบรม และแผนการฝึกอบรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ชี้แจงให้นักศึกษาทราบเกี่ยวกับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันตลอดจนสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่นได้

2. ดำเนินการสอนตามหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 6 แผน ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวมจำนวน 18 ชั่วโมง

3. นักศึกษาลงมือปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

4. เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประเมินทักษะการทำหลักสูตรสถานศึกษา และประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (\bar{X})

1.2 ร้อยละ (Percent) (%)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การทดสอบความตรงเชิงเนื้อหาใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence)

(IOC)

2.2 การหาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบเป็นรายข้อ (Index of Difficulty) (p)

2.3 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) (r)

2.4 การหาเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) (KR-20)

2.5 การหาเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจ (Cronbach's alpha coefficient) (α)

3. สถิติในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยหลังทดลองใช้หลักสูตรฯ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 (one sample t-test)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) เนื้อหาของหลักสูตร 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผล เมื่อนำมาหาคุณภาพของหลักสูตรทั้งด้านหลักสูตรฝึกอบรม ด้านคู่มือการฝึกอบรมและด้านแผนการฝึกอบรม โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลการวิจัยตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านที่ 1 ด้านหลักสูตรฝึกอบรม			
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม	4.73	0.43	มากที่สุด
2. เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม	4.65	0.38	มากที่สุด
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรฝึกอบรม	4.70	0.41	มากที่สุด
4. การวัดและประเมินผลของหลักสูตรฝึกอบรม	4.64	0.41	มากที่สุด
รวม	4.68	0.39	มากที่สุด
ด้านที่ 2 ด้านคู่มือการฝึกอบรม			
1. รายละเอียดในคู่มือการฝึกอบรมมีความชัดเจนต่อการนำหลักสูตรไปใช้	4.60	0.55	มากที่สุด
2. รายละเอียดในคู่มือการฝึกอบรม มีการกำหนดสิ่งที่จำเป็นในการฝึกอบรมอย่างครบถ้วน	4.80	0.45	มากที่สุด
3. มีแนวทางในการศึกษาเอกสาร ก่อนการฝึกอบรมกำหนดอย่างชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด
4. มีลำดับขั้นตอนสำหรับการฝึกอบรมในคู่มืออย่างชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด
5. การสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องจัดเตรียมสำหรับการวัดและการประเมินผลการฝึกอบรม มีความชัดเจน ง่ายต่อการจัดเตรียม	4.60	0.55	มากที่สุด
6. มีวิธีการคิดเกณฑ์คะแนน การพิจารณาตัดสินผลการฝึกอบรม มีความชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.63	0.41	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ด้านแผนการฝึกอบรม			
1. องค์ประกอบของแผนการฝึกอบรมครบถ้วน	4.80	0.45	มากที่สุด
2. กำหนดเวลาในการฝึกอบรมเหมาะสมกับเนื้อหา	4.60	0.55	มากที่สุด
3. สารสำคัญสอดคล้องกับเนื้อหา	4.20	0.45	มาก
4. กำหนดจุดประสงค์การฝึกอบรมสอดคล้องกับเนื้อหา	4.60	0.55	มากที่สุด
5. เนื้อหาที่อบรมระบุได้ชัดเจน	4.60	0.55	มากที่สุด
6. กำหนดกิจกรรมได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การฝึกอบรม	4.20	0.45	มาก
7. จัดลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมในแผนการฝึกอบรมได้อย่างต่อเนื่อง	4.40	0.55	มาก
8. กำหนดสื่อการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การฝึกอบรม	4.80	0.45	มากที่สุด
9. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การฝึกอบรม	4.20	0.45	มาก
10. ระบุวิธีวัด เครื่องมือวัด และเกณฑ์การวัดผลการฝึกอบรมครบถ้วน	4.40	0.55	มาก
รวม	4.48	0.38	มาก
รวมเฉลี่ย	4.61	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ในภาพรวมหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า หลักสูตรการฝึกอบรม 2 ด้าน มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ด้านหลักสูตรฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ย 4.68 และด้านคู่มือการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ย 4.63 ส่วนด้านแผนการฝึกอบรมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อของหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดของด้านหลักสูตรฝึกอบรม คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.73 ค่าเฉลี่ยสูงสุดของด้านคู่มือการฝึกอบรม คือ รายละเอียดในคู่มือการฝึกอบรม มีการกำหนดสิ่งที่จำเป็นในการฝึกอบรมอย่างครบถ้วนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 และค่าเฉลี่ยสูงสุดของด้านแผนการฝึกอบรม คือ องค์ประกอบของแผนการฝึกอบรมครบถ้วนและกำหนดสื่อการเรียนรู้ ได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80

ตอนที่ 2 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง นำเสนอตามตาราง 2 - 4 ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยร้อยละ โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 นำเสนอผลตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักศึกษา กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	\bar{x}	S.D.	\bar{x} %	T	Sig(1-tailed)
หลังเรียน	25	30	21	24.84	1.72	82.80	11.13*	0.00

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.84 คิดเป็นร้อยละ 82.80 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์ร้อยละ 70 กับคะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 2 การศึกษาทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษาที่ใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้แบบวัดทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยร้อยละ โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 นำเสนอตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบเปรียบเทียบทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาหลังเรียนของนักศึกษา กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	\bar{x}	S.D.	\bar{x} %	T	Sig(1-tailed)
หลังเรียน	25	24	17	21.04	1.31	87.67	16.23*	0.00

*p < .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีคะแนนทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 21.04 คิดเป็นร้อยละ 87.67 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์ร้อยละ 70 กับทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาหลังเรียน พบว่า ทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า				
1.	ความพร้อมของเอกสารสำหรับการอบรม	4.79	0.42	มากที่สุด
2.	ความครบถ้วนของเนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.71	0.46	มากที่สุด
3.	ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.68	0.48	มากที่สุด
4.	วันและเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.71	0.46	มากที่สุด
5.	ความพร้อมของสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.82	0.39	มากที่สุด
รวม		4.74	0.19	มากที่สุด
ด้านที่ 2 ด้านกระบวนการ				
6.	วิทยากรนำเสนอเนื้อหาในการฝึกอบรมได้น่าสนใจและถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจนในทุกประเด็น	4.75	0.44	มากที่สุด
7.	การฝึกอบรมมีลำดับขั้นตอนของกิจกรรมในการปฏิบัติที่ชัดเจน	4.71	0.46	มากที่สุด
8.	ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบการฝึกอบรม	4.71	0.46	มากที่สุด
9.	วิทยากรมีการเสริมแรงหรือสร้างแรงจูงใจในการเข้ารับการฝึกอบรม	4.68	0.48	มากที่สุด
10.	วิทยากรให้ความกระจ่างในการตอบข้อซักถามของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.68	0.48	มากที่สุด
รวม		4.71	0.17	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ด้านผลผลิต				
11.	ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.32	0.48	มาก
12.	ผู้เข้ารับการอบรมเกิดทักษะในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.21	0.42	มาก
13.	ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาที่ตนปฏิบัติการสอนได้	4.29	0.46	มาก
14.	ผู้เข้ารับการอบรมสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้กับผู้อื่นได้	4.21	0.42	มาก
รวม		4.26	0.22	มาก
รวมเฉลี่ย		4.59	0.11	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า โดยรวมนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.59 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ย 4.74 และด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ย 4.71 ส่วนด้านผลผลิตนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดของด้านปัจจัยนำเข้า คือ ความพร้อมของสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.82 ค่าเฉลี่ยสูงสุดของด้านกระบวนการ คือ วิทยากรนำเสนอเนื้อหาในการฝึกอบรมได้น่าสนใจ

และถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจนในทุกประเด็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75 และค่าเฉลี่ยสูงสุดของด้านผลผลิต คือ ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.32

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 การสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาของหลักสูตร จำนวน 6 หน่วย ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยที่ 2 การจัดทำส่วนนำของหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยที่ 3 การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยที่ 4 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยที่ 5 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หน่วยที่ 6 การจัดทำเกณฑ์การจบการศึกษา 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการฝึกอบรม แบบประเมินทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และแบบสอบถามความพึงพอใจ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการฝึกอบรมของนักวิชาการด้านหลักสูตร และนักวิชาด้านการฝึกอบรมหลายท่าน เช่น Tyler (1971: 1); Taba (1962: 10); วิริภัทร ไม้ไหว (2560: 16); เพชรปानी อินทรพาณิชย์ สำราญ กำจัดภัย และสมพร หลิมเจริญ. (2560) โดยเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของหลักสูตร และผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนี้โดยยึดแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (1971: 1) โดยเริ่มต้นจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ และความต้องการในการฝึกอบรมของนักศึกษาเพื่อหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษา แล้วนำมากำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมหลังจากนั้นจัดทำร่างหลักสูตร ตรวจสอบหลักสูตร นำหลักสูตรไปใช้ และประเมินผลการใช้หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลี้ยง ทูมทอง (2553: 410) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่าจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อมูลสภาพทั่วไปของชุมชน ข้อมูลด้านการศึกษา ข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสำรวจความต้องการของชุมชน และการสำรวจความต้องการของผู้เรียน และผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรในแต่ละด้านเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 หมายความว่าองค์ประกอบของร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์แล้วหลักสูตรฝึกอบรมยังได้ผ่านกระบวนการหาคุณภาพตามขั้นตอนเริ่มตั้งแต่การตรวจสอบความถูกต้องของการพิมพ์ด้วยตัวของผู้วิจัยเอง และเมื่อผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม คู่มือการฝึกอบรมและแผนการฝึกอบรม ผู้วิจัยนำส่วนที่มีข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นทำให้หลักสูตรฝึกอบรมคู่มือการฝึกอบรมและแผนการฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนิซาร์ นิอิฎมิญญาคี วาโร เฟ็งสวัสดี และทงซังกี คัมไซ่น้ำ (2560) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการของครูสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการนักศึกษา วิทยากรมีกรานำเทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลาย มีความน่าสนใจ เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง การฝึกปฏิบัติ วิธีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่หลากหลาย การกระตุ้นให้สมาชิกทุกคน

มีส่วนร่วมในกิจกรรม การให้สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกัน การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่ม มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ สอดคล้องกับ รสริน พิมลบรรยงก์ (2550: 16-19) ที่กล่าวว่า ผู้สอนหรือผู้ฝึกอบรมต้องจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับวัยของผู้เข้ารับการอบรมเนื่องจากผู้รับการฝึกอบรมจะมีลักษณะแตกต่างกัน ส่งผลให้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.70 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.77 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 0.97 ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเชื่อได้ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ส่งผลให้นักศึกษามีคะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 สอดคล้องกับ กชกร พิเศษ (2558) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยหลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาทักษะการทำหลักสูตรสถานศึกษาของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง พบว่า นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางมีทักษะการทำหลักสูตรสถานศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว มีเนื้อหาที่ใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับการชีวิตการทำงานของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง สอดคล้องกับ กชกร พิเศษ (2559) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาหลังฝึกอบรมด้วยหลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านที่ 1 การจัดทำส่วนนำของหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ความนำ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า ในภาพรวมนักศึกษามีทักษะในการจัดทำความนำ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เป็นเพราะในการจัดทำความนำสามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ พร้อมทั้งระบุความเป็นตัวตนของสถานศึกษาเองรวมถึงระบุเหตุผลที่ต้องพัฒนาหลักสูตรในแต่ละครั้ง สำหรับการจัดทำสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สามารถยึดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แล้ว สถานศึกษายังสามารถกำหนดประเด็นเพิ่มเติมได้ด้วย ส่วนทักษะในการจัดทำวิสัยทัศน์อยู่ในระดับผ่าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อมูลและบริบทต่าง ๆ ของโรงเรียน สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของโรงเรียน ความต้องการของคนในชุมชน ครู นักเรียน เป็นสิ่งที่นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันกำหนดขึ้นมาเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งข้อมูลบางประการอาจไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงหรือไม่สอดคล้องกับข้อมูลและบริบทของสถานศึกษาจริงที่นักศึกษาปฏิบัติงานอยู่ จึงทำให้การกำหนดวิสัยทัศน์ ไม่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน แต่เมื่อได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมจากวิทยากร นักศึกษาสามารถปรับปรุงการเขียนวิสัยทัศน์ได้ดีขึ้น สำหรับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านที่ 2 การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ด้านที่ 3 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา ด้านที่ 4 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านที่ 5 การจัดทำเกณฑ์การจบการศึกษา นักศึกษามีทักษะในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เป็นเพราะด้านที่ 2 ด้านที่ 4 และด้านที่ 5 นักศึกษาสามารถนำข้อมูลทั้ง 3 ด้านจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาประยุกต์ใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ ส่วนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านที่ 3 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา ซึ่งต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญของคำอธิบายรายวิชา จำแนกได้ 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย รหัสวิชา ชื่อรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ชั้นปี จำนวน ชั่วโมงหรือหน่วยกิต ส่วนที่ 2 เนื้อหาซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ (K) ทักษะ/กระบวนการ (P) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A) โดยมีแนวทางการเขียนที่สำคัญ ดังนี้ ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้บ้าง ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อะไรบ้าง ตามหลักสูตรแกนกลาง และตามธรรมชาติของวิชา ส่วนที่ 3 ระบุรหัสตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ทั้งหมดในรายวิชา โดยส่วนที่นักศึกษายังมีปัญหาในการจัดทำคือส่วนที่ 2 เนื้อหา โดยเฉพาะด้านองค์ความรู้ที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ ซึ่งในการจัดทำส่วนนี้ต้องระบุเฉพาะคำสำคัญหรือประเด็นสำคัญของตัวชี้วัดแต่ละตัวเท่านั้นเพื่อเป็นหัวข้อเรื่องที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้เขียนเฉพาะคำสำคัญหรือประเด็นสำคัญของตัวชี้วัดแต่ละตัว

เท่านั้น นักศึกษาใช้วิธีการตัดคำกริยาที่อยู่ด้านหน้าของตัวชีวิตออกเท่านั้นแล้วนำข้อความทั้งหมดที่ระบุในตัวชีวิตทั้งหมดมาเขียน จึงทำให้การจัดเนื้อหาต้นองค์ความรู้มีความแม่นยำไม่รัดกุม

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเอกสารที่ใช้ในการอบรมมีการจัดทำรูปแบบสวยงามน่าสนใจ เนื้อหามีความครบถ้วนทุกประเด็น มีการจัดเรียงลำดับหัวข้อที่เหมาะสม รายละเอียดของเนื้อหา มีความสมบูรณ์ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ เนื้อหาในแต่ละหน่วยเปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งเนื้อหาของหลักสูตรได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบจากผู้มีส่วนร่วมหลายฝ่าย เช่น ผู้วิจัย อาจารย์ผู้สอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร วิทยากร และมีการจัดทำเอกสารไว้ล่วงหน้าก่อนการอบรม ในการจัดอบรมมีการกำหนดวันที่นักศึกษาสามารถเข้าร่วมการฝึกอบรมได้ทุกคน นอกจากนี้อาคารสถานที่และอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความพร้อมสูงมากทำให้การดำเนินการอบรมเป็นไปด้วยความราบรื่นและส่งเสริมบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้อย่างดียิ่ง สอดคล้องกับ เสาวภา ปัญจจริยกุล (2562) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2547: 177) ที่กล่าวว่า การกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระควรคำนึงถึงความสามารถและความพร้อมของผู้เข้ารับการอบรม และควรมีการตรวจสอบเนื้อหาสาระในเรื่องความถูกต้องของเนื้อหาสาระ ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ตลอดจนมีการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้จริงในการฝึกอบรม และสอดคล้องกับแนวคิดของ ยงยุทธ เกษสาคร (2551: 38-39) ที่กล่าวว่า การจัดสถานที่ฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญเพราะบรรยากาศของการฝึกอบรมเป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความสนใจและเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากสถานที่ฝึกอบรมไม่เหมาะสม เช่น อากาศร้อนอบอ้าว มีเสียงดังรบกวนตลอดเวลาจะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมขาดความสนใจและไม่มีสมาธิในการเรียนรู้ ด้านกระบวนการมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิทยากรเป็นบุคคลที่มีความรู้และความสามารถสูงเพราะมีการใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลาย มีการวิเคราะห์นักศึกษาซึ่งเป็นผู้เข้ารับการอบรมอย่างรอบด้านทั้งด้านวิวุฒิ คุณวุฒิ ประสบการณ์การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ นักศึกษาจึงรู้สึกสนุกสนาน มีการเสริมแรงทางบวกอยู่เสมอ เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมตลอดเวลา เน้นให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติ มีการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้วิทยากรยังสามารถตอบข้อซักถามของนักศึกษาอย่างกระจ่างชัด ส่งผลให้ผลลัพธ์ที่ได้ก็เป็นไปตามที่มุ่งหวังไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทวีป อภิสิริ (2551: 28-29) ที่กล่าวว่า การเลือกเทคนิควิธีการฝึกอบรมของวิทยากรเปรียบเสมือนแผนการปฏิบัติงานที่วิทยากรจะใช้ในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ไปยังผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเนื้อหาจนทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ควรจะเป็นอย่างถาวรหรือค่อนข้างถาวร และด้านผลผลิตมีความพึงพอใจระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตรงกับความต้องการของนักศึกษาที่จะนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้รับจากการเข้ารับการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา วิทยากรมีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้วยความชำนาญ อีกทั้งนักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงจึงเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักศึกษาในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาที่นักศึกษาปฏิบัติงานอยู่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Scott (1970: 124) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการปฏิบัติงานควรมีลักษณะดังนี้ 1) งานที่ทำเป็นงานที่ตรงกับความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน 2) งานที่ทำมีความหมายกับผู้ปฏิบัติงาน 3) การปฏิบัติงานนั้น ๆ จะสำเร็จได้ต้องมีการวางแผนและมีระบบการควบคุมการทำงานที่มีคุณภาพ 4) ผู้ปฏิบัติงานต้องได้รับทราบผลของความสำเร็จของงานที่ปฏิบัติโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้กับผู้เข้ารับการอบรมที่มีความแตกต่างกัน จำเป็นต้องมีการชี้แจงให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เข้าใจถึงกระบวนการฝึกอบรมและผลที่ได้จากการฝึกอบรม ดังนั้นจึงควรมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมต่าง ๆ ในการฝึกอบรมบ้าง เพื่อให้การดำเนินการฝึกอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคน

1.2 ควรมีการเพิ่มเวลาในการอบรมภาคปฏิบัติในประเด็นที่ผู้เข้ารับการอบรมมีปัญหาและต้องใช้เวลาในการจัดทำเป็นเวลานาน เช่น การจัดทำวิสัยทัศน์ การจัดทำคำอธิบายรายวิชา และควรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ศึกษาคู่่มือหลักสูตรการฝึกอบรมมาก่อนล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทำความเข้าใจกับเนื้อหาสาระของเรื่องต่าง ๆ ก่อนที่จะฝึกอบรมจริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในรูปแบบอื่น ๆ โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถศึกษาด้วยตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ที่สามารถใช้เทคโนโลยีตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 เช่น การอบรมผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบของ E-Learning, CAI, E-book เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กชกร พิเศษ. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องคอมพิวเตอร์พื้นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562, มีนาคม 20). *ราชกิจจานุเบกษา*. 136(68ง), 18-20.
- ณิชชากร นิธิวุฒิกาศย์, วาโร เฟิงสวัสดิ์, และทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. (2560). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของครูสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 11(3): 37-51.
- ทวีป อภิลิทธิ. (2551). เทคนิคการเป็นวิทยากรและนักฝึกอบรม. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทกาญจน์ ชินประหัตษ์. (2553). การพัฒนาและทดลองใช้โปรแกรมการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการคิดไตร่ตรองของนิสิตครูระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างปี. *วารสารครุศาสตร์*. 39(2): 85-103.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2547). *กลุ่มสัมพันธ์สำหรับการฝึกอบรม*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บุญเลี้ยง ทูมทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตร Curriculum Development*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพชรปภาณี อินทรพาณิชย์, สำราญ กำจัดภัย, และสมพร หลิมเจริญ. (2560). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสกลนคร. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. 7(1): 99-108.
- ไพโรจน์ นิยมนาถ. (2554). *เทคนิคการสัมมนาและการฝึกอบรม*. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ยงยุทธ เกษศาสตร์. (2551). *ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ปณณรัชต์.
- สริน พิมพ์บรรยงก์. (2550). *ระบบการสอนและการฝึกอบรม: การออกแบบ การพัฒนาและการนำไปใช้*. ศูนย์เอกสารและตำรา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วัลลภ พัฒนพงศ์. (2554). *การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมนักพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะอาชีพ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- วีรภัทร ไม้ไหว. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 4(2): 1-9.
- สมชาย แก้วประกอบ. (2553). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้และความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการ การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนเรื่องความสมดุลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ระหว่างการสอนของเบอร์ไนซ์ แมคคาร์ธี 4 แม้ทักกับการสอนโดยใช้แนวคิดวิธีการสอนของเจอโรม บรูเนอร์. ปรินญานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต (ศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพิศ ลาสอน. (2555). การศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุจิตรา ธนานันท์. (2552). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เสาวภา ปัญจจริยกุล. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. วารสารวิชาการเครือข่าย บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. 9(2): 33-48.
- Adams, G. S. (1964). *Measurement and Evaluation in Educational Psychology and Guidance*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Beach, D. S. (1980). *Personnel: The Management of People at Work*. (4th ed). New York: Macmillan Publishing Co., Inc.
- Saylor, J. G., & Alexander, W. M. (1974). *Planning Curriculum for Schools*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Scott, M. M. (1970). *Every Employer a Manager: More Meaningful Work through Job Environment*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory Practice*. New York: McMillan.
- Tyler, R. W. (1971). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago Press.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยสำหรับนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
Research-Based Learning Management to Promote Research Competency for
Graduate Diploma Teaching Profession Students, Lamphang Rajabhat University

ปรารธนา โกวิทยางกูร¹, เบนจมาศ พุทธิมา²
Pratana Govittayangkul¹, Benjamas Phutthima²
Corresponding Author E-mail: pratana.go@gmail.com

Received: 2022-12-30; Revised: 2023-02-15; Accepted: 2023-02-23

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 54 คน โดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู 2) แบบประเมินสมรรถนะการวิจัยของนักศึกษา 3) แบบสอบถาม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) สมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาที่ได้เรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ส่วนใหญ่มีทักษะการทำวิจัยในระดับดีมาก และผลดีวิจัยได้มีคุณภาพในระดับดีมาก 2) นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุดต่อการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน โดยมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานทำให้นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเป็นระบบมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, วิจัยเป็นฐาน, สมรรถนะการวิจัย

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยและการประเมิน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹ Lecturer of Research Methodology and Evaluation, Faculty of Education, Lamphang Rajabhat University

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยและการประเมิน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

² Lecturer of Research Methodology and Evaluation, Faculty of Education, Lamphang Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study 1) to examine the result of research-based learning management to promote research competency, and 2) to examine the students' satisfaction to the research-based learning management to promote research competency. A sample was 54 graduate diploma teaching profession students at Lampang Rajabhat University who enrolled in Research for Learning Development course in the first semester of the academic year 2022. The research instruments consisted of 1) research-based learning management lesson plans to promote research competency, 2) student research competency assessment form, and 3) questionnaire. Frequency, percentage, average, standard deviation, and content analysis was used for data analysis. The findings indicated that:

1) Students' research competency through research-based learning management was mostly at a very good level of research skills and was able to produce the research at a very high quality. 2) Students were most satisfied with research-based learning in terms of seeking knowledge on their own in the most systematic way.

Keywords: Learning Management, Research-Based, Research Competency

บทนำ

การจัดการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่ได้นั้นต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ ความสามารถของตนเองได้เต็มศักยภาพ รวมถึงควรสนับสนุนให้มีการฝึกปฏิบัติในขณะที่เรียนรู้ ดังที่ ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช กล่าวว่า การเรียนรู้อย่างประจักษ์ชัด ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ 4 ประเด็นสำคัญ คือ 1) มีเป้าหมายชัดเจน 2) เห็นผลการเรียนรู้ตัวเอง 3) เห็นพฤติกรรม การเรียนรู้ตัวเอง และ 4) พัฒนาการเรียนรู้ตัวเอง กำกับตัวเองได้ ประเมินตัวเองได้ ควรเป็นการเรียนรู้สู่ระดับเชื่อมโยงได้และเป็นที่ยอมรับ ต้องเรียนโดยลงมือทำและสะท้อนคิดในพื้นที่อิสระปลอดภัยและมีการสนับสนุนจากครูผู้สอนที่เป็นผู้เอื้ออำนวยและผู้แนะนำ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. 2565)

การศึกษาไทยในปัจจุบัน ยังพบการจัดการศึกษาที่ยังไม่ได้สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีทักษะการคิดและสร้างคุณค่าของการเรียนต่อชีวิตและอนาคต เนื่องจากระบบการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมคือครูเป็นบุคคลสำคัญ ครูเป็นผู้บอกความรู้ เป็นผู้สอน ผู้เรียนเป็นคนที่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้สอน เน้นการจดจำมากกว่าการคิดด้วยสมอง ซึ่งเป็นการเรียนแบบ passive Learning จึงส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่เกิดทักษะในการปฏิบัติ รวมถึงไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิต สถานการณ์โลกปัจจุบันมีความแตกต่างจากอดีตอย่างมาก ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นไปในปัจจุบัน ดังนั้นทั่วโลกจึงหันมาให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบสัมมาชีพได้ตามศักยภาพ (สุนทร สืบคำ, และสุวรรณ เสียงศิริธรรมา. 2565) ในศตวรรษที่ 21 การปรับเปลี่ยนแนวคิดเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (research-based learning) เป็นเทคนิคหนึ่งในการสอนเชิงสร้างสรรค์ ถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ฝึกทักษะ กระบวนการคิดอีกทั้งเป็นการพัฒนากระบวนการแสวงหาความรู้ที่ผู้เรียนได้พัฒนาและสร้างขึ้นในตัวเอง อันจะนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน การเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ช่วยให้ผู้เรียนมีเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับประสบการณ์ตรงในการใช้กระบวนการวิจัย (พวงผกา ปวีณบ่าเพ็ญ. 2560) ดังนั้นผู้สอนควรมีการวางแผนและดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมควรวางพื้นฐานที่ดีให้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูที่ผู้เรียนเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา แต่ไม่ได้จบด้านการสอน ดังนั้นจึงต้องมาเรียนรู้ด้านวิชาชีพครูเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครู ความรอบรู้ด้านวิชาชีพเพื่อจะได้สามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งทักษะการวิจัยเป็นทักษะหนึ่งที่ทำเป็นอย่างยิ่งในทุกสายอาชีพโดยเฉพาะ

วิชาชีพครู เนื่องจากครูผู้สอนต้องส่งเสริมความสามารถของนักเรียนได้ตรงตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติต่อไป แต่ในปัจจุบันพบว่าครูผู้สอนส่วนหนึ่งโดยเฉพาะนักศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูที่ยังมีองค์ความรู้ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่ยังไม่เพียงพอ จึงส่งผลกระทบต่อสมรรถนะการทำการวิจัย (จารุพันธ์ ชวีญแน่น. 2559) ได้ทำการศึกษพบว่า นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มีปัญหาการทำวิจัยอยู่ในระดับมาก โดยมีปัญหาเกี่ยวกับการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการวิจัย การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา และการนำนวัตกรรมไปใช้มากที่สุด และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยในฐานะผู้สอนพบว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติการวิจัยที่คลาดเคลื่อนและสมรรถนะการวิจัยที่ยังต้องได้รับการพัฒนา เพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

จากปัญหาและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีความสนใจในการดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เพื่อพัฒนาสมรรถนะการวิจัยให้กับนักศึกษาเพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีความรอบรู้ในด้านวิชาชีพครู สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้อันมีคุณภาพตามความต้องการของสังคมและประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน หมายถึง การดำเนินการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้วิธีการวิจัยมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ โดยนำกระบวนการวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้การวิจัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจ เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการค้นหาคำตอบหรือข้อเท็จจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดและหาเหตุผลในการตอบปัญหาที่ผู้เรียนตั้งไว้ โดยการผสมผสานองค์ความรู้แบบสหวิทยาการและศึกษาจากสถานการณ์จริงเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะการวิจัย ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายอันนำไปสู่การสร้างสมรรถนะการวิจัยให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ (มารุต พัฒนา. 2562; ทิศนา แคมมณี. 2548; อาชัญญา รัตนกุล. 2547; อมรวิรัช นาคทรพ. 2547)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสามารถดำเนินการได้ใน 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) ผู้สอนใช้ผลการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ 2) ผู้เรียนใช้ผลการวิจัยในการเรียนรู้ของตน 3) ผู้สอนใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ และ 4) ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานนั้นจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีความรู้อย่างคลุ่มลึก คิดเป็นระบบ

สมรรถนะการวิจัย

องค์ประกอบของสมรรถนะตามหลักแนวคิดของ McClelland ทั้ง 5 สมรรถนะ (สุจิตรา ธนานันท์. 2550; สุรัชย์ พรหมพันธุ์. 2554) ไว้ดังนี้ 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ความเข้าใจในหลักการแนวคิดในเรื่องทฤษฎีต่าง ๆ แนวทางการปฏิบัติที่มีเนื้อหาแตกต่างและเฉพาะด้านที่บุคคลจำเป็นต้องมีในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ หรือความรู้เฉพาะด้านของบุคคล 2) ทักษะ (Skill) คือ การนำความรู้ที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้มากำหนดเหตุและผล หรือการวางแผนในการจัดการปฏิบัติการงาน โดยผ่านการปฏิบัติหรือลงมือกระทำสิ่งนั้นซ้ำหลาย ๆ ครั้งจนเกิดความชำนาญ หรือเกิดความ คล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self - Concept) คือ มุมมองความคิด ที่ตนคิด ค่านิยม ความรู้สึกรู้สึกคิดในเรื่อง ที่เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง ความเป็นตัวตนของตนเองในด้านต่าง ๆ อันเกิดจากการเรียนรู้และสะท้อนให้มีการแสดง พฤติกรรมไปตามแนวความคิดนั้น 4) คุณลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) หมายถึง ลักษณะนิสัยเฉพาะส่วนบุคคลที่แสดงออกต่อบุคคลอื่น หรือสถานการณ์ที่เผชิญ เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ต้องการให้บุคคลอื่นเชื่อ ซึ่งเป็นลักษณะหลักหรือลักษณะเด่นที่

ใช้อธิบายความเป็นเอกลักษณ์ของบุคคลแต่ละบุคคล เช่น เป็นคนที่อ่อนน้อมถ่อมตน ความซื่อสัตย์สุจริต ความกระตือรือร้น และการร่วมมือนำเชื่อถือและไว้วางใจได้ เป็นต้น 5) แรงจูงใจ (Motives) หรือ แรงขับภายใน หมายถึง พลังขับเคลื่อนที่เกิดจากภายในจิตใจของบุคคลที่ตน มุ่งหวัง ส่งผลกระทบต่อการทำงานเพื่อให้สิ่งที่เป็นเป้าหมายที่ตนเองคาดหวังไว้ เกิดผลสำเร็จ

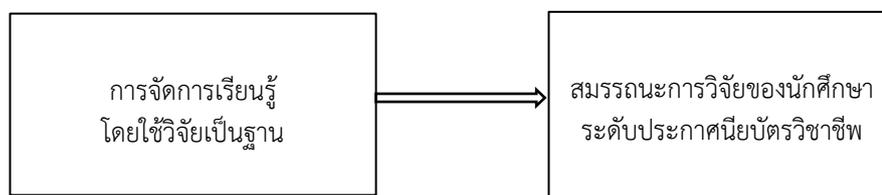
นอกจากนั้น คณะกรรมการคุรุสภาได้ออกประกาศคณะกรรมการคุรุสภาเพื่อกำหนดรายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย สาระความรู้ และสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู (คุรุสภา, 2563) ดังนี้

มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วย 1) การเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ 3) เนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 4) การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน 5) การใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา 6) การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา จากมาตรฐานที่กล่าวมา มาตรฐานที่ 4 ว่าด้วย เรื่องการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน เป็นมาตรฐานที่เน้นการวัดผลและการวิจัย โดยด้านสมรรถนะการวิจัย ผู้ประกอบวิชาชีพครูควรมีสมรรถนะในการเลือกใช้ผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ และมีสมรรถนะการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนได้ ส่วนด้านมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาครูต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด โดยการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพครู ในด้านการจัดการเรียนรู้ได้กำหนดสมรรถนะวิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำงานเป็นทีมอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ

สรุปได้ว่าจากประกาศคณะกรรมการคุรุสภาเพื่อกำหนดรายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งในประเด็นด้านสาระความรู้ และสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น ได้กำหนดสมรรถนะด้านการวิจัยไว้ในทุกประเด็น ดังนั้นสมรรถนะทางการวิจัยจึงสิ่งที่มีความสำคัญที่นักศึกษาวิชาชีพครูต้องพัฒนาและเสริมสร้างให้เกิดเพื่อจะได้นำไปพัฒนานักเรียนและพัฒนาวิชาชีพครูต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยวิจัยเป็นฐานนั้นมีความจำเป็นและเป็นการเสริมสมรรถนะการวิจัยได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้โดยวิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นครูที่ดีต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่เรียนในวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อิงภาคเรียนที่ 1/2565 จำนวน 6 กลุ่มเรียน รวม 170 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1/2565 โดยพิจารณาจากขนาดประชากรระหว่าง 100-1,000 คน กำหนดตัวอย่างร้อยละ 15-30 (บุญชม ศรีสะอาด. 2535) ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มจาก 6 กลุ่มเรียน สุ่มมา 2 กลุ่มเรียน รวม 54 คน

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนโดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา 2) จัดทำร่างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ประกอบกับการทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งหมด 45 ชั่วโมง 3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของแผนฯและคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปจัดพิมพ์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้อีกกับนักศึกษาต่อไป

2. แบบประเมินสมรรถนะการวิจัยของนักศึกษา ประเมินใน 2 มิติ คือ มิติที่ 1 ประเมินทักษะการดำเนินการวิจัยครอบคลุมทักษะ 5 ด้าน คือ 1.1) การวางแผนการทำวิจัย 1.2) การสืบเสาะหาองค์ความรู้ 1.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 1.4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลงานวิจัย 1.5) การจัดทำรายงานและการนำเสนองานวิจัย มิติที่ 2 ประเมินคุณภาพงานวิจัย ครอบคลุมคุณภาพของงานวิจัยตั้งแต่ชื่อเรื่องจนถึงเอกสารอ้างอิง โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกส่วน (Analytic Rubric Score) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบประเมิน 2) ผู้วิจัยจัดทำแบบประเมินสมรรถนะการวิจัยที่ครอบคลุมคุณภาพของงานตั้งแต่ชื่อเรื่องจนถึงเอกสารอ้างอิง 3) นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า 1.00 ทุกรายการประเมิน 4) นำแบบประเมินมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 5) นำไปประเมินสมรรถนะการวิจัยไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่อยู่ระหว่างปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำนวน 30 คน และนำมาหาคุณภาพความเชื่อมั่น โดยหาค่าความสอดคล้องภายในได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่นในระดับดี 6) จัดพิมพ์แบบประเมินเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม ลักษณะที่ดีของแบบสอบถามจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ 3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 4) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่อยู่ระหว่างปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำนวน 30 คน และนำมาหาคุณภาพความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่นในระดับดี 6) จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับนักศึกษาโดยใช้วงจรวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน PAOR ดังนี้

1. การวางแผน (Plan) ผู้วิจัยวางแผนการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน โดยได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ 1 ภาคเรียน

2. ขั้นปฏิบัติการ (Action) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนการเรียนรู้ที่วางไว้ โดยการสอนสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวมจำนวนทั้งหมด 45 ชั่วโมง โดยการสอนแต่ละครั้งผู้สอนจะดำเนินการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยและให้นักศึกษาได้เรียนรู้จริงโดยการฝึกปฏิบัติการด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน เพื่อช่วยพัฒนาสมรรถนะการทำวิจัยของนักศึกษา

3. ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ คือ การตรวจผลงานจากงานที่มอบหมายให้นักศึกษาดำเนินการทำวิจัยเพื่อดูพัฒนาการของนักศึกษา ประเมินทักษะการดำเนินการวิจัย โดยใช้แบบประเมินทักษะ โดยให้

คะแนนผลงานจากชิ้นงานในหัวข้อต่าง ๆ ที่มอบหมาย และประเมินคุณภาพงานวิจัยของนักศึกษา และตรวจสอบความพึงพอใจของนักศึกษาโดยการตอบแบบสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา

4. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการปฏิบัติงานในระหว่างชั่วโมงการเรียนการสอนในบันทึกหลังการสอน การทำงานตามใบงานที่กำหนดในเวลาเรียน การดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษา นำมาวิเคราะห์เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแผนงานต่อไปอย่างต่อเนื่อง

5. เมื่อครบภาคการศึกษา ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลครบถ้วนเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำข้อมูลทั้งหมดวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือค่า IOC โดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ ค่ามีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารายการประเมินนั้นมีความเหมาะสมวัดได้ตรงจุดประสงค์ ส่วนความเชื่อมั่น วิเคราะห์หาค่าหาค่าความสอดคล้องภายใน ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค โดยกำหนดเกณฑ์มีค่าตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัยใช้สถิติเชิงบรรยายโดย 1) วิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ 2) วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผลการใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์สมรรถนะการวิจัยใน 2 มิติ คือ ด้านทักษะการดำเนินการวิจัย และด้านคุณภาพงานวิจัย ตามผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 1-2 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของทักษะการดำเนินการวิจัยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครูที่ได้เรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (n=54)

คะแนน	ระดับทักษะ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 60	ปรับปรุง	-	-
61 – 70	พอใช้	4	7.41
71 – 80	ดี	12	22.22
81 – 100	ดีมาก	38	70.37
รวม		54	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าทักษะการดำเนินการวิจัยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครูที่ได้เรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ส่วนใหญ่มีทักษะในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 70.37 รองลงมาคือระดับดี คิดเป็นร้อยละ 22.22 และระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 7.41 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของคุณภาพงานวิจัยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครูที่ได้เรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (n=54)

คะแนน	ระดับคุณภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 60	ปรับปรุง	-	-
61 – 70	พอใช้	6	11.11
71 – 80	ดี	14	25.93
81 – 100	ดีมาก	34	62.96
รวม		54	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าคุณภาพงานวิจัยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครูที่ได้เรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ส่วนใหญ่มีคุณภาพในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 62.96 รองลงมาคือระดับดี คิดเป็นร้อยละ 25.93 และระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 11.11 ตามลำดับ

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน นำเสนอผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (n=54)

รายการ	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเป็นระบบ	4.93	0.26	มากที่สุด
2. กระบวนการเรียนรู้ใช้เทคนิคและสื่อที่หลากหลาย สามารถสร้างคุณลักษณะนักวิจัยที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา	4.74	0.44	มากที่สุด
3. นักศึกษาได้ฝึกและปฏิบัติการแก้ปัญหาในสภาพจริงของการทำงาน	4.72	0.45	มากที่สุด
4. นักศึกษาเปลี่ยนแนวคิดจาก ‘เรียนรู้โดยการฟัง/ตอบให้ถูก’ เป็น ‘การถาม/หาคำตอบเอง’	4.70	0.46	มากที่สุด
5. นักศึกษาเปลี่ยนเป้าหมายจาก ‘การเรียนรู้โดยการจำ/ทำ/ใช้’ เป็น ‘การคิด/ค้น/แสวงหา’	4.81	0.39	มากที่สุด
6. วิจัยเป็นฐานเปลี่ยนวิธีสอนจาก ‘การเรียนรู้โดยการบรรยาย’ เป็น ‘การให้คำปรึกษา’	4.67	0.61	มากที่สุด
7. นักศึกษาเกิดกระบวนการที่สร้างความรู้ได้อย่างเป็นระบบระเบียบและน่าเชื่อถือ	4.57	0.66	มากที่สุด
8. ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสได้พัฒนาทักษะ การคิด ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.74	0.44	มากที่สุด
9. นักศึกษาสามารถเข้าใจปัญหาและสามารถวิเคราะห์ปัญหาที่พบได้อย่างเป็นระบบและถูกต้องจากการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน	4.65	0.59	มากที่สุด
10. นักศึกษาสามารถนำเอากระบวนการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง แสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างยั่งยืน	4.76	0.43	มากที่สุด
รวม	4.73	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดนักศึกษามีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานทำให้นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเป็นระบบมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$) รองลงมา มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานทำให้เปลี่ยนเป้าหมายจาก “การเรียนรู้โดยการจำ/ทำ/ใช้” เป็น “การคิด/ค้น/แสวงหา” ($\bar{X} = 4.81$) และนักศึกษามีความสามารถนำเอากระบวนการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้อของตนเอง แสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างยั่งยืนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) ตามลำดับ

นอกจากนั้น นักศึกษายังได้สะท้อนคิดว่าการวิจัยเป็นฐานช่วยให้นักศึกษาได้รู้จักวิธีการหาความรู้ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา หรือเรียกว่าเป็นการศึกษาตลอดชีวิตนั่นเอง รวมถึงประโยชน์ของการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานทำให้ได้เรียนรู้อย่างแท้จริงโดยการปฏิบัติ ทำให้เกิดทักษะเพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังนั้นนักศึกษาก็ให้ความเห็นว่า

.... “การเรียนรู้ทำให้ตัวเองได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนเอง โดยผ่านการทำวิจัยโดยสามารถมองเห็นปัญหาของผู้เรียน วิเคราะห์ปัญหาเป็นและนำปัญหานั้นมาแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด”

.... “การเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติการทำวิจัยพร้อมกับเพื่อน ได้แลกเปลี่ยนแนวคิดร่วมกัน ทำให้ตัวเองสามารถเห็นถึงที่มาของปัญหา และได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากอาจารย์อยู่เสมอ จึงทำให้เราค่อย ๆ เริ่มเข้าใจ และนำมาปรับงานวิจัยจึงทำให้เราเข้าใจกระบวนการทำวิจัยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ค่ะ”

.... “เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีคิดใหม่เลยคะ ว่าวิจัยไม่ใช่เพียงทำเป็นเชิงวิชาการ แต่วิจัยเป็นการค้นหาคำถามหรือความรู้ความจริงที่อาจเป็นการแก้ไขปัญหา พัฒนาหรือสร้างนวัตกรรม ทำให้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและงานได้”

จากการเรียนรู้วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ โดยการฝึกปฏิบัติจริง ทำให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการคิด นอกจากนั้นทำให้นักศึกษาตระหนักถึงคุณค่าของกระบวนการวิจัยในการนำไปแก้ปัญหาและพัฒนางานต่าง ๆ ได้ ดังที่นักศึกษาก็ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติม

.... “การเปลี่ยนแปลงในการทำงาน โดยทำให้เข้าใจว่ากระบวนการวิจัยสามารถแก้ปัญหาที่พบได้อย่างแท้จริง ปรับวิธีการทำงานโดยต้องคิดเป็นระบบและมีความเชื่อมโยง เนื่องจากหากเราคิดวิเคราะห์พบปัญหาที่แท้จริงแล้วจะนำมาสู่กระบวนการในการหาความรู้ ความจริง ทฤษฎี สื่อกี่ที่ที่เหมาะสมแก้ไขได้ถูกต้อง”

.... “ทำให้ตัวเองเกิดกระบวนการสร้างความรู้อย่างเป็นระบบ นำเชื่อถือ สามารถสร้างนวัตกรรมอย่างมีแบบแผนผ่านการคิดอย่างเป็นระบบ ทำให้งานวิจัยสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

อภิปรายผล

1. สมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครูที่ได้เรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน พบว่าด้านทักษะการดำเนินการวิจัย ส่วนใหญ่มีทักษะในระดับดีมาก รองลงมาคือระดับดี และระดับพอใช้ตามลำดับ ส่วนคุณภาพงานวิจัยของนักศึกษา ส่วนใหญ่มีคุณภาพในระดับดีมาก รองลงมาคือระดับดีและระดับพอใช้ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานได้ฝึกให้นักศึกษาคิดเป็นระบบ มีการวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน จึงส่งผลให้ทักษะการทำวิจัยของนักศึกษามีในระดับดีมาก ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยที่นักศึกษาดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2560) ที่ได้ทำการวิจัยผลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้วิจัยเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการทำวิจัยของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยผลการวิจัยพบว่ามีดังนี้ 1) นักศึกษามีความสามารถในการทำวิจัยทางด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งมีผลการเรียนรู้ด้านการวิจัย ทักษะการทำงานวิจัย และคุณภาพงานวิจัย บรรลุตามเกณฑ์การประเมินในทุกมิติ อยู่ในระดับพอใช้ถึงดีมาก นักศึกษามีผลการเรียนรู้ด้านการวิจัยที่สัมพันธ์กับทักษะการทำงานวิจัยและคุณภาพงานวิจัย 2) นักศึกษามีความคิดเห็นต่อประเด็นต่างๆในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้การวิจัยเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อค้นพบที่สำคัญคือ นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ คิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง การสร้างสรรค์ผลงานวิจัย และการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์จากการทำวิจัยครั้งนี้ไปยังเพื่อน ชุมชน สังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดและการทำงานได้อย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับงานของ ประภัสสร วงษ์ดี (2562) ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการทำวิจัยอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิจัยทางการศึกษาหลังเรียน

สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาได้รับการพัฒนานั้นเนื่องจากกระบวนการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานนั้นทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติที่เป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนในศตวรรษที่ 21 แบบ การเรียนเชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานทำให้นักศึกษาได้คิด ได้พัฒนาด้วยตัวเอง จึงทำให้นักศึกษาได้เข้าใจกระบวนการวิจัยอย่างแท้จริง ส่งผลทำให้ทักษะการดำเนินการวิจัยและคุณภาพงานวิจัยมีคุณภาพส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียพันธ์ สิทธิจินดา (2552) ที่กล่าวไว้ว่าการเรียนแบบใช้วิจัยเป็นฐานนี้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจวิชาที่เรียนมากขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชานั้นสูงขึ้น เพราะเป็นการเรียนที่ไม่น่าเบื่อ ไม่จำเจ สนุกสนาน ได้ฝึกศักยภาพของตนเอง แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือเป็นการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ เปลี่ยนมุมมอง/ทัศนะของบุคคลให้คิดเป็น มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งแตกต่างจากการเรียนแบบอื่นๆ นอกจากนั้น อุดลย์ สนั่นเอื้อเม็งโงง (2553: 20) กล่าวว่า สมรรถนะการวิจัย หมายถึง ความรู้ ความสามารถของครู ในการสร้างความรู้ ค้นหาความจริง แสวงหาวิธีการ หรือนวัตกรรม และ พัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย โดยผลการวิจัยนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนา ศักยภาพผู้เรียน ผู้สอน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

2. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด นักศึกษามีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานทำให้นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเป็นระบบมากที่สุด รองลงมาคือมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานทำให้เปลี่ยนเป้าหมายจาก “การเรียนรู้โดยการจำ/ทำ/ใช้” เป็น “การคิด/ค้น/แสวงหา” และนักศึกษานำเอากระบวนการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง แสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างยั่งยืนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามแนวทางของ คณะกรรมการคุรุสภาได้ออกประกาศคณะกรรมการคุรุสภาเพื่อกำหนดรายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย สาระความรู้ และสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู (คุรุสภา. 2563) โดยในมาตรฐานที่ 4 ว่าด้วย เรื่องการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน เป็นมาตรฐานที่เน้นการวัดผลและการวิจัย โดยด้านสมรรถนะการวิจัยผู้ประกอบวิชาชีพครูควรมีสมรรถนะในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนได้ และมีสมรรถนะในการเลือกใช้ผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะการทำวิจัยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครูในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนานักศึกษาอย่างรอบด้านทั้งความรู้ คุณลักษณะ นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาสมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครูตามกรอบสมรรถนะของสำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2564) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่เป็นพื้นฐานและมีความสำคัญสำหรับนักวิจัยที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ 2) ศักยภาพการวิจัย 3) การสื่อสารงานวิจัย และ 4) คุณลักษณะของบุคคลที่ดำเนินการทำวิจัย จึงส่งผลให้นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยที่มีคุณภาพโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ส่งผลให้นักศึกษามีทั้งความรู้ ทักษะในการดำเนินการวิจัยและส่งผลต่อคุณภาพที่ติงานวิจัยของนักศึกษา ดังนั้นสมรรถนะทางการวิจัยจึงสิ่งที่มีความสำคัญ ที่นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครูต้องได้รับการเสริมสร้าง เพื่อประยุกต์ใช้และนำไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพรวมถึงได้ร่วมพัฒนาวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนควรให้นักศึกษาเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการการวิจัยก่อน เพื่อให้นักศึกษาเกิดมโนทัศน์และเจตคติที่ถูกต้อง โดยการเสริมสร้างองค์ความรู้ควบคู่กับการลงมือปฏิบัติการวิจัย

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานนั้น ผู้สอนควรมีการเสริมสร้างกำลังใจให้กับผู้เรียน การให้ข้อเสนอแนะควรให้อย่างเป็นมิตร เป็นเสมือนโค้ชที่คอยชี้แนะมากกว่าตัดสินผลว่าดีหรือไม่ดี จะทำให้การเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้

1.3 การใช้วิจัยเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียนนำเทคนิคการใช้วิจัยเป็นฐานไปต่อยอด เนื่องจากกระบวนการวิจัยสามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกสถานการณ์ สามารถทำให้ได้รับองค์ความรู้ใหม่ ๆ รวมถึงนวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มุ่งเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย แต่การใช้วิจัยเป็นฐานสามารถพัฒนาคุณลักษณะของความเป็นนักวิจัยและทักษะการคิดสร้างสรรค์ รวมถึงทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ ดังนั้นควรมีการศึกษาการใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงพอใจประสงค์ของผู้เรียนในระดับการศึกษาอื่นต่อไป

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้วิจัยเป็นฐานกับทักษะการคิดเชิงระบบซึ่งเป็นสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2565). หัวใจสำคัญของการเรียนรู้คือต้องมองนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.eef.or.th/article-07-02-21/>.
- ครุสภา. (2563). ประกาศรายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และ หลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ.2563. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.ksp.or.th/ksp2018/2020/06/19628>.
- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2560). ผลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้วิจัยเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการทำวิจัยของนักศึกษาบัณฑิตศึกษา. วารสารนานาชาติมหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 7(2): 100 - 119.
- จารุพันธ์ ขวัญแน่น. (2559). การศึกษาปัญหาการทำวิจัยและแนวทางการพัฒนางานวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. การประชุมระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 3 (ฉบับที่ 1). 60-68.
- ทิตนา แคมมณี. (2548). การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประภัสสร วงษ์ดี. (2562). รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาครูสาขาช่างอุตสาหกรรม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 21(1): 109 - 126.
- ปริญญ์ สิทธิจินดา. (2552). ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนด้วยวิจัยนอกชั้นเรียน. สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2564, จาก <http://www.node.rbru.ac.th/article/article31.pdf>.
- พวงผกา ปวีณบำเพ็ญ. (2560). การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน. ศึกษาสารสาส์น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 1(2): 62-71.
- มารุต พัฒนาผล. (2562). หลักสูตรสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- สุจิตรา ธนานันท์. (2550). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุรัชย์ พรหมพันธุ์. (2554). ข้าแหละสมรรถนะเพื่อการพัฒนา Competency. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุนทร สืบคำ, และสุวรรณ เลียงศิริธรรมา. (2565). จากการทำวิจัยเพื่อสอบ....สู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2565, จาก <https://erp.mju.ac.th/acticleDetail.aspx?qid=541>.
- สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2564). กรอบแนวคิดสำหรับมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพสาขาวิจัย. สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2565, จาก <http://www.rpqthailand.com/concept.php>.
- อดุลย์ สนั่นเอื้อเม็งโงง. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิเคราะห์โมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การวิจัยการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- อมรวิรัช นาคทรพรพ. (2547). “เรียนรู้คู่วิจัย: กรณีการสอนด้วย กระบวนการวิจัยภาคสนามวิชาการศึกษากับสังคมคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ในการเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตน์อุบล. (2547). “การสอนแบบเน้นการวิจัยโดยใช้สัญญาแห่งการเรียนรู้” ในการเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมทักษะวิศวกรรมสังคม
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

The Development of Lifelong Learning Video Media to Promote Social
Engineering Skills for Lampang Rajabhat University Students

กนิษฐกานต์ ปันแก้ว¹, ปราโมทย์ พรหมขันธ²
Kanitkan Pankaew¹, Promote Prommakan²
Corresponding Author E-mail: Kanitkan777@hotmail.com

Received: 2023-01-03; Revised: 2023-02-15; Accepted: 2023-02-26

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เปรียบเทียบทักษะวิศวกรรมสังคมก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ คือ นักศึกษาวิศวกรรมสังคมที่สนใจเข้าร่วมโครงการจำนวน 9 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินทักษะวิศวกรรมสังคม คือ นักศึกษาวิศวกรรมสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่สนใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 30 คน ใช้เวลาในการอบรมเชิงปฏิบัติการ 8 วันๆ ละ 6 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ คือ สื่อวีดิทัศน์ จำนวน 4 ตอน ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร จำนวน 2 ตอน และการแปรรูปอาหาร จำนวน 2 ตอน และแบบประเมินทักษะวิศวกรรมสังคม เป็นแบบมาตราประมาณค่า สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า

1) สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีจำนวนทั้งสิ้น 4 ตอน ประกอบด้วย 1) แชมพูสระผมสมุนไพรและครีมนวด 2) ยาหม่อง 3) น้ำพริกปลานิลเผา และ 4) ก๋วยเตี๋ยวบเนย ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมาก และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.08/83.87 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และ 2) นักศึกษามีทักษะวิศวกรรมสังคมหลังจากการใช้สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสูงกว่าก่อนการใช้สื่อ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะการคิด วิเคราะห์ และทักษะการสร้างนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25, 4.15 และ 3.89 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

คำสำคัญ: สื่อวีดิทัศน์, การเรียนรู้ตลอดชีวิต, วิศวกรรมสังคม

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹ Assoc. Prof. Ph.D., Faculty of Education, Lampang Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

² Asst. Prof. Ph.D., Faculty of Education, Lampang Rajabhat University

Abstract

The objectives of this study were to 1) create and determine the efficiency of video media to promote lifelong learning management which was identified as 80/80 and 2) compare the social engineering skills before and after using video media. The sample used to determine efficacy consisted of nine social engineering students who were interested in participating in this project. Moreover, the sample which used to assess social engineering skills was 30 Lampang Rajabhat University social engineering students who were willing to participate and spent the time on the workshop 8 days, 6 hours per day. The tools were a social engineering skills assessment form with a rating scale and four episodes of video media, two of which were about herbal products and two about food processing. The statistics used for the analysis was percentage, average, and standard deviation. The research findings were as follows:

1) The video media which promote lifelong learning consisted of four parts, 1) Herbal shampoo and treatment, 2) Balm, 3) Grilled Tilapia Chili Paste, and 4) Butter baked banana, was appropriate at a high level and the efficiency was 82.08/83.87 which was within the assigned standardized criteria. 2) Students' social engineering skills were higher after using video media than before. The ability to collaborate with others had the highest average, with a 4.31 average at a high level, followed by communication skills, critical thinking skills, and innovation skills, with averages of 4.25, 4.15 and 3.89 at a high level.

Keywords: Video Media, Lifelong Learning, Social Engineer

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เห็นว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่ง “คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพะ ที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีวินัย รักษา ศีลธรรม และเป็นพลเมืองดี มีหลักคิดที่ถูกต้อง และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม โดยมีส่วนร่วมตามความถนัดของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561) ดังนั้นการจัดการศึกษาที่เน้นพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต จึงถือเป็นประเด็นสำคัญที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะหนุนเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่เหมาะสมกับตนเองไปประยุกต์ใช้ในอนาคตได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว

วิศวกรสังคม เป็นโครงการที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้นักศึกษาวิศวกรสังคมเป็นนักคิด นักสื่อสาร องค์ความรู้ นักประสานความร่วมมือ และนวัตกรรม โดยการจัดการเรียนรู้เป็นการเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้แสดงพลังบริสุทธิ์อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงข้ามศาสตร์ กับเพื่อน ๆ ต่างคณะต่างสาขา เพื่อร่วมสนุกกับการเรียนรู้ที่จะลงมือแก้ปัญหาเชิงพื้นที่ ลงลึก วิเคราะห์ให้ถึงแก่นแท้แห่งสาเหตุของปัญหา แล้วระดมทรัพยากรและสรรพกำลังที่มีเพื่อแก้ไขแบบ "เกาให้ถูกที่คัน" และเรียนรู้การประยุกต์ใช้องค์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงเพื่อแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่นที่ซับซ้อนเกินกว่าจะแก้ได้ด้วยศาสตร์เดียว (นงรัตน์ อีสโร. 2564) ซึ่งวิศวกรสังคมมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้สังคม หรือชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี (Faiz, & Agustine. 2018) เนื่องจากวิศวกรสังคมทำหน้าที่เป็นผู้วิเคราะห์ศักยภาพชุมชน ออกแบบเพื่อสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ โดยการยกระดับองค์ความรู้ในชุมชน สร้างนวัตกรรมเพื่อการ แก้ปัญหาชุมชน และสร้างความยั่งยืนในการแก้ปัญหาเชิงพื้นที่บนฐานข้อมูล หรือบริบทของชุมชนนั้น ๆ ส่งเสริมให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ฉะนั้นคุณภาพชีวิตของคนในสังคมจึงสามารถสร้างได้ด้วยการมีวิศวกรสังคมอยู่ในชุมชน (อภิสิทธิ์พร สถิตภาคิกุล. 2561)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาให้กว้างขึ้นเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ทุกช่วงวัย โดยตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่ทำให้คนทุกวัยมีความจำเป็นต้องได้รับการศึกษา ซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะมุ่งจัดการเรียนรู้ให้คนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ระบบการเรียนรู้จึงต้องมีการจัดอย่างเหมาะสมกลมกลืนไปกับวิถีชีวิต และจัดให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งการเรียนรู้พื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิตและการเรียนรู้เพื่อประกอบอาชีพ รวมทั้งมีความรู้และทักษะในการคิด วิเคราะห์ การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ต่าง ๆ ซึ่งสื่อที่น่าสนใจในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนรูปแบบหนึ่งคือ สื่อวีดิทัศน์ ซึ่งสื่อวีดิทัศน์ หมายถึง การเล่าเรื่องโดยใช้ภาพเคลื่อนไหวทำหน้าที่หลักในการนำเสนอเนื้อเรื่องหรือเรื่องราวต่าง ๆ มีเสียงเข้ามาช่วยเสริมในส่วนของภาพเพื่อสื่อความหมาย สร้างความเข้าใจ สร้างความรู้สึกใกล้ชิดกับผู้ชม โดยสามารถจัดเก็บได้ในหลายรูปแบบและสามารถนำมาเผยแพร่ซ้ำได้หลายครั้ง เรื่องราวในวีดิทัศน์มีการสื่อความหมายได้ตามวัตถุประสงค์หลักที่ตั้งเอาไว้ในแต่ละตอนของการถ่ายทำ (สำนักงานเลขาธิการกรม. 2562) ถือเป็นสื่อที่นิยมนำมาใช้ในการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่สามารถบันทึกภาพและเสียงไว้ได้พร้อมกัน จึงช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น สามารถจำได้มากและนานขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาที่ย่ำกัด ช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจ และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

คณะผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะวิศวกรรมสังคมให้กับนักศึกษา ด้วยการจัดการเรียนรู้ข้ามศาสตร์แบบลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นฐาน ผ่านการ Coaching ของคณะผู้วิจัยและปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้ นักศึกษาร่วมดำเนินกิจกรรมแก้โจทย์ปัญหาเชิงพื้นที่ ด้วยตัวเอง จึงได้จัดทำกรวิจัย เรื่อง การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมทักษะวิศวกรรมสังคม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำปาง ทั้งนี้เพื่อมุ่งเป้าสร้างนักศึกษาให้ กลายเป็น 1) นักคิดเชิงเหตุ-ผล เห็นปัญหาเป็นสิ่งท้าทาย 2) นักสื่อสาร โดยสามารถสื่อสารองค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหาได้ นักประสาน 3) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยปราศจากข้อขัดแย้ง และ 4) สามารถระดมสรรพกำลัง ทรัพยากรเพื่อการแก้ปัญหา และนักสร้างนวัตกรรม โดยสามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นการเผยแพร่ สืบสาน และต่อยอดภูมิปัญญาต่าง ๆ ของชุมชน ผ่านสื่อวีดิทัศน์ในประเด็นของชุมชนไพร่พื้นบ้าน และการแปรรูปอาหาร ให้กับคนรุ่นหลังได้นำไปศึกษาและประยุกต์ใช้ในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น นอกจากนี้สื่อวีดิทัศน์ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตยังจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเยาวชนและผู้สนใจทั่วไป เสริมสร้างศักยภาพความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมทักษะวิศวกรรมสังคม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำปาง ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะวิศวกรรมสังคมก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้พัฒนาการศึกษา โดยนำกรอบแนวคิดของการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาเป็นบรรทัดฐานในการพัฒนาประชากรของประเทศ รวมถึงนำความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยให้มีความเจริญในทุกด้าน ศักรินทร์ ชนประชา (2562) กล่าวถึง ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า เป็นการจัดการกระบวนการทางการศึกษาเพื่อให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรูปแบบของการผสมผสานการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง พัฒนาบุคคลให้สามารถพัฒนาตนเองและปรับตนเองให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างรอบด้าน ส่วน Hainuat (1981) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการศึกษาตลอดชีวิต ไว้ 3 ประเด็น คือ 1) ความจำเป็นอันเนื่องมาจากตัวบุคคล เพื่อให้มีความรู้ทักษะเพียงพอต่อการประกอบอาชีพ 2) ความจำเป็นอันเนื่องมาจากสังคม เพื่อ

ช่วยกันแก้ปัญหาสังคมและพัฒนาสิ่งแวดล้อมได้ และ 3) ความจำเป็นเนื่องมาจากประเทศชาติต้องการประชาชนที่มีคุณภาพ มีความรู้

2. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อวีดิทัศน์

นรินทร์ นนทมาลย์ (2561) กล่าวว่า วีดิทัศน์เป็นสื่อการสอนที่นิยม เนื่องจากสามารถบันทึกภาพและเสียงไว้ได้พร้อมกัน สามารถแก้ไขและบันทึกใหม่ สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ทันที สามารถดูซ้ำและเลือกความเร็วหรือตอนได้ตามต้องการ เป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด แก้ปัญหา ทำงานร่วมกัน เกิดความคิดสร้างสรรค์ และสร้างนวัตกรรมได้ Lowther, & Russell (2012) กล่าวถึง ประโยชน์ของการใช้วีดิทัศน์ เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนแบ่งเป็น 1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) วีดิทัศน์แสดงกระบวนการ ขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ ชัดเจน ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจและรับสาร ผ่านเสียง สี ภาพเคลื่อนไหว ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน 2) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) วีดิทัศน์สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมถึงช่วยลดข้อจำกัดทางความสามารถในการอ่านของผู้เรียน 3) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) วีดิทัศน์ช่วยแสดงขั้นตอน ในการเคลื่อนไหวเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนทำตาม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Domain) เป็นการนำวีดิทัศน์มาเป็นตัวอย่าง หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

3. แนวคิดเกี่ยวกับวิศวกรรมสังคม

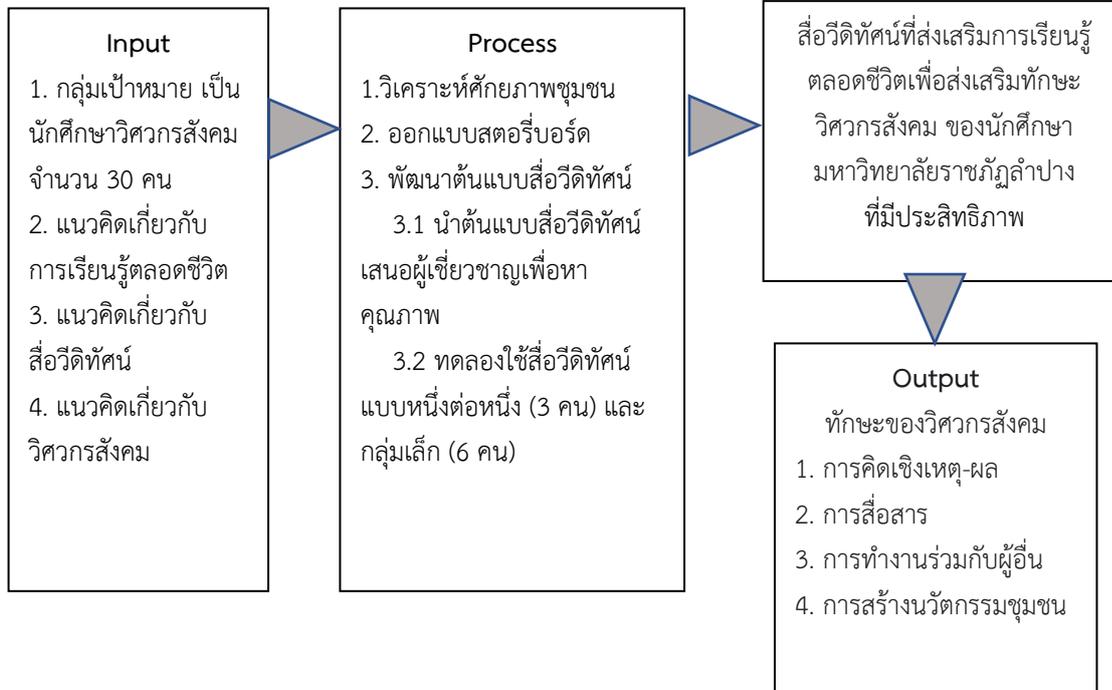
วิศวกรรมสังคม เป็นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในการออกแบบเพื่อสอนให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ที่ยึดโยงกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นแต่ละภูมิภาค ตามบริบท ที่แตกต่างของภูมิสังคม โดยการฝึกฝนอบรมบ่มเพาะให้นักศึกษาราชภัฏเป็นผู้มีทักษะวิศวกรรมสังคมพร้อมกับการพึ่งตนเอง และเป็นสิ่งที่พาให้กับสังคมที่กำลังเผชิญปัญหา (ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด. 2565) ความสำคัญของวิศวกรรมสังคมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของชุมชนและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้แบบใหม่ ที่ต้องปรับบทบาทให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและรู้จักตั้งคำถามจากสถานการณ์จริง เรียนรู้จากการปฏิบัติกับชุมชนวิชาชีพได้อย่างสร้างสรรค์ ร่วมมือ และขจัดข้อขัดแย้ง โดยผู้สอนจะต้องส่งเสริมการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ เทคนิค และเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งห้องเรียนจะไม่ใช้แค่ห้องสี่เหลี่ยมแบบเดิมอีกต่อไป แต่ต้องเป็นสถานที่ ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้โลกแห่งความจริงด้วยทัศนคติที่ดีและถูกต้อง (นงรัตน์ อัสโร. 2564) ทักษะของวิศวกรรมสังคมเป็นทักษะเฉพาะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ได้รับการ ปลูกฝัง อบรม ให้ความรู้ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล ค้นหาปัญหาที่แท้จริง คิดอย่างเป็นระบบ ลงมือทำตามขั้นตอนอย่างมีแบบแผน พิจารณาจากปัญหาที่แท้จริง สื่อสาร ประสานงานกับเป้าหมาย อย่างเข้าใจ และรู้จักสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสม (ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด. 2565)

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาใช้โดยให้กลุ่มเป้าหมายได้ศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อนำความรู้ไปช่วยแก้ปัญหาสังคม โดยเรียนรู้ผ่านสื่อวีดิทัศน์ โดยศึกษาวิธีการ ขั้นตอน และปฏิบัติการผลิต ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรและการแปรรูปอาหาร นอกจากนั้นยังสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดในการให้ความรู้ชุมชนต่อไป และประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับวิศวกรรมสังคม โดยนำมากำหนดเป็นตัวแปรในการประเมินทักษะวิศวกรรมสังคมของนักศึกษา ประกอบด้วย 4 ทักษะ คือ

1. ทักษะการคิดเชิงเหตุ-ผล เห็นปัญหาเป็นสิ่งท้าทาย โดยให้นักศึกษาวิศวกรรมสังคมได้ร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพรวมทั้งปัญหาชุมชนโดยเชื่อมโยงระหว่างเหตุและผล
2. ทักษะการสื่อสารองค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหา โดยให้นักศึกษาวิศวกรรมสังคมสื่อสารองค์ความรู้ที่ได้ศึกษาหรือเรียนรู้มา เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน
3. ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยปราศจากข้อขัดแย้ง ระดมสรรพกำลัง ทรัพยากรเพื่อการแก้ปัญหา โดยให้นักศึกษาวิศวกรรมสังคมลงพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนโดยการระดมทั้งทรัพยากรและสรรพกำลังจากภายในและภายนอกชุมชนเพื่อร่วมคิด ร่วมปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาชุมชน
4. ทักษะการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาชุมชน โดยให้นักศึกษาวิศวกรรมสังคมพัฒนานวัตกรรมเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของคณะผู้วิจัยนำมากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ใช้ในการหาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ จำนวน 9 คน และ จำแนกเป็นการทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง จำนวน 3 คน และแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 6 คน

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

1. สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. แบบประเมินต้นแบบสื่อวีดิทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญ
3. แบบทดสอบวัดความรู้

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ขั้นที่ 1 ลงพื้นที่เพื่อศึกษาบริบทชุมชน จากนั้นวิเคราะห์ปัญหา ต้นทุนทรัพยากรทางธรรมชาติ และศักยภาพชุมชนของตำบลเวียงตาล จังหวัดลำปาง ร่วมกับนักศึกษาวิศวกรรมสังคม (ทักษะการคิดเชิงเหตุ-ผล) และชุมชน พบว่า ในชุมชนมีพืชสมุนไพรที่หลากหลาย มีกล้วยนำหัวที่ชาวบ้านปลูกไว้เกือบทุกหลังคาเรือน และมีปลานิลที่หาได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ แต่ปัญหาที่พบ คือ ทรัพยากรเหล่านี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากนัก ยกตัวอย่างเช่น กล้วยนำหัวที่เก็บทานผลสุก หากเหลือก็ทำขนมกล้วย ทำกล้วยบวชชี บางครั้งก็ต้องทิ้งเพราะกล้วยเน่า ไม่สามารถนำไปขายได้เนื่องจากปลูกไว้ทุกหลังคาเรือน ส่วนพืชสมุนไพรที่ใช้ประโยชน์ได้บางชนิดเท่านั้น บางครั้งก็ต้องปล่อยให้ต้นสมุนไพรตายไปตามอายุขัยเพราะไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเก็บรักษาและแปรรูป ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้นชุมชนเห็นว่าหากนำทรัพยากรเหล่านี้มาแปรรูปและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ก็จะช่วยสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งมีองค์ประกอบคือ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และข้อความ มีจำนวน 4 ตอน ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร จำนวน 2 ตอน (แชมพูสระผมสมุนไพรและครีมนวด และยาหม่อง) และการแปรรูปอาหาร จำนวน 2 ตอน (น้ำพริกปลานิลเผา และกล้วยอบเนย) จากนั้นศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องวิศวกรรมสังคม ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะวิศวกรรมสังคม ประกอบด้วย 4 ทักษะหลัก คือ ทักษะการคิดเชิงเหตุ-ผล (นักคิด) ทักษะการสื่อสารองค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหา (นักสื่อสาร) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยปราศจากข้อขัดแย้ง (นักประสานงาน) และทักษะการสร้างนวัตกรรมชุมชน (นวัตกรรม) ซึ่งวิศวกรรมสังคมมีบทบาทหน้าที่ คือ วิเคราะห์ศักยภาพชุมชน ยกกระดับองค์ความรู้ในชุมชน สร้างนวัตกรรมเพื่อการแก้ปัญหาชุมชน และสร้างความยั่งยืนในการแก้ปัญหาเชิงพื้นที่บนฐานข้อมูลของชุมชน

ขั้นที่ 3 สร้างต้นแบบสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต คณะผู้วิจัยและวิศวกรสังคมได้ร่วมกันสร้างต้นแบบสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เตรียมนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างสื่อวีดิทัศน์
2. ออกแบบสตอรี่บอร์ด ของสื่อวีดิทัศน์ทั้ง 4 ตอน ประกอบด้วย แชมพูสระผมสมุนไพรและครีมนวด ยาหม่อง น้ำพริกปลานิลเผา และกล้วยอบเนย
3. ถ่ายทำสื่อวีดิทัศน์ตามสตอรี่บอร์ดที่ออกแบบไว้ โดยวิศวกรสังคมเป็นผู้ดำเนินการส่วนประชาชนชุมชนเป็นผู้ปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรม
4. นำสื่อวีดิทัศน์เสนอชุมชน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอนต่างๆ และปรับปรุง ก่อนนำสื่อวีดิทัศน์ไปทดลองใช้

ขั้นที่ 4 สร้างแบบประเมินต้นแบบสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ โดยแบบทดสอบวัดความรู้ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้
2. สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ๆ ละ 1 คะแนน (ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน) ใช้วัดความรู้ของนักศึกษาวิศวกรรมสังคมหลังการอบรมเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปหาประสิทธิภาพ
3. นำแบบทดสอบวัดความรู้ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบลักษณะคำถาม ตัวเลือก ความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและความถูกต้องของภาษา ซึ่งผลการประเมินข้อสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบทดสอบวัดความรู้มี IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปทุกข้อ
4. ปรับปรุงแบบทดสอบวัดความรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 5 นำต้นแบบสื่อวีดิทัศน์ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อการเรียนการสอน และมีประสบการณ์ในการทำวิจัยทางการศึกษาหรือวิจัยเชิงพื้นที่ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของต้นแบบสื่อวีดิทัศน์ จากนั้นทำการแก้ไขและปรับปรุง ซึ่งผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า สื่อวีดิทัศน์ มีคุณภาพเท่ากับ 4.38 อยู่ในระดับมาก

ขั้นที่ 6 นำสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ โดยทำการทดลองใช้ 2 ครั้ง ซึ่งครั้งที่ 1 การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง โดยนำสื่อวีดิทัศน์ ไปทดลองใช้กับวิศวกรสังคม จำนวน 3 คน (จับฉลากจาก 9 คน) เพื่อตรวจสอบความเข้าใจจากการเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์และตรวจสอบระยะเวลาในการทำกิจกรรม และทำการปรับปรุง จากนั้นทดลองใช้ ครั้งที่ 2 การทดลองแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 6 คน (เหลือจากครั้งที่ 1) เป็นการทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ

ระยะที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะวิศวกรรมสังคมก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ที่ใช้ในการศึกษาทักษะวิศวกรรมสังคม เป็นนักศึกษาวิศวกรรมสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 30 คน ได้มาจากผู้ที่สนใจและสมัครเข้าร่วมโครงการ

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

แบบแผนการทดลอง ใช้แบบแผนการทดลองตามแบบการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Design) ทดลองกับกลุ่มเดียว (One-Group Pretest-Posttest Design)

เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ขั้นตอนการสร้างแสดงในระยษะที่ 1) และแบบประเมินทักษะวิศวกรสังคัม มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะวิศวกรสังคัม และศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมิน ทั้งรูปแบบ การใช้คำถาม และประเด็นการประเมิน

2. สร้างแบบประเมินทักษะวิศวกรสังคัม เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด. 2560) กำหนดประเด็นประเมินเป็น 4 ด้าน คือ ทักษะการคิดเชิงเหตุ-ผล ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการสร้างนวัตกรรม

3. นำแบบประเมินทักษะวิศวกรสังคัมเสนอผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดียวกับการประเมินสื่อวีดิทัศน์) เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) และปรับปรุงแก้ไข พบว่า แบบประเมินทักษะวิศวกรสังคัม มีคุณภาพเท่ากับ 4.22 อยู่ในระดับมาก

4. จัดทำแบบประเมินทักษะวิศวกรสังคัม เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย หลังจากได้สื่อวีดิทัศน์ที่มีประสิทธิภาพแล้ว คณะผู้วิจัยได้นำ ไปใช้จริงกับวิศวกรสังคัมที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน

1. ก่อนการจัดกิจกรรมด้วยสื่อวีดิทัศน์ จะให้วิศวกรสังคัมทำแบบประเมินทักษะ จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลาในการประเมิน 20 นาที

2. จัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับวิศวกรสังคัม โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 4 ครั้ง โดยในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ให้วิศวกรสังคัมศึกษาสื่อวีดิทัศน์ จำนวน 1 ตอน (สื่อวีดิทัศน์มี 4 ตอน คือ แชมพูสระผมสมุนไพร และครีมนวด ยาหม่อง น้ำพริกปลานิลเผา และกล้วยอบเนย) และทำความเข้าใจ สอบถาม แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน (ใช้เวลา 3 ชั่วโมง) จากนั้นให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามสื่อวีดิทัศน์ในเรื่องที่ศึกษาร่วมกับชุมชน (เวลา 9 ชั่วโมง) และทำเช่นนี้จนครบทั้ง 4 ครั้ง (ทักษะการสื่อสารองค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหา และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น) หลังจากทำกิจกรรมครบทั้งหมดแล้ว นักศึกษาวิศวกรสังคัมเป็นผู้สร้างนวัตกรรมโดยการออกแบบฉลากและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้ง 4 ประเภท (ทักษะการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคัม)

3. จัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชนโดยวิศวกรสังคัม (ทักษะการสื่อสารองค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหา) เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมให้วิศวกรสังคัมทำแบบประเมินทักษะ จำนวน 40 ข้อ อีกครั้ง

4. นำข้อมูลที่ได้นำมาเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การสร้างสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต วิเคราะห์หาคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560) ส่วนแบบทดสอบวัดความรู้ โดยการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ด้วย IOC ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2556) และการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ โดยใช้สูตร E_1/E_2 (ประสาธ เนืองเฉลิม. 2560)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบประเมินทักษะวิศวกรสังคัม ใช้สถิติพื้นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560)

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลการพิจารณาความเหมาะสมของสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยผู้เชี่ยวชาญในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสื่อวีดิทัศน์ มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ตอน ประกอบด้วย 1) แชมพูสระผมสมุนไพรและครีมนวด 2) ยาหม่อง 3) น้ำพริกปลานิลเผา และ 4) กล้วยอบเนย ในแต่ละตอนจะจำเสนอวัสดุที่ต้องใช้ รวมทั้งขั้นตอนการทำอย่างละเอียด ความยาวตอนละ 50 นาที และสื่อวีดิทัศน์มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

N	ระหว่างการใช้สื่อวีดิทัศน์			หลังการใช้สื่อวีดิทัศน์			ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2
	A	Σx	E_1	B	Σy	E_2	
6	40	197	82.08	30	151	83.87	82.08/83.87

จากตารางที่ 1 พบว่า สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมทักษะวิศวกรสังคม ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด โดยมีประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก เท่ากับ 82.08/83.87

ระยะที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะวิศวกรสังคมก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์

หลังจากได้สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีประสิทธิภาพแล้ว คณะผู้วิจัยทำการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับนักศึกษาวิศวกรสังคมเพื่อพัฒนาทักษะวิศวกรสังคมทั้ง 4 ทักษะ ซึ่งผลจากการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาชุมชน ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ชุมชน ดังนี้ ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร จำนวน 2 ชนิด คือ แชมพูสระผมสมุนไพรและครีมนวด และยาหม่อง และการแปรรูปอาหาร จำนวน 2 ชนิด คือน้ำพริกปลานิลเผา และกล้วยอบเนย แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน

หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะวิศวกรสังคมก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะวิศวกรสังคมก่อนและหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์

ทักษะ วิศวกรสังคม	ก่อนใช้สื่อวีดิทัศน์			หลังใช้สื่อวีดิทัศน์		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1. ทักษะการคิดเชิงเหตุผล	2.61	0.63	ปานกลาง	4.15	0.71	มาก
2. ทักษะการสื่อสาร	2.87	0.61	ปานกลาง	4.25	0.64	มาก
3. ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	2.82	0.61	ปานกลาง	4.31	0.68	มาก
4. ทักษะการสร้างนวัตกรรมชุมชน	2.59	0.65	ปานกลาง	3.89	0.87	มาก
รวมเฉลี่ย	2.72	0.63	ปานกลาง	4.15	0.73	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะวิศวกรสังคมก่อนการใช้สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 (S.D.= 0.63) อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15

(S.D.= 0.73) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 (S.D.= 0.68) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการคิดเชิงเหตุผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 (S.D.= 0.64) และ 4.16 (S.D.= 0.71) อยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการสร้างนวัตกรรมชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (S.D.= 0.87) อยู่ในระดับมาก แสดงว่าทักษะวิศวกรสังคมหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์สูงกว่าก่อนการใช้สื่อวีดิทัศน์

อภิปรายผล

1. สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมทักษะวิศวกรสังคม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มีคุณภาพในระดับมาก และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.08/83.87 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เป็นเพราะคณะผู้วิจัยได้ออกแบบสื่อวีดิทัศน์อย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การลงพื้นที่วิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพชุมชน ทำให้ทราบความต้องการของชุมชน จนถึงขั้นตอนการพัฒนาและออกแบบสื่อวีดิทัศน์ที่ตรงกับความต้องของของชุมชน ถ่ายทอดเนื้อหาโดยการเล่าเรื่องและแสดงขั้นตอนในการแปรรูปอาหารและการผลิตสมุนไพร โดยใช้ภาพเคลื่อนไหวทำหน้าที่หลักในการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ มีเสียงและข้อความ ช่วยเสริมเพื่อสื่อความหมายและสร้างความเข้าใจเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ในการออกแบบยังให้ความสำคัญกับ ความยาวของสื่อวีดิทัศน์ มุมกล้อง การจัดแสงและเทคนิคการเล่าเรื่องเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาและให้นักศึกษาวิศวกรสังคมเป็นผู้ดำเนินรายการในสื่อวีดิทัศน์ด้วย จึงส่งผลให้สื่อวีดิทัศน์มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ นรินธน์ นนทมาลย์ (2561) กล่าวว่า การที่จะให้ผู้เรียน เรียนรู้จากวิดีโอที่ผู้สอนต้องการถ่ายทอดมา ระยะเวลาของคลิป วิดีโอ มุมกล้องการจัดตำแหน่งภาพ กราฟิกการจัดแสงเทคนิควิธีการต่างรูปแบบการเล่าเรื่อง สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุดที่ต้องมีการออกแบบอย่างชัดเจน ที่จะสร้างแรง จูงใจให้ผู้เรียนให้มีความตั้งใจ และสนใจอยู่กับเนื้อหาตลอดเวลา ในเรื่องของคุณภาพสื่อวีดิทัศน์สอดคล้องกับ กาญจนา ศิริเจริญวงศ์, มัณฑนาวดี เมธาพัฒนา, สุมาลา สว่างจิต และ จักรกฤษ ปิจติ (2564) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์และผลของการใช้สื่อต่อความรู้ ความมั่นใจ และความพึงพอใจเพื่อการเตรียมนักศึกษาพยาบาลในการฝึกประสบการณ์เด็กและวัยรุ่น พบว่า คุณภาพสื่อวีดิทัศน์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประสิทธิภาพของวีดิทัศน์สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ โคตรชุม (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อประกอบการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ และเทคโนโลยี เรื่อง การจัดและตกแต่งสวน พบว่า สื่อวีดิทัศน์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.71/84.51 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ทักษะวิศวกรสังคมหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสูงกว่าก่อนการใช้สื่อวีดิทัศน์ ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการของวิศวกรสังคม เริ่มตั้งแต่ลงพื้นที่เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพชุมชน (ทักษะการคิดเชิงเหตุ-ผล) จากนั้นอบรมเชิงปฏิบัติการโดยเรียนรู้จากสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งบทบาทของนักศึกษา คือ ทำความเข้าใจสอบถาม แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน จากนั้นให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามสื่อวีดิทัศน์ในเรื่องที่ศึกษาร่วมกับชุมชน (ทักษะการสื่อสารองค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหา และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น) หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม นักศึกษาวิศวกรสังคมเป็นผู้สร้างนวัตกรรมโดยการออกแบบหลากหลายและบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน (ทักษะการสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม) และขั้นตอนสุดท้าย คือ จัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน (ทักษะการสื่อสารองค์ความรู้เพื่อการแก้ปัญหา) จะเห็นได้ว่ากระบวนการต่าง ๆ ข้างต้นได้หนุนเสริมให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดเชิงเหตุ-ผล การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการสร้างนวัตกรรมชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ นงรัตน์ อิศโร (2564) ที่กล่าวว่า การเป็น “นักสร้างนวัตกรรม” แบบ “วิศวกรสังคม” เป็นการผสมผสานทักษะและหัวใจสำคัญของเครื่องมือวิศวกรสังคมที่เรียนรู้จากการฝึกเป็นนักคิด นักสื่อสาร และนักประสานเข้าไว้ด้วยกัน แล้วใช้เครื่องมือและกระบวนการเพิ่มเติมเพื่อฝึก “ทักษะการสร้างนวัตกรรม” ซึ่งต้องอาศัยความคิดวิเคราะห์เชิงเหตุ-ผล ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ จินตนาการ และการสื่อสารระดมความคิดเพื่อสร้างความร่วมมือ จนทำให้เกิดเป็นนวัตกรรมที่อาจจะอยู่ในรูปแบบของแนวคิด (Mindset) วิธีการ(Process) หรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ (Product & Service) โดยอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วน และอาจใหม่ในบริบทใดบริบทหนึ่ง หรือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลกฤต แสงอาวุธ และบุษยามาศ เหมณี (2565) ศึกษา เรื่อง การนำนโยบายการพัฒนาทักษะวิศวกรสังคมไปปฏิบัติ ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการเยาวชน มรส. สร้างชาติ พบว่า นักศึกษามีทักษะในการเป็นวิศวกรสังคมได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ เชิงเหตุ-ผล ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยปราศจากข้อขัดแย้ง และทักษะ

การสร้างนวัตกรรมเพื่อสังคมและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาที่นำสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมทักษะวิศวกรสังคมไปใช้ ต้องมีการเตรียมความพร้อมของทุกฝ่ายทั้งผู้จัดทำโครงการ นักศึกษาวิศวกรสังคม และชุมชน โดยทำการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากสื่อวีดิทัศน์ ในการแก้ปัญหาชุมชน ซึ่งผลการใช้สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต้องได้รับความร่วมมือทั้งจากนักศึกษา และชุมชนเป็นอย่างดี

1.2 ควรมีการเตรียมความพร้อมนักศึกษาวิศวกรสังคมทั้งก่อน ระหว่างและหลังการนำสื่อวีดิทัศน์ไปใช้ ประกอบการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เริ่มตั้งแต่การศึกษาสื่อวีดิทัศน์ทุกตอนให้เข้าใจ การวางแผนการใช้สื่อวีดิทัศน์ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ครบถ้วน การดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอน ตลอดจนการคืนความรู้สู่ชุมชน เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมทักษะวิศวกรสังคม สามารถส่งเสริมวิศวกรสังคมให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ เชิงเหตุ-ผล ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการสร้างนวัตกรรมได้จริง แต่ในการทำวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้และสื่อการสอนรูปแบบอื่น ๆ ที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจ สนับสนุนและพัฒนาทักษะวิศวกรสังคมให้แก่นักศึกษา

2.2 ควรทำการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตร่วมกับเทคนิควิธีอื่น ๆ ที่หลากหลายเพื่อทำการวิจัยในกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ และศึกษาตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น ทักษะการทำงานกันของชุมชน ทักษะการแก้ปัญหาของชุมชน ความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ศิริเจริญวงศ์, มณฑนาวดี เมธาพัฒนา, สุมาลา สว่างจิต, และ จักรกฤษ ปิจดี. (2564). การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์และผลของการใช้สื่อต่อความรู้และความพึงพอใจเพื่อการเตรียมนักศึกษาพยาบาล ในการฝึกประสบการณ์เด็กและวัยรุ่น.

วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล, 37(1): 218-229.

นงรัตน์ อิศโร. (2564). คู่มือพัฒนานักศึกษา เพื่อการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

นรินทร์ นนทมาลย์. (2561). วิดีโอปฏิสัมพันธ์ในการเรียนแบบเปิดในศตวรรษที่ 21. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 46(4): 211-227.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประสาธ เนืองเฉลิม. (2560). การวิจัยการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พลกฤต แสงอาวุธ, และ บุษยมาศ เหมณี. (2565). การนำนโยบายการพัฒนาทักษะวิศวกรสังคมไปปฏิบัติศึกษาเฉพาะกรณี

โครงการเยาวชน มรส. สร้างชาติ. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 22(2): 71-82.

ภูสิทธิ์ ภูคาชะโนด. (2565). แนวคิดของวิศวกรสังคม. สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2565, จาก

https://elfhs.ssr.u.ac.th/phusit_ph/pluginfile.php/42/.

ศักดิ์รินทร์ ชนประชา. (2562). การศึกษาตลอดชีวิต. วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 14(26):

159-175.

สมนึก ภัททิยธนี. (2556). การวัดผลทางการศึกษา. มหาสารคาม: ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. สืบค้นเมื่อ 3

พฤศจิกายน 2565, จาก [https://drive.google.com/file/d/1XSBMp8OCsawJqECOB-XZLB91-](https://drive.google.com/file/d/1XSBMp8OCsawJqECOB-XZLB91-cRrNsEV/view)

[cRrNsEV/view](https://drive.google.com/file/d/1XSBMp8OCsawJqECOB-XZLB91-cRrNsEV/view).

- สำนักงานเลขาธิการกรม. (2562). **องค์ความรู้ เรื่อง หลักการผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อการประชาสัมพันธ์**. สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2565, จาก file:///Users/kanitkanpankaew/Downloads/001.pdf.
- อดิศักดิ์ โคตรชุม. (2562). การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ เพื่อประกอบการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ และเทคโนโลยี เรื่อง การจัดและตกแต่งสวน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. **วารสารโครงการวิทยการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ**, 5(2): 67-76.
- อภิณห์พร สถิตภาคีกุล. (2561). การออกแบบการเรียนการสอน: ทักษะเพื่อความสำเร็จของครู. **วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช**, 10(ฉบับพิเศษ): 107-115.
- Faiz, P., & Agustine, O. (2018). The Indonesian constitutional court decisions as a social engineer in improving people's welfare. **The 1st International Conference on Recent Innovations**, (ICRI 2018): 165-170.
- Hainuat, L. D. (1981). **"Educational needs" in UNESCO. Curricula and lifelong education: Education on the move**. France: Imprimeries de Chambéry.
- Smaldno, S. E., Lowther, D. L., & Russell, J. D. (2012). **Instruction Technology and Media for Learning tenth edition: Enhancing Learning with video**. Boston: Pearson.

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

The Development of English Reading Skill with Phonics for the Lower Primary
Students in Surat Thani Province

กนกกาญจน์ กิตติชาติเชาวลิต¹

Kanokkam Kittichartchaowalit¹

Corresponding Author E-mail: kaykaykitti@gmail.com

Received: 2023-01-10; Revised: 2023-02-19; Accepted: 2023-02-23

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังของการอ่านออกเสียงจากแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ และ 3) เพื่อสำรวจความพึงพอใจของครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษมีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 6 คน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 80 คน จาก 3 โรงเรียน ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เลือกการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น 2) แบบทดสอบทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษต่อแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ ผลการวิจัยพบว่า

1) การทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นมีประสิทธิภาพ 82.24/80.86 2) ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการอ่านออกเสียงจากแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษต่อแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ภาพรวมอยู่ระดับมาก (\bar{X} = 3.99)

คำสำคัญ: ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ, การสอนแบบโฟนิกส์, นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

¹ อาจารย์, สาขาวิชาภาษาอังกฤษ, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

¹ Lecturer, Education Program in English, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were: (1) to develop of English phonics reading skill practice for the lower primary students in Surat Thani province to effective according to the 80/80 criterion skill (2) to compare of skill practice between the pre-post reading skill achievements in English phonics reading and (3) to survey of the satisfaction of English teachers and English practice teachers on the English phonics reading practice. The samples of this research consisted of 3 English teachers, 6 English practice teachers and 80 lower primary students selected from 3 schools in Surat Thani province by the purposive random sampling. The instruments of this research for lower primary students were (1) learning plans of the development the English phonics reading skills on vocabulary, (2) pre-post English phonics reading skill test, (3) the criteria for the English phonics skills, and (4) the satisfaction assessment of English teachers and English practice teachers on the English phonics reading practice. The research results were found as follows;

1) The efficiency test of the English phonics reading practice of the lower primary students was 82.24/80.86. 2) The pre-post reading skill achievements of the English phonics reading practice difference were statistically significant at the .05 level. and 3) the satisfaction assessment of English teachers and English practice teachers on the English phonics reading practice was overall at a high level (\bar{X} = 3.99).

Keywords: English Reading Skill, Phonics Approach, Lower Primary Students

บทนำ

ในหลักสูตรการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมาในรอบ 30 ปีนี้ ในกลุ่มสาระวิชาภาษาต่างประเทศมีหลายภาษาที่ได้ถูกบรรจุในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก ไม่ว่าจะเป็นภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ภาษาเกาหลี เป็นต้น แต่ยังไม่มีการกล่าวถึงได้ว่า ภาษาอังกฤษ ยังคงเป็นภาษาต่างประเทศลำดับแรกสุดที่สำคัญสำหรับการเป็นภาษากลางเพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างประเทศไม่ว่าในยุคสมัยใด โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารถึงกันทั่วโลก เพราะสิ่งสำคัญในการสื่อสารภาษาในชีวิตจริง คือ การเปล่งเสียงออกมา การออกเสียงภาษาอังกฤษให้ถูกต้องตามหลักของเจ้าของภาษาเพื่อให้เข้าใจต่อความเข้าใจ และประกอบการเรียนรู้การสอนในยุคศตวรรษที่ 21 ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษได้ง่ายขึ้นและมากขึ้น จึงทำการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในยุคปัจจุบันหลีกเลี่ยงไม่ได้เลยที่ต้องส่งเสริมรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนในชั้นประถมศึกษาตอนต้นแล้ว วิธีการสอนแบบโฟนิกส์จะเป็นวิธีการสอนที่น่าสนใจ ไม่ยาก หรือซับซ้อนเกินไป ที่จะส่งเสริมและสร้างพื้นฐานการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้องให้กับนักเรียนในระดับนี้

วิธีการสอนแบบโฟนิกส์ เป็นวิธีการเรียนถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรและเสียงของตัวอักษร เป็นวิธีการสอนอ่านออกเสียงในระดับเบื้องต้น Harris, & Hodge (1995) ที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบเดิม คือการจดจำการออกเสียงคำศัพท์เป็นคำ (Whole-word approach) เพราะวิธีนี้สอนแบบโฟนิกส์นี้ จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับการออกเสียงของแต่ละตัวอักษร รูปแบบการสะกดคำ และการเรียนรู้คำศัพท์ และมีพัฒนาการที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการอ่านออกเสียง สามารถทำให้ผู้เรียนสามารถอ่านคำศัพท์และออกเสียงคำใหม่ ๆ ได้อย่างถูกต้อง Grant (2014) และเมื่อถูกสะสมมากขึ้นทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายกับเนื้อหาของวิชาที่ยากขึ้นในอนาคต แต่การสอนแบบโฟนิกส์เป็นการสอนเรื่องเสียงที่น่าสนใจ ไม่ซับซ้อนเกินไปสำหรับเด็กเล็กหรือนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น เพราะเป็นวิธีการเรียนแบบการฝึกทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้นักเรียนซึมซับเสียงและระบบเสียง จนสามารถจดจำความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรและเสียงได้ แม้ว่าในช่วงแรกของการเรียนแบบโฟนิกส์จะดูซ้ำว่าการเรียนแบบท่องจำมาก เพราะต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจเสียงและหลักการผสมคำจากง่ายไปยาก แต่จากการฝึกฝนอย่างเป็นระบบ จนในที่สุดจะทำให้ให้นักเรียนสามารถผสมเสียงและอ่านออกเสียงเองได้อย่างถูกต้องในลำดับต่อมา

ประกอบกับในระดับชั้นประถมศึกษา เป็นการศึกษาระดับต้นที่คำศัพท์และเนื้อหาของวิชายังไม่สลับซับซ้อนมากจนเกินไป การสอนแบบโฟนิกส์จะช่วยปูพื้นฐานใหม่ในการเรียนเรื่องการออกเสียง ด้วยการสอนอ่านแบบสะกดคำจากหน่วย

เสียงต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นคำและเชื่อมโยงกับหน่วยเสียงและตัวอักษรภาษาอังกฤษ อินทิตรา ศรีประสิทธิ์ (2552) เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถจดจำวิธีคำศัพท์ต่าง ๆ ด้วยการออกเสียงได้ถูกต้อง แม่นยำ และคล่องแคล่วขึ้น อันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ชัดเจน และสามารถอ่านออกเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการจดจำเสียงคำศัพท์แบบเป็นคำ ๆ และนอกจากนี้ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษที่เกิดขึ้นยังส่งผลให้นักเรียนมีกำลังใจและเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษต่อไปในระดับที่สูงขึ้นต่อไปในอนาคต

จากความสำคัญ สภาพปัญหา และความเป็นมาของวิธีการสอนที่ได้อธิบายประกอบมานั้น ทำให้ผู้วิจัยในฐานะผู้สอน นักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ได้ออกแบบและแนะนำวิธีการสอนโฟนิกส์นี้ให้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษ ได้นำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในขณะนี้นักศึกษาต้องออกไปฝึกประสบการณ์สอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ของจังหวัด สุราษฎร์ธานี ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นจำนวน 80 คน จาก 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านขอยสอง โรงเรียนบ้านหัวหมากกลาง และโรงเรียนวัดนิกรประสาธ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังของการอ่านออกเสียงจากแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์
3. เพื่อความพึงพอใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาษาอังกฤษมีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้องไว้ตามลำดับต่อไปนี้

1. ความหมายของโฟนิกส์

AKSORN (2019: Online) โฟนิกส์ คือวิธีการเรียนอ่านเขียนและออกเสียงภาษาอังกฤษโดยใช้หลักการถอดรหัสเสียงและการผสมเสียงตัวอักษร a ถึง z ทั้ง 26 ตัว ผู้เรียนจะต้องเข้าใจเสียงของตัวอักษรต่าง ๆ และออกเสียงเหล่านั้นให้ได้ อย่างเป็นถูกต้องจึงจะสามารถผสมเสียงออกมาเป็นคำได้

TUTOR-VIP (2022: Online) โฟนิกส์ เป็นเทคนิคในการฝึกการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ ให้กับเด็ก ๆ โดยจะให้ความสำคัญไปที่ “การออกเสียงในแต่ละตัวอักษร (Letter Sound)” เมื่อเด็ก ๆ หรือผู้ที่ไม่มีพื้นฐานภาษาอังกฤษได้รู้จักเสียงของแต่ละตัวอักษรแล้ว ก็จะสามารถผสมพยัญชนะเพื่ออ่านออกเสียงคำศัพท์ใหม่ ๆ ได้ โดยไม่ต้องใช้การท่องจำเลย

hi-phonics (2022: Online) โฟนิกส์ คือความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวอักษรและเสียงของตัวอักษร และโฟนิกส์ยังเป็นวิธีการสอนภาษาอังกฤษโดยอาศัยเสียงของตัวอักษรเป็นหลัก

สรุป โฟนิกส์ คือ การออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยถ่ายโยงเสียงสู่ตัวอักษร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านได้อย่างคล่องแคล่ว ผู้เรียนต้องฝึกฝนการถ่ายโยงจากตัวอักษรสู่เสียง และเสียงสู่ตัวอักษรจึงทำให้ผู้เรียนสามารถผสมเสียงออกมาเป็นคำได้ โดยไม่ต้องใช้การท่องจำ

2. วิธีการสอนโฟนิกส์

Karlin (1980) กล่าวว่า วิธีการสอนโฟนิกส์ประกอบด้วยวิธีการสอน 2 วิธี คือ 1. วิธีการสอนโฟนิกส์แบบสังเคราะห์เป็นการสอน เรื่องเสียงของอักษรเดี่ยว หลังจากนั้นสอนให้รวมเสียงเพื่อสร้างคำ วิธีการสอนโฟนิกส์แบบสังเคราะห์ไม่จำเป็นต้องทำตามกระบวนการเดียวกัน โดยส่วนใหญ่เริ่มต้นจากการสอนเสียงสระก่อน หลังจากนั้นจึงค่อยสอนเสียงพยัญชนะ เพื่อที่ว่าสระสามารถรวมกับพยัญชนะเพื่อสร้างคำศัพท์ การใช้รูปภาพและคำสำคัญช่วยให้นักเรียนจำความสัมพันธ์ของเสียงตัวอักษร 2. วิธีการสอนโฟนิกส์แบบวิเคราะห์ เริ่มต้นด้วยคำศัพท์ที่นักเรียนรู้จักเมื่อได้ยินหรือเห็น นักเรียนจะได้รับการสอนให้ฟังเสียงคำศัพท์และวิเคราะห์ว่าคำศัพท์ นั้นมีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร การเรียนด้วยวิธีการสอนแบบ

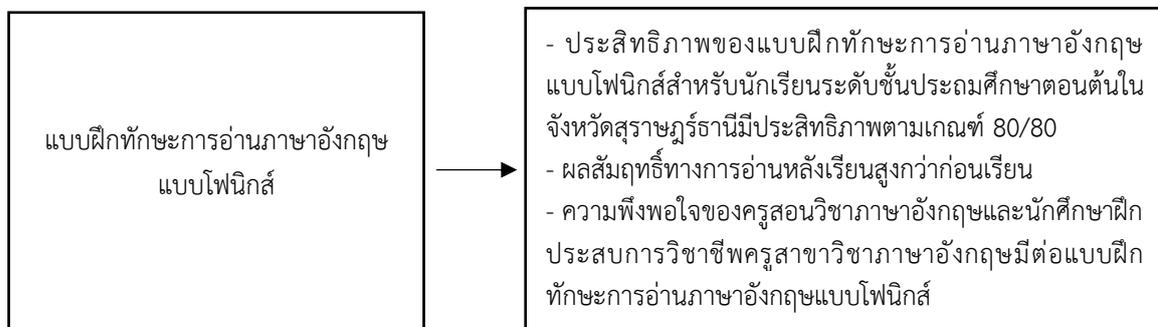
วิเคราะห์นี้จะไม่มิกฎ ที่แน่นอน แต่เน้นการเรียนรู้เสียงในคำศัพท์ รูปภาพและคำชี้แนะให้นักเรียนจำความสัมพันธ์ของเสียงตัวอักษรได้

Barchers (1998) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนโฟนิกส์ไว้ 2 ประเภท ดังนี้ 1) วิธีการสอนโฟนิกส์แบบสังเคราะห์คือการออกเสียงเสียงตัวอักษรต่าง ๆ โดยเริ่มจากการ แยกเสียง หลังจากนั้นจึงผสมเสียงเข้าด้วยกัน ปัญหา ในการแยกเสียงคือเสียงจะไม่เหมือนกับคำศัพท์ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเสียงสระส่งผล ต่อตัวอักษร เช่นตัว r ในขณะที่คำศัพท์ที่มีเสียงยาวขึ้นและมีความซับซ้อนมากขึ้น การผสมเสียงก็จะมีคามยุ่งยากมากขึ้น ถึงแม้ว่าตัวอักษรในภาษาอังกฤษมี 26 ตัว แต่ตัวอักษรเหล่านี้แทนหน่วยเสียง ได้มากถึง 44 หน่วยเสียง ทำให้กระบวนการสอนนี้มีความซับซ้อน 2) วิธีการสอนโฟนิกส์แบบวิเคราะห์มีการสอนความสำคัญของตัวอักษรในบริบทของการอ่านคำศัพท์เป็นคำ นักเรียนอาจจะหาตัวอย่างคำศัพท์รอบ ๆ ห้องเรียนหรือในนิตยสาร และหลังจากนั้นเขียนรวบรวมคำศัพท์ลงในกระดาษและวาดภาพ การสอนแบบนี้มักจะมีความเชื่อมโยงกับวิธีการสอนโฟนิกส์แบบบอกเป็นนัยเพราะมีการสอนความสัมพันธ์ของตัวอักษร และเสียงในบริบทการอ่านทีละคำ อย่างไรก็ตามการกระบวนการสอนแบบนี้จะมีความท้าทาย ถ้าเด็กไม่สามารถรับรู้และแยกแยะหน่วยเสียงได้

Rycik, and Rycik (2009) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนโฟนิกส์ไว้ 2 วิธี ดังนี้ 1) วิธีการสอนโฟนิกส์แบบดั้งเดิม ขณะที่ทำการสอนครูให้นักเรียนออกเสียงตัวอักษรเดี่ยวหลังจากนั้นผสมเสียงตัวอักษรเหล่านี้เป็นคำศัพท์ เป็นการใช่วิธีสอนโฟนิกส์แบบสังเคราะห์ เพื่อสอนให้นักเรียนสร้างคำศัพท์จากเสียงย่อยต่าง ๆ วิธีการนี้มีประสิทธิผลในการถอดรหัสคำศัพท์ตามหลักสัทศาสตร์ปกติ แต่มีข้อจำกัดสำหรับคำศัพท์บางตัว ที่ตัวอักษรไม่สามารถอ่านออกเสียงแบบทั่วไปได้ เช่น ตัวอักษร u ในคำศัพท์ bush หรือคำศัพท์ที่มีตัวอักษรที่ไม่อ่านออกเสียง เช่นคำว่า comb เป็นต้น 2) วิธีการสอนโฟนิกส์ร่วมสมัย โดยใช้วิธีการสอนโฟนิกส์หลายวิธี ซึ่งเรียกว่าร่วมสมัย ในขั้นแรก ครูสอนทักษะโฟนิกส์ในงานเขียนจริง วิธีการสอนแบบนี้เรียกว่าวิธีการสอน โฟนิกส์แบบฝังแน่น อย่างที่สองคือใช้วิธีการสอนโฟนิกส์แบบเปรียบเทียบ เรียกว่าการถอดรหัสโดยการเปรียบเทียบความเหมือน/ความแตกต่าง วิธีการนี้นักเรียนจะเรียนรู้การเปรียบเทียบคำศัพท์ที่รู้จักกับคำศัพท์ใหม่ ๆ แต่จะเน้นตัวอักษรเดี่ยว นักเรียนจะหารูปแบบตัวอักษรที่คล้ายกันที่เรียกว่า “กลุ่มก้อน” กล่าวคือ คำศัพท์ส่วนใหญ่ถูกแยกออกเป็นสองกลุ่มก้อนหรือมากกว่า ตัวอย่างเช่น คำว่า thank ขึ้นต้นด้วย กลุ่ม th ซึ่งตามหลักการเรียกว่า “พยัญชนะต้น” พยัญชนะหนึ่งชุดประกอบด้วยพยัญชนะทุกตัว ที่นำหน้าสระในหนึ่งพยางค์ กลุ่มก้อนท้าย -ank เรียกว่า “สัมผัส” ประกอบด้วยสระและจำนวนพยางค์ที่เหลือ นักเรียนใช้วิธีการเปรียบเทียบความเข้าใจว่าถ้าหากพวกเขาารู้คำว่า thank พวกเขา ก็จะสามารถค้นพบคำศัพท์อื่น เช่นคำว่า plank และสามารถใช้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มก้อน -ank เพื่ออ่านคำศัพท์ที่ยาวขึ้น เช่นคำว่า Frankenstein

สรุป วิธีการสอนโฟนิกส์แบ่งเป็นประเภทหลักได้ 2 ประเภท ดังนี้ 1) วิธีการสอนโฟนิกส์แบบสังเคราะห์ คือการออกเสียงเสียงตัวอักษรต่าง ๆ โดยเริ่มจากการ แยกเสียง หลังจากนั้นจึงผสมเสียงเข้าด้วยกัน 2) วิธีการสอนโฟนิกส์แบบวิเคราะห์คือ วิธีการสอนออกเสียงโดยเริ่มต้นด้วยคำศัพท์ ที่นักเรียนรู้จักจากการที่ได้ยินหรือเห็นมาก่อน นักเรียนจะได้รับ การสอนให้ฟังเสียงคำศัพท์และวิเคราะห์ว่าคำศัพท์นั้นมีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูภาษาอังกฤษ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนเครือข่ายของคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านชอยสอง โรงเรียนบ้านหัวหมากกลาง และโรงเรียนวัดนิกรประสาท

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูภาษาอังกฤษจำนวน 6 คน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 80 คน เลือกรandom แบบเจาะจง (Purposive random sampling) จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านชอยสอง โรงเรียนบ้านหัวหมากกลาง และโรงเรียนวัดนิกรประสาท

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 7 แผน ใช้เวลาแผนละ 3 ชั่วโมงเป็นเวลา 21 ชั่วโมง ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมจำนวน 3 คน จำนวน 10 ข้อ พบว่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.0 ค่าความเชื่อมั่น 0.81

2. แบบทดสอบทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ ก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test & Post-test) ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมจำนวน 3 คน จำนวน 30 ข้อ ค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.0 ค่าอำนาจจำแนก (B) 0.26 - 0.73 ค่าความยาก (p) 0.26 - 0.74 และค่าความเชื่อมั่น 0.81

3. เกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษ คือ การวัดความสามารถในการอ่านออกเสียงพยัญชนะสระ และคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ถูกต้อง ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม พบว่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม จำนวน 3 คน จำนวน 10 ข้อ อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.0 ค่าความเชื่อมั่น 0.74

4. แบบประเมินความพึงพอใจของครูสอนภาษาอังกฤษและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูภาษาอังกฤษมีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมจำนวน 3 คน จำนวน 10 ข้อ พบว่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.0 ค่าความเชื่อมั่น 0.78

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 80 คนด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยแบบฝึกทักษะโฟนิกส์กับกลุ่มตัวอย่าง 21 ชั่วโมง สอนสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ชั่วโมง

3. เมื่อดำเนินการทดลองสอนจนครบ 21 คาบแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน

4. ดำเนินการเก็บแบบประเมินความพึงพอใจของครูสอนภาษาอังกฤษและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ หลังจากใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับเนื้อหาจุดประสงค์ของแบบทดสอบ (IOC: Index of Item - Objective Congruence) ถ้าดัชนีความสอดคล้องมีค่า จำนวน 30 ข้อ ค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.0 ค่าอำนาจจำแนก (B) 0.26 - 0.73 ค่าความยาก (p) 0.26 - 0.74 และค่าความเชื่อมั่น 0.81

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย 3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) ค่า E1/E2 และ 5) ค่า t-test

3. วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูสาขาวิชาภาษาอังกฤษมีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5

ระดับ เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดเพื่อแปลความหมาย ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2560: 121)

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51-5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51-4.50 หมายความว่า ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51-3.50 หมายความว่า ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51-2.50 หมายความว่า ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.50 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลข้อมูลจากการใช้แผนการสอน เครื่องมือแบบฝึกหัดและกิจกรรมต่างๆ ในการสอนอ่านออกเสียง ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวนนักเรียน 80 คน จาก 3 โรงเรียน โดย วัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

โรงเรียน	จำนวนนักเรียน	E1	E2	E1/E2
โรงเรียนที่1	28	82.86	80.24	82.86/80.24
โรงเรียนที่2	27	81.73	80.74	81.73/80.74
โรงเรียนที่3	25	82.13	81.60	82.13/81.60
ภาพรวม	80	82.24	80.86	82.24/80.86

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบประสิทธิภาพ ของแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนที่ 1 มีประสิทธิภาพ 82.86/80.24 82โรงเรียนที่ 2 มีประสิทธิภาพ 81.73/80.74 โรงเรียนที่3 82.13/81.60 ภาพรวมทั้ง 3 โรงเรียน นักเรียน 80 คน มีประสิทธิภาพ 82.24/80.86

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของการอ่านออกเสียงจากแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของการอ่านออกเสียงจากแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์

โรงเรียน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนสอบก่อน		คะแนนสอบหลัง		t	Sig
			\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
โรงเรียนที่ 1	28	15	6.46	1.32	12.04	1.40	25.947	.000**
โรงเรียนที่ 2	27	15	5.96	1.34	12.11	1.09	25.315	.000**
โรงเรียนที่ 3	25	15	6.12	1.17	12.24	0.88	25.471	.000**

**p<.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของการอ่านออกเสียงจากแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 3 โรงเรียน

2. ความพึงพอใจของครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาภาษาอังกฤษมีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลความพึงพอใจของครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาษาอังกฤษมีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์

ประเด็นความพึงพอใจ	ความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความรู้คำศัพท์	3.52	0.53	มาก
1) ความรู้คำศัพท์ประกอบด้วยรูปแบบและการใช้	3.44	0.53	ปานกลาง
2) รูปแบบของคำศัพท์เกี่ยวข้องกับออกเสียง (รูปแบบการพูด) และการสะกดคำ (รูปแบบการเขียน)	3.56	0.53	มาก
3) การใช้คำศัพท์เกี่ยวข้องกับหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำศัพท์และประโยคด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษ	3.56	0.53	มาก
2. ด้านการประเมินการออกเสียงภาษาอังกฤษ	3.85	0.59	มาก
4) การประเมินการแยกแยะเสียงและความสามารถในการจดจำคำศัพท์	3.56	0.53	มาก
5) คู่เทียบเสียงใช้สำหรับการประเมินความสามารถ ในการแยกแยะเสียงพยัญชนะและเสียงสระด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโฟนิกส์	3.67	0.50	มาก
6) ความสัมพันธ์ของเสียงและตัวอักษรเพื่อการออกเสียงคำศัพท์ได้อย่างถูกต้อง	3.78	0.67	มาก
7) นักเรียนสามารถออกเสียงคำศัพท์ใหม่ตามหลักการออกเสียงด้วยตัวเองได้	4.00	0.50	มาก
8) นักเรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนได้เร็วกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนแบบโฟนิกส์	4.00	0.71	มาก
9) การสอนแบบโฟนิกส์โดยเริ่มจากการสอนเสียงสระก่อนการสอนเสียงพยัญชนะ	4.11	0.60	มาก
3. ด้านวิธีการสอนแบบโฟนิกส์	4.56	0.52	มากที่สุด
10) วิธีการสอนโฟนิกส์แบบสังเคราะห์คือการสอน การออกเสียงตัวอักษรต่าง ๆ โดยเริ่มจากการแยกเสียง หลังจากนั้นจึงผสมเสียงเข้าด้วยกัน เช่น /k/-/a/-/t/ cat	4.44	0.53	มาก
11) วิธีการสอนโฟนิกส์แบบสังเคราะห์ โดยครูสอนเสียงตัวอักษรและให้นักเรียนคิด คำศัพท์ที่เริ่มต้นด้วยเสียงเดียวกัน เช่น d และนักเรียนคิดว่า dog แสดงว่าครูกำลังสอนด้วยวิธีการสอนโฟนิกส์แบบสังเคราะห์	4.67	0.50	มากที่สุด
12) วิธีการสอนโฟนิกส์แบบวิเคราะห์คือการสอนให้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเสียงตัวอักษร เช่น ตัวอักษร p คำว่า put, pig, pen, play	4.56	0.53	มากที่สุด
13) วิธีการสอนโฟนิกส์แบบวิเคราะห์มุ่งเน้นที่การฝึกให้นักเรียนออกเสียงให้ถูกต้อง	4.56	0.53	มากที่สุด
ภาพรวม	3.99	0.55	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษมีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ ภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.55) โดยมีความต้องการประเด็นความพึงพอใจดังต่อไปนี้ 1) ด้านความรู้คำศัพท์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.53)

2) ด้านการประเมินการออกเสียงภาษาอังกฤษ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.59) 3) ด้านวิธีการสอนแบบโฟนิกส์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.52)

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า การทดสอบประสิทธิภาพ ของแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนที่ 1 มีประสิทธิภาพ 82.86/80.24 โรงเรียนที่ 2 มีประสิทธิภาพ 81.73/80.74 โรงเรียนที่ 3 82.13/81.60 ภาพรวมทั้ง 3 โรงเรียน นักเรียน 80 คน มีประสิทธิภาพ 82.24/80.86 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อาจเนื่องจากว่าผู้วิจัยได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นจำนวน 7 แผนการเรียนรู้ ได้ดำเนินการสอนแผนละ 60 นาที มีรายละเอียดดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 Alphabet Sound I แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 Alphabet Sound II แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สระเสียงสั้น Short Vowel A แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 Short Vowel E แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 Short Vowel I แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 Short Vowel O แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 Short Vowel U โดยกระบวนการเรียนการสอนนั้นมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นนำเสนอเนื้อหา ขั้นฝึกปฏิบัติ และขั้นนำไปใช้แล้วนำหาคำคุณภาพด้วยการหาประสิทธิภาพแบบ E1/E2 ด้วยการทดลอง เป็นที่น่าสังเกตว่าค่าประสิทธิภาพของกระบวนการที่ได้มาจากการทดสอบทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนในแต่ละหน่วย ซึ่งมีเนื้อหาไม่มากนัก และเป็นเนื้อหาเฉพาะเรื่อง มีการแยกเสียงสระอย่างชัดเจน เมื่อเรียนเสร็จแต่ละหน่วยนักเรียนจะได้ทำแบบทดสอบระหว่างเรียนทันที ทำให้การทดสอบแต่ละครั้งผู้เรียนไม่เกิดความสับสน และสามารถทำคะแนนออกมาได้สูง ส่วนค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ต่ำกว่านั้น อาจเป็นเพราะเนื้อหาที่หลากหลายขึ้นกว่าจะทำการทดสอบต้องเรียนครบทุกเสียงสระก่อน จึงทำให้ผลคะแนนออกมาน้อยกว่าสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การหาค่าประสิทธิภาพ หากนวัตกรรมมีประสิทธิภาพถึงระดับที่กำหนด ก็มีคุณค่าสามารถนำไปใช้ได้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณะพันธ์ บำรุงรัตนกุล (2555) ที่พัฒนาชุดฝึกการสะกดคำและการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ด้วยวิธีการสอนแบบโฟนิกส์ โดยมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.20/80.33

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของการอ่านออกเสียงจากแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของการอ่านออกเสียงจากแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักเรียนให้ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ มีการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา ออกแบบแผนการสอน โดยการออกแบบกิจกรรมที่มีความบันเทิง ได้ฝึกฟัง พูด อ่าน เต้น ร้อง เล่น เพราะสื่อที่ใช้มี ภาพที่น่าสนใจ มีเสียงเพลง มีท่าทางประกอบ รวมด้วย เป็นกระบวนการทำงานที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและสนใจที่ดี จึงทำให้ผู้เรียนมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ นิตยา ภูดอนนาง, และ ทิพาพร สุจारी (2565) การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยกิจกรรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับเพลง เป็นกิจกรรมที่มีการใช้บทเพลงประกอบการสอนในกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีการฝึกฝนอย่างเป็นธรรมชาติในสถานการณ์ทางภาษาที่กำหนด และช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์จากการเลือกเพลงประกอบการสอนที่มีลักษณะเพลงที่นักเรียน สามารถฟังจนติดหู ไม่ยาวเกินไป หรือร้องจนติดปาก และมีความสุขเพราะเหมาะสมกับวัย จึงช่วยทำให้บทเรียนน่าสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนในการเรียน ทำให้จดจำเนื้อหาไว้ได้นาน อีกทั้งยังเป็นกิจกรรม

3. ประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรุสาขาวิชาภาษาอังกฤษมีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ ภาพรวมอยู่ระดับมาก โดยประเด็นความพึงพอใจมากที่สุด ด้านการประเมินการออกเสียงภาษาอังกฤษ เนื่องจากเมื่อครูผู้สอนได้นำแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ทำให้นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงได้ดี เนื่องจากผู้เรียนสามารถนำไปฝึกฝนการออกเสียงเองได้ที่บ้าน สอดคล้อง

กับ อีอาร์ภรณ์ พลายน้อย (2565) ที่ได้สรุปไว้ว่า ชุดนวัตกรรมการออกเสียงแบบโฟนิกส์สามารถช่วยให้ผู้เรียนอ่านออกเสียง คำศัพท์ทั้งเสียงสระและเสียงพยัญชนะได้ตรงตามเสียงของตัวอักษร ซึ่งการที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องของการแยกแยะเสียง และออกเสียงได้ถูกต้องยิ่งขึ้นนั้น ขึ้นอยู่กับการฝึกฝนในการออกเสียงคำศัพท์ของผู้เรียนเป็นอันดับแรก ในฐานะครูผู้สอนสามารถนำชุดนวัตกรรมการออกเสียงแบบโฟนิกส์ ไปใช้ในห้องเรียนได้ รวมถึงนักเรียนก็สามารถนำชุดนวัตกรรมการออกเสียงแบบโฟนิกส์นี้ไปฝึกออกเสียงด้วยตนเองที่บ้านได้เช่นกัน ซึ่งถ้านักเรียนได้ใช้ฝึกออกเสียงอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ก็จะส่งผลให้นักเรียนสามารถที่จะออกเสียงภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรส่งเสริมวิธีการสอนอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้นในระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ เข้าใจ และสามารถจดจำหน่วยเสียงต่าง ๆ ในภาษาอังกฤษ และเนื่องจากผู้เรียนชั้นประถมศึกษาเป็นวัยเยาว์ที่สามารถซึมซับและเลียนแบบเสียงได้ไว นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างพื้นฐานและส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนในวิชานี้ เมื่อผู้เรียนสามารถอ่านออกเสียงและจดจำคำศัพท์ได้ดีขึ้นและเพิ่มมากขึ้น จะทำให้ผู้เรียนสนใจและเรียนวิชานี้ได้ดียิ่งขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนเองในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารต่อไปในอนาคต

1.2 ควรจัดบรรยากาศชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ จอทีวีหรือโปรเจกเตอร์ สัญญาณไวไฟ ลำโพง เพราะสิ่งเหล่านี้ช่วยส่งเสริมความสนใจให้กับผู้เรียนในระดับเด็กเล็กได้มาก เพราะเป็นวัยที่มีความสนใจสั้นแต่มีคุณภาพ คือเมื่อสนใจสิ่งใดแล้วจะมีความจดจ่อที่ดี และการเรียนที่มีความบันเทิง ได้ฝึกฟัง พูด อ่าน เต้น ร้อง เล่น เพราะสื่อที่ใช้มี ภาพที่น่าสนใจ มีเสียงเพลง มีท่าทางประกอบร่วมด้วยเป็นกระบวนการทำงานที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและสนใจที่ดี

1.3 ควรสร้างสื่อการเรียนการสอนหรือชุดการเรียนรู้ ที่มีเนื้อหาที่ถูกต้องตามหลักทฤษฎี เพื่อเป็นต้นแบบที่ดีให้เหมาะกับผู้เรียน และควรสร้างสื่อให้มีความหลากหลายเรื่องราวที่น่าสนใจเพิ่มมากขึ้น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมด้านเวลา เนื้อหา และสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจอยากเรียนด้วยการกำหนดบริบทในการสอนภาษาอังกฤษด้วย เพราะผู้เรียนระดับชั้นประถมเป็นผู้เรียนที่เริ่มเรียนเนื้อหาและเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ และอยู่ในช่วงที่กำลังพัฒนากระบวนการคิด ถ้าครูสามารถออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนที่มีความคุ้นเคยอยู่เดิม จะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับความรู้อื่นๆได้ ทำให้การเรียนภาษาอังกฤษเกิดประสิทธิผลและประภาพยิ่งขึ้น

1.4 ควรนำวิธีการสอนแบบโฟนิกส์ไปปรับใช้และประยุกต์ให้เหมาะสม ทั้งในการจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความสำคัญและเข้าใจว่าการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้องตามแบบโฟนิกส์เป็นสิ่งใกล้ตัวและสามารถนำไปใช้ได้จริงทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิธีการสอนแบบโฟนิกส์ในระยะยาว เพื่อให้ผู้เรียนได้มีเวลาในการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงและควรทำการศึกษาในรูปแบบของสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อลดการผิดพลาดในการออกเสียงผิดเพี้ยนไปของครูผู้สอนแต่ละคน และเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนบทเรียนเดิมได้ตลอดเวลาเพื่อความคงทนในการจดจำหน่วยเสียงต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ เพราะผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาให้ความสนใจและจดจำเนื้อหาได้ในระยะสั้น และเพื่อพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการสนับสนุนให้มีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ในเชิงลึกที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของการสอนแบบโฟนิกส์ในระดับชั้นประถมศึกษา เช่น หลักสูตรการสอนโฟนิกส์ที่เหมาะสมกับการวางรากฐานให้กับนักเรียนไทยที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษ

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1): 7-20.
- ธีราภรณ์ พลอยเล็ก. (2565). การสร้างชุดนวัตกรรมการออกเสียงแบบโฟนิกส์เพื่อพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 16(2): 124-136.
- นิตยา ภูดอนนาง, และ ทิพาพร สุจारी. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 16(1): 117-130.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลักษณะพันธ์ บำรุงรัตนกุล. (2555). การพัฒนาการสะกดคำและออกเสียงภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ด้วยวิธีการสอนแบบโฟนิกส์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ). มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อินทรา ศรีประสิทธิ์. (2552). *ทฤษฎีใหม่ในการสอนภาษาอังกฤษ สำหรับคนไทยที่รวมการวางพื้นฐานด้วย Phonemic awareness & Phonics ตามด้วยการสอนอ่านเป็นคำ เพื่อแก้ปัญหาอาการภาษาอังกฤษพร่องของคนไทย*. เอกสารการอบรมครูในสภาพแวดล้อมที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: UNESCO-APEID.
- AKSORN. (2019). *โฟนิกส์ (Phonics) สำคัญอย่างไร ทำไมต้องเรียน*. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.aksorn.com/aksorn-phonics>.
- Barchers, S. I. (1998). *Teaching reading: From process to practice*: Wadsworth Publishing Company.
- Grant, M. (2014). *Phonics Making a Positive Impact on Literacy*. Retrieved on January 3, 2020, from <https://www.languagemagazine.com/phonics-making-a-positive-impact-on-literacy/>.
- Harris, T. L., & Hodges, R. E. (1995). *The literacy dictionary: The vocabulary of reading and writing*. Newark, Delaware: International Reading Association.
- hi-phonics. (2022). *hi-phonics*. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.hi-phonics.com/>.
- Karlin, R. (1980). *Teaching elementary reading: Principles and strategies*. Houghton Mifflin Harcourt P.
- Rycik, M. T., & Rycik, J. A. (2009). *Phonics and word identification: Instruction and intervention, K-8. Education*. Review/Reseñas Educativas/Resenhas Educativas.
- TUTOR-VIP. (2022). *Phonics คืออะไร? ฝึกอ่านเขียนภาษาอังกฤษให้เร็วขึ้น!*. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2564, จาก <https://tutor-vip.com/phonics/>.

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

School Administrators' Competencies in the Digital Age under the Secondary
Educational Service Area Office Bangkok 2

กิตติภูมิ เรืองเสน¹, สุภาวดี ลาภเจริญ²

Kittiphum Rueangsen¹, Supawadee Lapcharoen²

Corresponding Author E-mail: kittiphum.r19@gmail.com

Received: 2023-01-12; Revised: 2023-02-12; Accepted: 2023-02-16

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 330 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของโคเฮน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามการรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.975 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ครูมีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมและรายด้านในระดับมาก
- 2) การเปรียบเทียบการรับรู้ของครูต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า (1) ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีการรับรู้โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (2) ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการรับรู้โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สมรรถนะ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ยุคดิจิทัล

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Student in Master of Education Degree (Educational Administration), Ramkhamhaeng University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² Advisor, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

Abstract

This research aimed to investigate and compare the perceptions of the teachers toward the school administrators' competencies in the digital age under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, classified by academic degrees, school sizes and work experiences. The samples of this study were 330 teachers who performed teaching duties in Academic Year 2022 at the schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2. The sample size was determined using Cohen's table. The samples were recruited through a multi-stage random sampling method. The instrument was a questionnaire querying teacher perceptions toward the school administrators' competencies in the digital age. The questionnaire's reliability was 0.975. The statistics employed for the data analysis were mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA and Scheffé's multiple comparison method. The findings revealed as follows:

1) The overall average and the average of each aspect of the teachers' perceptions of the school administrators' competencies in the digital age were at a high level. 2) The results of the comparison of the teachers' perceptions of the school administrators' competencies in the digital age were as follows (1) the teachers who differed in academic degrees had different perceptions for overall and each aspect at the statistically significant level of .05, (2) the teachers who differed in school sizes showed no differences in perceptions for overall and each aspect at the statistically significant level of .05, and (3) the teachers who differed in work experiences had different perceptions for overall and each aspect at the statistically significant level of .05.

Keywords: Competencies, School Administrators, Digital Age

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่พลเมืองคุณภาพที่สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วที่เกิดขึ้นได้ดังที่ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน มีสุขภาพที่ดี มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มียึดมั่น อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม อนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูงตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561: 8) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาการศึกษา 5 ด้าน คือ 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มตามศักยภาพ 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย และ 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 80-81) ฉะนั้น ถือได้ว่าการศึกษานับเป็นรากฐานในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม นำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติรอบด้าน ทั้งสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและสร้างขีดความสามารถแข่งขันกับประเทศต่อไป

ความเป็นโลกาภิวัตน์ (globalization) ในปัจจุบันทำให้สังคมโลกเกิดการพัฒนาก้าวกระโดด ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลาและในทุก ๆ บริบท ซึ่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเหล่านี้ เกิดจากปัจจัยสำคัญ คือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้สังคมเข้าสู่ยุคดิจิทัลที่ผู้คนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลปริมาณมหาศาลได้อย่างรวดเร็วทุกที่ทุกเวลา (สุกัญญา แซ่ม้อย. 2562: 14) นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ ความสลับซับซ้อนของเหตุการณ์ในสังคม ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องคิด วิเคราะห์ และตัดสินใจอย่างรวดเร็ว สำหรับด้านการศึกษาที่ต้องเผชิญความ

ไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่ต้องกำหนดแนวทางและวิธีการจัดการศึกษาให้สอดคล้อง และตอบสนองความต้องการพฤติกรรมของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 81) สถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรทางการศึกษาในระดับปฏิบัติการ มีหน้าที่พัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีและมีความรู้ความสามารถ ควรมีการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษา และมีการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (จิตติมา วรธรรมศรี. 2564: 460) จึงเป็นความท้าทายของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการสถานศึกษาให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นมีคุณภาพ เกิดประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรถือเป็นตัวแปรที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติด้วยการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง นำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งการนำมาสู่ความสำเร็จของสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะสูง นั่นคือ สามารถนำความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นหลอมรวมเป็นพฤติกรรมที่นำมาใช้ในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จและมีคุณภาพที่สูงขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564: 16) เล็งเห็นถึงความสำคัญของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2564-2565 ในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีสมรรถนะในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร การศึกษาให้ทันสมัย มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง จะนำไปสู่ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (จรัส อติวิทยากรณ์. 2554: 327) ฉะนั้น สมรรถนะจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารสามารถสร้างผลการบริหารงานที่เหนือกว่ามาตรฐาน กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะผู้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจชัดเจน มีทักษะ และสามารถประยุกต์ศาสตร์อย่างมีศิลป์ จะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานในระดับตน และระดับความสำเร็จขององค์กร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักในด้านการส่งเสริม สนับสนุน และบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. 2564: 60)

จากความเป็นมาและความสำคัญที่ได้กล่าวไปในข้างต้นนั้น เห็นได้ว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (ณัฐธีร มีจันทร์. 2562: 13-14) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

สมรรถนะเป็นเครื่องมือสำคัญของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างโดดเด่น ซึ่งสมรรถนะเกิดจากทักษะ ความรู้ พฤติกรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลที่หลอมรวมและแสดงออกมาเป็นความสามารถสำหรับการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ (องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. 2558: 1) สมรรถนะจึงมีความสำคัญต่อบุคลากรในการปฏิบัติงาน และยังมีความสำคัญต่อองค์กรที่จะสามารถนำสมรรถนะมาใช้ในการแปลงวิสัยทัศน์และพันธกิจสู่การปฏิบัติ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กร สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะ เพื่อดึงความสามารถอันโดดเด่นมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความสำเร็จ และเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายของสถานศึกษา (กรกต ชาวสะอาด. 2559: 18) และถือเป็นที่ยอมรับ

ในระดับสากลว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา (Lambert and Bouchamma. 2019: 5)

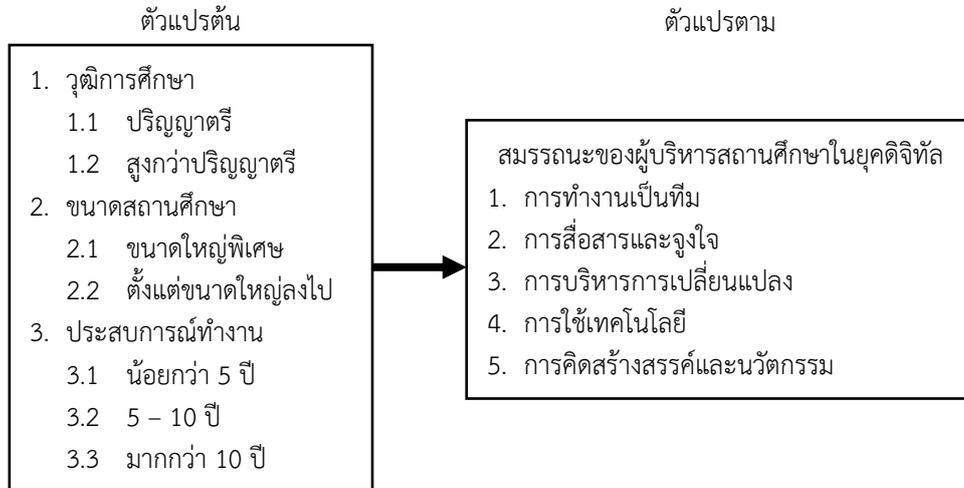
ยุคดิจิทัลเป็นยุคที่เต็มไปด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านองค์ความรู้ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารในสังคมในมีความหลากหลาย ทั้งข้อความ ภาพนิ่ง เสียง หรือวีดิทัศน์ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลได้โดยไร้ข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ (สุกัญญา แซ่มซ้อย. 2562: 14) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถนำมาเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้และการจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพ จึงถือได้ว่าเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเบื้องหลังความสำเร็จขององค์กรต่าง ๆ ฉะนั้น แต่ละองค์กรรวมถึงสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวและค้นหาแนวทางในการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล (ภัทรา จรรยาธรรม. 2564: 65)

จากการศึกษาและทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วย 1) การทำงานเป็นทีม 2) การสื่อสารและจูงใจ 3) การบริหารการเปลี่ยนแปลง 4) การใช้เทคโนโลยี และ 5) การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. 2552; ปฐมสุข สีลาดเลา. 2560; ณัฐธีรา มีจันทร์. 2562; ปวีศา มีศรี และโอฬาร กาญจนากาศ. 2563; ภิชาพัชญ์ โทนา. 2562; เล็ก ขมื่นเขียว, สมคิด สร้อยน้ำ และนวัตกร ทอมสิน. 2562; มานะ ครุฑาโรจน์. 2563; ศิริรินดา ทับทิมใส. 2563; เบญจมาศ ต้นสูงเนิน. 2564; Hellriegel, Jackson & Slocum. 2005; Kin & Kareem. 2019; Mas, Masaong, & Sukung. 2021) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จากสถานศึกษาจำนวนทั้งหมด 52 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 5,854 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮน (Cohen, Manion, & Morrison, 2018: 206) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 365 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) โดยมีขั้นตอน คือ สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยใช้สหวิทยาเขตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อสุ่มกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาจำนวน 2 แห่งจากแต่ละสหวิทยาเขต และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูผู้ตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย คุณภาพการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การทำงานเป็นทีม 2) การสื่อสารและจูงใจ 3) การบริหารการเปลี่ยนแปลง 4) การใช้เทคโนโลยี และ 5) การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 59 ข้อ

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย
2. นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาสร้างเครื่องมือในการวิจัยและข้อคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในแต่ละข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
3. เครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาในเบื้องต้น และสำนวนภาษาให้มีความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำเพื่อให้ความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
4. ทำการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (item objective congruence index: IOC) ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (tryout) กับครู โรงเรียนสตรีวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อทำการหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยการใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.975

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ และแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์พร้อมลิงก์ ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 3-14 ตุลาคม 2565 โดยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 330 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.41

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวนตามวุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test) และเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way ANOVA) หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé's method)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สามารถสรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาการรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	การรับรู้ของครู		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการทำงานเป็นทีม	3.89	0.69	มาก
2. ด้านการสื่อสารและจิตใจ	3.88	0.69	มาก
3. ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง	3.94	0.71	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	การรับรู้ของครู		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. ด้านการใช้เทคโนโลยี	3.97	0.70	มาก
5. ด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	3.99	0.73	มาก
รวม	3.93	0.68	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม รองลงมา คือ ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการสื่อสาร และจูงใจ ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ทำงาน สามารถสรุปดังตารางที่ 2 - 4

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล	วุฒิการศึกษา				t	Sig
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการทำงานเป็นทีม	3.79	0.71	4.11	0.61	-4.202*	0.000
2. ด้านการสื่อสารและจูงใจ	3.79	0.72	4.08	0.58	-4.043*	0.000
3. ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง	3.82	0.72	4.17	0.62	-4.572*	0.000
4. ด้านการใช้เทคโนโลยี	3.86	0.73	4.19	0.57	-4.411*	0.000
5. ด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	3.88	0.74	4.21	0.65	-4.205*	0.000
รวม	3.82	0.70	4.15	0.58	-4.482*	0.000

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามการรับรู้ของครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล	ขนาดสถานศึกษา				t	Sig
	ขนาดใหญ่พิเศษ		ขนาดใหญ่ลงไป			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการทำงานเป็นทีม	3.89	0.71	3.91	0.64	-0.189	0.850
2. ด้านการสื่อสารและจูงใจ	3.89	0.70	3.88	0.66	0.027	0.979

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล	ขนาดสถานศึกษา				t	Sig
	ขนาดใหญ่พิเศษ		ขนาดใหญ่ลงไป			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
3. ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง	3.95	0.73	3.92	0.65	0.283	0.778
4. ด้านการใช้เทคโนโลยี	3.99	0.72	3.89	0.63	1.212	0.226
5. ด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.00	0.76	3.95	0.63	0.624	0.533
รวม	3.94	0.70	3.91	0.62	0.387	0.699

จากตารางที่ 3 พบว่า การรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามการรับรู้ของครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตั้งแต่ขนาดใหญ่น้อยไป โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

สมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ประสบการณ์ทำงาน						F	Sig
	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		มากกว่า 10 ปี			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านการทำงานเป็นทีม	3.66	0.76	3.77	0.74	4.11	0.55	13.191*	0.000
2. ด้านการสื่อสารและจูงใจ	3.64	0.81	3.78	0.69	4.09	0.58	12.028*	0.000
3. ด้านการบริหารการ เปลี่ยนแปลง	3.67	0.74	3.82	0.74	4.17	0.59	14.492*	0.000
4. ด้านการใช้เทคโนโลยี	3.69	0.80	3.88	0.69	4.17	0.60	12.625*	0.000
5. ด้านการคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม	3.69	0.79	3.89	0.75	4.20	0.61	13.160*	0.000
รวม	3.67	0.76	3.82	0.70	4.15	0.56	14.083*	0.000

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การรับรู้ของครูที่มีต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามการรับรู้ของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี ครูที่มี ประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และเมื่อทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé's method) พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมากกว่าครู ที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจสภาพการณ์

เปลี่ยนแปลงของสังคมที่เข้าสู่ยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีได้ขับเคลื่อนให้สิ่งต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทำให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาสอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเป้าหมายสำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 กำหนดกลยุทธ์ในพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และภาษามีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ และมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. 2564) โดยผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะที่ตอบโจทย์ความท้าทายในสถานการณ์ปัจจุบันช่วยนำพาองค์กรสู่เป้าหมายความสำเร็จได้ (รชต กฤตธรรมวรรณ, รุ่งญา ตั้งจิตรเจริญกุล และองค์อร สวงวนญาติ. 2563) สอดคล้องกับ มานะ ครุธาโรจน์ (2563) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุคการศึกษา 4.0 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุคการศึกษา 4.0 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ พิชญ์สินี โภชนกุล และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2564) ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีทัศนะต่อสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสามารถอภิปรายสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างทีมงานที่มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกันด้วยการสร้างบรรยากาศที่ดีในการช่วยเหลือกัน ทำให้บุคลากรสามารถสร้างสรรค์และปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ประเสริฐ กำเลิศทอง (2560) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่าสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการสื่อสารและจิตใจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลกับบุคลากรอย่างเหมาะสมตรงประเด็น สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคลากรรวมถึงผู้ปกครอง และชุมชน สามารถประชาสัมพันธ์สถานศึกษาเพื่อดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างดี ตลอดจนมีกลไกในการจูงใจบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พิชญ์สินี โภชนกุล และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2564) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสื่อสารอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดกลยุทธ์และวางแผนการดำเนินงานสอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด ขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษาบนพื้นฐานสารสนเทศที่เหมาะสม มีทัศนคติที่ดี กล่าวที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาวะการณ์ของสังคมยุคดิจิทัลที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้วิธีการตัดสินใจอย่างรวดเร็วให้ทันกับลักษณะพลวัตของยุคดิจิทัลที่เกิดความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับ ปวีริศา มีศรี และโอฬาร กาญจนากาศ (2563) ศึกษาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการใช้เทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างศักยภาพให้กับองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล (digital infrastructure) ให้มีปริมาณเพียงพอและสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำแพลตฟอร์มและแอปพลิเคชันมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การจัดระบบฐานข้อมูลในการรวบรวมสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ หทัยพัชร์ ทองเดช (2560) ศึกษาการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตบูรพาสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา มีการค้นหาขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (best practice) ของสถานศึกษา สามารถสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาที่หลากหลายอย่างสร้างสรรค์นำไปสู่การคิดค้นนวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ พิชญ์สินี โภชนกุล และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2564) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ทำงาน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวุฒิการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีความคาดหวังและมุมมองความเข้าใจในความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ซึ่งครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีความเข้าใจที่ลึกซึ้งกว่า จึงกล่าวได้ว่าวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลให้ครูมีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ หทัยพัชร ทองเดช (2560) พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการรับรู้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาทุกขนาดได้ผ่านการพัฒนาให้มีสมรรถนะตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดก่อนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ตลอดจนมีความมุ่งมั่นตั้งใจและทุ่มเทในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับ ประเสริฐ กำเลิศทอง (2560) พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีการรับรู้ต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญอันเกิดจากประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันของครูทำให้ครูที่มีประสบการณ์ทำงานสูงสามารถเข้าใจบริบทในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ชัดเจน หรืออาจกล่าวได้ว่าครูที่มีประสบการณ์มากย่อมมีความรอบรู้ในการทำงานที่มาจากประสบการณ์ปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการทำงานอย่างแท้จริง สอดคล้องกับพรศิริ ดวงสิน, อุดมพันธ์ พิชญ์ประเสริฐ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์ (2565) ศึกษาสมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างสรรค์และเลือกใช้วิธีการที่หลากหลายในการบริหารจัดการกับความขัดแย้งในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่อาจเกิดขึ้นได้ในสถานศึกษา ตลอดจนจัดบรรยากาศในที่อำนวยการให้เกิดบรรยากาศแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงาน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับบริบทยุคดิจิทัลที่การสื่อสารเกิดขึ้นอย่างไร้พรมแดน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องฝึกฝนการใช้งานซอฟต์แวร์และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้ทันสถานการณ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาจริยธรรมทางดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยแนวปฏิบัติที่ดีกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กรกต ขาวสะอาด. (2559). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2554). หลักการ และทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จิตติมา วรณศรี. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(10): 458-472.
- ณัฐธีรา มีจันทร์. (2562). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เบญจมาศ ตันสูงเนิน. (2564). องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 13(1): 22-40.
- ปฐมสุข ศรีลาดเลา. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประเสริฐ กำเลิศทอง. (2560). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปวีรดา มีศรี และโอฬาร กาญจนากาศ. (2563). สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 8(1): 138-144.
- พรศิริ ดวงสิน, อุดมพันธ์ พิชญ์ประเสริฐ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์. (2565). สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 19(84): 64-76.
- พิชญ์สินี โภชนกุล และเอกรินทร์ สังข์ทอง. การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู ในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 15(3): 109-130.
- ภัทรา จรรยาธรรม. (2564). การบริหารสถานศึกษาเอกชนในยุคดิจิทัล. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภิชาพัชญ์ โทนา. (2562). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มานะ ครุธาโรจน์. (2563). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยุคการศึกษา 4.0. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การจัดการศึกษา). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รชต กฤตธรรมวรรณ, รุ่งนภา ตั้งจิตเรเจริญกุล และองค์อร์ สงวนญาติ (2563). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษาวิถีใหม่. วารสาร มจร อุบลราชธานี, 5(2): 779-778.
- เล็ก ชมันเขียว, สมคิด สร้อยน้ำ และนวัตร หอมสิน. (2562). การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 13(3): 113-124.
- ศิริณาด ทับทิมใส. (2563). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค “การศึกษาที่พลิกผัน”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. (2552). โครงการพัฒนาสมรรถนะของครูตามระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2564). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2565-2567. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2565, จาก http://www.sesao2.go.th/data_16575.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2564-2565). สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2565, จาก <http://www.bopp.go.th/?p=1481>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2565, จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_PlanOct2018.pdf.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หทัยพัชร ทองเดช. (2560). การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตบูรพาสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. (2558). สมรรถนะแห่งความสำเร็จสำหรับผู้อำนวยการโรงเรียนในภูมิภาคแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. ฟิลิปปินส์: อินโนเทค.
- Cohen, L., Mansion, L., & Marrison, K. (2018). *Research Methods in Education*. 8th edition. New York: Routledge.
- Hellriegel, D., Jackson, S. E., & Slocum, J. J. (2005). *Management: A Competence-Based Approach*. Singapore: Thomson South Western.
- Kin, T. M., & Kareem, O. A. (2019). School leaders' competencies that make a difference in the era of Education 4.0: A Conceptual framework. *International Journal of Academic Research Business and Social Sciences*, 9(5): 214-225.
- Lambert, M., & Bouchamma, Y. (2019). The Development of Competencies Required for School Principals in Qubec: Adequacy between Competency Standard and Practice. *Education Policy Analysis Archives*, 27(116): 1-31.
- Mas, S. R., Masaong, A. K., & Sukung, A. (2021). School Principal Entrepreneurial Competency Development Model to Optimize Generating Production Unit Income. *Journal of Educational and Social Research*, 11(5): 109-122.

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
The Relationship Between Teacher's Motivation and School Effectiveness
Under Secondary Educational Service Area Office KANCHANABURI

พิชญ์สุดา จำปาสัก¹, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์², ปรมเมศร์ กลิ่นหอม³
Pitsuda Champasak¹, Pongsak Ruamchomrat², Poramet Klinhom³
Corresponding Author E-mail: Pitsudachampasak@gmail.com

Received: 2023-01-12; Revised: 2023-01-26; Accepted: 2023-02-26

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแรงจูงใจของครู 2) ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 309 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) แรงจูงใจของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: แรงจูงใจของครู, ประสิทธิภาพ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

² Student in Master of Education Program (Educational Administration), Kanchanaburi Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

² Advisor, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

³ Advisor, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

Abstract

The research aimed 1) to study the teacher's motivation 2) to study the school effectiveness 3) to study the relationship between the teacher's motivation and school effectiveness under secondary educational service area office Kanchanaburi. The samples of this research consisted of 309 teachers under Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, obtained by stratified random sampling. The research instrument was a five-level-rating scale questionnaire with content validity between 0.67–1.00 and reliability of 0.95. The data which were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The findings were as follows:

1) The teacher's motivation under Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi was overall and in each individual aspect at a high level. 2) The school effectiveness under Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi was overall and in each individual aspect at a high level. 3) The relationship between the teacher's motivation and school effectiveness under secondary educational service area office Kanchanaburi was found high positive and moderate at a significant at the .01 level.

Keywords: Teacher's Motivation, School Effectiveness

บทนำ

การศึกษาจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม การทำให้บุคคลในชาติมีคุณภาพ มีศักยภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศนั้น ต้องอาศัย กระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาช่วยสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ ให้คนไทยรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม แล้วนำความรู้ความเข้าใจมาใช้แก้ปัญหา รวมทั้งสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น (วีรยุทธ เสาแก้ว และสถาพร พฤษพิทกุล. 2561: 59)

ประสิทธิผลที่องค์กรดำเนินการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ ดำเนินการของโรงเรียน เนื่องจากแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนเกิดความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างเป็นระบบ โดยมุ่งให้เกิดความเสมอภาคของการให้บริการการศึกษาแก่เด็กไทยทุกคนมีความเท่าเทียมกันในคุณภาพของ การจัดการศึกษาในโรงเรียน และลดความเหลื่อมล้ำในคุณภาพของผลผลิต ซึ่งหมายถึง คุณภาพของผู้เรียน (มนีรัตน์ คุ้มวงศ์ดี. 2556: 33-36) ดังนั้น โรงเรียนจะสามารถมีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความพร้อม มีศักยภาพเพียงพอทั้งในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ครูเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาที่พร้อมนำประเทศไปสู่การพัฒนาให้เจริญขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอน นับเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษา เพราะเป็น ผู้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยตรงให้กับเด็ก ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีหลักการสำคัญคือ ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่ สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2559: ก) สำหรับการศึกษาพฤติกรรมของครูในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนา ประสิทธิภาพของโรงเรียน เพื่อเข้าใจระดับพฤติกรรมของบุคคล จำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานทางจิตวิทยา ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่ เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของครู ได้แก่ การรับรู้ ทัศนคติและค่านิยม บุคลิกภาพ การเรียนรู้ การจูงใจ ผู้บริหาร จำเป็นต้องรู้พื้นฐานพฤติกรรมของครู เพื่อใช้จัดการให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน (พัลลภ จิระโร. 2563: 33)

แรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความ เข้าใจ มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์กรร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มศักยภาพ เกิดความพึงพอใจ เพื่อให้

บุคลากรมีการตื่นตัว เกิดความคาดหวัง เพื่อผลักดันให้แสดงพฤติกรรมในการปฏิบัติอย่างมีทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้องค์กรบรรลุผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (ภารดี อนันต์นาวิ. 2557: 112)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี (2565: 34) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เป็นองค์กรที่เป็นเลิศทางการศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี มีศักยภาพ สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ และเสริมสร้างศักยภาพข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับคุณภาพสถานศึกษาต่าง ๆ ในสังกัด ให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งด้านความรู้ ด้านวิชาการ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิตและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จะเห็นได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี มุ่งหวังให้สถานศึกษาในสังกัดมีคุณภาพและบุคลากรมีคุณภาพ ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ แต่ผลการดำเนินงานพบข้อสังเกต คือ ด้านคุณภาพการศึกษา ผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 เปรียบเทียบระดับเขตพื้นที่กับระดับประเทศ พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำลง ได้แก่ ภาษาไทย (-0.26) คณิตศาสตร์ (0.74) วิทยาศาสตร์ (-0.71) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (-0.37) และภาษาอังกฤษ (-1.62) เห็นได้ว่า ทั้งปัญหาด้านผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการปรับปรุง พัฒนา โดยผู้บริหารถือเป็นผู้นำที่มีความสำคัญในการดำเนินงาน โดยบุคคลที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน คือ ครู ดังนั้น จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจครูในด้านต่าง ๆ โดยแรงจูงใจถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างขวัญ กำลังใจของครู เพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิผลการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนด

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศจากงานวิจัยนี้ไปปรับปรุงหรือวางแผนนโยบายการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานของบุคคล ดังนั้นหากผู้บริหารมีการใช้แรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างและกระตุ้นการทำงานของบุคลากรในองค์กรแล้ว ย่อมส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่องค์กร นักวิชาการและนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ ดังนี้

แรงจูงใจ

สุพัตรา วงษ์เมืองแก่น (2558: 7) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง แรงที่กระตุ้น จูงใจ ชักนำให้คนชอบ และรักงาน เป็นตัวสร้างกำลังใจ ความพึงพอใจ เต็มใจ ให้บุคคลในองค์กรหรือในโรงเรียนปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จิราภรณ์ พรหมสวัสดิ์ (2559: 6) กล่าวถึงความหมายของ แรงจูงใจ หมายถึง ความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

กฤตย์ภัสสร สาขา (2560: 7) กล่าวว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ถูกกระตุ้นทั้งปัจจัยภายในและภายนอกตามจุดมุ่งหมายขององค์กร เพื่อให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน โดยแสดงออกให้เห็นด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

กขพรพรรณ สุทธิหิรัญพงศ์ (2562: 9) ระบุว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ เนื่องจากได้รับปัจจัยต่าง ๆ เป็นการตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติ ทั้งเป็นความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการทางด้านจิตใจ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ดีและไม่ดี

สรุปได้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลถูกผลักดันหรือกระตุ้นให้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานมากขึ้น เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ชัดเจน มุ่งมั่นและนำไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้บุคคลเกิดความพยายามในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมุ่งมั่น เสียสละ อุทิศแรงกายแรงใจและสติปัญญาให้การปฏิบัติงาน มีความสุขกับงานและความพึงพอใจเมื่องานนั้นได้ผลประโยชน์ตอบแทน

คำว่าประสิทธิผลมีความสำคัญในการบริหารองค์กรต่าง ๆ และเป็นกระบวนการที่คนใหม่ทางการบริหารที่ผู้บริหารต้องเน้นการบริหารเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ขององค์กรเป็นสำคัญ ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ความหมายของประสิทธิผล ไว้ดังนี้

ประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

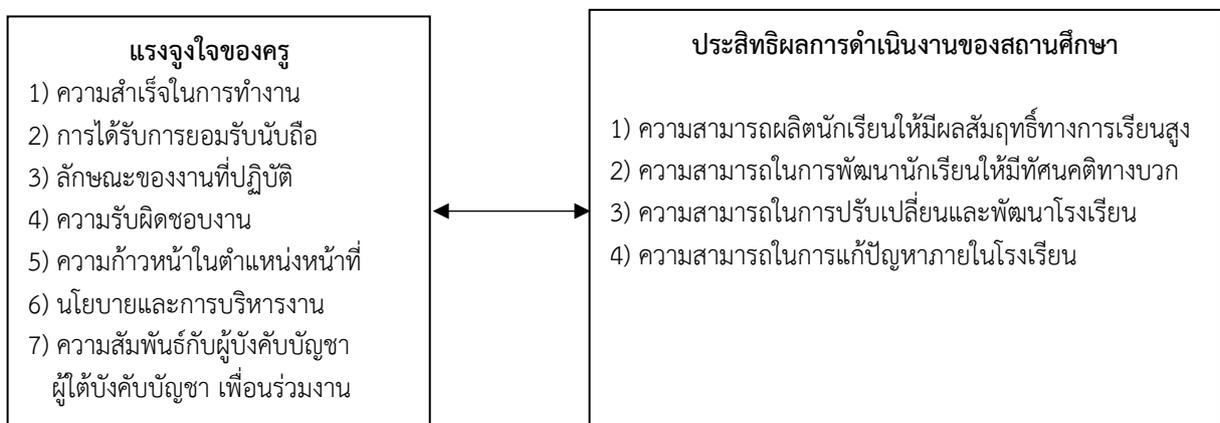
กฤตย์ภัสสร สาขา (2560: 8) กล่าวว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารและครูในการทำงานจนบรรลุเป้าหมายประสงค์ในการจัดการศึกษาและสามารถให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก สามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้อย่างดี

ทิพรพรรณ สำเภาแก้ว (2560: 7) ระบุว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยอาศัยความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

นิรันดร์ สุโธด (2561: 12) ให้ความหมายของ ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนในการดำเนินงาน ปฏิบัติงานได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ หากโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ก็ถือว่าเป็นประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนั้น ประสิทธิผลของโรงเรียน จึงหมายถึง ผลของการดำเนินกิจกรรมหลักของโรงเรียน เช่น ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนในทางที่ดีขึ้น และความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน

สรุปได้ว่า ประสิทธิผลการดำเนินงานในสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษาในการดำเนินการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 1,562 คน จากสถานศึกษา จำนวน 29 แห่ง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 309 คน กำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970: pp.607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ คือ เพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจของครู จำแนกเป็น 7 ด้าน 1) ความสำเร็จในการทำงาน 2) การได้รับการยอมรับนับถือ 3) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4) ความรับผิดชอบงาน 5) ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ 6) นโยบายและการบริหารงาน และ 7) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา จำแนกเป็น 4 ด้าน 1) ความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และ 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท จำนวน 20 ข้อ

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
2. วิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ซึ่งแรงจูงใจของครู ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ด้านนโยบายและการบริหารงาน และด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน สำหรับประสิทธิผลการดำเนินงานของโรงเรียนของมอหท์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า มาสร้างเครื่องมือ ตามนิยามของความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี และวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 3 ตอน

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขในข้อบกพร่อง

5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) เพื่อหาความสอดคล้องในด้านโครงสร้าง ความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ความเหมาะสม ความชัดเจน และความถูกต้องของการใช้ภาษา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (index of item objectives congruence: IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้อง คือ เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา พบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 49 ข้อ และ 0.67 จำนวน 6 ข้อ

6. นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระแล้ว ไปทดลองใช้ (tryout) กับครูในโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) การพิจารณาความเชื่อมั่นดูจากค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.75 ขึ้นไป พบว่า ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

7. นำผลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุง ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามโดยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนเพื่อแจกให้กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 309 ชุด โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามและส่งกลับคืนให้ผู้วิจัยใน 7-15 วัน ทางออนไลน์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ร้อยละ
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย
 - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง
 - 2.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ระดับแรงจูงใจของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านความสำเร็จของงาน รองลงมาคือ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ด้านความรับผิดชอบงาน และด้านนโยบายและการบริหาร ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับแรงจูงใจของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ในภาพรวม

แรงจูงใจของครู	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านความสำเร็จของงาน	4.34	0.29	มาก
2. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	4.31	0.30	มาก
3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	4.30	0.26	มาก
4. ด้านความรับผิดชอบงาน	4.26	0.29	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แรงจูงใจของครู	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
5. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่	4.31	0.27	มาก
6. ด้านนโยบายและการบริหาร	4.22	0.28	มาก
7. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน	4.29	0.28	มาก
รวมเฉลี่ย	4.29	0.17	มาก

2. ระดับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก และด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม

ประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. ความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.21	0.31	มาก
2. ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.22	0.29	มาก
3. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน	4.31	0.29	มาก
4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน	4.25	0.30	มาก
รวมเฉลี่ย	4.25	0.19	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก และด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

แรงจูงใจของครู	ประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา				รวม (Y _{all})
	ความสามารถ ผลิตนักเรียนให้มี ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง (Y ₁)	ความสามารถใน การพัฒนา นักเรียนให้มี ทัศนคติทางบวก (Y ₂)	ความสามารถ ในการ ปรับเปลี่ยนและ พัฒนาโรงเรียน (Y ₃)	ความสามารถ ในการ แก้ปัญหา ภายในโรงเรียน (Y ₄)	
1. ความสำเร็จใน การทำงาน (X ₁)	0.44**	0.17**	0.32**	0.20**	0.42**
2. การได้รับการ ยอมรับนับถือ (X ₂)	0.51**	0.43**	0.25**	0.26**	0.56**
3. ลักษณะของงาน ที่ปฏิบัติ (X ₃)	0.27**	0.36**	0.33**	0.38**	0.51**
4. ความรับผิดชอบ งาน (X ₄)	0.17**	0.37**	0.33**	0.81**	0.64**
5. ความก้าวหน้าใน ตำแหน่งหน้าที่(X ₅)	0.21**	0.19**	0.80**	0.31**	0.57**
6. นโยบายและการ บริหารงาน (X ₆)	0.21**	0.77**	0.38**	0.44**	0.68**
7. ความสัมพันธ์กับ ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน (X ₇)	0.16**	0.22**	0.45**	0.17**	0.38**
รวม (X _{all})	0.47**	0.59**	0.67**	0.60**	0.88**

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ผู้วิจัยสรุปประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. แรงจูงใจของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของแรงจูงใจของครู เพราะแรงจูงใจมีความสำคัญต่อสถานศึกษา เพราะเป็นสิ่งเร้าให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลในการปฏิบัติงานในภาพรวมของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จึงสรรหาวิธีการสร้างแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เพื่อให้ครูนำสมรรถนะที่มีอยู่มาใช้ในการปฏิบัติงานได้เต็มที่ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีราภรณ์ พรมสวัสดิ์ (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาคลองใหญ่เหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรินทร์ ชุนศรี (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. ประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหาร

สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นที่นักเรียนเป็นสำคัญ โดยการปฏิบัติงานได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และประเมินจากผลของการดำเนินกิจกรรมหลักของโรงเรียน ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนในทางที่ดีขึ้น และความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ซึ่งประสิทธิผลของสถานศึกษาถือเป็นเครื่องหมายยืนยันคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จึงร่วมกันดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุรภัทร ประทุม (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทร์ สุโดด (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน (ประเภทสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีให้ความสำคัญกับแรงจูงใจของครู เพราะเป็นกระบวนการที่ครูถูกผลักดันหรือกระตุ้นให้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานมากขึ้น เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ชัดเจน มุ่งมั่นและนำไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้ครูเกิดความพยายามในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมุ่งมั่น เสียสละ อุทิศแรงกายแรงใจและสติปัญญาให้การปฏิบัติงานมีความสุขกับงาน ดังนั้น เมื่อครูมีความทุ่มเทให้การดำเนินงานย่อมส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผลการดำเนินงานในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ยอดมาลี (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตย์ภัสสร สาขา (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผลของโรงเรียน ในกลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ด้านนโยบายและการบริหาร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่มีหลักการและเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารควรชี้แจงแนวทางปฏิบัติตามนโยบายให้ทราบ และเปิด โอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานเพื่อการร่วมกันรับผิดชอบ ซึ่งทำให้ครูผู้สอนมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดบรรยากาศในโรงเรียน ห้องเรียน และทรัพยากรที่เอื้อต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาสนับสนุนให้ครูจัดหาสื่อจัดกิจกรรมอบรมพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระดับคุณภาพให้นักเรียนมีความรู้และทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ วิจัยญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักพัฒนาและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีสุนทรียภาพ นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนมีความสามารถทางด้านวิชาการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

2.2 ควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กชพรพรรณ สุทธิหิรัญพงศ์. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- กมลวรรณ ยอดมาลี. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤตย์ภัตสร สาขา. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จตุรภัทร ประทุม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิราภรณ์ พรหมสวัสดิ์. (2559). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาคลองใหญ่เหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิพวรรณ ลำเนาแก้ว. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- นิรันดร์ สูโดด. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน (ประเภทสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พัลลภ จิระโร. (2563). แรงจูงใจในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร. วารสารการวัดและประเมินผล สถิติ และการวิจัยทางสังคมศาสตร์, 1(2): 33-44.
- ไพรินทร์ ขุนศรี. (2559). แรงจูงใจของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2557). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนตรี.
- มณิรัตน์ คุ่มวงศ์ดี. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีรยุทธ เสาแก้ว และสถาพร พงษ์พิบูล. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 12(2): 59-60.

สุพัตรา วงษ์เมืองแก่น. (2558). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู อำเภอแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565. กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.

ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยต่อการพัฒนา
สมรรถภาพทางกายของประชาชนที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ
Effects of Self-Directed Program on Exercise with Muay Thai Skills on the
Development of Physical Fitness in Untrained Adults

ทงศักดิ์ ทองศรีสุข¹

Tanongsak Tongsrissuk¹

Corresponding Author E-mail: t.tongsrissuk@gmail.com

Received: 2023-01-19; Revised: 2023-02-15; Accepted: 2023-02-16

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบสมรรถภาพทางกาย ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย และกลุ่มควบคุมที่ใช้ชีวิตตามปกติ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในชุมชนเมืองน้อยเหนือและเมืองน้อยใต้ ที่มีพฤติกรรมไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ โปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย และแบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานทางสถิติ โดยใช้สถิติทดสอบ Independent sample t-test และ Paired-samples t-test ผลการวิจัยพบว่า

1) ภายหลังได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย กลุ่มทดลองมีสมรรถภาพทางกายทุกด้านดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ภายหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย กลุ่มทดลองมีสมรรถภาพทางกายดีกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยสามารถควบคุมพฤติกรรมของประชาชนที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ ให้มีวินัยในการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจนสามารถพัฒนาสมรรถภาพทางกายให้ดีขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การกำกับตนเอง, สมรรถภาพทางกาย, ทักษะมวยไทย

¹ อาจารย์, สาขาพลศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹ Lecturer, Physical Education, Faculty of Education, Chaiyaphum Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare the physical fitness between the experimental group who received the self-directed program on exercise with Muay Thai skills and the control group living a normal life, and 2) to compare the physical fitness of the experimental group before and after receiving the self-directed program on exercise with Muay Thai skills. This was quasi-experimental research. The samples were 60 untrained adults living in Muang Noi Nuea Community and Muang Noi Tai Community. They were divided equally into the experimental group and the control group: 30 people each. They were selected by a purposive sampling method. The data collection instruments were a self-directed program on exercise with Muay Thai skills and a physical fitness test. Data were analyzed by mean and standard deviation. The independent sample t-test and the paired-samples t-test were employed for hypothesis testing. The study results were as follows:

1) After receiving the self-directed program on exercise with Muay Thai skills, the physical fitness of the experimental group in all aspects was better than that of the control group with statistical significance at the .01 level. 2) After receiving the self-directed program on exercise with Muay Thai skills, the physical fitness of the experimental group was better than that of before receiving the intervention with statistical significance at the .01 level. The findings indicate that the self-directed program on exercise with Muay Thai skills can control the behavior of untrained adults to do exercise regularly until their physical fitness can be improved effectively.

Keywords: Self-directed, Physical Fitness, Muay Thai Skills

บทนำ

สมรรถภาพทางกาย (Physical Fitness) เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาด้านร่างกายของมนุษย์ เกิดขึ้นได้จากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ การออกกำลังกายเพื่อให้เกิดสมรรถภาพทางกาย และทักษะต่าง ๆ ที่เหมาะสม การเลือกชนิดกีฬาที่ช่วยส่งเสริมสมรรถภาพทางกายในทุก ๆ ด้าน และมีความสนุกสนานเป็นปัจจัยสำคัญต่อการออกกำลังกาย ซึ่งกีฬามวยไทยเป็นหนึ่งในรูปแบบการออกกำลังกายที่กำลังได้รับความนิยมนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายกับทุกเพศ ทุกวัย อาจเนื่องจาก ขณะออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยอวัยวะทุกส่วนของร่างกายจะได้รับการเคลื่อนไหวทำงานผสมกันช่วยทำให้เกิดประสิทธิผลต่อสุขภาพ (ชัยสวัสดิ์ เทียนวิบูลย์. 2557) ทำให้ร่างกายมีสมรรถภาพที่ดี สมส่วน มีภูมิต้านทานโรคสูง (สำนักงานคณะกรรมการกีฬามวย. 2564) สอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า มีการนำทักษะของกีฬามวยไทยไปพัฒนาสมรรถภาพทางกายอย่างหลากหลาย เช่น ผลการวิจัยของ เกวริน สุขมี, สุรสา ไค้งประเสริฐ, และรุจน์ เลหาภักดี (2562) ที่ได้ศึกษาผลของการออกกำลังกายด้วยมวยไทยที่มีต่อความสามารถในการทรงตัวและความอ่อนตัวในกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ๆ ละ 40 นาที พบว่า หลังการออกกำลังกายด้วยมวยไทยผู้สูงอายุมีความสามารถในการทรงตัวและความอ่อนตัวเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ สำราญ สุขแสวง (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการออกกำลังกายด้วยศิลปะมวยไทยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ๆ ละ 30 นาที พบว่า ผู้สูงอายุมีความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและระบบหายใจดีขึ้น จากการศึกษาดังกล่าวจึงสนับสนุนได้ว่าการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยเป็นกิจกรรมที่ควรนำมาใช้เป็นรูปแบบการออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย แต่อย่างไรก็ตามการออกกำลังกายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จึงมีคำถามว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชนหันมาออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอนั้นจะต้องเกิดจากการมีทัศนคติที่ดีต่อการออกกำลังกาย รวมถึงรับรู้ถึงประโยชน์ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีแรงจูงใจจากภายในตนเอง จึงจะส่งผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การกำกับตนเอง (Self-Regulation) เป็นหนึ่งในทฤษฎีการพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ ภายใต้ความเชื่อที่ว่าบุคคลสามารถกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อควบคุม ความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เกิดจากตนเอง โดยผ่านการฝึกฝนและพัฒนาตนเอง (Bandura. 1986) โดยประสิทธิภาพของการกำกับตนเองขึ้นอยู่กับความใส่ใจ ความคิด การตัดสินใจ และความสามารถในการประมวลผลข้อมูลของแต่ละบุคคล (Kanfer. 1991) จึงกล่าวได้ว่าการกำกับตนเอง เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บุคคลมีแรงจูงใจ มีความคาดหวัง ในการควบคุมความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (Gabriele, 2015) จะเห็นได้จากมีงานวิจัยสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว เช่น ผลการวิจัยของ ณิชชนน พุฒนวล, นิสากร กรุงไกรเพชร, และสมสมัย รัตนกริฑากุล (2561) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการกำกับตนเองด้านการออกกำลังกายด้วยวิธีรำย่อนยุคต่อระดับน้ำตาลในเลือดและสมรรถภาพทางกายในกลุ่มผู้เสี่ยงสูงโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ซึ่งพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยผลต่างระดับน้ำตาลในเลือด เเปอร์เซ็นต์ไขมัน และความดันโลหิตลดลง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาฤดี พันธุ์พรม, ยุวดี รอดจากภัย, และกมลมาลย์ วิรัตน์เศรษฐสิน (2560) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมควบคุมน้ำหนักโดยประยุกต์แนวคิดการกำกับตนเองต่อดัชนีมวลกายของประชาชนที่มีน้ำหนักเกิน หลังการทดลอง พบว่า ดัชนีมวลกายของประชาชนดีขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแนวคิดการกำกับตนเองสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม ผ่านกระบวนการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย การประเมินตนเอง และการสร้างแรงจูงใจและเสริมแรงตนเอง (Kanfer. 1991) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการออกกำลังกายของตนเองตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากเหตุผลข้างต้น จึงสนับสนุนได้ว่าการกำกับตนเองในการออกกำลังกายเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเป็นกระบวนการในการส่งเสริมให้บุคคลเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในการดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง แต่อย่างไรก็ตามจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่างานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยยังมีไม่มากนัก โดยเฉพาะในกลุ่มประชาชนที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของประชาชนที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ โดยเริ่มจากศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการกำกับตนเอง ของ (Kanfer.1991) และนำทฤษฎีการบริหารด้วยทักษะมวยไทยของ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2540) ซึ่งเป็นภูมิปัญญาทางด้านการต่อสู้ที่สืบทอดจากบรรพชนไทย ในการใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกาย เช่น มือ เท้า เข่า ศอก มาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการออกกำลังกาย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและสร้างแรงจูงใจในการออกกำลังกายเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายให้ดีขึ้น โดยผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) กับประชาชนที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ ที่อาศัยในพื้นที่ชุมชนเมืองน้อยเหนือและเมืองน้อยใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมออกกำลังกายให้กับประชาชนทั่วไปไปกำกับตนเองในการออกกำลังกายและพัฒนาสมรรถภาพทางกายให้สมบูรณ์แข็งแรงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกาย ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย และกลุ่มควบคุมที่ใช้ชีวิตตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย กลุ่มทดลองมีสมรรถภาพทางกายดีกว่ากลุ่มควบคุม
2. ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย กลุ่มทดลองมีสมรรถภาพทางกายดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษานแนวคิด ทฤษฎี และงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

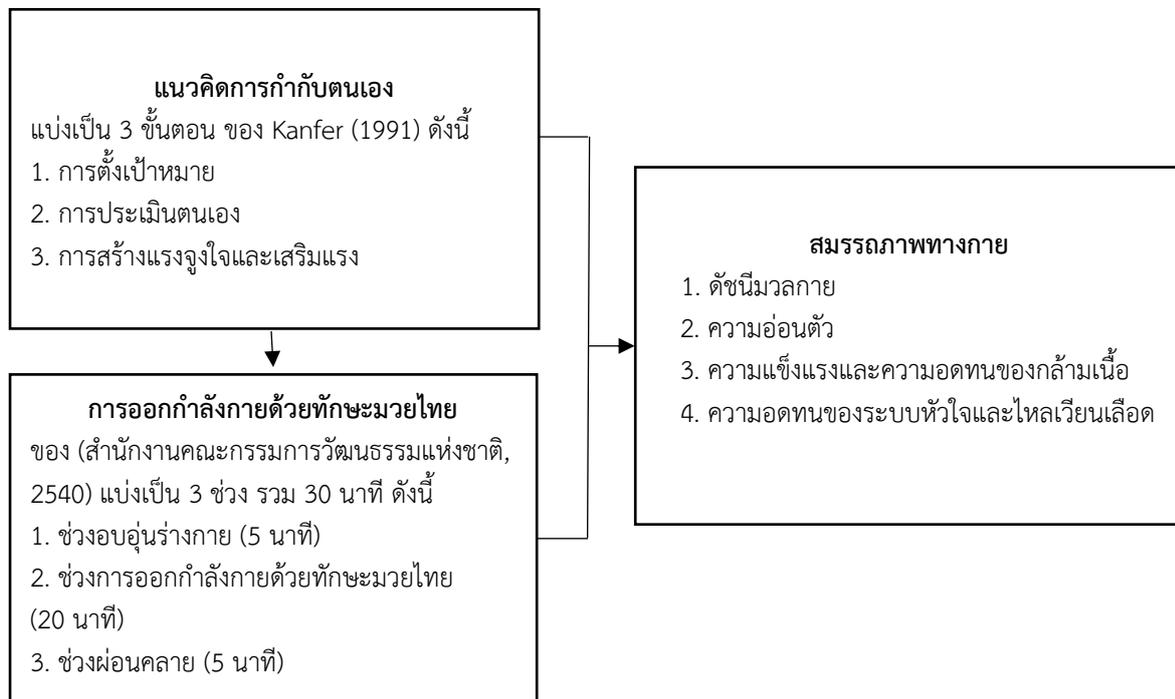
1. การกำกับตนเอง ของ Kanfer (1991) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การตั้งเป้าหมาย เริ่มจากการสังเกตตนเอง เช่น อาการเหน็ดเหนื่อยหรือปวดเมื่อยตามร่างกาย และการบันทึกพฤติกรรมตนเอง เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพและวางแผน กำหนดเป้าหมายการออกกำลังกายเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายของตนเอง 2) การประเมินตนเอง คือ การประเมินผลที่เกิดกับร่างกายและจิตใจหลังการออกกำลังกาย และ 3) การสร้างแรงจูงใจและเสริมแรง คือ การให้รางวัลตนเองหรือได้รับคำชมเชยและการยอมรับจากเพื่อนหรือสมาชิกในครอบครัวเป็นการเสริมแรงให้พฤติกรรม การออกกำลังกายยังคงอยู่และต่อเนื่อง จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า แนวคิดการกำกับตนเองถูกนำมาใช้ในการควบคุมพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพอย่างแพร่หลาย เช่น ผลงานวิจัยของ ทวีทรัพย์ มาละอินทร์, สำราญ กำจัดภัย และ ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2556) ที่ได้ศึกษาการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง พบว่า หลังการพัฒนาโดยใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง นักเรียนผ่านเกณฑ์การทดสอบสมรรถภาพทางกายที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 80 ทุกคน

2. การออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย ทักษะมวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมออกกำลังกายอย่างกว้างขวาง ทักษะมวยไทยประกอบท่ากายบริหาร ด้วยการใช้หมัด เท้า เข่า และศอก ในขณะที่ออกกำลังกายจึงทำให้ได้ใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกาย ได้แก่ กล้ามเนื้อมัดใหญ่บริเวณลำตัว แขน ขา รวมไปถึงความสัมพันธ์กันของอวัยวะต่าง ๆ เช่น กระดูก หัวใจ ปอด และหลอดเลือดได้ทำงานมากขึ้นจากภาวะปกติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2540) เมื่อปฏิบัติซ้ำ ๆ อย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอจึงช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายให้ดีขึ้น จะเห็นได้จากผลวิจัยของ ชยุต ทัศนะพงษ์, และคณะ (2562) ที่พบว่า การฝึกมวยไทยเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ทำให้ไขมันในร่างกายลดลงและเพิ่มประสิทธิภาพของอัตราการใช้ออกซิเจนสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ต่อศักดิ์ แก้วจรัสวิไล (2559) พบว่า การออกกำลังกายด้วยศิลปะมวยไทยโบราณเป็นเวลา 12 สัปดาห์ ทำให้เยาวชนมีสมรรถภาพทางกายดีขึ้น

3. การพัฒนาสมรรถภาพทางกาย คือ สภาวะของร่างกายที่อยู่ในสภาพที่ดีเพื่อที่จะช่วยให้บุคคลสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถภาพทางกายที่ดีเกิดจากร่างกายได้มีการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกายเป็นประจำและสม่ำเสมอ ส่งผลให้มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง มีภูมิคุ้มกันสูง ปราศจากโรคภัย สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข (สมชาย ลีทองอิน. 2562) โดยองค์ประกอบของสมรรถภาพทางกายสำหรับประชาชนอายุ 19-59 ปี ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของร่างกาย 2) ความอ่อนตัว 3) ความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ และ 4) ความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2562) การประเมินสมรรถภาพทางกายจะทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานด้านสมรรถภาพทางกาย และสามารถนำไปวางแผนในการส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการมีสมรรถภาพทางกายที่ดีจึงนำกระบวนการกำกับตนเองมาควบคุมและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายของประชาชนที่ไม่ออกกำลังกาย ให้มีวินัยในการส่งเสริมสุขภาพของตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) แบบ 2 กลุ่ม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (Two-groups pretest-posttest design) โดยมีกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย และกลุ่มควบคุมใช้ชีวิตตามปกติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในชุมชนเมืองเหนือและเมืองน้อยใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ที่ได้รับการสำรวจพฤติกรรมการออกกำลังกาย ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 และพบว่า ประชาชนที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ คือ ออกกำลังกายน้อยกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 104 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในชุมชนเมืองน้อยเหนือ และเมืองน้อยใต้ที่ออกกำลังกายน้อยกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์คัดเข้าการวิจัย (Inclusion Criteria) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 35-59 ปี เป็นผู้ที่มีการรับรู้ที่ดี สามารถสื่อความหมายได้เข้าใจตรงกันดี ไม่มีโรคประจำหรือภาวะแทรกซ้อนที่เป็นอุปสรรคต่อการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย และสมัครใจเข้าร่วมโครงการ และกำหนดเกณฑ์ในการคัดออกจากการวิจัย (Exclusion Criteria) ได้แก่ ประชาชนที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพ ในขณะที่เข้าร่วมโปรแกรมจนไม่สามารถปฏิบัติตามโปรแกรมได้

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการ ของ Central Limit Theorem (Munro, 2001) กล่าวคือ เมื่อขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนตั้งแต่ 30 ขึ้นไป การประมาณการแจกแจงค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจะมีการแจกแจงใกล้เคียงแบบปกติ ซึ่งสามารถอ้างอิงถึงประชากรได้ (อรรวรรณ คงเพียรธรรม, สมสมัย รัตนกริฑากุล, และชนัญชิตาคุษฎี ทูลศิริ. 2559) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน และเพื่อป้องกันการไม่สามารถเข้าร่วมงานวิจัยของกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 66 คน จากนั้นทำการจับคู่กลุ่มตัวอย่าง (Matched Pair) โดยให้มีลักษณะเหมือนหรือใกล้เคียงกันในเรื่อง เพศเดียวกัน และอายุแตกต่างกันไม่เกิน 5 ปี

น้ำหนักแตกต่างกันไม่เกิน 5 กิโลกรัม และให้แต่ละคู่จับฉลากเพื่อเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 33 คน โดยกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย และกลุ่มควบคุมที่ใช้ชีวิตตามปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. โปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง โดยนำแนวคิดของ Kanfer (1991) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตั้งเป้าหมาย 2) การประเมินตนเอง และ 3) การสร้างแรงจูงใจและเสริมแรง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยสื่อที่ใช้ในการประกอบการจัดกิจกรรมตามโปรแกรม ได้แก่ คู่มือการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ 1) ช่วงอบอุ่นร่างกาย ใช้เวลา 5 นาที 2) ช่วงออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย ใช้เวลา 20 นาที และ 3) ช่วงผ่อนคลาย ใช้เวลา 5 นาที ใช้เวลาประกอบด้วยทำบริหารครึ่งละ 30 นาที สัปดาห์ละ 3 วัน คือ (จันทร์ พุธ และศุกร์) และแบบบันทึกการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย สำหรับบันทึกวัน เวลาในการออกกำลังกาย ความสำเร็จตามเป้าหมาย การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและอารมณ์หลังการออกกำลังกาย วิธีการให้รางวัลกับตนเองเมื่อทำสำเร็จตามเป้าหมาย ปัญหาและอุปสรรคในการออกกำลังกาย โดยจะบันทึกทุกครั้งที่ปฏิบัติกรออกกำลังกาย ซึ่งเครื่องมือวิจัยได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านพลศึกษา จำนวน 3 ท่าน โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่ต้องการจะวัดกับประเด็นคำถามที่สร้างขึ้นเพื่อวัดเนื้อหา (Index Of Congruence: IOC) และพบดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ในการวัดและประเมินผลได้

2. แบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย ผู้วิจัยนำแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายของประชาชน อายุ 19 -59 ปี ของ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) มาใช้เป็นเกณฑ์ในการทดสอบสมรรถภาพทางกายของกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการทดสอบสมรรถภาพทางกายโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นการทดสอบสมรรถภาพทางกายก่อนและหลังการทดลอง ประกอบด้วยรายการทดสอบ 4 รายการ ได้แก่ 1) ดัชนีมวลกาย 2) ความอ่อนตัว ทดสอบด้วยการนั่งงอตัวไปข้างหน้า 3) ความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ ทดสอบด้วยการยืน-นั่งบนเก้าอี้ 60 วินาที และ 4) ความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือดเลือด ทดสอบด้วยการยืนยกเข้าขึ้นลง 3 นาที

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เลขที่: HE642019 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2565 ก่อนการทดลองผู้วิจัยประสานกับผู้นำชุมชนของชุมชนเมืองน้อยเหนือและเมืองน้อยใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตลงพื้นที่เพื่อสำรวจพฤติกรรมกรออกกำลังกายของประชาชน เพื่อเป็นข้อมูลในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งชี้แจงการพิทักษ์สิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมการวิจัยให้เซ็นใบยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย โดยระยะดำเนินโครงการ ใช้เวลาทั้งหมด 12 สัปดาห์ ตามขั้นตอนของโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย (Goal Selection) ดำเนินกิจกรรมระหว่างสัปดาห์ที่ 1 - 2 ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 ดำเนินกิจกรรมแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้จักระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มทดลอง และชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย 2) กิจกรรมการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ “การกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยกับการพัฒนาสมรรถภาพทางกาย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มทดลองเกิดความตระหนักเกี่ยวกับอันตรายที่อาจจะเกิดจากการขาดการออกกำลังกายด้วยตนเอง และ 3) กิจกรรมทดสอบสมรรถภาพทางกายก่อนการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยแบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของประชาชน อายุ 19-59 ปี จำนวน 4 รายการ ได้แก่ 1) วัดส่วนสูง น้ำหนัก เพื่อคำนวณหาค่าดัชนีมวลกาย 2) วัดความอ่อนตัว ด้วยการนั่งงอตัวไปข้างหน้า/นิ้ว 3) วัดความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ ด้วยการยืน-นั่งบนเก้าอี้ 60 วินาที/ครั้ง และ 4) วัดความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด ด้วยการยืน-ยกเข้าขึ้นลง 3 นาที/ครั้ง

สัปดาห์ที่ 2 กิจกรรมฝึกและสาธิตการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย และอธิบายวิธีบันทึกแบบบันทึกการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย พร้อมส่งมอบคู่มือการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย และแบบบันทึกการกำกับตนเอง ให้กลุ่มทดลอง คนละ 1 ชุด

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินตนเอง (Self-Evaluation) ดำเนินกิจกรรมระหว่างสัปดาห์ที่ 3-11 ดังนี้

สัปดาห์ที่ 3-10 ดำเนินกิจกรรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย โดยกลุ่มทดลอง ออกกำลังกายตามวัน เวลา สถานที่ ตามกำหนดเป้าหมายไว้ โดยมีผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้นำและสาธิตการออกกำลังกาย ตามคู่มือการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย ใช้เวลาประกอบด้วยทำบริหารร่างกายครั้งละ 30 นาที สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ซึ่งในระหว่างการทดลองผู้วิจัยติดตามความก้าวหน้าในการกำกับตนเองในการออกกำลังกาย ด้วยทักษะมวยไทย จากแบบบันทึกการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย ทุกสัปดาห์

สัปดาห์ที่ 11 กิจกรรมทดสอบสมรรถภาพทางกาย หลังได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วย ทักษะมวยไทย ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากนั้นนำข้อมูลไปเปรียบเทียบกับผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายก่อน และหลังการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแรงจูงใจและเสริมแรงตนเอง (Self-Reaction) ดำเนินการ ดังนี้

สัปดาห์ที่ 12 ผู้วิจัยนัดหมายผู้นำชุมชน และกลุ่มทดลอง เพื่อรายงานผลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย หลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองด้วยทักษะมวยไทย ผู้วิจัยกล่าวชมเชยและมอบเสื้อทีม “กลุ่มรักสุขภาพ” เป็นรางวัล กับความพยายามเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจและความภาคภูมิใจ จากนั้นกล่าวขอบคุณประชาชนในชุมชนเมืองน้อยเหนือและ เมืองน้อยใต้ ผู้นำชุมชน และทุกคนที่เสียสละเข้าร่วมโครงการ และกล่าวปิดโครงการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกาย ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย และกลุ่มควบคุมที่ใช้ชีวิตตามปกติ โดยใช้สถิติค่าที (Independent sample t-test)
2. การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย โดยใช้สถิติค่าที (Paired-samples t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองน้อยเหนือและเมืองน้อยใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย

องค์ประกอบสมรรถภาพทางกาย	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	P-value
	(\bar{x})	S.D.	(\bar{x})	S.D.		
ดัชนีมวลกาย (BMI) (กิโลกรัม/เมตร ²)	26.56	3.71	39.84	5.61	10.81	.001*
ความอ่อนตัว (นั่งงอตัวไปข้างหน้า/นิ้ว)	9.77	5.30	2.50	6.36	4.81	.001*
ความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ (ยืน-นั่งบนเก้าอี้ 60 วินาที/ครั้ง)	35.80	7.65	15.93	6.61	4.08	.001*
ความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด (ยืนยกเข้าขึ้นลง 3 นาที/ครั้ง)	101.80	32.06	44.30	29.77	7.20	.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย พบว่า ในภาพรวมกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย มีสมรรถภาพทางกายทุกด้านดีกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้ชีวิตตามปกติอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาสมรรถภาพทางกายเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มทดลองมีดัชนีมวลกายดีกว่ากลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองมีดัชนีมวลกาย ($\bar{x} = 26.56$, S.D.=3.71) กลุ่มควบคุมมีดัชนีมวลกาย ($\bar{x} = 39.84$, S.D.= 5.61) ด้านความอ่อนตัว พบว่า กลุ่มทดลองมีความอ่อนตัวดีกว่ากลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองปฏิบัตินั่งอตัวไปข้างหน้า (นิ้ว) วัดระยะที่ปฏิบัติได้ ($\bar{x} = 9.77$, S.D.=5.30) กลุ่มควบคุมปฏิบัติได้ ($\bar{x} = 2.50$, S.D.= 6.36) ด้านความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ พบว่า กลุ่มทดลองมีความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อดีกว่ากลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองปฏิบัติ ยืน-นั่งบนเก้าอี้ 30 วินาที นับจำนวนครั้งที่ปฏิบัติได้ ($\bar{x} = 35.80$, S.D.=7.65) กลุ่มควบคุมปฏิบัติได้ ($\bar{x} = 15.93$, S.D.= 6.61) และด้านความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด พบว่า กลุ่มทดลองมีความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือดดีกว่ากลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองปฏิบัติ ยืนยกเข่าขึ้นลง 3 นาที นับจำนวนครั้งที่ปฏิบัติได้ ($\bar{x} = 101.80$, S.D.= 32.06) กลุ่มควบคุมปฏิบัติได้ ($\bar{x} = 44.30$, S.D.= 29.77)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองน้อยเหนือและเมืองน้อยใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย

องค์ประกอบสมรรถภาพทางกาย	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	P-value
	(\bar{x})	S.D.	(\bar{x})	S.D.		
ดัชนีมวลกาย (BMI) (กิโลกรัม/เมตร ²)	27.14	3.96	26.56	3.71	4.19	001*
ความอ่อนตัว (นั่งอตัวไปข้างหน้า/นิ้ว)	5.57	7.06	9.77	5.30	6.75	001*
ความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ (ยืน-นั่งบนเก้าอี้ 60 วินาที/ครั้ง)	24.37	7.13	35.80	7.65	10.03	001*
ความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด (ยืนยกเข่าขึ้นลง 3 นาที/ครั้ง)	60.50	31.22	101.80	32.06	8.91	001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย พบว่า กลุ่มทดลองมีสมรรถภาพทางกายทุกด้านดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาสมรรถภาพทางกายเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มทดลองมีดัชนีมวลกายดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกายก่อนการทดลอง ($\bar{x} = 27.14$, S.D.=3.96) และหลังการทดลอง ($\bar{x} = 26.56$, S.D.=3.71) ด้านความอ่อนตัว พบว่า มีความอ่อนตัวดีขึ้น โดยผลการทดสอบด้วยนั่งอตัวไปข้างหน้า ก่อนการทดลองปฏิบัติได้ ($\bar{x} = 5.57$, S.D.=7.06) หลังการทดลองปฏิบัติได้ ($\bar{x} = 9.77$, S.D.=5.30) ด้านความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อ พบว่า มีความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อดีขึ้น โดยผลการทดสอบด้วยยืน-นั่งบนเก้าอี้ 60 วินาที ก่อนการทดลองปฏิบัติได้ ($\bar{x} = 24.37$, S.D.=7.13) หลังการทดลองปฏิบัติได้ ($\bar{x} = 35.80$, S.D.=7.65) และด้านความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด พบว่า มีความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือดดีขึ้น โดยผลการทดสอบด้วยยืนยกเข่าขึ้นลง 3 นาที ก่อนการทดลองปฏิบัติได้ ($\bar{x} = 60.50$, S.D.=31.22) หลังการทดลองปฏิบัติได้ ($\bar{x} = 101.80$, S.D.= 32.06)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของประชาชนที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีข้อค้นพบดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายภายหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย จำนวน 8 สัปดาห์ พบว่า กลุ่มทดลองมีสมรรถภาพทางกายทุกด้านดีกว่ากลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเกิดจากโปรแกรมการกำกับตนเองทั้ง 3 ขั้นตอนประกอบด้วย การตั้งเป้าหมาย การประเมินตนเอง และการสร้างแรงจูงใจและเสริมแรงด้วยตนเอง ของ (Kanfer, 1991) มีกระบวนการที่ช่วยในการกำหนดเป้าหมายการออกกำลังกายให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น ผ่านการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากได้รับการอบรมเพื่อสร้างการรับรู้และยอมรับถึงประโยชน์ของการออกกำลังกายและการมีสมรรถภาพทางกายที่ดีด้วยตนเองก่อน จากนั้นสังเกตตนเอง เช่น อาการเมื่อยล้า การตึงของกล้ามเนื้อ เป็นต้น เพื่อกำหนดเป้าหมาย วิธีการออกกำลังกาย นอกจากนี้ในระหว่างกำกับตนเองในการออกกำลังกายสามารถประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและอารมณ์ของตนเอง และจดบันทึกในแบบบันทึกการกำกับตนเองหลังการออกกำลังกายทุกครั้ง เพื่อสะท้อนพฤติกรรมและผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง รวมถึงการให้รางวัลกับความพยายามของตนเอง โดยการวิจัยครั้งนี้กลุ่มทดลองต้องการเสียทีมในการออกกำลังกายและต้องการเป็นชุมชนต้นแบบด้านสุขภาพ การให้รางวัลกับตนเองเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเสริมแรงและทำให้พฤติกรรมออกกำลังกายยังคงอยู่และต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาตา แก่นเผือก, สุวรรณ จันทร์ประเสริฐ, และวรรณภา อัครชัยสุวิกรม (2557) ที่ได้ศึกษาผลลัพธ์ของการกำกับตนเองในการเดินเร็วเพื่อควบคุมน้ำหนักของหญิงที่มีน้ำหนักเกิน พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยน้ำหนัก ค่าดัชนีมวลกาย และเส้นรอบเอวน้อยกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนพร กองพลพรหม, และชัยรัตน์ ชูสกุล (2562) ที่ได้ศึกษานำร่องโปรแกรมการพัฒนาสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตด้วยการกำกับตนเอง ซึ่งพบว่า หลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีสมรรถภาพทางกายทุกด้านดีขึ้นกว่าก่อนทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเกิดจากแนวความคิดการกำกับตนเองช่วยส่งเสริมพฤติกรรมในการออกกำลังกายให้เป็นระบบและสม่ำเสมอ จึงส่งผลต่อสมรรถภาพทางกายที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการออกกำลังกาย ที่กล่าวไว้ว่าการออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางกายให้สมบูรณ์แข็งแรงจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยวันละ 30 นาที ติดต่อกันสัปดาห์ละ 2-3 วัน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557) นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของสมรรถภาพทางกายเป็นรายด้านจะเห็นได้ว่ากลุ่มทดลองมีดัชนีมวลกายสมส่วนมากขึ้น มีความอ่อนตัวดีขึ้น โดยสามารถนั่งงอตัวและยืนมือไปข้างหน้าได้มากขึ้น มีความแข็งแรงและความอดทนของกล้ามเนื้อดีขึ้น โดยสามารถยืน-นั่งบนเก้าอี้ภายใน 60 วินาที มีจำนวนครั้งสูงขึ้น และมีความอดทนของระบบหัวใจและหลอดเลือดดีขึ้น โดยยืนยกเข้าขึ้นลงภายใน 3 นาที มีจำนวนครั้งสูงขึ้น ทั้งนี้เกิดจากการนำทักษะมวยไทยมาประยุกต์ใช้ประกอบท่ากายบริหาร ด้วยการใช้หมัดเท้า เข่า และศอก จึงทำให้ได้ใช้ไวยวะทุกส่วนของร่างกาย ได้แก่ กล้ามเนื้อ มัดใหญ่บริเวณลำตัว แขน ขา รวมไปถึงความสัมพันธ์กันของอวัยวะต่าง ๆ เช่น กระดูก หัวใจ ปอด และหลอดเลือดได้ทำงานมากขึ้นจากภาวะปกติ เมื่อปฏิบัติซ้ำ ๆ อย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอจึงช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา ชูเวช, และปริวัตร ปาโส (2564) ที่ได้ศึกษาผลการกายบริหารด้วยการใช้ท่ามวยไทยต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ พบว่าสมรรถภาพทางกายด้านความอ่อนตัว ด้านความจุปอดและด้านความแข็งแรงอดทนของกล้ามเนื้อของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัลเลียดส์ ปือแนดามา, รាយาคิต เต็งกุลสุลัยมาน, และก้องเกียรติ เขยชม (2564) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของร่างกายด้วยโปรแกรมการฝึกมวยไทยในประชาชนหญิงอายุ 20-35 ปี พบว่า เปอร์เซ็นต์ไขมันในร่างกายของประชาชนหญิงมีค่าเฉลี่ยลดลง จากผลการวิจัยข้างต้น จึงกล่าวได้ว่ากระบวนการของโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย สามารถกำหนดและควบคุมพฤติกรรมของประชาชนที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ ให้มีวินัยในการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจนสามารถพัฒนาสมรรถภาพทางกายให้ดีขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 โปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย ช่วยให้สมรรถภาพทางกายของประชาชนที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ สามารถควบคุมพฤติกรรมในการออกกำลังกายได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่งผลให้มีสมรรถภาพทางกายดีขึ้น จึงควรนำโปรแกรมดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพทางกายของประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

1.2 ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย ให้กับผู้นำชุมชนหรือผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพให้กับประชาชน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย เปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมที่ใช้ชีวิตตามปกติ ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยผลของโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทยเปรียบเทียบกับโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายในรูปแบบอื่น ๆ

2.2 ควรมีการวิจัยผลของโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย ในกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มนักศึกษาหรือเยาวชน เพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมการกำกับตนเองในการออกกำลังกายด้วยทักษะมวยไทย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). **แบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของประชาชน อายุ 19-59 ปี.**

สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.dpe.go.th>.

เกวรีน สุขมี, สุรสา ไค้งประเสริฐ, และรุจน์ เลหาภักดี. (2562). ผลของการออกกำลังกายด้วยมวยไทยที่มีต่อความสามารถในการทรงตัวและความอ่อนตัวในผู้สูงอายุไทย. **วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ**, 21(3): 432-445.

ชยุต ทระพงษ์, ปรียาภรณ์ ธนะพงศ์วิศาล, พงศ์พันธ์ วิเชียรวรรณ, รัตนาภรณ์ นามวงษ์, ทวีวัฒน์ เวียงคำ, และวีระพงษ์ ชิดนอก. (2562). ผลการฝึกมวยไทยต่อการระบายอากาศสูงสุดของผู้ที่มีภาวะอ้วน. **วารสารวิทยาศาสตร์การ กีฬา และสุขภาพ**, 20(1): 88-98.

ชัยสวัสดิ์ เทียนวิบูลย์. (2557). **มวยไทยชัยสวัสดิ์.** กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

ญาตา แก่นเผือก, สุวรรณมา จันทรประเสริฐ, และวรรณภา อัครชัยสุภิกรม. (2557). ผลลัพธ์ของการกำกับตนเองในการรับประทานและการเดินเร็วเพื่อควบคุมน้ำหนักของหญิงที่มีน้ำหนักเกิน. **วารสารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยบูรพา**, 9(1), 104-116.

ณัฐชนน ผุยนวล, นิสากร กรุงไกรเพชร, และสมสมัย รัตนกรีฑากุล. (2561). ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองด้านการออกกำลังกายด้วยวิธีร่ายย่อนยุคต่อระดับน้ำตาลในเลือดและสมรรถภาพทางกายในกลุ่มผู้เสี่ยงสูงโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2. **วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**, 26(3): 42-51.

ต่อศักดิ์ แก้วจรัสวิไล. (2559). การสร้างรูปแบบการออกกำลังกายด้วยศิลปะมวยไทยโบราณสำหรับเยาวชน. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 39(2): 77-86.

ทวีทรัพย์ มาละอินทร์, สำราญ กำจัดภัย, และภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์. (2556). การเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง โรงเรียนบ้านวังเวิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศกนคร เขต 3. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**, 3(1): 35-42.

พนิดา ชูเวช, และปรีวัตร ปาโส. (2564). ผลการกายบริหารด้วยการรำไหว้ครูมวยไทยและการใช้ท่ามวยไทยต่อสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ. **วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ**, 6(3): 479-494.

ภาฤดี พันธุ์พรม, ยุติ รอดจากภัย, และกมลมาลย์ วิรัตน์เศรษฐสิน. (2560). ผลของโปรแกรมควบคุมน้ำหนักโดยประยุกต์แนวคิดการกำกับตนเองต่อดัชนีมวลกายของประชาชนที่มีน้ำหนักเกินในอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี. **วารสารพยาบาลสาธารณสุข**, 31(1): 44-59.

- รัตนพร กองพลพรหม, และชัยรัตน์ ชูสกุล. (2562). การศึกษานำร่องโปรแกรมการพัฒนาสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตด้วยการกำกับตนเอง สำหรับนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 21(4): 271-284.
- สมชาย ลีทองอิน. (2562). *คู่มือการทดสอบสมรรถภาพทางกาย (Physical Fitness Testing) สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข*. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2556, จาก <https://bit.ly/3iMo1ZQ>.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2557). *ออกกำลังกายอย่างไรดี ?*. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2556, จาก <https://shorturl.asia/n0wFr>.
- สำนักงานคณะกรรมการกีฬามวย. (2564). *คุณค่าและประโยชน์ของมวยไทย*. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2565, จาก https://muaythai.world/boxing_website/boxingathlete.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). *ศิลปะมวยไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภา.
- สำราญ สุขแสง. (2563). การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยศิลปะมวยไทยเชิงมวยที่มีผลต่อสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเข่าฝิ่ง ตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(2): 122-138.
- อรวรรณ คงเพียรธรรม, สมสมัย รัตนกริธากุล, และชญชิตาคุชฎี ทูลศิริ. (2559). ผลของโปรแกรมการกำกับตนเองต่อการออกกำลังกายด้วยห่วงฮูลาฮูป การควบคุมอาหาร และเส้นรอบเอวของอาสาสมัครสาธารณสุขที่มีภาวะอ้วนลงพุง. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 24(4): 77-88.
- อัลเลียตส์ บิอแนดามา, รยาชาติ เต็งกูสุลัยมาน, และก้องเกียรติ์ เขยชม. (2564). การเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของร่างกายด้วยโปรแกรมการฝึกมวยไทยในประชาชนหญิงอายุ 20-35 ปี. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 10(2): 488-498.
- Bandura, A. (1986). *Social foundation of thought and action*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Gabriele, O. (2015). *Self-regulation of time management: Mental contrasting with implementation intentions*. New York: New York University.
- Kanfer, F. H., & Gaelick, L. (1991). *Self-management method*. In F. H. Kanfer, & A. P. Goldstein (Eds.), *Helping people change*. New York: Pergamon.
- Munro, B. H. (2001). *Statistical Methods for Health Care Research. Measurement, design and analysis: An integrate*, Lawrence Erlbaum Association.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง
Factors Affecting the Operation of The Student Care and Support System of
Schools under The Secondary Educational Service Area Office
Singburi Angthong

ศิริลักษณ์ ต้วสุวรรณบวร¹, ทินกร ชอัมพวง², เยาวเรศ ภัคดีจิต³
Siriluck Tiewsuwanborworn¹, Thinnakorn Cha-umpong², Yaowares Pakdeejit³
Corresponding Author E-mail: siriluck.t@sru.ac.th

Received: 2023-01-25; Revised: 2023-03-20; Accepted: 2023-04-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน 2) ศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) สร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 285 คน ที่ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน และการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านครู ด้านผู้ปกครองและชุมชน ด้านงบประมาณ ด้านสื่อและเทคโนโลยี ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการนิเทศ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91, 0.84, 0.90, 0.82, 0.78, 0.93, 0.93 ตามลำดับ และแบบสอบถามระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.60 – 1.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนได้ ร้อยละ 65.00 ดังสมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$y' = 0.27 + 0.10(X_5) + 0.10(X_1) + 0.18(X_4) + 0.13(X_7) + 0.15(X_3) + 0.13(X_2) + 0.14(X_6)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$z' = 0.11(Z_5) + 0.14(Z_1) + 0.18(Z_4) + 0.17(Z_7) + 0.17(Z_3) + 0.12(Z_2) + 0.13(Z_6)$$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of factors affecting the operation of the student care and support systems of schools; 2) to study the level of operation of the student care and support systems; 3) to investigate the relationship between the factors affecting the operation of the student care and support systems and 4) to develop equations for the operation of the student care and support systems. The sample consisted of 245 administrators and teachers obtained by using the Krejcie and Morgan table and simple random sampling by lottery method. The research tools were 1) a questionnaire regarding administrators, teachers, parents and community, budget, media and technology, teamwork, and supervision with the reliability rating of 0.91, 0.84, 0.90, 0.82, 0.78, 0.93, and 0.93, respectively, and 2) a questionnaire regarding the operation of the student care and support system with a reliability of 0.97. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The research findings were as follows:

1) The level of operational factors of the school's student support system Overall. 2) The level of operation of the school's student support system Overall. 3) There was a positive correlation between the factors of the student support system operation and the student support system operation. The correlation coefficient between 0.60 – 1.00 was statistically significant at the .01 level. and 4) factors for the operation of the school's student care and support system affecting the operation of the school's student support system with statistical significance at the .05 level, can predict the operation of the school's student care and support system at 65.00 percent as the following forecasting equation:

The predicting equation of raw scores was:

$$y' = 0.27 + 0.10(X_5) + 0.10(X_1) + 0.18(X_4) + 0.13(X_7) + 0.15(X_3) + 0.13(X_2) + 0.14(X_6)$$

The predicting equation of standard scores was:

$$z' = 0.11(Z_5) + 0.14(Z_1) + 0.18(Z_4) + 0.17(Z_7) + 0.17(Z_3) + 0.12(Z_2) + 0.13(Z_6)$$

Keywords: factors affecting, the student support system

บทนำ

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พุทธศักราช 2562 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และแนวการจัดการศึกษาจะได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม ทั้งนี้การจัดการกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็นทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่พึงปรารถนาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562: 119)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผนขั้นตอนชัดเจน ในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่สภาพการณ์ในปัจจุบัน พบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีปัญหาหลายประการ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือไว้ แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ได้ ครูไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเข้าร่วมประชุมและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการนิเทศกำกับติดตามงานอย่างต่อเนื่องขาดการสรุปผลและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ขาดการทำงานเป็นทีม การประสานงานและประชุมร่วมกันผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อให้เพียงพอต่อผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี (อัญทิรา วาตี. 2561: 205)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้นครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบันทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนดำเนินไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพอย่างที่ควรจะเป็น ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อัตราการออกกลางคัน มีแนวโน้มสูงขึ้น อัตราการขาดเรียนสูงขึ้น เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. 2564: 107)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสร้างสมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดนโยบายพิจารณาปรับปรุงการบริหารงานและวิธีปฏิบัติตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง
4. เพื่อการสร้างสมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา

ชฎารัตน์ พลเดช (2558: 64) กล่าวว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยภาวะผู้นำการบริหาร และการจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานและข้อมูลสารสนเทศและการสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษาอันจะส่งผลให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ

พรธณณภัทร ตาลป่า (2559: 13) กล่าวว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการวางแผนกำหนดนโยบายนิเทศและติดตามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

จากปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำในการขับเคลื่อน วางแผนพัฒนา กำหนดนโยบาย มอบหมายงาน จัดทำสารสนเทศ นิเทศ ติดตามและปรับปรุงผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีการปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ภายใต้หลักนิติธรรมและคุณธรรมจริยธรรม แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานตามความเหมาะสม อันจะส่งผลให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ

1.2 ปัจจัยด้านครู

พรรณณฉัตร ตาลป่า (2559: 17) กล่าวว่า ปัจจัยด้านครู หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนโดยมีความรู้ความสามารถในการประสานงานระหว่างนักเรียน ผู้ปกครองชุมชนเพื่อปรับปรุงและแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนให้เหมาะสม

ขวัญชนก เอียดด้วง (2563: 49) กล่าวว่า ปัจจัยด้านครู เป็นปัจจัยความสำเร็จ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรส่งเสริมและให้ความสำคัญกับครูประจำชั้นเพราะถือว่าเป็นบุคลากรหลักที่ช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือได้ดีที่สุด และเปิดโอกาสให้ครูประจำชั้นแสดงความคิดเห็นในมุมมองต่าง ๆ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างสร้างสรรค์ ตัดสินใจและร่วมกันหาแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนและประสิทธิภาพของสถานศึกษา

จากปัจจัยด้านครูที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านครู คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานซึ่งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยมีเจตคติที่ดี มีความรู้ความสามารถในการประสานงานระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อปรับปรุงและแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนให้เหมาะสม ทำหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน

พรรณณฉัตร ตาลป่า (2559: 22) กล่าวว่า ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูนักเรียนในความปกครองของตนเองดูแลเอาใจใส่รับทราบปัญหาและมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการให้ข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559: 23) กล่าวว่า ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง ผู้ปกครองและชุมชน เป็นบุคคลและกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนในพื้นที่มากที่สุดที่จะให้การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนได้อย่างดี ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง ชมรม สมาคมผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน จึงควรมีมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานดังนี้ 1) อบรมดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตครอบครัว มีความรักความเข้าใจและให้ความอบอุ่น 2) สนับสนุนให้ความร่วมมือวางแผนร่วมกับสถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 3) เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีแก่นักเรียน 4) สนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูนักเรียนในความปกครองของตนเอง ซึ่งตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลนักเรียนโดยมีส่วนร่วมมีบทบาทในการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับทางโรงเรียนของผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยดูแลเอาใจใส่ สอดส่องรับทราบปัญหา ให้ข้อมูลที่เป็นจริง ให้ข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน ให้การส่งเสริมสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

1.4 ปัจจัยด้านงบประมาณ

กระทรวงศึกษาธิการ (2554: 39) กล่าวว่า การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระ คล่องตัวสามารถบริหารการจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็วมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบโรงเรียนนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของโรงเรียนขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559: 5) กล่าวว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ หมายถึง การบริหารงานงบประมาณและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระ คล่องตัวสามารถบริหารการจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็วมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

จากปัจจัยด้านงบประมาณที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ คือ การบริหารจัดการงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้เกิดประสิทธิภาพขึ้นได้ โดยต้องมีการบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

1.5 ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี

กรมสุขภาพจิต (2559: 41) กล่าวว่า ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี หมายถึง การนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานเกิดประโยชน์และก่อให้เกิดประสิทธิภาพ การนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการทำงานมาใช้จัดการกับข้อมูลสารสนเทศของนักเรียน โดยเกี่ยวข้องตั้งแต่การรวบรวม การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผล การพิมพ์ การสร้างรายงาน การสื่อสารข้อมูล เพื่อให้เกิดระบบการทำงานที่ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559: 24) กล่าวว่า ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี หมายถึง การผลิตหรือจัดหาสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้นครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

จากปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี คือ การนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม จะช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพและบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพใช้การได้เป็นอย่างดี

1.6 ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม

นฤมล กอบแก้ว (2559: 70) กล่าวว่า ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม คือ การวางนโยบายโดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในทีม สร้างพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ ในการทำงานเป็นทีม ตระหนักและเห็นความสำคัญของทีม ประชุมปรึกษาหารือกัน เสริมสร้างความสามัคคีและการสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่าย ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วยความเต็มใจ เปิดโอกาสให้สมาชิกในทีมได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งผลให้สามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มที่

ฐานวัฒน์ อัญญภัทรอริยกุล (2563: 90) กล่าวว่า ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม คือ การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมิได้สำเร็จด้วยการทำงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเฉพาะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการประสานงานและการมีส่วนร่วมของบุคคลหลายฝ่าย และเป็นที่ยอมรับว่าผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาเป็นผู้นำและเป็นหัวหน้าของทีมงานที่จะต้องนำกลุ่มให้สามารถทำงานออกมาให้เป็นผลสำเร็จตามเป้าหมายและช่วยเหลือคณะทำงานให้มีกำลังใจพึงพอใจที่จะทำงานร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

จากปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีมที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมการประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดนโยบายโครงสร้างแนวทางการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยมีเป้าหมายเดียวกันในการปฏิบัติงาน เน้นการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน มีความตระหนักและเห็นความสำคัญ ของการทำงานเป็นทีม มีความสามัคคีและเข้มแข็ง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วยความเต็มใจ และให้ความเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

1.7 ปัจจัยด้านการนิเทศ

วรรณภา เย็นมนัส (2557: 88) กล่าวว่า ปัจจัยด้านการนิเทศ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนใช้การนิเทศ ติดตามและประเมินผลเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญเพื่อให้การช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไขปัญหาและพัฒนาางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกระบวนการนิเทศอาจอยู่ในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับโรงเรียน มีการประเมินผลและการติดตามประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา ทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์การจัดระบบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียนกับโรงเรียนอื่น และเครือข่ายโรงเรียน สำหรับเขตพื้นที่การศึกษา มีการนิเทศระบบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนด้วยการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามเกณฑ์ระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนดไว้

นฤมล กอบแก้ว (2559: 62) กล่าวว่า ปัจจัยด้านการนิเทศ หมายถึง การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลเป็นกระบวนการที่ใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานต่างๆของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จมากขึ้น โดยการนิเทศกำกับติดตามจะช่วยให้สามารถดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ตามวิธีการและขั้นตอนที่ถูกต้อง ส่วนการประเมินผลจะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานและนำเสนอข้อมูลที่ได้มาทำการพัฒนาให้ดีขึ้น

จากปัจจัยด้านการนิเทศที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการนิเทศ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดทำสรุปผลงานประจำปี ทบทวนการปฏิบัติงานเพื่อมอบหมายงานให้ตรงกับงานในหน้าที่รับผิดชอบจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานมีการประเมินทบทวนการดำเนินงานทุกปีการศึกษาและให้ขวัญกำลังใจแก่ครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผลสำเร็จ

2. หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 ความหมายของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 8) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตต่างๆ

อัญทิรา วาดี (2561: 16) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนมีคุณภาพ สามารถตรวจสอบได้โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน ร่วมมือกันพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้

จากความหมายที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องบุคลากรภายในและบุคลากรภายนอก รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนจากโรงเรียน โดยมีวิธีการดำเนินงานที่มีขั้นตอนชัดเจน เครื่องมือมีมาตรฐานมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

2.2 ขอบข่ายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

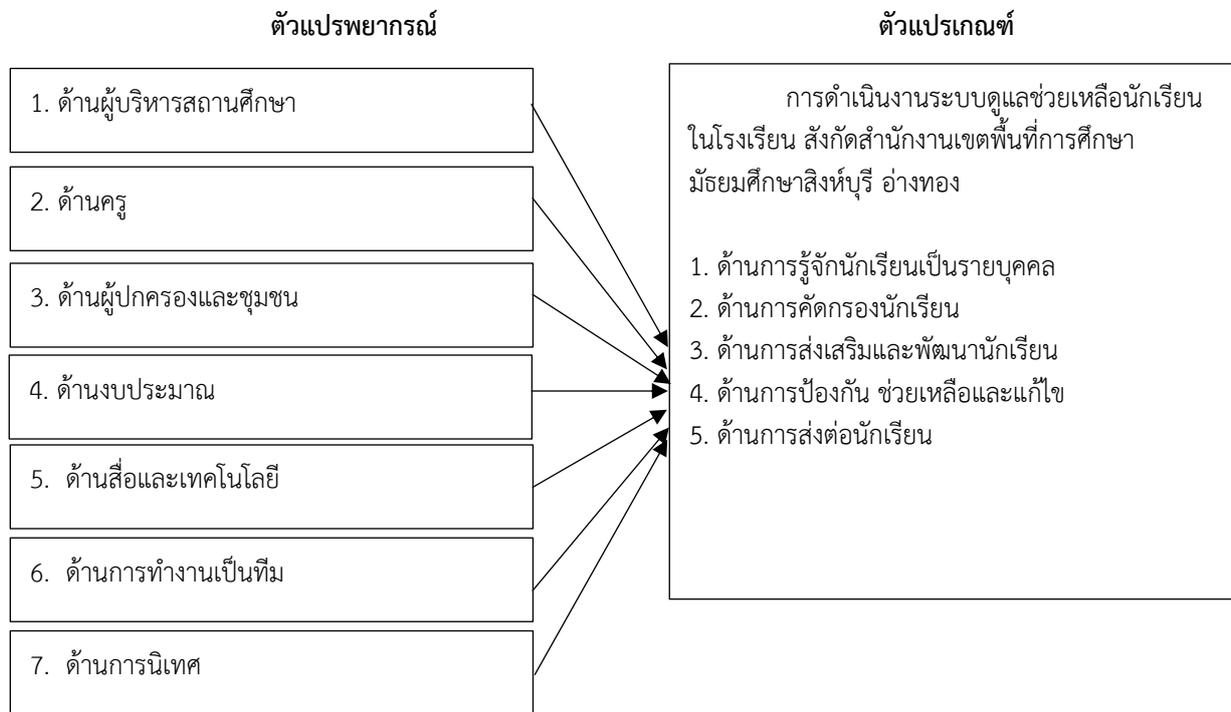
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559: 14 - 20) กล่าวว่า ขอบข่ายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และ 5) การส่งต่อ

ธนบดี ศิริปริต์ (2563: 29 - 44) กล่าวว่า ขอบข่ายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง 3) การส่งเสริม 4) การป้องกันและแก้ไข และ 5) การส่งต่อ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง (2563: 5) กล่าวว่า องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ

จากขอบข่ายกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ขอบข่ายกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการคือ 1) รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) คัดกรองนักเรียน 3) ส่งเสริมพัฒนา 4) ป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ส่งต่อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ผู้วิจัยได้ดำเนินขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ปีการศึกษา 2564 จำนวนประชากรจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 52 คน ครูจำนวน 1,026 คน รวม 1,078 คน จากทั้งหมด 26 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ปีการศึกษา 2564 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางเครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยวิธีการจับผลึก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำนวน 52 ข้อ มีทั้งหมด 7 ปัจจัย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับโดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

- 2 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย
 - 1 หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ตอนที่ 3 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำนวน 39 ข้อ มีทั้งหมด 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ
- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมากที่สุด
 - 4 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมาก
 - 3 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับปานกลาง
 - 2 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อย
 - 1 หมายถึง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม (Google Form) ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยผ่านช่องทาง my office ของโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ในระหว่างวันที่ 8 – 22 กรกฎาคม 2565
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนกลับครบทั้ง 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนกลับ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
5. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ระดับปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.28, S.D. = 0.39) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้
 - 1.1 ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.41)
 - 1.2 ปัจจัยด้านครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.38, S.D. = 0.44)

- 1.3 ปัจจัยด้านการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32, S.D. = 0.58$)
- 1.4 ปัจจัยด้านงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.58$)
- 1.5 ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24, S.D. = 0.50$)
- 1.6 ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.52$)
- 1.7 ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06, S.D. = 0.60$)
2. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25, S.D. = 0.45$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้
 - 2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31, S.D. = 0.43$)
 - 2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.49$)
 - 2.3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.50$)
 - 2.4 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25, S.D. = 0.52$)
 - 2.5 ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16, S.D. = 0.55$)
3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง พบว่า ปัจจัยทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี (X_5) ($r_{xy} = 0.68$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_4) ($r_{xy} = 0.65$) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน (X_3) ($r_{xy} = 0.65$) ปัจจัยด้านการนิเทศ (X_7) ($r_{xy} = 0.65$) ปัจจัยด้านครู (X_2) ($r_{xy} = 0.61$) ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม (X_6) ($r_{xy} = 0.60$) และข้อที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ($r_{xy} = 0.60$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

ปัจจัย	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	Y_0
X_1	1.00							
X_2	0.61**	1.00						
X_3	0.61**	0.60**	1.00					
X_4	0.45**	0.55**	0.58**	1.00				
X_5	0.49**	0.54**	0.61**	0.70**	1.00			
X_6	0.42**	0.47**	0.43**	0.51**	0.65**	1.00		
X_7	0.51**	0.44**	0.52**	0.54**	0.66**	0.68**	1.00	
Y_0	0.60**	0.61**	0.65**	0.65**	0.68**	0.60**	0.65**	1.00

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยใช้ปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นตัวพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านการนิเทศ ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านการดำเนินงานเป็นทีม เป็นปัจจัยทางการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ร่วมกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ .81 สามารถพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนได้ร้อยละ 65 สร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$y' = 0.27 + 0.10(X_5) + 0.10(X_1) + 0.18(X_4) + 0.13(X_7) + 0.15(X_3) + 0.13(X_2) + 0.14(X_6)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$z' = 0.11(Z_5) + 0.14(Z_1) + 0.18(Z_4) + 0.17(Z_7) + 0.17(Z_3) + 0.12(Z_2) + 0.13(Z_6)$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ระดับปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ทั้ง 7 ปัจจัย โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยด้านการดำเนินงานเป็นทีม ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านการนิเทศ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน และปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านการดำเนินงานเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้ภาษาที่สุภาพและให้เกียรติซึ่งกันและกันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ นฤมล กอบแก้ว (2559) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้ภาษาที่สุภาพในการติดต่อประสานงานกับผู้อื่น

1.2 ปัจจัยด้านครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูปฏิบัติหน้าที่การดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัญธิรา วาตี (2561) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ปัจจัยด้านครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูปฏิบัติหน้าที่การดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

1.3 ปัจจัยด้านการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบทุกภาคเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นฤมล กอบแก้ว (2559) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูที่ปรึกษา/ครูผู้สอนจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบทุกภาคเรียน

1.4 ปัจจัยด้านงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนจัดทำแผนการใช้เงินงบประมาณอย่างเหมาะสมเป็นไปตามความต้องการจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงพร สุพลดี (2561) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาจัดทำแผนการใช้เงินงบประมาณอย่างเหมาะสมเป็นไปตามความต้องการ

1.5 ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงพร สุพลดี (2561) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศข้อมูลด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

1.6 ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทในการเป็นเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงพร สุพลดี (2561) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ด้านผู้ปกครองและชุมชนอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทในการเป็นเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.7 ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานและความรับผิดชอบสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัญทิรา วาดี (2561) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านมีผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชุมชี้แจงครูประจำชั้นให้เกิดความเข้าใจในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานนักเรียนรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวานันท์ อัญญาทรัพย์กุล (2563) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขต 8 ศรีนครอัจจะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขต 8 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณภา เย็นมนัส (2557) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 พบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ในด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศให้คำแนะนำแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ไขปรับปรุงการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี สาริบุตร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลต่อคุณภาพนักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีระบบการติดตามนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อไปขอรับความช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญชนก เอียดดวง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ด้านการส่งต่อนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศให้คำแนะนำแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ไขปรับปรุงด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล กอบแก้ว (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อ

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทองกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาสถานศึกษา สถานศึกษาตอรับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเรื่องของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการกำหนดกรอบโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีการอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู มีแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการศึกษา มีแผนนิเทศติดตาม มุ่งเน้นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพราะเป็นงานหลักที่จะส่งผลต่อเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรรณภา เย็นมนัส (2557) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง พบว่า ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี (X_5) ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_4) ปัจจัยด้านการนิเทศ (X_7) ปัจจัยด้านผู้ปกครอง (X_3) ปัจจัยด้านครู (X_2) และปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม (X_6) เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ 0.81 สามารถพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ร้อยละ 65 ($R^2 = 0.65$) และสร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$Y' = 0.27 + 0.10(X_5) + 0.10(X_1) + 0.18(X_4) + 0.13(X_7) + 0.15(X_3) + 0.13(X_2) + 0.14(X_6)$$

ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ โดยเป็นผู้นำการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญทิรา วาตี (2561) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมเป็นที่ไว้วางใจของครูและบุคลากรในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมอบหมายงานในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือแก่ครูและบุคลากรตามความสามารถของแต่ละบุคคลอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จึงควรส่งเสริมสนับสนุนทุกปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานของโรงเรียน

1.2 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทั้ง 7 ปัจจัย สามารถส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทองได้

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เพื่อวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นจึงควรศึกษาแนวทางการสร้างความตระหนักของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

2.2 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี นั้นส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นการที่จะพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพ จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2559). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ขวัญชนก เอียดด้วง. (2563). ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ภูวรัตน์ พลเดช. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฐานวัฒน์ อัญภักดิ์อริยกุล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขต 8 ศรีนครอัจจะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- ดวงพร สุพลดี. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบรรพตพิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธนบดี ศิริปรีดี. (2563). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นฤมล กอบแก้ว. (2559). ปัจจัยการคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พรรณณฉัตร ตาลป่า. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.
- มยุรี สารีบุตร. (2560). ปัจจัยความสำเร็จของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลต่อคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.

- วรรณภา เย็นมนัส. (2557). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. (2563). คู่มือแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. สิงห์บุรี: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. (2564). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2564 พ.ศ. 2563. <https://www.sesasingthong.go.th/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าวัสดุและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิดและทิศทางการดำเนินงาน เอกสารสรุปย่อองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาทีมงานขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการก้าวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อัญทิรา วาดี. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

The Participative Administration of Administrators under Chonburi Primary
Educational Service Area Office 1

ศุภลักษณ์ ปะโปตินัง¹, อุไร สุทธิรัมย์²

Supaluck Papotinang¹, Urai Suthiyam²

Corresponding Author E-mail: smilezaa_28@hotmail.com

Received: 2023-01-25; Revised: 2023-02-14; Accepted: 2023-03-21

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เปรียบเทียบทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา จำนวน 295 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของโคเฮน และใช้การกำหนดตัวอย่างวิจัยแบบแบ่งชั้นภูมิ จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย และเทียบสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท จำนวน 40 ข้อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า

1) ทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิมัธยมศึกษาและสังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษามัธยมศึกษาสายครุศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ M.Ed. student Education Administration Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

² รองศาสตราจารย์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

² Associate Professor, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Advisor

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study teacher's perspectives on the participative administration of administrators and 2) to compare the participative administration of administrators, classified by educational level, work experiences, and school sizes. The samples of this research consisted of 295 teachers who worked at a school. The samples were categorized by using Cohen's random sampling and selected by stratified random sampling, simple random sampling, and compare proportions. The instrument was a five-point rating scale questionnaire (Likert scale) including 40 items which IOC between 0.80-1.00 and a level of reliability at .98. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and Scheffe's multiple comparison method. The findings were as follows:

1) the results of the participative administration of administrators were at a high level, and each aspect was also at a high level, and 2) the results of the participative administration of administrators, classified by educational level and school sizes, can be summarized as follows: opinions of participative administration of administrator levels by educational level and school sizes were different. The teachers with different work experiences overall, the participation of decision and participation of assessment had different at a statistically significant level of .05

Keywords: Participative Management, School Administrators

บทนำ

ภายใต้สถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อเป็นกรอบแนวทางหรือเข็มทิศในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาในทุกมิติ โดยเฉพาะการพัฒนาตัวบุคคล เยาวชนและประชากรทุกช่วงวัยที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศให้มีคุณภาพ ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2564: 4) ในการบริหารจัดการศึกษา เป็นการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยมีสถานศึกษาเป็นฐาน ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษาของไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2565: 22) โดยมีกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ และได้กระจายอำนาจการบริหารไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลตามเป้าหมายมาตรฐานการศึกษาอันเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามคุณลักษณะของคนไทย 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2562: 3-7)

จากความสำคัญของการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 จะเห็นว่า ประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ตั้งแต่การกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศโดยกระทรวงศึกษาธิการที่มีองค์กรทั้งเอกชนและรัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ไปจนถึงระดับการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการระดมความคิด ความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายภายในสถานศึกษา ตลอดจนความร่วมมือจากผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (อนุรัตน์ อนันทนาธร, และปาริฉัตร ป้องโล. 2559: 1)

ตัวชี้วัดการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพคือประสิทธิผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาวัดได้จากการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา นั่นคือคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ไชยา หานุกาพ (2564: 188) พบว่า

การบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสามารถเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้เพิ่มสูงขึ้น ด้านการนิเทศการศึกษาและด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พรเทพ เหมรานนท์ (2564: 73) พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มคนได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน จะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษานิสรพร แซ่มขุงาม (2561: 103-104) พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล เนื่องจากการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วม ในทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร รวมถึงครูผู้สอน จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ร่วมวางแผน ตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานให้ชัดเจน เพื่อบรรลุเป้าหมายตามแผนงานเข้าสู่ระบบการตัดสินใจในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เพื่อลงมือปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ เมื่องานเกิดข้อผิดพลาดทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วมช่วยกันแก้ปัญหาและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาและคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ประไพพร สืบเทพ (2561: 78) พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาศึกษา เนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้ทราบความต้องการขององค์กร ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานลดความเฉื่อยชาในการทำงาน ลดความขัดแย้งและการต่อต้านของบุคลากร ช่วยสร้างความสามัคคี ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงาน ทำให้บุคลากรมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความผูกพันต่อองค์กร สร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานสถานศึกษา ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้ใช้ความรู้ความสามารถสติปัญญาและประสบการณ์มาปรับปรุงหน่วยงาน ตลอดจนการควบคุม กำกับติดตามและประเมินผล รวมถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้งานบรรลุเป้าหมาย ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวล้วนชี้ให้เห็นว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาครู ตลอดจนการพัฒนาสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งจะเป็นโยบายต่อการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติงาน การประเมินผล และการรับผลประโยชน์ ตามแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและบริบทของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, และฉัตรยาพร เสมอใจ (2556: 18-20) กล่าวว่า การบริหารจัดการเป็นความสามารถของบุคลากรที่จะกำหนดเป้าหมาย จัดระเบียบ จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กรและใช้งานบุคลากรอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Likert (1967: 126-127) ศึกษาภาวะผู้นำโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน โดยได้ระบุพฤติกรรมผู้นำไว้ 2 แบบ คือ ผู้นำที่มีพฤติกรรมแบบมุ่งคนและผู้นำที่มีพฤติกรรมมุ่งงาน ซึ่ง Likert (1967) ได้พัฒนาแนวความคิดของมหาวิทยาลัยมิชิแกน และได้เสริมเพิ่มเติมในการศึกษา แบบฉบับของผู้นำที่มีส่วนร่วม (Participative) ซึ่งระบบนี้กลุ่มผู้บริหารจะมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่ การติดต่อสื่อสารไม่เพียงจากบนลงล่าง(Downward Communication)และจากล่างขึ้นบน(Upward Communication) แต่ยังมี การติดต่อสื่อสารตามแนวนอน (Horizontal Communication) ระหว่างเพื่อนร่วมงานที่อยู่ระดับเดียวกัน

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การตัดสินใจของบุคคลเพื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของบุคคล ได้แก่ การอยู่ในบริบทการทำงานที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันในองค์กร มีการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมเป็นประชาธิปไตย การได้รับการยอมรับและความไว้วางใจจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีการติดต่อประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างเปิดเผย ตลอดจนเป้าหมายขององค์กรต้องสนองต่อความต้องการพื้นฐานของพนักงานได้ โดยมีผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้นำเพื่อเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมการบริหารกับบุคลากรหรือพนักงาน ซึ่งผู้บริหารองค์กรต้องมีภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม จึงจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรอย่างเต็มใจ

องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 องค์ประกอบ จากการสังเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากแนวคิด ทักษะจากผลงานวิจัยและนักวิชาการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากแนวคิด ทักษะจากผลงานวิจัยของ ศศิมา สุขสว่าง (2565: 1-2) อรรถชัย กาทอง (2564: 6) มีนา ละเต๊ะ (2563: 7) และสรวิชัย สินสวาท (2558: 23-29) สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การประเมินทางเลือกของผู้บริหาร โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมเสนอข้อมูล ความคิดเห็น ประสิทธิภาพ ข่าวสาร ตลอดจนโต้แย้งอย่างมีเหตุผลกับผู้บริหาร เพื่อเป็นข้อมูลทางเลือกที่ดีที่สุดให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ในการตัดสินใจกำหนดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา กระบวนการรับฟังหรือเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมได้แก่ การจัดประชุม การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นการร่วมพูดคุยสนทนากลุ่มย่อย

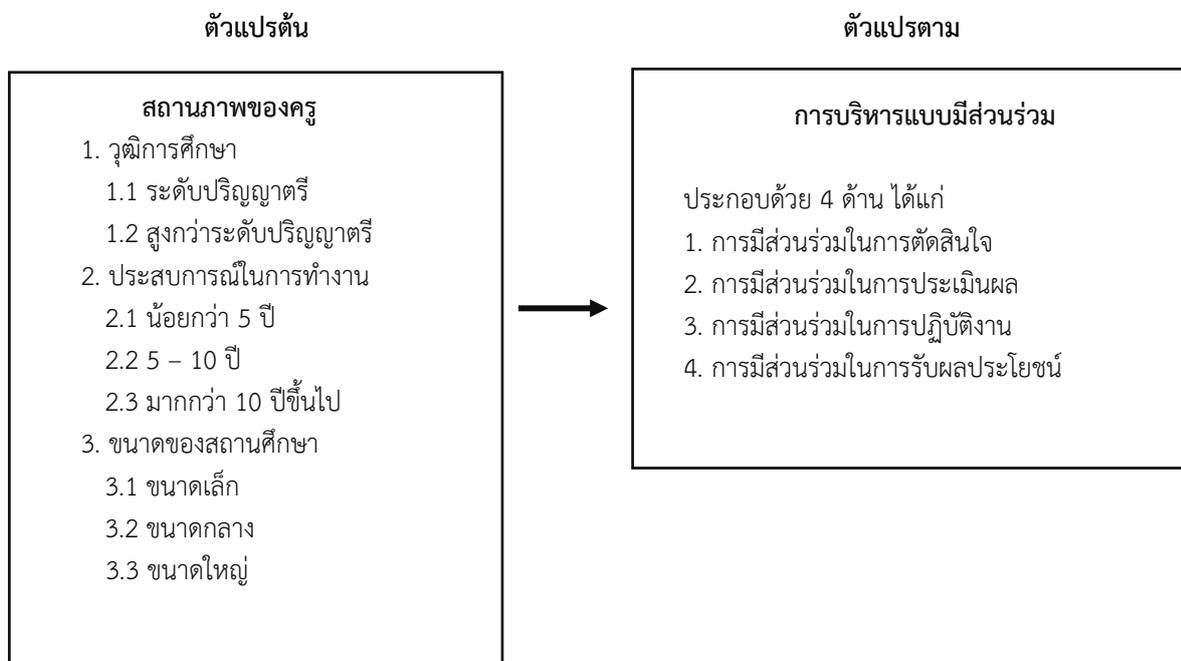
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน จากแนวคิดทักษะจากผลงานวิจัยของ พรทิพย์ เย็นจะบก, และกมลรัฐ อินทรทัศน์ (2561: 120-123) อรรถชัย กาทอง (2564: 6) ดวงเดือน วิจิฉัย (2561: 38) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2565: 10-19) สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง การที่ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคลากรภายในองค์กร ได้รับโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารองค์กร การแต่งตั้งให้รับผิดชอบงานอย่างมีลักษณะถนัดถใจ กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน เพื่อให้มีอำนาจในการตัดสินใจระหว่างปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานองค์กร สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะใช้ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ สำหรับการปฏิบัติงานในรอบปีการศึกษา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการโดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ จัดระบบสารสนเทศเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ ตลอดจนมีการสื่อสารระหว่างผู้บริหาร ครูและบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้บรรยากาศแห่งมิตรภาพและสัมพันธ์ภาพที่ดีของบุคลากรทุกระดับในองค์กร

3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากแนวคิด ทักษะจากผลงานวิจัยของ HRNOTE (2565: 2-3) อังศุมาลี บำรุงราษฎร์ (2565: 1) อรรถชัย กาทอง (2564: 6) และสันติภัทร โคจีจุล (2562: 10) สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตาม ตรวจสอบคุณภาพของงาน โดยส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมกำหนดเกณฑ์ เพื่อเป็นเป้าหมายของการปฏิบัติงานร่วมกันทั้งองค์กร แล้วนำไปเปรียบเทียบเมื่อการปฏิบัติงาน กิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ นั้นเสร็จสิ้นหรือประเมินระหว่าง การดำเนินงานก็ได้ และจัดทำรายงานผลการประเมิน เพื่อใช้เป็นสารสนเทศสำหรับการพัฒนาหรือปรับปรุงการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป อันจะส่งผลให้ครูและบุคลากรมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานให้ดี และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากแนวคิด ทักษะจากผลงานวิจัยของ อรรถชัย กาหลง (2564: 6) ดวงเดือน วินิจฉัย (2561: 38) และ สถาบันออเรียนทอล ฟินิกซ์ (วีรญา) (2565: 1) สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหาร บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมบริหารงาน เมื่อกิจกรรมหรือโครงการบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหาร บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างได้รับการตอบสนองความต้องการตามบทบาทหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน การร่วมรับรู้ผลการดำเนินงาน การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเป็นเจ้าของผลงานร่วมกัน ได้รับประโยชน์ร่วมกันตามอำนาจหน้าที่ด้านวัตถุ รายได้ ทรัพย์สิน ผลประโยชน์ด้านสังคม ความต้องการด้านพื้นฐานด้าน สาธารณะเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิต ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีหลักความต้องการมนุษย์ของมาสโลว์ ทำให้เกิดความพึงพอใจของทุกฝ่ายทำให้เกิดความเต็มใจปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 81 โรงเรียน จำนวน 1,456 คน
- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของโคเฮน (Cohen, Manion, & Morrison, 2018: 206) ได้จำนวน 306 คน และใช้การกำหนดตัวอย่างวิจัยแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1) ข้อมูลสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ทักษะของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำร่างแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงและแก้ไข แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน แล้วนำผลมาพิจารณาคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 จึงนำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนอนุบาลบ้านบึง (อำนาจศุภวัฒน์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลองมาใช้วิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยจากการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าสัมประสิทธิ์ที่มีค่า 0.98

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ติดต่อประสานงานจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

2. นำสำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามผ่านและ QR Code ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนตามขนาดสถานศึกษา จำนวน 306 ฉบับ โดยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 20 ตุลาคม 2565–10 พฤศจิกายน 2565 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลของครูผู้ตอบแบบสอบถามมาตรวจสอบตามช่วงระยะเวลาที่กำหนด ได้รับข้อมูลจำนวน 295 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.41

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence index: IOC)

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach)

3. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา โดยการคำนวณค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทักษะของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. การวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบทักษะของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent sample) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ่

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ผลการศึกษาทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับทัศนคติของครู			ลำดับที่
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.07	.65	มาก	3
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	4.15	.62	มาก	1
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.06	.68	มาก	4
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.12	.65	มาก	2
รวม		4.10	.61	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.12$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.07$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.06$)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ด้านที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	p
		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.00	.65	4.39	.50	-4.818	.000*
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	4.09	.63	4.42	.52	-3.926	.000*
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.00	.68	4.36	.57	-4.013	.000*
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.07	.65	4.34	.58	-2.916	.005*
รวม		4.04	.61	4.38	.50	-4.192	.000*

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ด้านที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน						F	p
		ต่ำกว่า 5 ปี		5 – 10 ปี		มากกว่า 10 ปีขึ้นไป			
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.06	.66	3.98	.65	4.23	.60	3.243	.040*
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	4.16	.62	4.06	.64	4.27	.07	2.568	.078
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.07	.66	3.96	.72	4.23	.58	3.688	.026*
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	4.16	.64	4.03	.67	4.22	.61	2.286	.104
	รวม	4.11	.60	4.01	.63	4.24	.55	3.259	.040*

*p < .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา						F	p
		ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่			
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ	4.29	.64	3.94	.67	4.24	.54	8.789	.000*
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงาน	4.41	.55	3.99	.65	4.34	.51	13.164	.000*
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	4.31	.66	3.91	.70	4.25	.56	10.170	.000*
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	4.37	.72	3.98	.65	4.31	.56	10.887	.000*
	รวม	4.34	.61	3.95	.62	4.28	.51	12.219	.000*

*p < .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ พบว่า ครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดเล็ก มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกับครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดกลาง และครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดกลางมีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกับครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาเล็กมีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดกลาง และครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดกลาง

อภิปรายผล

1. ทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารใช้หลักการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อมุ่งให้บุคลากรที่อยู่ภายใต้สายงานการบริหารนั้น มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมปฏิบัติงานทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ประสบความสำเร็จให้มากที่สุด ซึ่งแนวคิดทฤษฎีการบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในทีมเพื่อปรับปรุง Input และ Output และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ อมรรัตน์ กงกาบ (2561) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยหลวง จังหวัดเชียงราย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ ประไพพร สืบเทพ (2561) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาสถานศึกษา พบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านและสามารถอภิปรายผลรายด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเห็นความสำคัญของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนา และร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ส่งเสริมการฝึกอบรมเพื่อให้งานมีผลงานที่สูงที่สุดและสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ อรรถชัย กาหลง (2564) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความเห็นและเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรแสดงศักยภาพของตนเองระหว่างปฏิบัติงาน ได้รับการยอมรับจากผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนร่วมงาน จึงทำให้ครูและบุคลากรเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานร่วมกันพร้อมที่จะพัฒนาสถานศึกษาร่วมกันกับผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ ประไพพร สืบเทพ (2561) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประเมินคุณภาพภายในเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องตรวจสอบและประเมินตนเองตามสภาพบริบทของสถานศึกษาที่แท้จริง โดยให้ความสำคัญกับการประเมินเชิงคุณภาพผนวกกับการประเมินเชิงปริมาณควบคู่กันไป สอดคล้องกับ ประไพพร สืบเทพ (2561) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะวิชาชีพ ตลอดจนการเพิ่มวิทยฐานะตามระบบการประเมินวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะและความพึงพอใจของครูและบุคลากรที่มีต่อผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาในระดับมาก สอดคล้องกับ กนกรัตน์ ทำจะดี (2560) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า การบริหาร

แบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีย่อมมีความรู้ ความคิด มุมมองที่กว้างกว่าได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารสถานศึกษามากกว่า เพื่อให้การดำเนินงานในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายได้ ส่งผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีได้มีโอกาสปฏิบัติงานและใกล้ชิดกับผู้บริหารสถานศึกษา จึงเข้าใจลักษณะการทำงานแตกต่างจากครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับ กมลทิพย์ เบ็ญขุนทด (2562) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามระดับการศึกษา ได้แก่ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ กนกรัตน์ ทำจะดี (2560) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครู จำแนกตามสถานภาพของผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี ทั้งภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไปผ่านการทำงานในสถานศึกษานานกว่าและได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษามาเป็นระยะเวลานานกว่า ย่อมเข้าใจปัญหาสามารถวิเคราะห์แนวทางพัฒนาสถานศึกษาจึงทำได้เข้าใจบริบทของการบริหารสถานศึกษา มีความมั่นใจในการตัดสินใจด้านการบริหารสถานศึกษา และมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการบริหารมากกว่าผู้ประสบการณ์น้อยกว่า สอดคล้องกับ กนกรัตน์ ทำจะดี (2560) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาชั้น พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครู จำแนกตามครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับ กมลชนก ศรีวรรณา (2561) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทัศนคติของครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาขนาดกลาง ทั้งนี้เพราะบริบทของโรงเรียน สภาพแวดล้อม โครงสร้างการบริหาร และสายงานการบังคับบัญชาของสถานศึกษาแตกต่างกัน ดังนั้นอาจทำให้การร่วมมือในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษากับผู้บริหารสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน ย่อมทำให้ครูที่สังกัดขนาดศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกันด้วย สอดคล้องกับ ไชยา หานุภาพ (2564) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน พบว่า ประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ มีนา ละเต๊ะ (2562) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูร่วมตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่ในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและบริบทของชุมชนให้มากที่สุด

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานในโรงเรียน อันจะก่อให้เกิดความสามัคคีของทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมประเมินผลงานของสถานศึกษา โดยส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูร่วมเป็นเจ้าของผลงานร่วมกันภายในสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบต่อผลของการปฏิบัติงานอันเกิดจากการมีส่วนร่วมบริหารงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

2.3 ควรมีการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กนกรัตน์ ทำจะดี. (2560). การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาชั้น พื้นฐานสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยสยาม.

กมลชนก ศรีวรรณ. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

กมลทิพย์ เบ็ญขุนทด. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาวัดด่านสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

ไชยา หานุภาพ. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, และฉัตรยาพร เสมอใจ.(2556). การจัดการ (Management). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ดวงเดือน วินิจฉัย (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

นิตราพร แชมชุงาม. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูใน สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประไพพร สืบเทพ. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

พรทิพย์ เย็นจะบก, และกมลรัฐ อินทรทัศน์. (2561). กระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข. วารสารวิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์, 26(1): 118– 25.

- พรเทพ เหมรานนท์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- มีนา ละเต๊ะ. (2563). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสมาคม โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ศศิมา สุขสว่าง. (2565). 5 ขั้นตอนการตัดสินใจที่ดี (Decision Making). สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.sasimasuk.com/17026107/5-ขั้นตอนการตัดสินใจที่ดี-decision-making>.
- สถาบันออเรียนทอล ฟินิกซ์ (วีรญา) (2565). หลักการให้รางวัลเพื่อการจูงใจ(How to Reward People). สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2565, จาก <https://ophconsultant.wordpress.com/2016/06/18/>.
- สันติภัทร โคจีจุล. (2562). แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน นโยบายการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของศึกษาธิการจังหวัด. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สรวิชัย สีนสวาท. (2558). การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการบริหารสถานศึกษาของครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2565). คู่มือการจัดทามาตรฐานและการปรับปรุงการบริการ. กรุงเทพฯ: สุขุมวิทมีเดียมาร์เก็ตติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2565). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.
- อนรรตน์ อนันทนาธร, และปาริฉัตร ป้องโล่. (2559). บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารในยุคโลกาภิวัตน์. สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2565, จาก <http://polsci-law.buu.ac.th/home/news/download/>.
- อมรรตน์ กงกบ. (2561). การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อรรถชัย กาหลง. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อังศุมาลี บำรุงราษฎร์. (2565). การประเมิน. สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2565, จาก <https://sites.google.com/site/karpramein/home>.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research Methods in Education*. (8th ed.). London: Routledge.
- HRNOTE. (2565). การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal: PA). สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2565, จาก <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/th-evaluation-190115/>.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.

การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากาญจนบุรี

The Students Affairs Administration of Schools under Secondary Education
Service Area Office Kanchanaburi

ธีรเสฏฐ์ โฟธิ์นิล¹, นิพนธ์ วรรณเวช², สาโรจน์ เผ่าวงศ์³
Teeraset Phonil¹, Nipon Wonnawed², Saroch Pauwongsakul³
Corresponding Author E-mail: Teerasetphonil@gmail.com

Received: 2023-01-28; Revised: 2023-02-24; Accepted: 2023-03-10

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 312 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดเป็นสัดส่วน ตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยคุณธรรม ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน และด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานกิจการนักเรียน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

² Student in Master of Education Program (Educational Administration), Kanchanaburi Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

² Advisor, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

³ Advisor, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to study and to compare the student affairs administration of schools under Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi. The samples consisted of 312 school administrators and teachers under Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, obtained by proportionate stratified random sampling. The research instrument was a five-level-rating scale questionnaire with the reliability at 0.96. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance, and pair difference test by Scheffe's method. The results of the study were as follows:

1) The student affairs administration of schools under Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi was overall and in each individual aspect at a high level, ranking in the order as follows: student affairs planning, promoting students' disciplines, morality and ethic, respectively, student affairs management, detection and correction of undesired behaviors, student affairs evaluation, promoting democracy in schools. 2) The student affairs administration of schools under Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, classified by school sizes different, overall and in each individual were not different.

Keywords: The Student Affairs Administration

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เพื่อแนวทางในการพัฒนาประเทศในระยะยาว และนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้น หรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีการพัฒนาที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. 2561: 1-8)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายว่าด้วยหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562: 1-2)

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 8) กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ ดังนั้น จึงมีใช้แค่การบริหารงานในด้านวิชาการที่เน้นการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลเท่านั้น สถานศึกษายังต้องมีการส่งเสริมหลักสูตรกิจกรรมการบริหารกิจการนักเรียนด้วย โดยการบริหารกิจการนักเรียนนอกจาก จะเป็นงานในความรับผิดชอบของ

สถานศึกษาแล้วนั้น ยังเป็นภาระ หน้าที่และความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ ดูแลของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาโดยตรง และเป็นงานที่ต้องมีการปรับปรุงคัดสรรกิจกรรมต่าง ๆ ให้ทันสมัย เป็นประโยชน์แก่นักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ก้าวหน้า เสริมสร้างให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จนสามารถพัฒนาตนเองให้เจริญงอกงามในทุกด้าน รวมทั้งดูแลความประพฤติของนักเรียนให้ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบแห่งคุณงามความดี โดยวางรากฐานความรู้ ประสบการณ์ และอบรมบ่มเพาะพัฒนาจิตใจควบคู่กันไป จนทำให้ประสบความสำเร็จและเป็นการส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียน ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถขณะที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว (สุรพัชร เกตุรัตน์. 2561: 2-3)

การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นหนึ่งในภาระงานที่สำคัญของสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ช่วยให้ครูเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนานักเรียนโดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการ เพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในพลวัตการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาให้นักเรียนมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในอนาคต นอกจากนี้สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาคภูมิใจในความเป็นไทยเกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีจิตสาธารณะ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และมีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถเลือกดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีภูมิรู้และภูมิธรรม (กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. 2553: 36) โดยสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดขอบข่ายของบริหารกิจการนักเรียน ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมและจริยธรรม ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562: 32)

ช่วงเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาในหลากหลายรูปแบบ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจ ชาติเสถียรภาพ สถิติอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากพฤติกรรมของเยาวชน จึงส่งผลกระทบต่อพัฒนาคนไทยและสังคมไทยในหลายประการ กล่าวคือ การให้คุณค่าและความนิยมกับความสนุกสนานและความพึงพอใจ การละเลยเรื่องระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดความเคารพเกรงใจต่อผู้อาวุโส ดิดการสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านสังคมออนไลน์ ดิดเกมส์ อินเทอร์เน็ต และมีการใช้ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสื่อทางสังคมมีภาพของการใช้ความรุนแรงและความไม่เหมาะสมทางเพศ ซึ่งยากแก่การควบคุมดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว อาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรม และปัญหาตั้งครกในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น การปล่อยปะละเลยให้มีการระบาดของยาเสพติดในแหล่งชุมชนและเข้าไปในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา รวมทั้งปัญหาคนไทยเข้าสู่วงการพนันมากขึ้น เช่น การเล่นหวย การเล่นพนันฟุตบอล เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2559: 1) สำหรับปัญหาที่นักเรียนออกกลางคัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2561 มีนักเรียนออกกลางคัน จำแนกตามสาเหตุ คือ ฐานะยากจน จำนวน 2 คน มีปัญหาครอบครัว จำนวน 4 คน สมรส จำนวน 4 คน มีปัญหาการปรับตัว จำนวน 6 คน อพยพตามผู้ปกครอง จำนวน 157 คน หาเลี้ยงครอบครัว จำนวน 16 คน รวมทั้งสิ้น 195 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 112,562 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี. 2563: 9)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี (2565: 17) มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 29 แห่ง ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีแนวทางการดำเนินงานการบริหารงานกิจการนักเรียนคล้ายคลึงกันตามนโยบายการบริหารงานกิจการนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ยังมีปัญหา คือ นักเรียนยังมีพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่าง ๆ เช่น ดิดเกมส์ พฤติกรรมความก้าวร้าว ใช้ความรุนแรง การทะเลาะวิวาท ทำร้ายตนเองและผู้อื่น พุดจาไม่สุภาพ พฤติกรรมทางเพศ ไม่เหมาะสม รวมทั้งพฤติกรรมด้านภาวะซึมเศร้า ไม่เข้าเรียน หนีเรียน ขาดความรับผิดชอบ ไม่ให้ความสำคัญกับการเรียน ดังนั้น การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ยังต้องมีการพัฒนาการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการ อำนวยความสะดวกและประสานความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน เพื่อพัฒนานักเรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม แก่นักเรียนผ่านงานการบริหารงานกิจการนักเรียนของทุกโรงเรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศจากงานวิจัยนี้ไปปรับปรุงหรือวางแผนนโยบายการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

งานกิจการนักเรียน

จันทร์โท จันทร์พิมพ์ (2553: 20) ได้กล่าวว่า งานกิจการนักเรียน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรงที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นตามปกติ เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุผลยิ่งขึ้น และมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี มีทักษะในการแก้ปัญหา สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ ได้ดี มีคุณภาพที่เหมาะสมที่จะออกไปทำงานในโลกกว้างของอาชีพได้ กิจกรรมเช่นว่านั้น ได้แก่ กิจกรรม นักเรียน บริการแนะแนว บริการอาหารกลางวัน บริการห้องสมุด และบริการสุขภาพอนามัย

สัญญา ประชากุล (2553: 25) ได้กล่าวว่า งานกิจการนักเรียนคือ งานที่เกี่ยวกับนักเรียนที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติในชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อช่วยป้องกันปัญหาอันจะ เกิดแก่นักเรียน ช่วยแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นโดยนักเรียนและเพื่อช่วยพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมความประพฤติศีลธรรมจรรยาบรรณอันดีงามแก่นักเรียนเพื่อให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความประพฤติที่เหมาะสม สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน สำหรับแนวทางในการแก้ปัญหา การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนนั้นควรได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องอย่างแท้จริงทั้งครู อาจารย์จะถือว่าไม่ใช่ภารกิจของตน ผู้ปกครองให้ความร่วมมือน้อย ชุมชนก็ละเลย ไม่เอาเป็นธุระ ขั้นตอนในการลงโทษยุ่งยาก และสลับซับซ้อนเกินไป ผู้บริหารและฝ่ายปกครองมีทัศนคติ ขัดแย้งกันในเรื่องการลงโทษนักเรียนจำนวนมากเกินไป เมื่อเทียบกับจำนวนอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง นักเรียนอาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ห่างไกลการควบคุม ชุมชนมอมเมาเด็กและนักเรียนโดยไร้จิตสำนึก อันดิ่งาม

อ้อยทิพย์ อินทรวีเชียร (2554: 10) ได้กล่าวว่า งานกิจกรรมนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ ตัวนักเรียนนอกจากการเรียนการสอนตามปกติในชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีบุคลิกภาพ คุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียนเป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งวิชาการ วิชาชีพ มีความสามารถทางสติปัญญา มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ

ภัทรวดี แตรสังข์ (2556: 6) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักเรียนว่า งานกิจการนักเรียน หมายถึง การดำเนินการจัดการกิจกรรมนักเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจ และความถนัดของนักเรียน โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในห้องเรียน

กุสิณา รอดทอง (2561: 18-19) กล่าวว่า งานบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่โรงเรียนจัดให้แก่แก่นักเรียน นอกเหนือการสอน เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถต่าง ๆ ของนักเรียน รวมทั้งการอำนวยความสะดวกและสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างนักเรียนกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการเข้าสังคม รวมกลุ่มกับเพื่อน เสนอความคิดเห็น และกล้าแสดงออก โดยการดำเนินการจัดการกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย

สรุปได้ว่า งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ นักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติ ที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยใน

ตนเอง เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถต่าง ๆ ของนักเรียน โดยการดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่าง หลากหลาย

การบริหารงานกิจการนักเรียน

โฉมฉาย กาศโอสถ (2554: 4) กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียน หมายถึงการกระทำทุกอย่างในโรงเรียนเพื่อช่วย พัฒนานักเรียน

วิภาวรรณ โชติสวัสดิ์ (2555: 39) ได้กล่าวว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเอง อันจะส่งผลให้นักเรียนก้าวหน้า

มลรัก ทุมแสง (2555: 16) กล่าวว่า งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจาก การเรียนการสอนตามปกติที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติที่ ดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเองอันจะส่งผลให้นักเรียนก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จในการเรียนการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา ออกไป

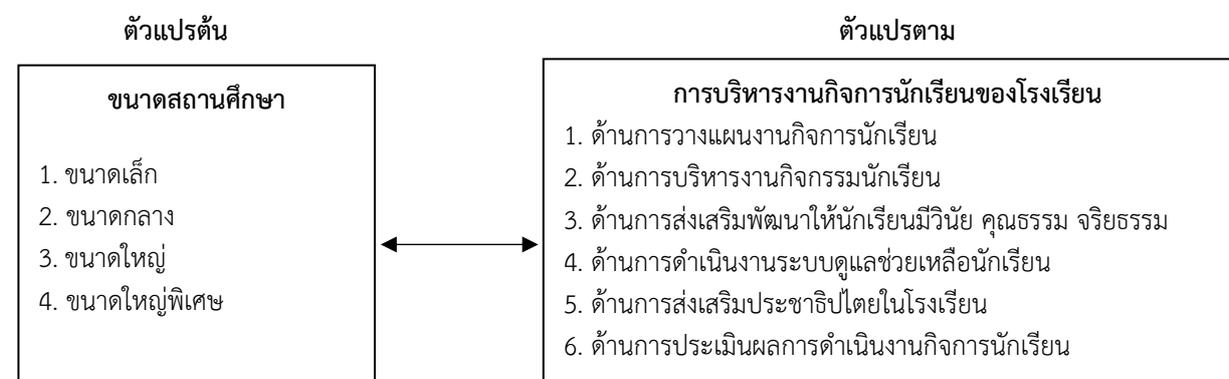
กัญญา บัวไสว (2558: 25) กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเอง อันจะส่งผลให้นักเรียนก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จในการเรียนและการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป

วราภรณ์ บุญดอก (2559: 12) กล่าวว่า งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจาก การเรียนการสอนตามปกติที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติ ที่ดีงามมีระเบียบวินัยในตนเอง อันส่งผลให้นักเรียนก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน เมื่อสำเร็จ การศึกษาออกไป

อภิรักษ์ ภูผาดาว (2559: 13) ได้ให้ความหมายของการบริหารกิจการนักเรียนว่า หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับตัว นักเรียนและกิจกรรมนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียนที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อบริการนักเรียนโดยจัด กิจกรรมที่หลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนเพื่อความก้าวหน้าและเป็นประโยชน์สูงสุดกับตัวนักเรียน และประสบผลสำเร็จในการเรียนและการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป

สรุปได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการ การร่วมมือจาก หลายฝ่ายในการวางแผน การดำเนินการ และควบคุมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ให้งานที่เกี่ยวข้องการมุ่งส่งเสริม ผู้เรียนให้มีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเอง เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถต่าง ๆ ของนักเรียนประสบ ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 1,646 คน จากสถานศึกษาจำนวน 29 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี กำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 312 คน โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970: 607-610) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน มี 6 ด้าน

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2. วิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับ การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมและจริยธรรม ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า มาสร้างเครื่องมือ ตามนิยามของการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี และวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 2 ตอน

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขในข้อบกพร่อง

5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) เพื่อหาความสอดคล้องในด้านโครงสร้าง ความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ความเหมาะสม ความชัดเจน และความถูกต้องของการใช้ภาษา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (index of item objectives congruence: IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้อง คือ เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา พบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 32 ข้อ และ 0.67 จำนวน 3 ข้อ

6. นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระแล้ว ไปทดลองใช้ (tryout) กับครูในโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) การพิจารณาความเชื่อมั่นดูจากค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.75 ขึ้นไป พบว่า ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

7. นำผลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุง ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามโดยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนเพื่อแจกให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 312 ชุด โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามและส่งกลับคืนให้ผู้วิจัยใน 7-15 วัน ทางออนไลน์ คือ ระหว่างวันที่ 7 - 21 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ร้อยละ
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย
 - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง
 - 2.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง เรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยคุณธรรม ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนและด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ตามลำดับดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม

การบริหารงานกิจการนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.34	0.25	มาก
2. ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน	4.31	0.26	มาก
3. ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมและจริยธรรม	4.34	0.28	มาก
4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.31	0.28	มาก
5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.23	0.25	มาก
6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	4.31	0.28	มาก
รวมเฉลี่ย	4.31	0.17	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยคุณธรรม ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน และด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การบริหารงานกิจการ นักเรียนของโรงเรียน	ขนาดสถานศึกษา								F	Sig.
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่ พิเศษ			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการวางแผนงาน กิจการนักเรียน	4.31	0.23	4.33	0.26	4.36	0.22	4.36	0.27	0.55	0.650
2. ด้านการบริหารงาน กิจการนักเรียน	4.27	0.26	4.30	0.29	4.30	0.24	4.37	0.22	1.82	0.144
3. ด้านการส่งเสริมให้ นักเรียนมีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม	4.31	0.27	4.32	0.29	4.36	0.31	4.37	0.26	0.82	0.481
4. ด้านการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	4.28	0.30	4.29	0.30	4.33	0.20	4.36	0.28	1.36	0.255
5. ด้านการดำเนินการ ส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียน	4.21	0.17	4.23	0.27	4.26	0.20	4.22	0.29	0.36	0.781
6. ด้านการประเมินผลการ ดำเนินงานกิจการนักเรียน	4.26	0.26	4.28	0.30	4.34	0.25	4.36	0.28	1.83	0.141
รวมเฉลี่ย	4.24	0.12	4.29	0.18	4.33	0.14	4.34	0.17	2.29	0.079

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี ผู้วิจัยสรุปประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียนเนื่องจาก การบริหารงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญต่อตัวนักเรียน เพราะช่วยให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง เข้าใจตนเองในด้านความต้องการความสนใจ และความถนัด เป็นกิจกรรมที่ช่วยดูแลเอาใจใส่ นักเรียนทั้งด้าน ร่างกายและจิตใจ โดยให้โอกาสนักเรียนได้พัฒนาอย่างเท่าเทียมเสมอกัน เป็นการสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนเพื่อจะได้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กาญจนบุรี จึงนำความสำคัญดังกล่าวนี้ไปกำหนดเป็นนโยบาย นำไปสู่การปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนากันธนะภัก (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียน ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพัชร์ เกตุรัตน์ (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารกิจการนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นหนึ่งในภาระงานที่สำคัญของสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ช่วยให้ครูเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนานักเรียนโดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการ เพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในพลวัตการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่ง ทั้งสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ จึงมุ่งดำเนินงานบริหารกิจการนักเรียนอย่างเต็มความสามารถและศักยภาพ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนตระหนักว่านักเรียนทุกคนมีความสำคัญเท่ากัน นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะศึกษาในสถานศึกษาขนาดใด ต้องได้รับการช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนาได้อย่างครบถ้วนและเหมาะสม ฉะนั้น สถานศึกษาทุกขนาดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีจึงมีการดำเนินงานกิจการนักเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ คมสันต์ สิงห์รักษ์ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเอกชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเอกชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม ขนาดเล็กและขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย เพื่อนำความรู้มาจัดกิจกรรมให้แก่แก่นักเรียนอย่างถูกต้องและหลากหลาย

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้โรงเรียนมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้อย่างครบถ้วน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกิจการนักเรียนและประสิทธิผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

2.2 ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2551). **พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ: กลุ่มแผนงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย.
- กัญญา บัวไสว. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 9(พิเศษ): 15-30.
- กาญจนา กันธนะภี. (2561). การศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตอิงโขง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)**. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. (2553). **การบริหารกิจการนักเรียน เล่ม 9**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการ.
- กุสิณา รอดทอง. (2561). **การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- คมสันต์ สิงห์รักษ์. (2560). **การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนเอกชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2**. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏ กาญจนบุรี.
- จันทร์โท จันทร์พิมพ์. (2553). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนางานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- โฉมฉาย กาศโอสถ. (2554). **รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภัทรวดี แตรสังข์. (2556). **การนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มลรัก ทูมแสง. (2555). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา งานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดฮู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วราภรณ์ บุญดอก. (2559). **การบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิภาวรรณ โชติสวัสดิ์. (2555). **การบริหารงานกิจการนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตาม มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดกาญจนบุรี**. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สัญญา ประชากุล. (2553). **การพัฒนาระบบสารสนเทศงานกิจการนักเรียนโรงเรียนเวียงใหญ่วิทยาคม อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรพัชร เกตุรัตน์. (2561). **การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการราชบุรี**. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปี 2565**. กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อ รับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ)**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี. (2563). ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2562. กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.
- อภิรักษ์ ภูผาดาว. (2559). การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อ้อยทิพย์ อินทรวีเชียร. (2554). การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนวัดตโปทาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

The Guidelines of Desirable Characteristics of Administrators in digital Era Under the Office of Phichit Primary Educational Service Area office 1

ธนิดา เกตุสุภานันท์¹, นันทวัช นุนารต์², ปพนสรร์ค โพธิพิทักษ์³
Thanida Ketsuphanun¹, Nuntawat Nunart², Paponsan Pothipink³
Corresponding Author E-mail: narisara361029@gmail.com

Received: 2023-02-01; Revised: 2023-03-01; Accepted: 2023-03-17

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 285 คน ที่ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกนและการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยการจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีที รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีที และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านไอซีที ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ได้แก่ (1) การกำหนดวิสัยทัศน์ด้านไอซีที ควรทำคู่มือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (2) การบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที ควรวิเคราะห์ความต้องการงบประมาณในการพัฒนาด้านไอซีที (3) การสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีที ควรจัดทำแผนการพัฒนาสถานศึกษาและใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำวิจัย (4) การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการใช้ไอซีที ควรจัดอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา (5) การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาตัวอย่างในการใช้ไอซีที ควรส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมการอบรมที่เกี่ยวกับไอซีที (6) การส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีที ควรกำหนดแนวทาง การจัดสรรงบประมาณในการจัดทำสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน และ (7) ระบบการกำกับติดตามการให้คำปรึกษาในการใช้ไอซีที ควรสร้างกลุ่มเครือข่ายการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์, ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

⁴ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University.

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

⁶ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University.

Abstract

The purposes of this research were to 1) To study the desirable characteristics of administrators in digital era Under the Office of Phichit Primary Educational Service Area office 1 and 2) To finding guidelines for the development of desirable characteristics of administrators in digital era. The research was conducted into 2 steps: step 1 studying the desirable characteristics of administrators in digital era with the sample were 285 administrators and teachers obtained by using Krejcie, & Morgan formula and simple random sampling. The instrument was a questionnaire regarding the desirable characteristics of administrators in digital era. Data was analyzed by mean and standard deviation. Step 2 finding guidelines for the development of desirable characteristics of administrators in digital era was conducted by focus group discussion of 7 experts. The instrument was the recording form of focus group discussion. Data was analyzed by content analysis. The research findings were as follows:

1) The desirable characteristics of administrators in digital era in overall were at high level. To consider each aspect, it was found that the most average aspect level was the creating a work culture to use ICT followed by the promotion, support, motivation to use ICT and the determination a vision for ICT, respectively. 2) The guidelines for the development of desirable characteristics of administrators in digital era were as follows proceed as follows: (1) the determination a vision for ICT should make a manual for using information technology for education. (2) the ICT infrastructure management should analyze the budget needs for ICT development. (3) the creating a work culture to use ICT should make a school development plan and use of technology to support research. (4) the training to develop personnel in use of ICT should organize the training to develop administrators. (5) the being of administrator model in using ICT should encourage administrators participate in training related to ICT. (6) the promotion, support, motivation to use ICT should establish the appropriate budget allocation guidelines for the production of innovative media. and (7) the monitoring and consulting system in use ICT should create a network group to apply technology to work.

Keywords: Desirable Characteristics, Administrators in Digital Era

บทนำ

โลกมีการวิวัฒนาการด้านเทคโนโลยีทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ ๆ ขึ้นทุกวัน เป็นผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ตลอดเวลา การศึกษาเป็น กลไกที่สำคัญในการพัฒนาคนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในการให้การศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สอดคล้อง กับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้คนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักหาหนทางแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลง เพื่อแสวงหาโอกาสที่ดีในชีวิต (สุรินทร์ พิศสุวรรณ. 2555: 167 - 172) การปฏิรูปการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัว ของครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งหลาย ปรับเปลี่ยนไปสู่การจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นความรู้คุณธรรมอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของคนไทยที่ พึ่งปรารถนา การบริหารงานตามกรอบภารกิจของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ดำเนินการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และความ คาดหวังของสังคม

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 เป็นตัวบ่งชี้ว่าประเทศไทยได้ตระหนักถึง ความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาจึงเร่งพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาด้วยการปรับเปลี่ยนแนวคิดและ กระบวนการบริหารจัดการใหม่ โดยได้กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหาร บุคลากร และการบริหารงานทั่วไป ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เป็นผลให้สถานศึกษามีสถานภาพเป็นนิติบุคคล

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งกำหนดหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ โดยมีผู้บริหารในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาและมีหน้าที่บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบ และข้อบังคับทางราชการด้วยความอิสระของตัวกระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 8 - 11) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีลักษณะเฉพาะตน มีความเป็นอิสระในการบริหาร ใช้วิถีแห่งปัญญา มีการศึกษาสูง มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพโดยเฉพาะและมีความต่อเนื่องในการพัฒนาตนเอง มีความสามารถในระดับมืออาชีพ สถานศึกษาที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลที่สามารถดำเนินงานได้อย่างดีนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถบริหารสถานศึกษาตามแนวทางการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความกระตือรือร้น และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา มีความรู้ ความสามารถและทักษะจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่เตรียมรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารจะต้องบริหารงานในสถานศึกษาด้วยความเป็นมืออาชีพอย่างแท้จริง (ธีระ รุญเจริญ. 2554 : 9 - 10)

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าแท้จริง ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลจึงควรเป็นดังต่อไปนี้กำหนดวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของสถานศึกษาให้ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใด และจะนำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษาในเรื่องใดบ้าง

คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้การบริหารงาน บรรลุผลสำเร็จตามต้องการและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่ได้วางไว้ ให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถด้านดิจิทัล ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล สู่วิถีความเป็นเลิศด้วยฐานวิจัยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

จินฉัตร ปะโคทั้ง (2561: 218 - 221) ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างคุ้มค่าแท้จริง ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (เอกชัย กี่สุขพันธุ์. 2553 อ้างถึงใน จินฉัตร ปะโคทั้ง. 2561: 218) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลมีดังนี้กำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) ของสถานศึกษาให้ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใด และจะนำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษาในเรื่องใดบ้าง ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างคุ้มค่าแท้จริง ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลจึงควรเป็นดังต่อไปนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของสถานศึกษาให้ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใด และจะนำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษาในเรื่องใดบ้าง ดังเช่น สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562: 38) กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์ โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ร่วมกับ การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์กับบุคลากรอื่น ๆ ได้ สามารถนำการพัฒนา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กรและยกระดับ ความเป็นเลิศขององค์กรได้ และ ทินกร บัวชู, และทิพภากร บัวชู (2563: 45) กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) ผู้บริหารสถานศึกษา

จะต้องมีวิสัยทัศน์ สามารถแลกเปลี่ยนถ่ายเทวิทยทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์กร ด้วยการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล และประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร การเข้าใจกลยุทธ์ที่สนับสนุน เป้าหมายจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันขององค์กรด้วย นวัตกรรมดิจิทัล

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ด้าน ICT หมายถึง การวางแผนพัฒนาระบบเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบการสื่อสารเพื่อการศึกษา และอุปกรณ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ โดยการสำรวจ สภาพปัญหาและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กรสู่ความเป็นเลิศได้

2. การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ Hardware, Software, Network และเครือข่ายไร้สายต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ครู อาจารย์ บุคลากรและนักเรียนทุกคนสามารถใช้และเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว สะดวกต่อการใช้งาน พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอ ดังเช่น สัตย์ธ สว่างวรรณ (2556: 63) กล่าวว่า โครงสร้างพื้นฐาน ICT เพื่อการศึกษา หมายถึง ระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการดำรงและเจริญเติบโตขององค์กร เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสรุปส่วนประกอบของโครงสร้างพื้นฐาน ICT ได้ 3 ส่วน คือ 1) เครื่องมือในการสร้างระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ฐานข้อมูล จัดเป็นหัวใจสำคัญของการทำงาน ช่วยให้ระบบสารสนเทศมีความสมบูรณ์และปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเครื่องมือใช้จัดเก็บและประมวลผลข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์หลักในการจัดการข้อมูล ประกอบด้วย อุปกรณ์ คือ ตัวเครื่องหรือส่วนประกอบของเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งอุปกรณ์ ระบบเครือข่าย และชุดคำสั่งที่ทำหน้าที่รวบรวมและจัดการเก็บข้อมูล เพื่อในการบริหารงาน 2) ขั้นตอนการประมวลผล จะต้องมีการจัดลำดับ วางแผน และวิธีการประมวลผลให้ถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่ต้องการ 3. การแสดงผลลัพท์ เมื่อข้อมูลได้ผ่านการประมวลผล ตามวิธีการแล้วจะได้ประสิทธิภาพ จะขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลและลักษณะของการนำไปใช้งาน และทวิวรรณ สมาน (2563: 34) กล่าวว่า โครงสร้างพื้นฐาน ICT เพื่อการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ระบบเครือข่ายในพื้นที่สถานศึกษา ระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้บริหารจัดการและการจัดการการเรียนการสอน ซอฟต์แวร์ที่จำเป็นที่ใช้สำหรับในสถานศึกษาและไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ มีห้องเรียนที่หลากหลาย มีระบบการบำรุงรักษาและความมั่นคงของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระบบฐานข้อมูลที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียน มีระบบคลังฐานข้อมูล มีคลังความรู้ในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้า

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งการแต่งตั้งคณะทำงานด้านปรับปรุงและพัฒนาระบบ ICT ของโรงเรียน การประชุมชี้แจงด้านการใช้ ICT เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล รวมถึงจัดสรรงบประมาณดำเนินการพัฒนาด้าน ICT อย่างเหมาะสม และการประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการพัฒนาเทคโนโลยีทางการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

3. การสร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศสถานศึกษาให้มีการใช้ ICT อย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็น การจัดการเรียนการสอนของครู การบริหารงานสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการให้นักเรียนสามารถใช้และเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ผ่าน Internet ได้ตลอดเวลา ดังเช่น สุภัญญา แซ่มซ้อย (2562: 42) กล่าวว่า การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้อง ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอเป็นปกติ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ แบบโลกดิจิทัลในองค์กร โดยสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้เข้าถึงทรัพยากร การเรียนรู้ดังกล่าวอย่างทั่วถึง และ ทินกร บัวชู, และทิพภากร บัวชู (2563: 58) กล่าวว่า การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล (Digital Age Learning culture) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างสรรค์พลวัตในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้เป็น ปกติในองค์กรจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลในองค์กรได้อย่างทั่วถึง ติดตาม แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ให้โอกาสทดลองโครงการใหม่ ๆ และมีความรวดเร็ว ในการตัดสินใจ

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีที หมายถึง การนำความรู้ วิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการทำงาน ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และส่งเสริมการวิจัยเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความรอบรู้ทันเหตุการณ์และเทคโนโลยีอยู่เสมอ

4. การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้าน ICT อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ดังเช่น เรวัตร์ วงศ์วุฒิ (2564: 59) กล่าวว่า การพัฒนาครูและบุคลากร ให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่องทั่วถึง โดยจัดหลักสูตรฝึกอบรมและเปิดโอกาสให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การสร้างความตระหนักพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศในงานต่าง ๆ การใช้ซอฟต์แวร์ประยุกต์และสื่อการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้หรือการใช้ซอฟต์แวร์ใหม่ ๆ รวมทั้งการใช้ข้อมูลสารสนเทศจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีความสามารถผลิตสื่อเนื้อหาออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือได้ และ ณัฐกานต์ ปังศรีวงศ์ (2563: 74) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญมาก หน่วยงานหรือองค์กรที่บุคลากรได้รับการพัฒนาอยู่เสมอจะทำให้เกิดระบบงานมีคุณภาพส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การพัฒนาบุคลากรไม่เพียงแต่ทำให้หน่วยงานหรือองค์กรมีประสิทธิภาพเท่านั้น ยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรซึ่งมีความแตกต่างกันตามความสนใจ ความถนัดของตนเอง ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับสภาพการณ์ไม่ว่าจะเป็น ด้านทรัพยากร สภาพแวดล้อมทางสังคม การเปลี่ยนแปลงและความทันสมัยของเทคโนโลยีอีกด้วย

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการใช้ไอซีที หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนา เข้ารับการอบรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประสานความร่วมมือจากวิทยากรและหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อหาแนวทางการพัฒนาบุคลากรอย่างเหมาะสม เช่น การสร้างเครือข่าย กลุ่มบุคลากร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ สนับสนุนให้บุคลากรเข้าอบรมเพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา และการศึกษาดูงานโรงเรียนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากร และนำมาพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

5. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนให้เป็นอย่างที่ตีสามารถใช้ ICT ในการปฏิบัติงานอย่างได้เหมาะสม ดังเช่น สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562: 56) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในประเด็นทางจริยธรรม กฎหมายและสังคม ตลอดจนความรับผิดชอบในสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล และ ทินกร บัวชู, และทิพยากร บัวชู (2563: 71) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักว่าจะต้องเป็นผู้นำในการใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว เชื่อมั่น ในการใช้เทคโนโลยี (Digital Native) สามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และนวัตกรรมดิจิทัล ได้อย่างมืออาชีพ ออกแบบสถานที่ทำงานเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และการเสริมสร้างพลังอำนาจด้วยเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาตัวอย่างในการใช้ไอซีที หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาหาความรู้พัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลายเกี่ยวกับกับการใช้ ICT เช่น การเข้าร่วมการประชุม สัมมนา การศึกษาดูงาน เพื่อสร้างองค์ความรู้ ในการพัฒนาองค์กร พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรในการใช้ ICT เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน และให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน

6. ส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจครูอาจารย์บุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้นำความรู้ความสามารถด้าน ICT และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้มาสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงาน ดังเช่น ทินกร บัวชู, และทิพยากร บัวชู (2563: 62) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจขีดความสามารถของคนในองค์กรจัดการ และสร้างสมดุลของทักษะความสามารถของคนในองค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถ จัดการกับปัญหาในการทำงาน การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลใหม่การเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นมืออาชีพในการทำงานตามแผนที่กำหนดการจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความคิด เชิงนวัตกรรม และ มนัสนันท์ มีทรัพย์ทอง (2563: 44) กล่าวว่า แรงจูงใจในการทำงานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ หากสมาชิกในองค์กรได้รับแรงจูงใจและสวัสดิการที่ดี ก็จะทำให้มีคุณภาพดี ผู้ทำงานก็มีความเจริญก้าวหน้า การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่น และองค์กรก็จะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

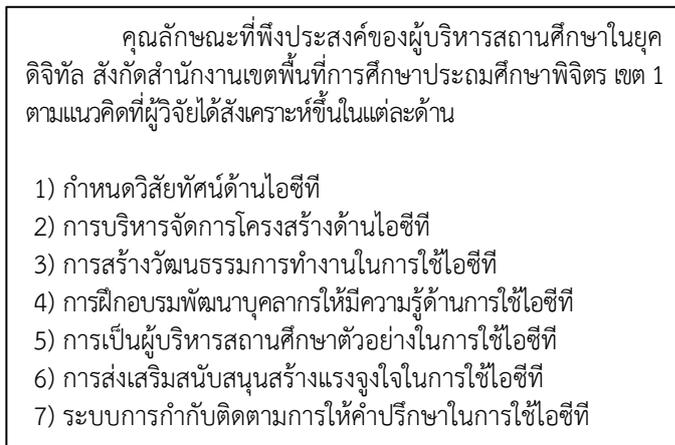
จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีที หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีการศึกษา สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อ นวัตกรรม จัดหาอุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอต่อการใช้งาน และเปิดโอกาสให้มีการนำเสนอสื่อและนวัตกรรม สนับสนุนการเผยแพร่สื่อและ นวัตกรรมทางช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน

7. จัดให้มีระบบการกำกับติดตามและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ ICT ของสถานศึกษาทั้งครูอาจารย์ บุคลากรทุกคนและนักเรียนว่าสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามนโยบายอย่างถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ ดังเช่น ยุทธนาพรหมณี (2556: 78) กล่าวว่า การกำกับติดตามเป็นกระบวนการของการวัดหรือการตรวจสอบที่ทำเป็นประจำในช่วง ๆ การวัดและการตรวจสอบดังกล่าวได้แก่ การวัดปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) ที่เกิดขึ้นในช่วงการดำเนินงานตามแผนโดยทั่วไปมักติดตามในด้านการจัดหา การเคลื่อนย้ายและการนำทรัพยากรของโครงการมาใช้ว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผนและกำหนดการหรือไม่ และ วิทยา เกริกศุกุลวิชัย (2557: 51) กล่าวว่า การกำกับติดตามเป็นกระบวนการตรวจสอบการนำแผนโครงการหรือนโยบายไปปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน มีตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการโดยมีการกำหนดเป้าหมาย กำกับติดตามไว้ชัดเจนมีการกำหนดมาตรฐานและเกณฑ์ตัวชี้วัด โดยอาจมีการประเมินผล เปรียบเทียบกับมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้สารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์

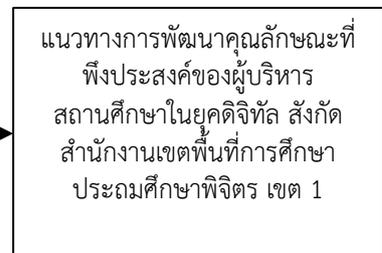
จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า ระบบการกำกับติดตามการให้คำปรึกษาในการใช้ไอซีที หมายถึง การประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมสนับสนุนในด้านการพัฒนาไอซีทีของโรงเรียน ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีเป็นฐานในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวัดผล ประเมินผลการพัฒนาระบบไอซีที นำข้อมูลการติดตามมาปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อการจัดการเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายการสื่อสาร เพื่อการติดต่อสื่อสารติดตามการปฏิบัติงานและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสารสนเทศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 ปีการศึกษา 2565 มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 132 แห่ง จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา 132 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,061 คน รวมทั้งหมด 1,193 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 จำนวน 285 คน แบ่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ครูผู้สอน จำนวน 255 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2554: 43 - 46) โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 7 ด้าน (เอกชัย สุขก็พันธ์, 2553 อ้างถึงใน จิณฉัตร ปะโคทัง, 2561: 218) ซึ่งประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ด้านไอซีที 2) การบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที 3) การสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีที 4) การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการใช้ไอซีที 5) การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาตัวอย่างในการใช้ไอซีที 6) การส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีที 7) ระบบการกำกับติดตามการให้คำปรึกษาในการใช้ไอซีที ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้า แนวคิด หลักการ นโยบาย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในการจัดทำร่างเครื่องมือแบบสอบถามให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและขอบเขตการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัย

3. ร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหาการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ

4. นำแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องกับประเด็นด้านระเบียบวิธีวิจัย ด้านการใช้ภาษา และด้านเนื้อหา หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item objective congruence) นำผลการประเมินแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหา โดยคัดเลือกข้อที่มีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 71) มาใช้เป็นข้อคำถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 ทุกข้อ

5. ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบ

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วครั้งสุดท้ายไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลตะพานหิน (วังสำโรง) โรงเรียนนบ้านโคกปลาคูราษฎร์ศรัทธาธรรมและโรงเรียนบ้านท่าบัว (รัฐประชานุเคราะห์) จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีการหาสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 116) ได้ค่าความเที่ยง 0.93

7. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษารวบรวมข้อมูล ให้ตรวจสอบเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อทำการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 1 - 8 มีนาคม 2565

3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับมา จำนวน 285 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องของแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

3.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean : \bar{X})

3.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3.3 ร้อยละ (Percentage: %)

4. สถิติที่ใช้หาคุณภาพ ได้แก่

4.1 หาค่าความตรง โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

4.2 หาค่าความเที่ยง โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ด้านไอซีที 2) การบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที 3) การสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีที 4) การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการใช้ไอซีที 5) การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาตัวอย่างในการใช้ไอซีที 6) การส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีที 7) ระบบการกำกับติดตามการให้คำปรึกษาในการใช้ไอซีที โดยแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านไอซีที พบว่ามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับต่ำสุด อันดับแรก คือ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาให้ทันสมัย รองลงมาคือ การวางแผนพัฒนาปรับปรุงการใช้ ICT ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และบริการด้านอุปกรณ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ

1.2 ด้านการบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที พบว่ามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับต่ำสุด อันดับแรก คือ จัดสรรงบประมาณดำเนินการพัฒนาด้าน ICT รองลงมาคือ การประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการ และประชุมชี้แจงครูด้าน การใช้ ICT เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ตามลำดับ

1.3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีที พบว่ามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับต่ำสุด อันดับแรก คือ สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่มีการวิจัยเป็นฐานในแผนการพัฒนาสถานศึกษา รองลงมาคือ การนำความรู้วิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ได้ศึกษามาปรับใช้ในการทำงาน และมีความรอบรู้ทันเหตุการณ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอตามลำดับ

1.4 ด้านการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการใช้ไอซีที พบว่ามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับต่ำสุด อันดับแรก คือ สร้างเครือข่ายกลุ่มบุคลากร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยการใช้ ICT รองลงมาคือ ศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการประสานความร่วมมือจากวิทยากรและหน่วยงาน ทางการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาครูอย่างเหมาะสม ตามลำดับ

1.5 ด้านการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาตัวอย่างในการใช้ไอซีที พบว่ามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับต่ำสุด อันดับแรก คือ ให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล รองลงมาคือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรทางการศึกษาในการใช้ ICT เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน และสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาองค์กรในการใช้ ICT ตามลำดับ

1.6 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีที พบว่ามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับต่ำสุด อันดับแรก คือ สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อนวัตกรรมของบุคลากร รองลงมาคือ จัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอต่อการใช้งานของบุคลากร และเปิดโอกาสให้มีการนำเสนอสื่อและนวัตกรรม และสนับสนุนการเผยแพร่สื่อและนวัตกรรมทางช่องทางต่าง ๆ ตามลำดับ

1.7 ด้านระบบการกำกับติดตามการให้คำปรึกษาในการใช้ไอซีที พบว่ามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับต่ำสุด อันดับแรก คือ ส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีเป็นฐานในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวัดผล รองลงมาคือ สร้างเครือข่ายการสื่อสารในระดับบุคลากร เพื่อการติดต่อสื่อสาร ติดตามการปฏิบัติงานและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารสื่อสาร (ICT) และประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริม สนับสนุนในด้านการพัฒนา ICT ของโรงเรียน ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านไอซีที แนวทาง คือ 1) เขตพื้นที่การศึกษาทำคู่มือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา โดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ด้านไอซีทีที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมี 2) เขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรม ฝึกทักษะการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยี สร้างเครือข่ายภายใน เพื่อแจ้งข่าวสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร 3) เขตพื้นที่การศึกษากำกับติดตามผลการนำความรู้จากการฝึกอบรมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ด้านไอซีทีที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมี 4) ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการดำเนินการที่ได้รับจากการฝึกอบรมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อนำผลการดำเนินงานมาพัฒนา ปรับปรุงต่อไป

2.2 ด้านการบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที แนวทาง คือ 1) เขตพื้นที่การศึกษาจัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรวบรวมสภาพและความต้องการการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาด้านไอซีที ให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที โดยการหาแนวทางการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม 2) เขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 3) เขตพื้นที่การศึกษากำกับ ติดตาม การดำเนินงานของคณะกรรมการให้เป็นไปตามแนวทางให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที 4) คณะกรรมการรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อนำผลการดำเนินงานมาพัฒนา ปรับปรุงให้เหมาะสมในการจัดสรรงบประมาณการพัฒนาด้านไอซีทีต่อไป

2.3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีที แนวทาง คือ 1) เขตพื้นที่การศึกษาจัดประชุมปฏิบัติการผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาสถานศึกษาด้วยการวิจัยโดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำวิจัย ให้สอดคล้องกับการสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีทีของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามแผนการพัฒนาสถานศึกษาด้วยการวิจัยโดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำวิจัย โดยขยายผลกับบุคลากรในสถานศึกษา 3) เขตพื้นที่การศึกษากำกับ ติดตามการดำเนินการตามแผนการพัฒนาสถานศึกษาด้วยการวิจัย 4) ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการดำเนินการขยายผลกับบุคลากรในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษานำผลการรายงานมาพัฒนา ปรับปรุงต่อไป

2.4 ด้านการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการใช้ไอซีที แนวทาง คือ 1) เขตพื้นที่การศึกษาจัดประชุมปฏิบัติการผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการใช้ไอซีที 2) เขตพื้นที่การศึกษานับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาในการนำแนวทางไปขยายผลกับบุคลากรในสถานศึกษาและสร้างกลุ่มเครือข่าย เพื่อส่งเสริมการใช้ไอซีที แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในเครือข่าย เกี่ยวกับการปฏิบัติในสถานศึกษาที่ 3) ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามผลการดำเนินการตามแนวทางที่ได้ขยายผลกับบุคลากรและกลุ่มเครือข่ายที่สร้างขึ้น 4) ผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลการดำเนินการขยายผล เขตพื้นที่การศึกษานำข้อมูลที่ได้มาพัฒนา ปรับปรุงต่อไป

2.5 ด้านการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาตัวอย่างในการใช้ไอซีที แนวทาง คือ 1) เขตพื้นที่การศึกษาจัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางในการเป็นผู้บริหารตัวอย่างในการใช้ไอซีที 2) เขตพื้นที่การศึกษานับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมอบรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล 3) เขตพื้นที่การศึกษากำกับ ติดตาม การอบรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลให้กับบุคลากรที่มาขอคำปรึกษา 4) ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการให้คำปรึกษา แนะนำและถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล เขตพื้นที่การศึกษานำผลมาพัฒนา ปรับปรุง แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตัวอย่างในการใช้ไอซีทีต่อไป

2.6 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีที แนวทาง คือ 1) เขตพื้นที่การศึกษาจัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อศึกษาการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการจัดทำสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับการส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีที โดยการหาแนวทางการจัดสรรสนับสนุนงบประมาณอย่าง

เหมาะสม 2) เขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามแนวทางการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อ
นวัตกรรมของบุคลากรอย่างเหมาะสม 3) เขตพื้นที่การศึกษากำกับ ติดตามการดำเนินงานของ คณะกรรมการ
4) คณะกรรมการรายงานผลการดำเนินงานตามแนวทาง เพื่อนำผลการดำเนินงานมาพัฒนา ปรับปรุง ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2.7 ด้านระบบการกำกับติดตามการให้คำปรึกษาในการใช้ไอซีที แนวทาง คือ 1) เขตพื้นที่การศึกษาจัดประชุม
ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างกลุ่มเครือข่ายการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยให้สอดคล้องกับระบบ
การติดตามการให้คำปรึกษาในการใช้ไอซีที 2) เขตพื้นที่การศึกษานับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาในการนำแนวทางไปขยายผล
กับบุคลากรในสถานศึกษา สร้างเครือข่าย เพื่อการติดต่อสื่อสารและการปฏิบัติงาน 3) ผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ติดตามผล
การดำเนินการตามแนวทางที่ได้ขยายผลกับบุคลากรในสถานศึกษาและเครือข่ายที่สร้างขึ้น 4) ผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผล
การดำเนินการขยายผลให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบและนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนา ปรับปรุง ระบบการติดตามการให้คำปรึกษาใน
การใช้ไอซีทีต่อไป

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยภาพรวม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้
อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพราะการพัฒนาตนเองมีความสำคัญมากในการบริหารงานของผู้บริหาร
สถานศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำไปสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ต้องรู้จักการพัฒนาตนเองในทุก
ด้าน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัล ทั้งด้านความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ สามารถตัดสินใจ
ได้ด้วยตนเองอย่างชาญฉลาด โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ย่อมพัฒนาโรงเรียน
ไปสู่ความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารของสถานศึกษา จะเกิดประสิทธิผลขึ้นอยู่กับ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขนิษฐา แก้วละมุล (2564) พบว่า
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ
เขต 2 โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุพนธ์ คำหล้า (2564) พบว่า คุณลักษณะของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอวังจันทน์ลำปาง โดยภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก
ทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 สามารถอภิปรายผลในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านไอซีที คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะผู้บริหาร
สถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจในเรื่องหลักและกระบวนการทางการบริหารที่ถูกต้อง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนา
การศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สามารถกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายทางการศึกษาของสถานศึกษา สามารถจัด
โครงสร้างการบริหารงาน กำหนดภารกิจและกรทำงานของบุคลากรได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวนีย์
สมบูรณ์ศิริรัตน์ (2562) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักดีว่าการเป็นผู้ฟังที่ดี รับฟัง ยอมรับความแตกต่าง
บริหารแบบมีส่วนร่วม สามารถนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการศึกษาและยังนำไปกำหนด
วิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษา โครงสร้างการบริหารและกำหนดกิจของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

1.2 ด้านการบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะผู้บริหาร
สถานศึกษาสามารถจัดระบบการศึกษา โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ
ครูให้ครูและบุคลากรได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการวางแผนนโยบาย วางแผนปรับปรุงพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีให้
เพียงพอต่อการใช้งาน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู และจัดให้ครูเข้า
อบรมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ทันสมัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จักรกิจ รั้งงาน (2562) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร
ตระหนักดีว่าโครงสร้างการบริหารและระบบงานที่ชัดเจนส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายการศึกษามี
ประสิทธิภาพ การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์ พัฒนาครูและบุคลากรให้มาก

ยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอน ทั้งยังช่วยให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานด้วย

1.3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีที คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองไม่ว่าจะเป็นการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การฝึกอบรมในวิชาชีพที่สนใจ การนิเทศการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์สูง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทำให้วัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีทีของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยนันท์ ศิริโสภณ (2565) ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมและรายต้นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีการวางแผนล่วงหน้าและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็น และได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ที่สนใจ

1.4 ด้านการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการใช้ไอซีที คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะโรงเรียนได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษาสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมต่างๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ เพื่อให้ครูได้พัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างเต็มความสามารถ ทำให้ครูและบุคลากรเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานในปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐกานต์ ปังศรีวงศ์ (2563) ผลการวิจัยพบว่า ในการพัฒนาครูที่นิยมปฏิบัติกัน โดยการส่งครูไปเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาตามที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น การไปศึกษาดูงาน การจัดอบรมสัมมนาในโรงเรียนโดยเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้การเรียนรู้จากการปฏิบัติโดยหมุนเวียนครูไปปฏิบัติงานในหลายหน้าที่ การเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ทั้งระดับประเทศและภูมิภาคเพื่อกระตุ้นให้ครูตื่นตัวพัฒนาตนเอง

1.5 ด้านการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาตัวอย่างในการใช้ไอซีที คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารมีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ และยังสามารถเลือกวิธีการในการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนร่วมงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ และมีความสามารถในการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพวัลย์ อ่างคำ (2561) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและให้ความสำคัญต่อการบริหารการศึกษา ผู้บริหารมีการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อเป็นการพัฒนาตนเอง และมีการพัฒนาบุคลากรและการบริหารในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ เป็นผู้บริหารยุคใหม่มีวิธีการที่หลากหลายในการบริหารสถานศึกษา

1.6 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีที คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายในการทำงานให้แก่ครูได้ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการอย่างเป็นระบบ นโยบายการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีความชัดเจน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านการศึกษา ตลอดจนมีหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการประเมินครูเพื่อเป็นหลักในการพิจารณาความดีความชอบโดยใช้การประเมินผลงานเชิงประจักษ์ ส่งเสริมให้ครูมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนัสนันท์ มีทรัพย์ทอง (2563) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายในการปฏิบัติงาน ที่ชัดเจนเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริม เพิ่มประสิทธิภาพให้ครูมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี

1.7 ด้านระบบการกำกับติดตามการให้คำปรึกษาในการใช้ไอซีที คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะการกำกับติดตามการให้คำปรึกษาในการใช้ไอซีทีนั้น มีการดำเนินการที่เป็นลำดับขั้นตอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำ มีการเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ และมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนในการศึกษาหาข้อมูลอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรีชา ชัยน (2560) ผลการวิจัยพบว่า การให้คำปรึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการ การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นลำดับขั้นตอน บุคลากรที่เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำ มีการเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทั้ง 7 ด้าน

2.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านไอซีที แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 คือ เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำคู่มือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ด้านไอซีทีที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมี ฝึกทักษะการใช้งานอุปกรณ์ เทคโนโลยีสร้างเครือข่ายภายในองค์กร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริวรรณ คำภูเงิน (2561) พบว่า ควรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที แนวทางการดำเนินงาน คือ เขตพื้นที่การศึกษาประชุมผู้บริหารสถานศึกษา รวบรวมสภาพและความต้องการการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาด้านไอซีทีที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที โดยการหาแนวทางการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลพงษ์ ทองอุดม (2564) พบว่า การจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง มีแนวทางการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีที แนวทางการดำเนินงาน คือ เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนการพัฒนาสถานศึกษาด้วยการศึกษาวิจัยโดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำวิจัย ให้สอดคล้องกับการสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีทีของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจษฎา อินทา (2564) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญและให้ความสนใจ สนับสนุนการทำวิจัยของครู เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น

2.4 ด้านการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการใช้ไอซีที แนวทางการดำเนินงาน คือ เขตพื้นที่การศึกษาจัดการอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ด้านการใช้ไอซีที ส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาในการนำแนวทางการขยายผลกับบุคลากรในสถานศึกษาและสร้างกลุ่มเครือข่าย เพื่อส่งเสริมการใช้ไอซีที แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภควรรณ อยู่เย็น (2563) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเอง ต้องศึกษา อบรม เพื่อนำความรู้ไปในการบริหาร จนเกิดความเชี่ยวชาญ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ดีกว่า

2.5 ด้านการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาตัวอย่างในการใช้ไอซีที แนวทางการดำเนินงาน คือ เขตพื้นที่การศึกษาสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา เข้าร่วมการอบรมต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ให้กับบุคลากรที่มาขอคำปรึกษา นำผลมาพัฒนา ปรับปรุง แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตัวอย่างในการใช้ไอซีทีต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพวัลย์ อ่างคำ (2561) พบว่า การพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เป็นผู้บริหารยุคใหม่ที่มีความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาบุคลากรและการบริหารในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ

2.6 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีที แนวทางการดำเนินงาน คือ เขตพื้นที่การศึกษาจัดหาแนวทางการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำสื่อนวัตกรรมอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับการส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีทีของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สรลยา ผลสุกบริสุทธิ์ (2562) พบว่า แรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษาช่วยให้สถานศึกษาก้าวหน้า แรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.7 ด้านระบบการกำกับติดตามการให้คำปรึกษาในการใช้ไอซีที แนวทางการดำเนินงาน คือ เขตพื้นที่การศึกษาสร้างกลุ่มเครือข่ายการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยให้สอดคล้องกับระบบการติดตามการให้คำปรึกษาใน

การใช้ไอซีที นำแนวทางไปขยายผลกับบุคลากรในสถานศึกษา และสร้างเครือข่ายเพื่อการติดต่อสื่อสาร ติดตามการปฏิบัติงาน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกชัย ท้าวปัญญา (2563) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำองค์ความรู้ที่ได้จากการผลิตผลงานทางวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยที่ค้นพบมาปฏิรูปให้เป็นรูปธรรม เช่น การจัดอบรมหรือสัมมนาเชิงปฏิบัติให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะของผู้บริหารให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการประชุมวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา และแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน และกำกับติดตามตรวจสอบงานอย่างต่อเนื่องตามหลักธรรมาภิบาล

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2.3 ควรทำการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการบริหารงานด้านธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)**

พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ชนิษฐา แก้วละมุล. (2564). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

จักรกิจ รับงาน. (2562). **แนวทางการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครเชียงราย.** การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

จินฉวีตร ปะโคทั้ง. (2561). **ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ.** อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.

เจษฎา อินทา. (2564). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

ชลพงษ์ ทองอุดม. (2564). **แนวทางการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ณัฐกานต์ ปังศรีวงศ์. (2563). **การพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ใต้วงศที่ 21 ของครูโรงเรียนตลาดหนองหวาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ทวีวรรณ สมาน. (2563). **คุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

- ทินกร บัวชู, และทิพภากร บัวชู. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 13(2): 26 -32.
- ทิพวัลย์ อ่างคำ. (2561). สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการสู่ความเป็นเลิศมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยสยาม.
- ปิยนันท์ ศิริโสภณ. (2565). วัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปรีชา ชัยน. (2560). การเสริมสร้างความหวังของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยใช้การให้การปรึกษากลุ่มแบบผสมผสาน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาการปรึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุทธนา พรหมณี. (2556). การนำแผนสู่การปฏิบัติ. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2563, จาก <http://www.pncc.ac.th/pncc/wrod/plan.doc>.
- เรวัต รังศ์วุฒิ. (2564). การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ภควรรณ อยู่เย็น. (2563). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านดิจิทัล ของโรงเรียนบ้านห้วยไผ่ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธีระ รุณเจริญ. (2554). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มนัสนันท์ มีทรัพย์ทอง. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วิทยา เกริกศุกุลฉิมชัย. (2557). กระบวนการเชิงระบบในการกำกบติดตามการดำเนินงานตามนโยบายของโรงเรียนมัธยม. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สร้อยลา ผลสุกบริสุทธิ์. (2562). การใช้แรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สลยุทธ สว่างวรรณ. (2556). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ด ดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- สุกัญญา แหม่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. (2555). อาเซียนรู้ไว้ได้เปรียบแน่. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- เสาวนีย์ สมบูรณ์ศิริรัตน์. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศิริวรรณ คำภูเงิน. (2561). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลเวียง สันทรายงาน อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อนุพนธ์ คำหล้า. (2564). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภองาว จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- เอกชัย ท้าวปัญญา. (2563). การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.

แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร
Development Guidelines for Learning Organization of Basic Education Schools
under the Don Mueang District Office; Bangkok Metropolitan

มีนา นามชื่น¹, มีนมาส พรานป่า²

Meena Namchuen¹, Meanmas Pranpa²

Corresponding Author E-mail: Namchunmina95@gmail.com

Received: 2023-02-01; Revised: 2023-02-21; Accepted: 2023-03-30

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย มี 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้ให้ข้อมูล โดยเก็บจากแบบสอบถาม ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 373 คน และ 2) ผู้ให้ข้อมูล โดยเก็บจากแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คน แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ รูปแบบทางความคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วม การพัฒนาเป็นทีม การคิดอย่างเป็นระบบ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่ามี 6 องค์ประกอบ มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้ คือ 1) รูปแบบทางความคิด 4 ขั้นตอน 2) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 5 ขั้นตอน 3) การพัฒนาเป็นทีม 6 ขั้นตอน 4) การคิดอย่างเป็นระบบ 6 ขั้นตอน 5) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน และ 6) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี 4 ขั้นตอน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาสถานศึกษา, องค์กรแห่งการเรียนรู้

¹ นักศึกษาลัทธิครุศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา), วิทยาลัยการฝึกหัดครู, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree (Educational Administration), College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ (สาขาการบริหารการศึกษา), วิทยาลัยการฝึกหัดครู, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Independent Study Advisor (Educational Administration), College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the level of learning organization in basic educational institutions and 2) to study the development guidelines for being a learning organization in basic educational institutions Don Mueang District Office Bangkok. It's a mixed Method research. The population used in this research was divided into 2 groups: 1) data providers were collected from questionnaires, namely teachers in educational institutions; Don Mueang District Office Bangkok Metropolitan, academic year 2022, 373 people and 2) The informants were collected from interview forms, namely educational institute administrators and educational supervisors, amounting to 5 people. Questionnaires used to collect data The confidence value was 0.98 The statistics used in data analysis were percentage, mean and standard deviation. Results:

1) The level of being a learning organization of basic education institutions in the Don Mueang District Office Bangkok Overall, it was at a high level. The averages are arranged in descending order as personal mastery follows: shared vision being a team development system thinking learning person and technology application, respectively. 2) Guidelines for the development of learning organization of basic education schools under the Don Mueang District Office; Bangkok Metropolitan. it was found that there were six components with development steps as follows: 1) four steps of personal mastery 2) five steps of shared vision 3) six steps of team development, 4) six steps of Systems thinking, 5) four steps of learning person and 6) four steps of technology application.

Keywords: Educational Institution Development Guidelines, Learning Organization

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้เท่าทันสังคมโลกควบคู่กับสังคมข้อมูลข่าวสาร เพราะความสามารถของมนุษย์ยุคใหม่ คือ ทักษะการความรู้ ที่มีใช้เป็นเพียงแค่ว่าความรู้เท่านั้น เนื่องจากสังคมโลกในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ไร้พรมแดน การศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่พัฒนาคนเพื่อเตรียมความพร้อมให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้ทันได้อย่างมีคุณภาพ (วิจารณ์ พานิช. 2555) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อเพิ่มศักยภาพ เตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2557) จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้กรุงเทพมหานครมีการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์โลกที่มีการพัฒนาตลอดเวลา เพื่อการพัฒนาคนและการผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในทุกมิติ (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559) และมุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยเพื่อการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขร่วมกับผู้อื่นในสังคม รวมถึงการปรับปรุงระบบการผลิตครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับ เพื่อให้ได้ครูดี มีความรู้ทักษะและความสามารถ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู เข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดสูงสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป (สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา. 2564)

กรุงเทพมหานครดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยในปี 2564 มีสถานศึกษาในสังกัด 437 แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ 50 เขต จำนวนครูทั้งสิ้น 14,535 คน มีผู้เรียนจำนวนทั้งสิ้น 261,160 คน (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2564) ภายใต้แนวคิด ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา 2 แนวทางหลักคือ การกระจายโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมเสมอภาคและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้แก่เด็กในเขตปกครองของกรุงเทพมหานคร เติบโตเป็นคนที่มีสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและทักษะการดำรงชีวิต ด้านผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงควรมีแนวคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับความต้องการที่จำเป็น และสอดคล้องกับแนวทางการบริหารของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งมี

แนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) การเรียนรู้ภายในองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้องค์กรพัฒนาไปยิ่งขีดสุด การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกันแก้ปัญหาจะทำให้องค์กรเดินไปข้างหน้าและบรรลุวิสัยทัศน์ที่วางไว้ องค์กรจึงต้องสนับสนุนและกระตุ้นให้บุคลากรสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ในองค์กร (Bennett and O'Brien, 1994) และมุ่งขยายและพัฒนาขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร เพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษายุคใหม่ (สุวัฒน์ จุลสุวรรณ, 2562)

ในช่วงระยะ 5 ปีที่ผ่านมา ผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตตอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพเครือข่ายโรงเรียน โครงการเพิ่มศักยภาพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โครงการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานศูนย์วิชาการเขต (ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตตอนเมือง, 2561, 2562 และ 2564) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาการทำงานของบุคลากรบางส่วนในสถานศึกษาในสำนักงานเขตตอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบันยังมีบุคลากรบางส่วนที่ปรับตัวไม่ทันส่งผลต่อการทำงานหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นการที่เป็นครูยังไม่สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ได้ในการจัดการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า อีกทั้งขาดความรู้ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทำให้ยังคงยึดวิธีการสอนแบบเก่า ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ไม่ดีเท่าที่ควร โดยพิจารณาจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-Net) ผู้เรียนที่ได้คะแนน 50 คะแนนขึ้นไปของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 34.35 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 13.96 เท่านั้น (ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตตอนเมือง, 2563) รวมถึงงานรับผิดชอบอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์ หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ครูจะไม่สามารถรับผิดชอบในส่วนงานของตนเองได้ อาจสังเกตได้จากรายงานประเมินการสร้างนวัตกรรม การใช้บริการเทคโนโลยี ที่มีระดับการประเมินเต็ม 4 ได้ระดับ 2 เท่านั้น (คณะกรรมการธรรมาภิบาลภาครัฐของสำนักงานเขตตอนเมือง, 2564) จึงส่งผลให้เพื่อนร่วมงานรับภาระเพิ่มขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานของกลุ่มสาระหรือสายชั้น

ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าในสถานศึกษาซึ่งขาดการประยุกต์เทคโนโลยี การเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ การทำงานเป็นทีมซึ่งเรื่องข้างต้นถือเป็นองค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ตามแนวคิดของ พจน ละเอียดชัย (2546) ที่ได้กล่าวไว้ว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์การที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ร่วมกันและเรียนรู้อย่างมีพลังสู่การปรับเปลี่ยนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากการแสวงหาความรู้ การจัดการกับความรู้ การใช้ความรู้เพื่อความสำเร็จขององค์การ และเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการทำงานใช้เทคโนโลยีเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และผลิตผลงานให้เกิดคุณภาพสูงสุดด้วย จึงต้องมีการพัฒนาหรือสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพให้แก่องค์กร ช่วยพัฒนาความสามารถในการทำงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกในองค์กรเกิดความร่วมมือกันในกระบวนการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนารูปแบบใหม่ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ทั่วทั้งองค์กร (กัลยาธรัตน์ ธีระธนะชัยกุล, 2562) และในการเสริมสร้างศักยภาพขององค์การในระยะยาว ผู้นำองค์กรต้องพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงได้ (Gregory G. Dess, Gerry McNAMARA, ell. 2019)

จากความเป็นมาและความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มคุณภาพด้านการทำงานแก่ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา สู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตตอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษา การส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านองค์การแห่งการเรียนรู้อีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตตอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตตอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

องค์การแห่งการเรียนรู้

1. การมีวิสัยทัศน์ร่วม

Senge (1990) ได้กล่าวถึง การมีวิสัยทัศน์ร่วม ว่าเป็นวิสัยทัศน์หรือภาพในอนาคตที่มีความต้องการให้เกิดขึ้นในองค์การนั้น เป็นเสมือนพลังที่ขับเคลื่อนในภารกิจทุกอย่างขององค์การให้มุ่งเป้าหมายไปที่เดียวกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมนี้จะเป็นส่วนสร้างแรงบันดาลใจ ความศรัทธายึดมั่น ความเป็นหนึ่งเดียวและความผูกพันให้เกิดแก่บุคลากร ทีม และองค์การ

Marquardt (2002) ได้กล่าวถึง วิสัยทัศน์ขององค์การ ว่าเป็นเสมือนทิศทางในการดำเนินการและนำองค์การไปสู่เป้าหมายร่วมกัน ด้วยกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพมาใช้สร้างให้เกิดการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว พิจารณาโครงสร้างองค์การ ว่ามีรูปแบบใดที่จะเป็นส่วนสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนทำตามหน้าที่ และขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันจากความเชื่อและค่านิยมของคนในองค์การที่ต้องสร้างให้ตระหนักร่วมกัน

จากแนวคิดเกี่ยวกับ การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) สรุปได้ว่า การมีวิสัยทัศน์ร่วม หมายถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง หรือเป้าหมายขององค์การร่วมกัน และขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันตามวิสัยทัศน์ ทิศทาง หรือเป้าหมายของคนในองค์การที่ต้องสร้างให้ตระหนักร่วมกัน เพื่อก้าวสู่ความสำเร็จเดียวกัน

2. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

Senge (1990) ได้กล่าวถึง การเป็นบุคคลรอบรู้ ว่าเป็นสิ่งที่เกิดในลักษณะปัจเจกบุคคลที่ต้องมีความมุ่งมั่นสร้างความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการเรียนรู้ ความคิด และการนำไปปฏิบัติ ซึ่งต้องอาศัยปฏิภาณไหวพริบ และความพากเพียรพยายามในการเฝ้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการฝึกฝนอบรมตนเองด้วยการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอถือเป็นรากฐานสำคัญ เป็นการขยายขีดความสามารถให้มีความเชี่ยวชาญมากขึ้น

Pedler, Burguynne และ Boyd ell (1988) ได้กล่าวถึง การเป็นบุคคลรอบรู้ ว่าต้องมีการสนับสนุนและสนใจในบทเรียน ควรใช้เวลาในการตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองปฏิบัติ เพื่อวิเคราะห์และเรียนรู้จากบทเรียน มีทัศนคติทั่วไปของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง นั่นคือ การพยายามเรียนรู้และทำให้ดีขึ้น ความแตกต่างของทุกคนในองค์กรถูกมองว่าเป็นคุณค่าที่ดีที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้และการสร้างสรรค์

จากแนวคิดเกี่ยวกับ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Personal Mastery) สรุปได้ว่า บุคคลที่ชื่นชอบในการเรียนรู้และความมุ่งมั่นสร้างสรรค์ เก่งในด้านความคิด ทักษะ และการนำไปปฏิบัติด้วยการเรียนรู้จากวิธีการต่าง ๆ ทั้งจากบทเรียน การทำงาน การสังเกตและจากประสบการณ์ของตนเองและผู้อื่น เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

3. การพัฒนาเป็นทีม

Senge (1990) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้ของทีม ว่าเป็นขั้นที่พัฒนาให้เกิดความร่วมมือในระดับทีม ซึ่งใช้การพูดคุย และการอภิปรายของคนในองค์การด้วยการร่วมวิเคราะห์และแยกแยะของทีม เพื่อเป็นการปรับทิศทางความเข้าใจร่วมกัน เกิดการยอมรับจากทีมและเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

Watkins, & Marsick (2003) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม หมายถึง การทำงานเป็นทีมจะเข้าถึงความคิดเห็นที่แตกต่างกันของกลุ่มคน ทีมจะถูกคาดหวังในการเรียนรู้และทำงานร่วมกัน การร่วมมือกันเป็นมูลค่าทางวัฒนธรรมและมีการให้รางวัลในความร่วมมือ

จากแนวคิดเกี่ยวกับ การพัฒนาเป็นทีม (Team Development) สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาเป็นทีม หมายถึง การเรียนรู้และพัฒนาาร่วมกันในระดับกลุ่มและระดับองค์กร ซึ่งต้องมีการสื่อสาร ถ่ายทอดองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันทั้งวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และความสำเร็จพร้อมกันขององค์กร

4. การคิดอย่างเป็นระบบ

Senge (1990) ได้กล่าวถึง การคิดอย่างเป็นระบบ ว่าเป็นวินัยของการมองเห็นภาพโดยรวม มีความเชื่อมโยงในสิ่งต่าง ๆ เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันมากกว่าการเห็นเป็นเพียงภาพเดี่ยว ทำให้ลดความซับซ้อนลงด้วยการพิจารณาให้เห็นถึงเหตุและผลของปัญหาต่าง ๆ เห็นถึงแนวโน้มรูปแบบการเปลี่ยนแปลง

ทิตินา แชมมณี (2551) ได้กล่าวถึง การคิดเชิงระบบ ว่าเป็นการจัดระบบด้วยวิธีการเชิงระบบ ได้แก่ การจัดองค์ประกอบของระบบในกรอบความคิดของตัวบ่อน กระบวนการกลไกควบคุม ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ และนำเสนอผังของระบบนั้นในรูปแบบของระบบที่สมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยส่วนประกอบ 5 ส่วนดังกล่าวข้างต้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับ การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems Thinking) สรุปได้ว่า การคิดอย่างเป็นระบบ หมายถึง การจัดองค์ประกอบของระบบในกรอบความคิดของภาพรวมสู่การพิจารณารายละเอียดของงานหรือปัญหา เพื่อนำไปสู่กลยุทธ์การทำงานหรือกระบวนการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

Pedler, Burguynne และ Boydell (1988) ได้กล่าวไว้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ ถูกใช้สร้างฐานข้อมูลและระบบการสื่อสารที่ช่วยทุกคนให้เข้าใจว่ากำลังจะไปทางไหน คนสามารถได้รับการสะท้อนข้อมูลว่าการทำงานของตนเป็นอย่างไร ทำให้เข้าใจว่าธรรมชาติและนัยสำคัญของความแปรปรวนของระบบและการแปลความข่าวสารสอดคล้องกัน เทคโนโลยีสารสนเทศถูกใช้สร้างฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศและการติดต่อสื่อสารที่ช่วยให้เข้าใจว่าอะไรกำลังดำเนินอยู่และการตัดสินใจที่ดีควรเป็นอย่างไร

Marquardt, & Reynolds (1994) ได้กล่าวไว้ว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการปฏิบัติงานในกระบวนการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และให้มีการเก็บ ประมวล ถ่ายทอดข้อมูลกันได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องเหมาะสมกับแต่ละบุคคลและสภาพการณ์

จากแนวคิดเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Technology Application) สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี หมายถึง การนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือช่วยอำนวยความสะดวกด้านการสื่อสาร การถ่ายทอดอบรมให้ความรู้การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ เพื่อประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการทำงาน

6. รูปแบบทางความคิด

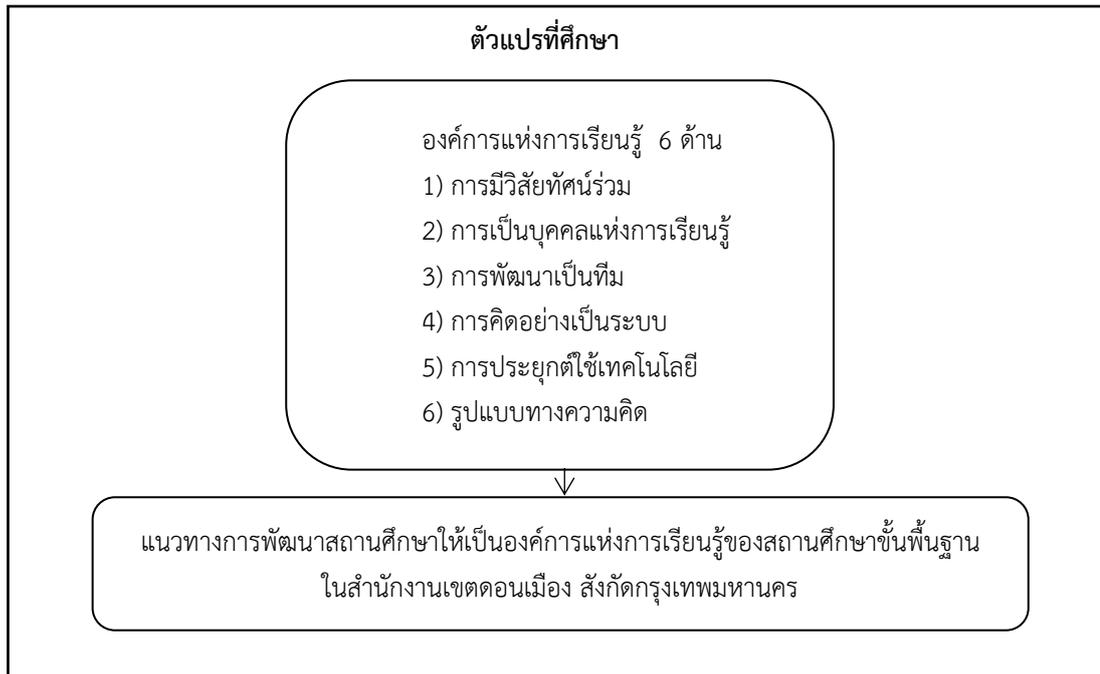
Senge (1990) ได้กล่าวถึง รูปแบบวิธีคิด ว่าเป็นรูปแบบวิธีคิด ความเชื่อพื้นฐานและความเข้าใจในเรื่องแต่ละเรื่องที่เป็นภาพลักษณ์ที่ตกผลึกในความคิดอ่านของคนที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจ วินัยนี้เป็นการฝึกฝนให้สามารถแยกแยะระหว่างสิ่งที่เชื่อกับสิ่งที่ปฏิบัติ ทำให้สามารถขยายขอบเขตและกระบวนการทางความคิดความเชื่อในตัวเอง

สำนักงานข้าราชการพลเรือน (2563) ได้กล่าวว่า รูปแบบวิธีคิด (Mental Model) ว่าเป็นกรอบความคิดเป็นผลจากประสบการณ์และความรู้ที่สั่งสมมาในอดีต และมีอิทธิพลต่อวิธีคิด ทักษะคิด และพฤติกรรม โดยที่มนุษย์อาจไม่ตระหนักถึงกรอบความคิดที่มีอยู่ ตัวอย่างของ Mindset เช่น Entrepreneurial Mindset ซึ่งหมายถึง ทักษะแบบผู้ประกอบการที่ส่งผลให้ดำเนินกิจกรรมและมุ่งผลลัพธ์แบบผู้ประกอบการ หรือ Outward Mindset ซึ่งหมายถึง ทักษะในการให้ความสำคัญกับผู้อื่นไม่น้อยกว่าตนเอง และส่งผลให้มีพฤติกรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

จากแนวคิดเกี่ยวกับ รูปแบบทางวิธีคิด (Personal Mastery) สรุปได้ว่า รูปแบบวิธีคิด หมายถึง รูปแบบทางความคิด ความเชื่อพื้นฐานและความเข้าใจของคนที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจ พฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งรูปแบบวิธีนี้ต้องฝึกฝนเพื่อเปิดใจรับฟังผู้อื่นและให้ความสำคัญกับผู้อื่นไม่น้อยกว่าตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และสังเคราะห์องค์ประกอบขององค์การแห่งการเรียนรู้ จากทฤษฎีของ Senge (1990), Marquardt, & Reynolds (1994), Bennett, & O'Brien (1994), Pedler et al (1997), Pedler, Burguynne, & Boydell (1988), Garvin (1998), Marquardt (2002), Watkins, & Marsick (2004), วิจารย์ พานิช (2550), โสภณ งามสวย (2559), ภูมิภัทร กลางโคตร (2560), นครินทร์ จับจิตต์ (2562), ขวัญตา เจริญศรี (2562), นิสรา ใจซื่อ (2564) และ วีรยา สัจจะเขตต์ (2564) จากการสังเคราะห์ทฤษฎีดังกล่าวทำให้ได้องค์ประกอบองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 3) การพัฒนาเป็นทีม 4) การคิดอย่างเป็นระบบ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี 6) รูปแบบทางความคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้ให้ข้อมูลโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตตอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 373 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ ประสพการณ์การทำงาน คือ ดำรง/เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 10 ปี หรือ ดำรง/เคยดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ อย่างน้อย 10 ปี วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาโท/เอก โรงเรียนได้รับรางวัล/ประกาศเกียรติคุณ ได้รับรางวัลโรงเรียนเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ ระดับกรม/กระทรวง อย่างน้อย 2 รางวัล และหรือได้รับการประกาศเกียรติคุณรายบุคคล ในระดับสำนักงานการศึกษา/สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เพื่อให้ผู้รู้และมีประสบการณ์ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่บุคคลในวงการศึกษาสู่การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน ระดับการศึกษา และประสพการณ์การทำงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร
 - ตอนที่ 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ของครูในสำนักงานเขตตอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมี 6 ด้าน ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 3) การพัฒนาเป็นทีม 4) การคิดอย่างเป็นระบบ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และ 6) รูปแบบทางความคิด
2. แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งนำผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากแบบสอบถามมาจัดทำแบบสัมภาษณ์ โดยแต่ละด้านมีข้อสัมภาษณ์ 2 ข้อ ได้แก่ 1) แนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้รายด้าน 2) นำรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาและแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) การมี

วิสัยทัศน์ร่วม 2) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 3) การพัฒนาเป็นทีม 4) การคิดอย่างเป็นระบบ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และ 6) รูปแบบทางความคิด

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสม

1.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาแบบสอบถาม จากนั้นนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ซึ่งค่า IOC นั้นกำหนดระดับของการให้คะแนนความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อ 3 ระดับ คือ 1 หมายถึงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ -1 หมายถึงไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

1.3 คัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เกณฑ์การพิจารณา ค่า IOC มีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป ซึ่งข้อคำถามสำหรับการสอบถามระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครู 30 คน โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ สำนักงานเขตบางเขน ซึ่งไม่ใช่ประชากร จากนั้นคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ .98 จากนั้นนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 นำผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร มาจัดทำแบบสัมภาษณ์

2.2 โดยแต่ละด้านมีข้อสัมภาษณ์ จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ 1) แนวทางการพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้รายด้าน 2) นำรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ถึงแนวทางในการพัฒนาและแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 3) การพัฒนาเป็นทีม 4) การคิดอย่างเป็นระบบ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และ 6) รูปแบบทางความคิด

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครถึงฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตดอนเมือง เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อเก็บรวบรวมกับครู จำนวน 373 ชุด และมีการกำหนดระยะเวลาในการขอเก็บคืนแบบสำรวจภายใน 7 วัน และมีการติดตามอีกครั้งภายใน 15 วัน โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครถึงผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการขออนุญาตให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจงโดยพิจารณาจากเกณฑ์และนัดหมายเวลาและสถานที่ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยได้ใช้สถิติในการศึกษา ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item – Objective Congruence)

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ของครอนบัก

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยการศึกษาระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งศึกษาระดับจากองค์ประกอบความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ที่ได้จากการสังเคราะห์ทฤษฎีทำให้ได้องค์ประกอบองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 3) การพัฒนาเป็นทีม 4) การคิดอย่างเป็นระบบ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และ 6) รูปแบบทางความคิด จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบทางความคิด รองลงมา การมีวิสัยทัศน์ร่วม การพัฒนาเป็นทีม การคิดอย่างเป็นระบบ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับ มาก

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร คือ แนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีทั้งหมด 6 ด้าน คือ

1. รูปแบบทางความคิด (Personal Mastery) โดยมีแนวทางการพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้บริหารหรือหัวหน้าฝ่ายประชุมชี้แจงให้ความรู้และกำหนดแนวทาง 2) บุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่ายดำเนินการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยและกิจกรรมทางการ 3) ผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายมีการวัดประเมินผลเกี่ยวกับการเปิดใจรับฟังผู้อื่น และ 4) ทุกคนในสถานศึกษาแก้ไขปรับปรุง พัฒนา พร้อมเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานทั้งการเสนอความคิดเห็น

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) โดยมีแนวทางการพัฒนา 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) บุคลากรทุกคนในสถานศึกษารับรู้บริบทของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกัน 3) บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาสามารถดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ เพื่อให้บรรลุสู่เป้าหมาย 4) บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนสามารถบอกได้ว่าสถานศึกษาของตนเองมีเป้าหมายมุ่งหวังให้สถานศึกษา/นักเรียน เป็นอย่างไร และ 5) บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนสามารถดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่เพื่อให้บรรลุสู่เป้าหมาย/วิสัยทัศน์อย่างเต็มที่เต็มกำลัง

3. การพัฒนาเป็นทีม (Team Development) โดยมีแนวทางการพัฒนา 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำและดูแลครูอย่างเท่าเทียมกัน 2) ผู้บริหารส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน 3) ผู้บริหารให้การสนับสนุนที่แก่บุคลากรทั้งด้านงบประมาณและการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ 4) บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาทำงานทุกงานด้วยความเต็มใจ 5) หัวหน้าฝ่ายสร้างความเข้าใจในการทำงาน และ 6) หัวหน้าฝ่ายแบ่งหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน

4. การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems Thinking) โดยมีแนวทางการพัฒนา 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้รับผิดชอบงานต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปงานที่รับผิดชอบอย่างละเอียด 2) ผู้รับผิดชอบงานวางแผนและจัดทำเป้าหมายของงาน 3) ผู้รับผิดชอบงานปฏิบัติตามแผนงานที่ได้รับมอบหมาย 4) ผู้รับผิดชอบงานประเมินผลตามแผนงานที่ได้รับมอบหมาย 5) ผู้รับผิดชอบงานแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาและตามผลการประเมิน และ 6) ผู้รับผิดชอบงานสรุปผลการดำเนินการ

5. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Person) โดยมีแนวทางการพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้บริหารเป็นแบบอย่างให้กับครูในสถานศึกษา 2) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน หรือ PLC 3) ผู้บริหารส่งเสริมบุคคลในองค์กรพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการศึกษาต่อ การอบรม และการเรียนรู้ร่วมกันในวงสนทนา และ 4) ผู้บริหารฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม รวมถึงเรื่องการกระจายอำนาจ เพื่อรับฟังเนื้อหาสาระความรู้ต่าง ๆ

6. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Technology Application) โดยมีแนวทางการพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้บริหารจัดหาวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอต่อการใช้งานของครูในสถานศึกษา 2) ครูแลกเปลี่ยนทักษะ

ต่าง ๆ ให้เพื่อนร่วมงาน สู่การนำทักษะต่าง ๆ ไปประยุกต์ในรูปแบบการใช้งานของแต่ละคน 3) ผู้บริหารส่งเสริมห้องเรียนออนไลน์ของสถานศึกษา เพื่อร่วมกันแชร์สื่อการสอนในรูปแบบออนไลน์ สามารถนำมาแลกเปลี่ยนข้อมูล วิธีการต่าง ๆ ร่วมกันในสถานศึกษา และ 4) ผู้บริหารประเมินผลว่ามีการปฏิบัติจริงและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีความคล่องแคล่วในการใช้สื่อเทคโนโลยีและสามารถนำไปต่อยอดสร้างสรรค์สื่อนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนได้

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยการศึกษาระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งศึกษาระดับจากองค์ประกอบความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบทางความคิด รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การพัฒนาเป็นทีม การคิดอย่างเป็นระบบ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ตามลำดับ และเมื่อการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและบุคลากรต้องทำงานร่วมกัน อย่างมีวิสัยทัศน์ร่วม มีกลยุทธ์ที่เหมาะสม ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้บุคลากรในองค์กรสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น และองค์กรต้องสนับสนุน โดยจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกจากเทคโนโลยีสื่อผสม ที่มีความทันสมัยมาใช้เพื่อสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญตา เจริญศรี (2562) ที่ได้ศึกษารูปแบบสังคมแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม ซึ่งสภาพการณ์การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม มีสภาพการณ์การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีวิสัยทัศน์แบบองค์รวมวางแผนการทำงานได้ชัดเจนและเป็นระบบ มีความสนใจที่จะค้นหาความรู้ใหม่ ๆ มีวิธีการเรียนรู้หลากหลาย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงาน มีการร่วมคิด ร่วมเรียนรู้ และปฏิบัติงานร่วมกัน มีการแบ่งปันเพื่อพัฒนาการถ่ายทอดความรู้ และนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารและการปฏิบัติงาน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ 1) การคิดเชิงระบบ 2) พลวัตการเรียนรู้ 3) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม 4) การจัดการและการถ่ายทอดองค์ความรู้ และ 5) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ผลการศึกษายังพบว่า สภาพการณ์การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร คือ แนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ พบว่าด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Technology Application) มีแนวทางการพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้บริหารจัดหาวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอต่อการใช้งานของครูในสถานศึกษา 2) ครูแลกเปลี่ยนทักษะต่าง ๆ ให้เพื่อนร่วมงาน สู่การนำทักษะต่าง ๆ ไปประยุกต์ในรูปแบบการใช้งานของแต่ละคน 3) ผู้บริหารส่งเสริมห้องเรียนออนไลน์ของสถานศึกษา เพื่อร่วมกันแชร์สื่อการสอนในรูปแบบออนไลน์ สามารถนำมาแลกเปลี่ยนข้อมูล วิธีการต่าง ๆ ร่วมกันในสถานศึกษา และ 4) ผู้บริหารประเมินผลว่ามีการปฏิบัติจริงและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีความคล่องแคล่วในการใช้สื่อเทคโนโลยีและสามารถนำไปต่อยอดสร้างสรรค์สื่อนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความพร้อมของอุปกรณ์และทักษะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดระบบและควบคุมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน รวมถึงการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริจันทร์ทิพย์ ชาลีวรรณ (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศกับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาผู้เรียนของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่าผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ส่งเสริมสนับสนุน การใช้อินเทอร์เน็ตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการใช้สื่อดิจิทัล เช่น วิดีโอ สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ E-Book CAI บทเรียนออนไลน์ E-Library, E-Learning, Tablet ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้ใช้ระบบบริหารสำนักงานอัตโนมัติ (E-office) หรือ (E-Feeling) ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้ใช้โปรแกรม Microsoft Word Microsoft Excel Microsoft PowerPoint ในการสอนการทำเอกสารและการสรุปผลการประเมินการสอน อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ มิ่งชูชาติ ขวัญราษฎร์นารี (2565) ที่ได้

จัดทำโครงการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ICT เพื่อการเรียนรู้และเห็นความสำคัญของสถานศึกษา เพราะสถานศึกษามีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ด้วยการส่งเสริมให้มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ICT เพื่อการเรียนรู้ จึงเข้าร่วมการบริจาคเพื่อการศึกษา เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี นักเรียนมีทักษะด้านคอมพิวเตอร์และสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลายต่อเนื่อง และทันสมัยทางโรงเรียนจึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการส่งเสริมให้มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ICT เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาครูให้มีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดให้มีการสร้างกติกการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยให้เกียรติและยอมรับความคิดเห็นของทุกฝ่าย หากมีปัญหาให้ใช้หลักเจรจาพูดคุยกัน และการสื่อสารกัน เพื่อสร้างความเข้าใจ ยึดผลประโยชน์ของนักเรียนและสถานศึกษา เป็นสำคัญในการแก้ไขปัญหา

1.2 การพัฒนาครูให้สามารถมองเห็นภาพรวมของงาน สุรรายละเอียดของงานหรือปัญหาได้ จะส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันผ่านระบบการทำงาน PDCA เพื่อให้ครูมองเห็นทั้งภาพรวมและรายละเอียดของงานในที่ประชุม สร้างความเข้าใจในหน้าที่สู่การปฏิบัติที่ดีมีประสิทธิภาพ

1.3 การพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่กล้าแสดงความคิดเห็น จะส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัด โครงการ/กิจกรรมส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา

1.4 การพัฒนาครูให้สามารถนำเทคโนโลยีมาสร้างสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาได้ จะส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดให้มีการพัฒนาครู โดยแบ่งกลุ่มตามความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี แล้วส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณตามวิธีการที่ครูต้องการ เช่น อบรมโดยสถานศึกษาจัดให้ อบรมโดยเข้าร่วมกับหน่วยงานอื่นที่จัด จับคู่ระหว่างครูที่เก่งด้านเทคโนโลยีกับครูที่เริ่มต้น เป็นต้น พร้อมมีการติดตาม ตรวจสอบการใช้เทคโนโลยีมาสร้างสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาของครูเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีตัวแปร 6 ด้าน ได้แก่รูปแบบทางความคิด การมีส่วนร่วม การพัฒนาเป็นทีม การคิดอย่างเป็นระบบ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้สนใจควรศึกษาเรื่อง 1) แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น**

พื้นฐาน ปีงบประมาณ 2558. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล. (2562). **พฤติกรรมองค์กรและการพัฒนาองค์กร.** กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ขวัญตา เจริญศรี. (2562). **รูปแบบสังคมแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครปฐม.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (พัฒนศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

คณะกรรมการธรรมาภิบาลภาครัฐของสำนักงานเขตดอนเมือง. (2564). **รายงานชุดข้อมูลสำคัญสำนักงานเขตดอนเมือง.**

สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2565, จาก https://webportal.bangkok.go.th/public/user_files_editor/138.

ทิตนา แคมมณี. (2551). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นครินทร์ จัปจิตต์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- นิสรา ใจชื่อ. (2564). แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 40(6): 126-135.
- ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตดอนเมือง. (2561). โครงการกิจกรรมสำนักงานเขตดอนเมือง. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2565, จาก <http://dp2.bangkok.go.th/mobile/index13.php?selDEP=50250000&selYear=2561>.
- _____. (2562). โครงการกิจกรรมสำนักงานเขตดอนเมือง. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2565, จาก <http://dp2.bangkok.go.th/mobile/index13.php?selDEP=50250000&selYear=2562>.
- _____. (2563). โครงการกิจกรรมสำนักงานเขตดอนเมือง. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2565, จาก <http://dp2.bangkok.go.th/mobile/index13.php?selDEP=50250000&selYear=2563>.
- ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตดอนเมือง. (2564). โครงการกิจกรรมสำนักงานเขตดอนเมือง. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2565, จาก <http://dp2.bangkok.go.th/mobile/index13.php?selDEP=50250000&selYear=2564>.
- พจน์ สะเพียรชัย. (2546). ผู้บริหารสถานศึกษากับการวิจัยเพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- ภูมิภัทร กลางโคตร. (2560). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีอาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มิ่งชูชาติ ชัยวีราษฎร์นารี. (2565). ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ICT เพื่อการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2565, จาก <https://donate.connexed.org/notebookforeducation/projects/12741>.
- วิจารณ์ พานิช. (2550). วิถีแห่งองค์กรอัจฉริยะ. จุลสารอุตสาหกรรมสัมพันธ์, 73: 2-3.
- _____. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สกลวงศ์.
- วีรยา สัจจะเขตต์. (2564). การพัฒนาแนวทางการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารและพัฒนาศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิรินทร์ทิพย์ ชาลีวรรณ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ กับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาผู้เรียนของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2564). รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2565, จาก <https://webportal.bangkok.go.th/upload/user/00000116/PTay/EbookStat64.pdf>.
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (2563). คู่มือแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. 2536 -2565. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2565, จาก https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/guide_civilservice_update.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2565, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422.
- สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา. (2564). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564-2569). สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2565, จาก https://webportal.bangkok.go.th/user_files/116/733121162622f13a8649479.63703332.pdf.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 (IMD2015). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2562). การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา. มหาสารคาม: ตักศิลาการพิมพ์.

โสภณ งามสวย. (2559). การพัฒนาแนวทางความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.

Bennett, J. K., & O'Brien, M. J. (1994). The building blocks of the learning organization. *Training*, 41-49.

Garvin, D. A. (1998). The Processes of Organization and Management. *MIT Sloan Management Review*, 18.

Gregory G. Dess, Gerry MaNAMARA, Alan B. Eisner and Seung-Hyun (SEAN) Lee. (2019). *Strategic Management*. (9th ed.). New York: Mc Graw Hill Education.

Marquardt, M. J. (2002). *Building the Learning Organization: Mastering the 5 Elements for Corporate Learning*. (2nd ed.). California: Davies-Black.

Marquardt, M. J., & A. Reynolds. (1994). *The Global Learning Organization*. New York: IRWIN.

Marsick, V. J., & Watkins, K. E. (2003). Demonstrating the Value of an Organization's Learning Culture. *Advances in Developing Human Resources*. 129-131.

_____. (2004). The Construct of the Learning Organization: Dimensions, Measurement, and Validation. *HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT QUARTERLY*, 44.

Pedler, M, Burgoyne, J. & Boydell, T. (1988). *The Learning Company: A strategy for Sustainable Development*. London: McGraw - Hill.

Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York: Currency Doubleday.

การศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
A Study of the Problems of Using Information Technology for School
Administration in the Office of Suphanburi Primary
Educational Service Area 3

ชลธิชา ดวงจินดา¹, อีรพจน์ แนบเนียน², ไกรวิชญ์ ดีเอม³
Chonticha Duangjinda¹, Teerapod Naebnean², Kraiwit Dee-aim³
Corresponding Author E-mail: duangjinda19@gmail.com

Received: 2023-02-08; Revised: 2023-03-07; Accepted: 2023-03-10

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 35 คน และครู 251 คน รวมทั้งสิ้น 286 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า

1) ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ มีปัญหาสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคลตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ , การบริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purpose of this study was to study and compare the problems of using information technology for school administration of school administrators and teachers classified by position education level and work experience. The samples used in this study were 35 school administrators and 251 teachers, totaling 286 people by simple random sampling. Data collection tools is a questionnaire on the problem of using information technology for school administration. The data was analyzed by mean, percentage, standard deviation. T-test one-way analysis of variance and pairwise differences were tested using Scheffe's method. The study findings were as follows:

1) The problems in applying the Information technology for school administration in overall level was at a high level. To consider each aspect, it was found that the most problematic level was the academic administration, followed by budget management, general administration and personnel management, respectively. 2) The results of comparing the opinions of school administrators and teachers toward the problems of using information technology for school administration. Classified by position, it was found that the overall difference was statistically significant at the .05 level. Classified by level of education and work experience, it was found that overall there was no difference.

Keywords: Applying the Information Technology, School Administration

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยเฉพาะข้อมูลสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและวัฒนธรรม เพื่อให้มีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผลสูงสุด เชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางระหว่างบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยธุรกิจภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในการใช้บันทึกเผยแพร่และได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือที่เรียกว่า โลกไร้พรมแดน ซึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา ดังนั้น แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 จึงได้มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 119-125)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 63 - 69 ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ รัฐต้องจัดสรรคลื่น ความถี่สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่นวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตจัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 1-2)

นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนทุกแผนย่อยในประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้และแผนย่อยที่ 3 ในประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) และนโยบายรัฐบาลทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัยและนโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ในนโยบายด้านที่ 6 ระบุไว้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล มีการพัฒนาระบบสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2565: 1-4)

เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมากและในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีส่วนช่วยในการตัดสินใจในการบริหารงานต่าง ๆ ทั้งกับผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียน ซึ่งสถานศึกษายังเกิดปัญหาเกี่ยวกับ

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาและทุกสถานศึกษายังพบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถแยกเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษามีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่เพียงพอต่อการบริหารงานและการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษาขาดงบประมาณในการซ่อมบำรุงการจัดซื้อจัดหาวีสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล บุคลากรในสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป สถานศึกษาขาดสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ เป็นไปตามมาตรฐาน และครอบคลุมภารกิจในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ สถานศึกษาต้องมีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่นำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน สถานศึกษา รวมถึงระบบสารสนเทศของสถานศึกษาต้องมีประสิทธิภาพถูกต้อง สมบูรณ์เป็นปัจจุบันและสามารถเรียกใช้ข้อมูลได้ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินงานและตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมจิตร์ ขวัญแดง. 2559: 16)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและมาตรการในการพัฒนาผู้เรียนและครูให้สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร จากการสังเคราะห์รายงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพบว่า ได้มีการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าว แต่พบปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากทางโรงเรียนยังขาดบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน และเทคโนโลยีสารสนเทศในบางโรงเรียนก็ยังไม่เพียงพอต่อการบริหารงานและจัดการศึกษา ในบางฝ่ายงานยังไม่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อให้การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. 2564: 19)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อจะได้ทราบปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปว่าอยู่ในระดับใด และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา (School Administration) นับว่าเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนดระเบียบแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ อย่างมีระบบ ผู้บริหารจะต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

พรณี กางเกต (2558: 24) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน โดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

ทรงพล เจริญคำ (2559: 3) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา นำทรัพยากร คน (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการบริหารจัดการ (Management) มาใช้บนพื้นฐานความเชื่อ วัฒนธรรมองค์กร บรรทัดฐานองค์กร โดยใช้ภาวะผู้นำเทคนิคการบริหารทั้งศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสำหรับการดำเนินการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ จิตใจ สังคม มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย การบริหาร 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ มีนักการศึกษาเสนอแนวคิดไว้ ดังนี้

โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, และสมโภชน์ ชื่นเอี่ยม (2558: 13) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยี 2 สาขาด้วยกัน คือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสาร โทรคมนาคม โดยคอมพิวเตอร์จะนำมาใช้เพื่อการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลให้เสร็จสิ้น ขณะที่เทคโนโลยีสื่อสาร โทรคมนาคม จะช่วยในเรื่องการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันไม่ว่าจะเป็นสื่อสารระยะใกล้หรือไกล

ภัทรพล ประเสริฐแก้ว (2559: 33) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำเอาเทคนิคใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์ มาใช้จัดการข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด หรือการนำกระบวนการนำเอาเทคนิควิธีการ วัสดุ อุปกรณ์ มาใช้ในการแก้ไขปัญหาเพื่อการวิเคราะห์ปัญหา การประดิษฐ์/สร้างการปรับใช้การประเมินและการจัดการต่อปัญหาทั้งหมดที่เกี่ยวกับการเรียนรู้

ธัชชัย จำลอง (2561: 21) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานองค์กร หรือบุคคลทั่วไป

ดังนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสารและ โทรคมนาคม รวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนงานสารสนเทศ เพื่อดำเนินงานสารสนเทศ ตั้งแต่การรวบรวมการจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลการพิมพ์ การสร้างรายงาน การสื่อสารข้อมูล และการเผยแพร่นำเสนอข้อมูล

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ดำเนินงานสารสนเทศตั้งแต่การแสวงหา การวิเคราะห์ การประมวลผลการจัดการ การจัดเก็บ การเรียกใช้ การแลกเปลี่ยนและเผยแพร่สารสนเทศด้วยระบบสารสนเทศเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทั้งทางด้านบริหารจัดการ มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

วรพจน์ นวลสกุล (2559: 48) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง องค์ประกอบของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการไว้ว่า ระบบสารสนเทศไม่ได้เพียงหมายความถึงเพียงระบบคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจ องค์ประกอบของระบบ 3 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลสารสนเทศ องค์การ และการจัดการ

ภคพร เลิกนอก (2563: 24) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาควรมีการดำเนินการนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาและอำนวยความสะดวกในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยงาน 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาควรมีการนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ การเรียนการสอนให้ทันสมัย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2) ด้านการบริหารงานงบประมาณในยุคดิจิทัล สถานศึกษาควรจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศออนไลน์ทั้งทางด้านบัญชี การเงินและพัสดุให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้สามารถตรวจสอบติดตาม และประเมินผลได้ นำมาซึ่งความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ สนับสนุนงบประมาณในการจัดการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

3) ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล สถานศึกษาควรสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศออนไลน์ เพื่อใช้ในการบรรจุแต่งตั้ง และสรรหา บุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นระบบสามารถตรวจสอบได้รวมถึงพัฒนาการพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4) ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล สถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการดำเนินงานธุรการในทุก ๆ ด้าน และมีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับการศึกษาให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้าถึงได้ง่ายและมีความหลากหลายน่าสนใจ

กระทรวงศึกษาธิการ (2561: 20) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารสถานศึกษาที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในปฏิบัติงานขององค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย และเพื่อความอยู่รอดขององค์กร แบ่งขอบข่ายการบริหารออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการบริหารวิชาการ หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในด้านวิชาการ งานด้านหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ งานวัดผลและประเมินผล งานนิเทศการศึกษา งานแนะแนวการศึกษา งานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษา

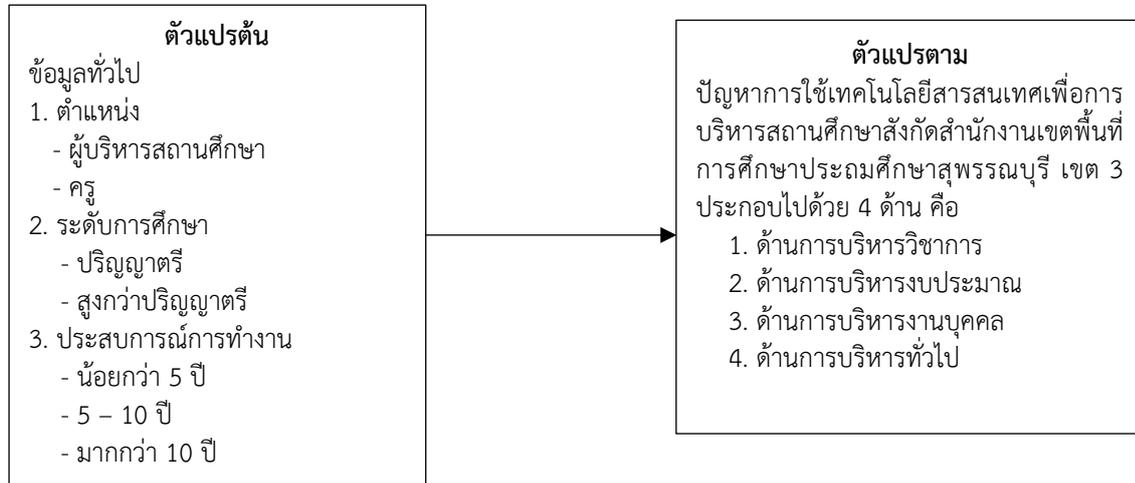
2) ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารในด้านงบประมาณ การวางแผนงบประมาณ การจัดทำทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ การเก็บข้อมูลอาคารสถานที่ ที่ดิน สิ่งก่อสร้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ การจัดทำรายงานทางการเงินและงบประมาณ การบันทึกข้อมูลการรับ - จ่ายเงิน การคำนวณภาษี และยื่นภาษี การสรุปรายงานงบประมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการบริหารงานงบประมาณด้านการเงินและการบัญชี

3) ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารในด้านบริหารงานบุคคล การทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากร การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การลาทุกประเภท การประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4) ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารในด้านบริหารทั่วไป การดำเนินงานธุรการ งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน และส่งเสริมงานกิจการนักเรียนภายในสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยศึกษาใน 4 ด้านสามารถกำหนดเป็นกรอบความคิดของการศึกษาได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 125 คน และ ครูจำนวน 900 คน รวมทั้งสิ้น 1,025 คน จากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 125 แห่ง
- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน และครู จำนวน 251 คน รวมทั้งสิ้น 286 คน จากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 125 แห่ง ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 การศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert (สหายทิพย์ ยะฟู, 2560: 126-128)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาเพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และ ด้านการบริหารทั่วไป

2. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามรอบความคิด
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่เสนออาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขจำนวน 46 ข้อ เพื่อเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณา

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับ เพื่อให้มีความถูกต้องและความชัดเจน โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

6. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อโดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าคุณค่าคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยจะนำคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.5 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณาของ (สุพัตนา ทอมบุพผา. 2558: 160 - 161)

7. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งข้อคำถามเดิมมี 46 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มีข้อคำถาม สอดคล้องตามวัตถุประสงค์จำนวน 46 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 นำข้อคำถามทั้ง 46 ข้อ มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

8. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 30 คนระหว่างวันที่ 4 - 8 กรกฎาคม 2565 ได้แก่ โรงเรียนบ้านใหม่กิโล 8 โรงเรียนบ้านทับละคร และโรงเรียนบ้านรังงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - coefficient) ตามวิธีของ Cronbach มีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

10. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยความสะดวกสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เก็บข้อมูลในพื้นที่

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม (Google Form) ถึงผู้บริหารสถานศึกษาโดยผ่านช่องทางระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (SMART OFFICE) ของโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 จำนวน 286 ฉบับ ในระหว่างวันที่ 18 - 22 กรกฎาคม 2565

3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนกลับครบทั้งหมด จำนวน 286 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

2.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) แบบ Independent Simple test

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) และเมื่อพบว่าด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจะทำการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการศึกษา

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม

1.2 หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - coefficient) ตามวิธีของ

Cronbach

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าร้อยละ (%)

2.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent Simple test

3.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเมื่อพบว่าด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจะทำการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 286 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 35 คน ครู จำนวน 251 คน ส่วนมากเป็นครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการบริหารวิชาการ และด้านที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านผลปรากฏดังนี้

1. ด้านการบริหารวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีปัญหาต่ำสุดคือ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ ที่จัดการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ด้านการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับที่ดินและสิ่งก่อสร้างของสถานศึกษา (B-Obec) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการบริหารงานงบประมาณด้านการเงินและการบัญชี อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ การใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการรายงานงบประมาณต่อหน่วยงานต้นสังกัดทุกสิ้นปีงบประมาณ อยู่ในระดับมาก

3. ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรเข้าสู่ระบบสารสนเทศ (EMIS) อยู่ในระดับมาก

รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทำแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประยุกต์ใช้และพัฒนางานของตนเองให้มากยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมาก

4. ด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ ที่จัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา กิจกรรมชุมชนกิจกรรมในสถานศึกษา ข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางเว็บไซต์ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินงานธุรการ อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษายังเกิดปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการบริหารงานและการจัดการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย รวมถึงครูขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ครูและบุคลากรทางการศึกษา บางส่วนยังขาดประสบการณ์และความเข้าใจในการทำสื่อ ICT มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ประกอบกับมีจำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการบริหารงานในโรงเรียนไม่เพียงพอ บุคลากรที่มีอยู่ก็มีความรู้ความชำนาญในด้านการใช้งานน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิชญานี กาทอง (2563) พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ในแต่ละด้าน ได้แก่

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาและการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ขาดการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และไม่มีผู้รับผิดชอบงานโดยตรงในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อที่จะประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และชุมชนในการวางแผนรวบรวมข้อมูลจัดทำหลักสูตรและสรุปประเมินผลการใช้หลักสูตร อีกทั้งในปัจจุบันสถานศึกษายังพบปัญหาเกี่ยวกับงานระบบข้อมูลที่ไม่เสถียรและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีการจัดเก็บข้อมูลไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนจึงขาดความสมบูรณ์ในเรื่องของความถูกต้อง ความทันสมัย และความเร็วของอินเทอร์เน็ต รวมถึงครูยังขาดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้งานในระบบงานการประกันคุณภาพการศึกษา งานด้านวางแผนงานวิชาการ โปรแกรมงานวัดผล และประเมินผลโปรแกรมงานทะเบียนนักเรียนและงานวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรชชล ไตรพิริยะ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการงานด้านวิชาการของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15

(เวียงเก่าแสนภูวิทยาประสาธ) พบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการงานด้านวิชาการ ตามขอบข่ายการบริหารงานด้านวิชาการ 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ ภาพรวมสภาพการใช้งานอยู่ในระดับมากด้านการจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน สภาพการใช้งานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน สภาพการใช้งานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการวัดและประเมินผลสภาพการใช้งานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับที่ดินและสิ่งก่อสร้างของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรยังขาดประสบการณ์ในการดำเนินงาน บางสถานศึกษามีบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีความทันสมัยขาดทักษะในการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในด้านการวางแผนงานงบประมาณ งานจัดทำทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ งานเก็บข้อมูลอาคารสถานที่ ที่ดิน สิ่งก่อสร้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ การจัดทำรูปเล่มรายงานทางการเงินและงบประมาณ การบันทึกข้อมูลการรับ - จ่ายเงิน และการสรุปการรายงานงบประมาณที่จะต้องมีการดำเนินการในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการบริหารงานงบประมาณด้านการเงินและการบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยูไฮนี บากา (2562) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานทั่วไป

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรเข้าสู่ระบบสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญ ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากครูและบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ส่วนใหญ่จะเป็นจะเป็นบุคลากรที่มีอายุมากและไม่ค่อยทันทันในเรื่องของเทคโนโลยีสมัยใหม่ อีกทั้งสถานศึกษายังมีการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบบ่อยจึงทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้รับผิดชอบงานใหม่ รวมถึงครูยังขาดแรงจูงใจในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำประวัติบุคลากรในโรงเรียนลงในระบบคอมพิวเตอร์ งานวางแผนอัตรากำลัง และงานการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คชกฤต สาสนะสุข (2559) ได้ศึกษาบทบาทของบุคลากรต่อการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของโรงเรียนชุมชนเลิศพิณิจพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 พบว่า บทบาทของบุคลากรต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของโรงเรียนชุมชนเลิศพิณิจพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร ด้านการจัดระบบงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ ที่จัดการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษามีขอบข่ายงานค่อนข้างกว้าง จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูยังไม่มีความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดทำข้อมูลระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และขาดการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางเว็บไซต์ของสถานศึกษา ครูในโรงเรียนขาดเครื่องมือในการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลเพื่อวางแผนบริหารงานทั่วไป เช่น การจัดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา การดำเนินงานธุรการในงานสารบรรณที่ต้องใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน รวมถึงงานกิจการนักเรียน งานการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และการจัดทำงานสำมะโนประชากรวัยเรียนที่เข้ารับบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา ที่ยังขาดโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการจัดเก็บฐานข้อมูล จึงส่งผลให้การให้บริการยังไม่มีความทันสมัยและยังไม่ตรงต่อความต้องการของผู้บริหารและครูในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จีรวิมล คล่องแคล่ว (2563) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ผู้บริหารและครูมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลและ

การวิเคราะห์ข้อมูลในด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก มีด้านการปฏิบัติงานในปัจจุบันโดยใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการจัดเก็บแฟ้มเอกสารหรือผลงานต่างๆ ของครูและนักเรียนมีผู้รับผิดชอบและดูแลในการจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสะดวกต่อการใช้งานของแต่ละงานทำให้มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบไม่เกิดความยุ่งยาก ในการสืบค้นติดตามตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้และบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการแนวคิดเทคนิควิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการยังไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงพอในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานมีความล่าช้าข้อมูลไม่เป็นปัจจุบันด้านการดูแลรักษาไม่มีผู้มีความรู้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูล

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า

2.1 ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนหลายด้าน ทั้งด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษามากกว่าครู ซึ่งครูจะนำเทคโนโลยีมาใช้ในด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูเห็นปัญหาน้อยกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลให้ตำแหน่งงานมีปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมจิตร ขวัญแดง (2559) ได้ศึกษา สภาพปัญหาของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า บุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยีและการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตขั้นสูงได้โดยผ่านการดำเนินการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ผ่านอินเทอร์เน็ตขั้นสูงทำให้เกิดความรวดเร็วในการบริหารงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาและยังมีทักษะในการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบสามารถดูแลระบบและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการพัฒนาค้นคว้าและก้าวทันต่อโลกยุคใหม่ได้

2.2 ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่างก็มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา จึงต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงทำให้ครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าได้มีโอกาสพัฒนาตนเองด้วยวิธีการเข้ารับการอบรมหรือศึกษาจากเอกสาร ตำรา หรือการประชุม อบรม สัมมนาได้ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิเชฐ ทองนาวา (2564) ได้ศึกษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า ผลเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่วุฒิการศึกษาต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง มนุษย์ทุกคนต้องปรับตัวให้มีชีวิตอยู่รอดในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะปัจจุบันนี้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทุกคนที่เป็นสมาชิกในองค์กรต่าง ๆ ได้พยายามพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถที่จะทำงานได้อย่างมีคุณภาพ ในหน่วยงานทางการศึกษาก็เช่นเดียวกัน บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นครูเก่าหรือครูใหม่ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันต่างก็พยายามที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แต่ละคนพยายามเรียนรู้ในเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและมีความรู้ที่จะนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิมพ์สุจี นวลขวัญ (2555) ได้ศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 พบว่า ผลเปรียบเทียบสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาค้นคว้าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอต่อการใช้งานสำหรับครูและนักเรียน เพื่อใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรจัดทำโปรแกรมงานวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในโปรแกรมเดียว เพื่อลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนของหลาย ๆ ระบบ และควรมีการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ ที่รองรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ในอนาคต

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับที่ดินและสิ่งก่อสร้างของสถานศึกษาและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการบริหารงานงบประมาณด้านการเงินและการบัญชี

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้สามารถปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำข้อมูลข่าวสารการครูและบุคลากรเข้าสู่ระบบสารสนเทศ และควรจัดให้มีจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการในแต่ละโปรแกรมอย่างละเอียด รวมทั้งจัดให้มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินการพัฒนา

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ ที่จัดการศึกษา เพื่อดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการดำเนินการพัฒนาสาระหลักสูตรเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

2.2 ควรศึกษาด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2565). **พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546.** กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

คชกฤต สาสนะสุข. (2559). **การศึกษახอบทบาทของบุคลากรต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของโรงเรียนชุมชนเลิศพินิจพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

จิรวุฒิ คล่องแคล่ว. (2563). **สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ทรงพล เจริญคำ. (2559). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.
- ธัชชัย จำลอง. (2561). คอมพิวเตอร์และสารสนเทศเพื่องานอาชีพ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- พรรณณี กางเกต. (2558). การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอลาดยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พรพรชวล ไตรพิริยะ. (2560). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการงานด้านวิชาการของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชา). วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พิชญานี กาหลง. (2563). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 11(1): 149 - 162.
- พิมพ์สุจี นวลขวัญ(2555). สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- พิเชษฐ ทองนาวา. (2564). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ภคพร เลิกนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 7(2): 151 - 166.
- ภัทรพล ประเสริฐแก้ว. (2559). สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ยูไฮนี บากา. (2562). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วรพจน์ นวลสกุล. (2559). ผลของการเลือกช่วงการทำแบบฝึกหัดในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมจิตร ขวัญแดง. (2559). สภาพปัญหาของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การวิจัยทางการศึกษา. เอกสารประกอบการสอน วิทยาการวิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุพัฒนา หอมบุปผา. (2558). ตำรวัดผล: การวัดผลและประเมินผลการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี. (2564). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. อุดรธานี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, และสมโภชน์ ชื่นเอี่ยม. (2558). วิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

การศึกษาปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

A Study of Problems of The Implementation of Professional Learning Community
Principle in Schools under The Office of Suphanburi Primary Educational
Service Area 3

ขวัญจิรา แต่งทอง¹, ไกรวิทย์ ดีแอม², ธีรพจน์ แนบเนียน³

Kwanjira Tangthong¹, Kraiwit Dee-aim², Teerapod Naebnean³

Corresponding Author E-mail: kwanjiratangtong78@gmail.com

Received: 2023-02-08; Revised: 2023-03-07; Accepted: 2023-03-10

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 35 คน และครู 251 คน รวมทั้งสิ้น 286 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.77 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า

1) ปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับปัญหาการดำเนินงานสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำร่วม รองลงมา คือ ด้านที่ร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ และต่ำสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อระดับปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้จำนวน 3 คู่ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี และประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป และประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป

คำสำคัญ: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การบริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this study were to study and compare Problems of the Implementation of Professional Learning Community Principle in Schools classified by position, educational level and work experience. The sample comprised 35 administrators and 251 teachers, totaling 286 people. The research instrument was a questionnaire according to the on the Problems in the operation of the community of professional learning of educational institutions with the reliability as 0.77 The statistics used in the data analysis were mean, percentage, standard deviation, t-test independent, analysis of variance (One-way ANOVA) and Scheffe's method of multiple comparison tests. The study findings were as follows:

1) Problems of the Implementation of Professional Learning Community Principle in Schools in overall level was at a high level To consider each aspect, it was found that the most problematic level by shared leadership, followed by teamwork, and the lowest was roles of shared vision, respectively. 2) The results of the comparison of the opinions of the school administrators and teachers on Problems in the operation of the community of professional learning of educational institutions the Office of Suphanburi Primary Educational Service Area 3, classified by position, it was found that overall, it was found that overall there was no difference, thus rejecting the research hypothesis Classified by educational level and work experience, it was found that overall there was difference, at .05 level according to the research hypothesis. Three pairs are school administrators and teachers with less than 5 and 5-10 years of work experience and less than 5 and 10 years of work experience and 5-10 and 10 years of work experience.

Keywords: Professional Learning Community, Administration of School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 ระบุถึงหลักการจัดการศึกษาว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติ เต็มศักยภาพ ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องแสวงหาวิธีการช่วยนักเรียนทุกคนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติดังกล่าว ในยุทธศาสตร์ข้อที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้กำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทยที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งนวัตกรรมที่สถานศึกษาจะต้องทราบและจัดดำเนินการให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษานั้นคือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเข้าสู่การศึกษาระดับสูงและ โลกของการทำงานท่ามกลางสภาวะของการแข่งขันที่สูงขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 1-24)

นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ในฐานะผู้ขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ ทั้งในสวนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 โดยคาดหวังว่าผู้เรียนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลสัมฤทธิ์ สร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคม และผลักดันให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ และประสิทธิภาพในทุกมิติ กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) คือในด้านที่ 2 การยกระดับคุณภาพการศึกษา และด้านที่ 5 การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2565: 1-4)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 โดยได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 4 ปี (พ.ศ.2561-พ.ศ.2564) กับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่อง ส่งเสริมกระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมุ่งเน้น การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ อย่างเป็นองค์รวมที่มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน ซึ่งผล ดังกล่าวข้างต้นทำให้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารและครูจึงร่วมกัน วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกำหนดโครงการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรใน การเตรียมการและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมไปถึงปัญหาการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 ยังคงไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากครูยังไม่มีความเข้าใจใน กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานที่ถูกต้อง รวมไปถึงผู้บริหารและครูยังไม่มีความเข้าใจการมีส่วนร่วมวางแผน การดำเนินงานให้สอดคล้องกับ แนวทางของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3. 2564: 31)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจอย่างยิ่งในทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการดำเนินงาน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อให้ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นประโยชน์และกำหนดนโยบาย เป้าหมาย รวมถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ส่งผลให้ผู้เรียนมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น โดยชุมชน สถานศึกษาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อระดับปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยจำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

บริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 125 แห่ง จำนวนครู และ บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ทั้งที่เป็นข้าราชการและอัตราจ้างประเภทต่าง ๆ รวมกันทั้งสิ้น จำนวน 1,025 คน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนและรักษาการฯ จำนวน 125 คน ข้าราชการครู จำนวน 900 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. 2565: ออนไลน์)

สิรินญา ศิริประโคน (2561: 8) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง จะครอบคลุมในเรื่องของเป้าหมาย การมีบุคลากร และทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้แต่ไม่ได้ใช้ศาสตร์เพียงอย่างเดียวยังต้องใช้ศิลป์เข้าควบคู่ไปด้วย นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญ ของการบริหารจะประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ที่แน่นอนทรัพยากรในการบริหารการประสานระหว่างกัน และประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการทำงาน

สุภาภรณ์ เทียงทางธรรม (2564: 11) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดกระบวนการทำงานโดย ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนทั้งศาสตร์และศิลป์ให้เกิดความร่วมมือกันของบุคลากรในสถานศึกษาในการพัฒนา สถานศึกษาพัฒนาเยาวชน ชุมชน สังคมในทุก ๆ ด้านเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและตรงตามความต้องการของสังคม

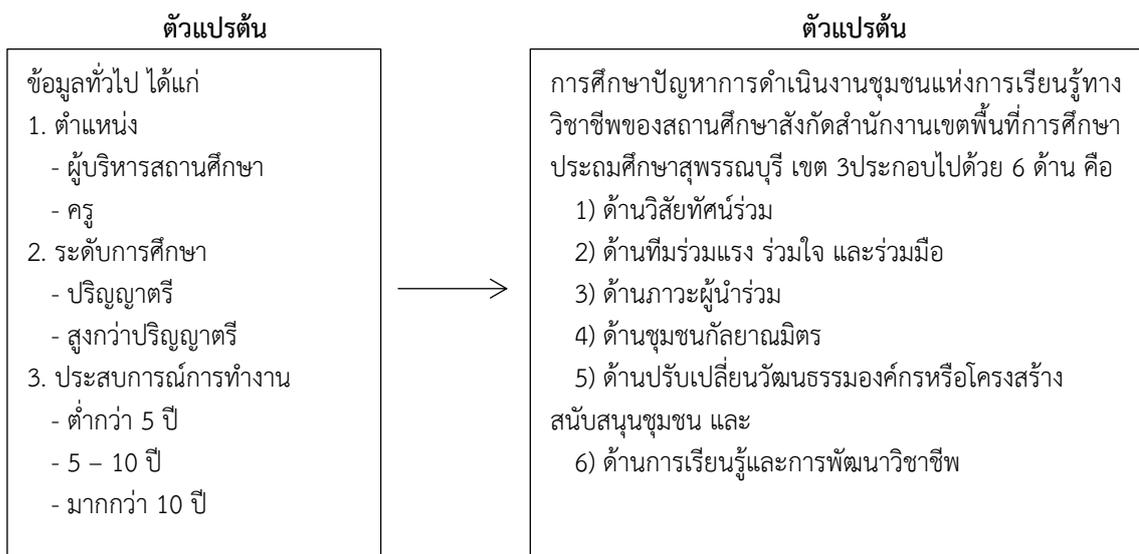
เสถียร อ่วมพรหม (2560: 2) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง ชุมชนที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของชุมชนโดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรทั้งหมดในชุมชนกล่าวคือ บุคลากรทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน มีการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายมีการคิดค้นและเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติร่วมกัน

สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560: 24) กล่าวว่า การศึกษาปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตามการวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม หมายถึง การดำเนินงานปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สถานศึกษา เพื่อแก้ปัญหาในการกำหนดทิศทางการกำหนดเป้าหมาย
2. ด้านร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ หมายถึง การดำเนินงาน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพรับฟังความคิดเห็น และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ครूर่วมกันทำงานกันอย่างสร้างสรรค์
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม หมายถึง การดำเนินงานร่วมตัดสินใจ แสดงออกทางความคิด ลงมือปฏิบัติงานอย่างมุ่งมั่น เสียสละ และให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมงาน
4. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร หมายถึง การดำเนินงานยึดหลักธรรมาภิบาล การบริหารและการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ มีแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้สถานศึกษาเป็นชุมชนแห่งความสุข
5. ด้านปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร หรือโครงสร้างสนับสนุนชุมชน หมายถึง การดำเนินงานให้สถานศึกษามีพร้อมในการจัดโครงสร้างตามบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารวางโครงสร้างการปฏิบัติงานให้เป็นระบบ
6. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ หมายถึง ดำเนินงานความสามารถของตนเองตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ตามความสามารถที่ตนเองถนัด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตามการวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เรื่อง การศึกษาปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผู้ศึกษาจึงขอเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 125 คน และครูจำนวน 900 คน รวมทั้งสิ้น 1,025 คน จากโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 125 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน และครู จำนวน 251 คน รวมทั้งสิ้น 286 คน จากโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 125 แห่ง ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการศึกษาปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ทีมร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) ชุมชนกัลยาณมิตร 5) ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรหรือโครงสร้างสนับสนุนชุมชน และ 6) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับของ Likert (สหายทิพย์ ยะฟู. 2560: 126-128) มีความหมายดังนี้ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

5 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้ศึกษาได้ค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องการศึกษาปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

2. กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดให้ครอบคลุมตัวแปร ตามกรอบความคิดภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข

3. ร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert's Summated Rating Scale) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. ผู้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 51 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับ เพื่อให้มีความถูกต้องและความชัดเจน ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

5. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้ ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณาของ สุพัฒนา หอมบุปผา (2558: 160 - 161)

6. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง

7. ปรับปรุงแก้ไข ข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระเพื่อขอความเห็นชอบ โดยวิธีหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC) ซึ่งข้อคำถามเดิมมี 51 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มีข้อ

คำถาม สอดคล้องตามวัตถุประสงค์จำนวน 51 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 นำข้อคำถามทั้ง 51 ข้อ มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

8. ผู้ศึกษาดำเนินการนำแบบสอบถามที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.77

10. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาคณาจารย์อิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เก็บข้อมูลในพื้นที่

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม (Google Form) ทางระบบ Smart office ของโรงเรียนในสังกัดเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 286 ฉบับ เพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างวันที่ 18-22 กรกฎาคม 2565

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามคืนจนครบจำนวน 286 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดประสงค์ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยวิธีการแจกแจงค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ด้วยวิธีการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำมาสรุปเป็นภาพรวมและแปลความหมายค่าเฉลี่ย ทั้งนี้ผู้ศึกษาจะใช้เกณฑ์แปล ความหมายของคะแนนตามเกณฑ์ (สาธิต ทรัพย์รุ่งทอง 2557: 176-179) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.40 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการศึกษา

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม

1.2 หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของ Cronbach

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ในการศึกษาครั้งนี้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.1 ค่าร้อยละ (%)

2.2 ค่าเฉลี่ย \bar{X}

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent Simple test

3.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับปัญหาการดำเนินงาน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนก ตามประสบการณ์ทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเมื่อพบว่าด้านที่มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจะทำการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยแบ่ง ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 286 คน พบว่า ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 12.20 ตำแหน่งครู จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 87.80 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 56.30 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 43.70 ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 47.20 ประสบการณ์การทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 33.90 และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า ระดับปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.34) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับ ปัญหาสูงสุด คือ ด้านผู้นำร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.79$, S.D.=0.32) รองลงมา คือ ด้านทีมร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมืออยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.42) และด้านที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.51)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อปัญหาการดำเนินงานชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน พบว่า โดย ภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้จำนวน 3 คู่ คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี และประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป และประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ทั้ง 6 ด้าน สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัญหาผู้บริหารสถานศึกษา ขาดการกำกับ ติดตาม การดำเนินอย่างเป็นระบบ และครูในสถานศึกษายังไม่มีความเข้าใจ ในกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานในด้าน กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ถูกต้อง ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่มีการสนับสนุนและกระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วมใน การวางแผนการดำเนินงาน ไม่มีการปรึกษาและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของการทำงานร่วมกัน รวมไปถึงครูยังมีการ

งานที่มาก เพราะสถานศึกษาในสังกัดมีโรงเรียนขนาดเล็กอยู่มาก ทำให้ครูในบางโรงเรียนต้องรับผิดชอบนักเรียนหลายชั้น มีการรวมชั้นเรียนเพราะขาดบุคลากรทางการศึกษา จึงเป็นปัญหาทำให้ครูให้ความสำคัญน้อยลงกับการทำงานและสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกับผู้อื่น ทำให้การทำงานเป็นทีมไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชูชาติ พวงสมจิตร์ (2560) และเมื่อพิจารณาปัญหาการศึกษาปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ได้แก่

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ร่วม พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์สถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัญหาผู้บริหารสถานศึกษาขาดทิศทางการเชื่อมโยง การกระตุ้นให้ครูสร้างวิสัยทัศน์และการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้และไม่สามารถมองเห็นวิธีการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมที่จะนำสถานศึกษาไปสู่การดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้บรรลุตามเป้าหมายและความต้องการที่ชัดเจนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปองทิพย์ เทพอารีย์ (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา ผลวิจัยพบว่า วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องเรียนรู้วิสัยทัศน์ ค่านิยม และวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่โดยครูร่วมกันเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารและครู ดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเต็มความสามารถตามแนวทางที่ตั้งไว้ร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัญหาที่ผู้บริหารสถานศึกษาขาดแนวทางการยึดหลักปฏิบัติการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามแนวทางเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน ทำให้เป้าหมายที่มีไว้ร่วมกันไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ไม่มีการสร้างพลังในการเรียนรู้ร่วมกันในสถานศึกษาจึงทำให้การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและไม่เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานที่ตั้งไว้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิมพ์อร สดเอี่ยม, และคนอื่น ๆ (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลวิจัยพบว่า โรงเรียนต้นแบบของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการรวมพลังความร่วมมือการทำงานของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาเกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจกันทำให้ร่วมกันแก้ปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านภาวะผู้นำร่วม พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ปัญหาผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันเป็นผู้นำร่วมในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัญหาที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เป็นผู้ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่ลงสู่การปฏิบัติทั้งในเชิงการบริหารจัดการและครูยังไม่มีกรวางแผนการดำเนินงาน การขับเคลื่อนที่เป็นระบบ ทำให้การดำเนินงานระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูไม่มีการขับเคลื่อนในพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปภาวีย์ พิพัฒลักษณ์ (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเรียนร่วมตามแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเรียนร่วมตามแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านชุมชนกัลยาณมิตร พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้สถานศึกษาเป็นชุมชนแห่งความสุข ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัญหาของผู้บริหารไม่ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน ยังคงใช้ระบบตามระเบียบทางราชการมากเกินไป ใช้อำนาจในการบริหารการปกครอง และเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว จนทำให้ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้เต็มตามศักยภาพความสามารถเกี่ยวกับการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงส่งผลทำให้ครูกังวลและไม่กล้าที่จะตัดสินใจในการดำเนินงาน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ และทำให้การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชูชาติ พวงสมจิตร์ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา ผลวิจัยพบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นวิธีการในการพัฒนาครูโดยการจัดบรรยากาศให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีลักษณะ เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์อันดีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเป็นกัลยาณมิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรหรือโครงสร้างสนับสนุนชุมชน พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนองค์กรไปสู่สังคมที่มีความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรนั้นมีปัญหาและปัจจัยหลายอย่างเนื่องด้วยเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตของมนุษย์เรามากขึ้น จึงส่งผลให้ครูเกิดความโดดเดี่ยวในปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน อยู่กับโทรศัพท์มือถือมากกว่าการสนทนากับเพื่อนร่วมงานและบรรยากาศที่ไม่เอื้อต่อการทำงาน จึงไม่มีสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและไม่มีการสนทนาการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรทิศา เมฆวัตต์ (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลวิจัยพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กรด้านปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และด้านการจัดการความรู้ ตามลำดับ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ พบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ตามความสามารถที่ตนเองถนัดและครูมีความอดทนต่อการค้นหาคำตอบเพื่อได้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัญหาผู้บริหารสถานศึกษาและครูยังไม่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพที่ตนเองถนัดโดยตรง และขาดการใส่ใจการพัฒนาตนเอง ขาดการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ จึงทำให้ไม่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้อย่างเต็มที่ เติบโตความสามารถ และไม่เกิดนวัตกรรม การต่อยอดของแนวความคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันนั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิริยะ วรายุ (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านดอนมูล (สุวรรณสารราษฎร์บำรุง) โดยการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศ ผลวิจัยพบว่า ได้นำผลมาบูรณาการการพัฒนาความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านดอนมูล ในทุกองค์ประกอบเพื่อให้มีผลการพัฒนาที่เพิ่มขึ้นหรือมีความใกล้เคียงกับโรงเรียนที่เทียบเคียง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อระดับปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีลักษณะของการปฏิบัติงานในสถานศึกษาร่วมกัน โดยมีการวางแผนการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาร่วมกัน จึงทำให้มุมมองและแนวทางการดำเนินงานของผู้บริหารและครูมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์เดียวกัน อีกทั้งผู้บริหารและครูมีการอบรมพัฒนางานในลักษณะที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาร่วมกัน การบริหารสถานศึกษาซึ่งจะมองในภาพรวมมีลักษณะคล้ายกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรทิศา เมฆวัตต์ (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีตำแหน่งที่ไม่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ระดับการศึกษาส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรก็จะต้องมีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาแตกต่างกันกับครู ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการสถานศึกษา คือ ผู้ที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากในภาคปฏิบัติจะเป็นตัวการและเป็นกลไกหลักในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และพันธกิจ ต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงในการดูแล ควบคุมกำกับและส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ครูก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ทำให้การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา เป็นไปตามนโยบายที่ได้วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กรองกาญจน์ นาแพร่ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ จังหวัดสมุทรสาคร ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและ

ครูในสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐจังหวัดสมุทรสาครการ เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ระบบสนับสนุนในโรงเรียนภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและภาวะผู้นำร่วม และวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ มีเพศ และระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน ทำให้มีความคิดเห็นต่อดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแตกต่างกันไปตามประสบการณ์การทำงานและตามภารกิจของงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Robert (2018) ศึกษาวิจัยเรื่อง Elementary Teachers' and Administration Experiences with Professional Development to help implement the Common Core: A Case Study ผลวิจัยพบว่า ประสบการณ์ของครูและผู้บริหารประถมศึกษากับการพัฒนาอย่างมืออาชีพในการช่วยดำเนินการตามหลักทั่วไป การพัฒนาวิชาชีพในการดำเนินการตามมาตรฐานหลักดำเนินงานชุมชนของการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ได้ข้อเสนอแนะในการศึกษาดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ผู้บริหารและครูต้องปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้มีสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และมีการบริหารจัดการวางแผนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาร่วมกันได้ มีขับเคลื่อนให้ครูประเมินผลการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

1.2 ด้านร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ ผู้บริหารและครูดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเต็มความสามารถ ผู้บริหารต้องกระตุ้นให้ครูมีหลักการทำงานร่วมกันเป็นทีม ควรสนับสนุนให้ครูใช้รูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้มุ่งการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.3 ด้านภาวะผู้นำร่วม ผู้บริหารและครูต้องร่วมกันขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของเพื่อนครู แลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

1.4 ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูเป็นชุมชนแห่งความสุขสร้างบรรยากาศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนิเทศแบบกัลยาณมิตรในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีเสรีภาพในการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.5 ด้านปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรหรือโครงสร้างสนับสนุนชุมชน สถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนองค์กรไปสู่สังคมที่มีความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและสถานศึกษา มีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบกัลยาณมิตรในการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.6 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารและครู ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ตามความสามารถที่ตนเองถนัด ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาและควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูร่วมกันปรับปรุง แนวทางการปฏิบัติงานเพื่องานที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรศึกษาผลการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี

2.2 ควรศึกษาแนวทางการปรับปรุงการให้ชุมชนเข้ามาพัฒนาการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรองกาญจน์ นาแพร่. (2560). การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ., 10(1): 34 - 41.
- ภภาวี พิพัฒลักษ์ณ. (2558). กลยุทธ์การพัฒนากภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเรียนร่วมตามแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2557). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสารมิตร.
- พิมพ์อร สดเอี่ยม, และคนอื่น ๆ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. อินทนิลทักษิณสาร, 13(3): 67 - 82.
- พรธิดา เมฆวาท. (2559). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิริยะ วรายุ. (2559). การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านดอนมูล (สุวรรณสารราษฎร์บำรุง) โดยเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เสถียร อ่วมพรม. (2560). แนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. อุทัยธานี: ชมรมเด็ก.
- สาธิต ทรัพย์รุ่งทอง. (2557). วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การวิจัยทางการศึกษา. เอกสารประกอบการสอน วิทยาการวิจัยทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สิรินญา ศิริประโคน . (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเกริก.
- สุพัฒนา หอมบุปผา. (2558). ตำราวัดผล: การวัดผลและประเมินผลการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุภาภรณ์ เทียงทางธรรม. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยใช้สมองเป็นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แสดงการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพระดับนโยบายสู่สถานศึกษา. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2565, จาก <https://hrd.obec.go.th/>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. (2564). รายงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2564. อัดสำเนา.
- _____. (2565). ข้อมูลพื้นฐาน (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2565, จาก <http://spb3.go.th/spb3/index.php>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

Robert, G. P. (2018). Elementary Teachers' and Administration Experiences with Professional Development to help implement the Common Core: A Case Study. Doctoral Degree of Education (Administrator Education). Northcentral University.

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

The Study of The Academic Leadership Director in School under The Office
of Suphanburi Primary Educational Service Area 3

ปนัดดา สาระคำ¹, ไกรวิชญ์ ดีเอม², ชีรพจน์ แนบเนียน³
Panadda Sarakum¹, Kraiwit Dee-aim², Teerapod Naebnean³
Corresponding Author E-mail: Panadda.sar@nsru.ac.th

Received: 2023-02-08; Revised: 2023-03-10; Accepted: 2023-03-16

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 286 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีความเที่ยง 0.782 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบรายคู่ตามวิธีของ Scheffe ผลการศึกษาพบว่า

1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.28) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีภาวะผู้นำสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.47) รองลงมา คือ ด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.41) และด้านที่มีภาวะผู้นำต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างเครือข่าย ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.46) และ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้จำนวน 2 คู่ คือ ครูที่อยู่สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และครูที่อยู่สถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purpose of this study is to study and compare the level of academic leadership of director in schools under the office of Suphanburi primary educational service area 3 according to teacher opinions which are classified by education levels, working experience and size of schools. The samples of this study are two hundred and eighty-six people. Instrument of this study is level of academic leadership of director in schools under the office of Suphanburi primary educational service area 3 survey which has 0.78 reliability. Data was analyzed by mean, standard deviation, hypothesis T-testing, one-way ANOVA and Scheffe's test. The results of this study are as follows.

1) the level of academic leadership of director in schools under the office of Suphanburi primary educational service area 3 is in high level ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.28). When considered in each part, the highest academic leadership part is course development and class management ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.47). The second highest part is research and innovation development ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.47). The lowest academic leadership part is network building ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.46). and 2) There is no different in the comparison of the level of academic leadership of director in schools under the office of Suphanburi primary educational service area 3 according to teacher opinions which are classified by education levels and working experience. Therefore, the hypothesis was rejected. In the size of schools. part, there is difference at statistical significance level 0.05. It was in accordance with the research hypothesis that was set for 2 pairs, namely teachers in small schools and medium schools. and teachers in medium and large educational institutions

Keywords: Academic Leadership, Schools Director

บทนำ

การจัดการศึกษามีความมุ่งหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และมีคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 19) นโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เป็นการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัยเร่งสร้างสถานศึกษาปลอดภัยเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบต่าง ๆ โดยมีการวางมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่นักเรียน ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพการศึกษาคือมีการจัดทำพัฒนากรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หลักสูตรฐานสมรรถนะ) เพื่อสร้างโอกาส ความเสมอภาค (กระทรวงศึกษาธิการ. 2565: 2)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้งานมีคุณภาพ ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องมีคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญ ในด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารเพราะผู้บริหารสถานศึกษาคนเดียว ไม่สามารถดำเนินการทุกอย่างให้สำเร็จได้จะต้องอาศัยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (พิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ. 2563: 13) จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำสถานศึกษาดำเนินการไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามทิศทางที่ถูกต้อง ผู้นำทางวิชาการจึงเป็นหัวใจสำคัญในการนำสถานศึกษา (สมุทร ชำนาญ. 2559: 22)

จากรายงานการทดสอบเพื่อประเมินความสามารถในการอ่านสำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (RT) การทดสอบเพื่อวัดความรู้ความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติสำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (NT) และสุดท้ายการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O-net) จากผลการทดสอบระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 6 ทำให้เห็นว่านักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับประเทศและต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ และจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้สาธารณชนรับทราบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3.2564)

จากปัญหา และความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แนวทางการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ส่งผลให้ผู้เรียนมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น โดยชุมชน สถานศึกษา และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

บริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 125 แห่ง จำนวนครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ทั้งที่เป็นข้าราชการและอัตราจ้างประเภทต่าง ๆ รวมกันทั้งสิ้น จำนวน 1,025 คน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนและรักษาการฯ จำนวน 125 คน ข้าราชการครู จำนวน 900 คน (งานข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. 2565: 6) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 – 2564 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน ต่ำกว่าระดับทุกระดับวิชา ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (โรงเรียนขยายโอกาส) ปีการศึกษา 2562 – 2564 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน ต่ำกว่าระดับประเทศทุกระดับวิชา และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 – 2563 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน ต่ำกว่าระดับประเทศทุกระดับวิชา และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 – 2563 มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน ต่ำกว่าระดับประเทศทุกระดับวิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. 2564: 22-24)

ทั้งนี้ ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2563 จำแนกตามมาตรฐาน การศึกษาและระดับคุณภาพ สถานศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 125 แห่ง พบว่า มาตรฐานที่ 1 มีสัดส่วนได้ระดับคุณภาพ ยอดเยี่ยมสูงสุด จำนวน 41 แห่ง (ร้อยละ 32.80) มาตรฐานที่ 2 มีสัดส่วนได้ระดับคุณภาพยอดเยี่ยมสูงสุดจำนวน 15 แห่ง (ร้อยละ 12.00) และ มาตรฐานที่ 3 มีสัดส่วนได้ระดับคุณภาพยอดเยี่ยมสูงสุด จำนวน 32 แห่ง (ร้อยละ 25.60) และภาพรวมของสถานศึกษา มีสัดส่วนได้ระดับคุณภาพยอดเยี่ยมสูงสุด จำนวน 88 แห่ง (ร้อยละ 23.47) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. 2564: 35-37)

หลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

สุนทร โคตรบรรเทา (2560: 16) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเรียกว่า กลุ่มบุคคล โดยมีผู้บริหารเป็นผู้วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จัดสภาพแวดล้อมขององค์กรให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น ซึ่งแนะแนวทางให้สมาชิกองค์กรร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรโดยมีเทคนิค และวิธีการที่ใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

จิตติมา อัครอิติพงศ์ (2561: 1478) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไปสำหรับการดำเนินการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้นักเรียนมีความเจริญ

งอกงามทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ จิตใจ สังคม มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นคนดีที่มีคุณธรรมเพื่อเป็นทรัพยากรบุคคลที่ดีและมีความสุขในอนาคต ตามมาตรฐานและความต้องการของชุมชน

สุนิสา มุ้ยจิ้น (2563: 13) กล่าวว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งมีกระบวนการที่เป็นระบบและขั้นตอน นำไปปรับใช้กับการจัดการสถานศึกษาตามบริบทและความต้องการของชุมชน โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำคอยสนับสนุนทั้งด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ผลักดัน และกระตุ้นให้บุคลากรทำงานตามระบบและขั้นตอนที่วางไว้ มีการประเมินผลและสะท้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ นำผลที่ได้มาพัฒนากระบวนการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภารดี อนันต์นาวี (2560: 77) กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือการยกย่องจากกลุ่มให้ทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้นำ เป็นที่ยอมรับจากบุคคลในกลุ่ม มีอิทธิพล มีอำนาจ มีความสามารถชักจูง ประสานและช่วยเหลือให้กลุ่มสามารถปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2559: 188-190) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง คุณลักษณะและบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ชี้นำส่งเสริม สนับสนุนและโน้มน้าวใจข้าราชการครู ให้เกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการประกอบด้วย การบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผลและวิจัย การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

สุนิสา มุ้ยจิ้น (2563: 13) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสถานศึกษา ซึ่งสามารถบริหารจัดการให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการจึงกล่าวได้ว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ จะสามารถนำคณะครูและนักเรียนสู่การเป็นเลิศด้านวิชาการ ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพและเป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

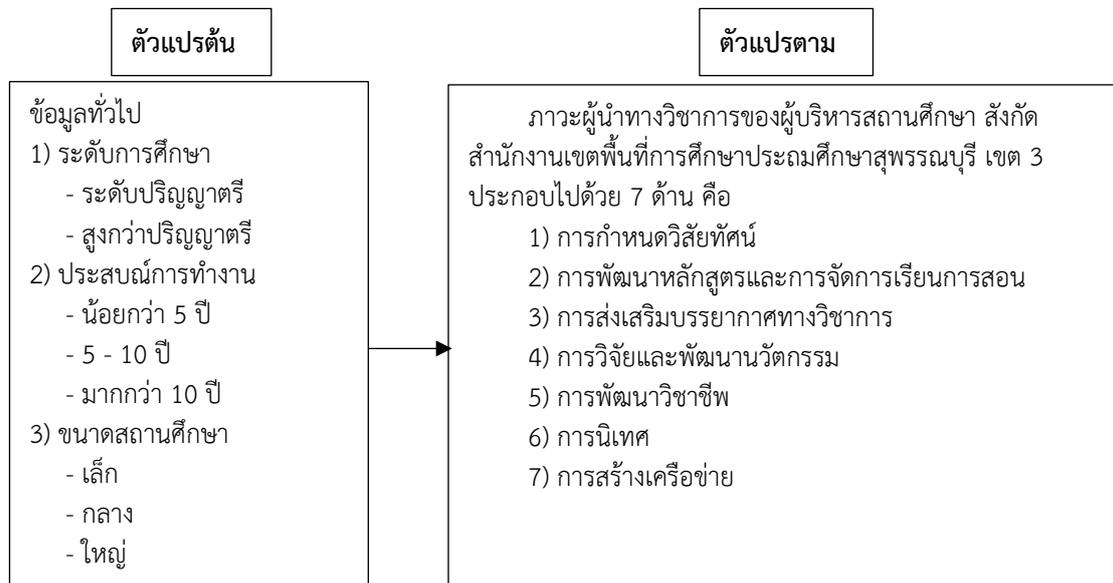
ผลการสังเคราะห์ตัวแปรจากการศึกษาเอกสารวิชาการ งานวิจัย และแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารวิชาการ งานวิจัย และแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์และสรุปดังตารางที่

จากการสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของนักวิชาการผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามี 11 ตัวแปร เมื่อพิจารณาความถี่ของตัวแปรสรุปได้ความถี่สูงจำนวน 9 ขึ้นไป ซึ่งมี 7 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) การกำหนดวิสัยทัศน์
- 2) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
- 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ
- 4) การวิจัยและการพัฒนานวัตกรรม
- 5) การพัฒนาวิชาชีพ
- 6) การนิเทศการศึกษา
- 7) การสร้างเครือข่าย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อให้ดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูจำนวน 900 คน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 125 แห่ง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 286 คน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 125 แห่ง ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางหาไร์ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ประกอบด้วย 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษาของครู และประสบการณ์ทำงานของครู ขนาดสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มี 7 ด้าน

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามและเทคนิคการตั้งข้อคำถามและแบบสอบถาม

3. ร่างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และให้ครอบคลุมเนื้อหาการวิจัย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 49 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหาของ การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ให้มีความถูกต้องและชัดเจน ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน
6. หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา
7. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.67
8. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อ ขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) โดยมีค่า Try out เท่ากับ 0.78
9. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำ แบบสอบถามไปเก็บข้อมูล

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ศึกษาจัดส่งหนังสือทาง Smart Office ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลจากครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 และขอความอนุเคราะห์ให้คณะครูทำ แบบสอบถามผ่านทาง Google Form โดยใช้วิธีการจัดส่งผ่านทาง Smart Office จำนวน 286 ฉบับ ในระหว่างวันที่ 18 - 22 กรกฎาคม 2565 ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 286 ฉบับ ครบถ้วนตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์
3. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม แล้วนำ ข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับในแบบสอบถาม ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. ข้อมูลที่ได้ให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนักรายข้อบันทึกในคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ SPSS
3. นำผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ของ ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2557: 336) ดังนี้
 - 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับมากที่สุด
 - 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับมาก
 - 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับปานกลาง
 - 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับน้อย
 - 1.00 - 1.49 หมายความว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับน้อยที่สุด
4. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.20, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.71, S.D. = 0.47) รองลงมา คือ ด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.54, S.D. = 0.41) และระดับภาวะผู้นำต่ำสุด คือ ด้านการสร้างเครือข่ายอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.69, S.D. = 0.28) ตามลำดับ โดยมีผลสรุปแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.71, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารประชุมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อที่จะกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.78, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจนอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.78, S.D. = 0.77) และระดับภาวะผู้นำต่ำสุด คือ ผู้บริหารประเมินผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินไปกำหนดแนวทางการพัฒนาต่อไปอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.64, S.D. = 0.72)

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.71, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารประชุมชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.80, S.D. = 0.63) รองลงมา คือ ผู้บริหารนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.73, S.D. = 0.74) และระดับภาวะผู้นำต่ำสุด คือ ผู้บริหารกำกับติดตามการนำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.65, S.D. = 0.82)

1.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.28, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่สวยงามสะอาด ปลอดภัย และเป็นระเบียบเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.31, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.29, S.D. = 0.63) และระดับภาวะผู้นำต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนจัดให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลายอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.24, S.D. = 0.66)

1.4 ด้านการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.54, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเผยแพร่ผลงานวิจัยต่อสาธารณชนอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.64, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ ผู้บริหารมอบรางวัลให้แก่ครูที่ได้ทำการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมทางการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.56, S.D. = 0.69) และมีระดับภาวะผู้นำต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 เรื่องอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.50, S.D. = 0.78)

1.5 ด้านการพัฒนาวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.33, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.40, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาวัตกรรมเพื่อพัฒนางานหรือขอเลื่อนวิทยฐานะ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.34, S.D. = 0.63) และระดับภาวะผู้นำต่ำสุด คือ ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.30, S.D. = 0.64)

1.6 ด้านการนิเทศการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.11, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารวางแผนการนิเทศร่วมกับครูเพื่อพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.15, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ ผู้บริหารเยี่ยมห้องเรียนและสังเกตการสอนของครูอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.14, S.D. = 0.79) และมีระดับภาวะผู้นำต่ำสุด คือ ผู้บริหารนำผลที่ได้จากการนิเทศการศึกษามาเป็นข้อมูลในการพัฒนาครูและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.08, S.D. = 0.72)

1.7 ด้านการสร้างเครือข่ายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$, $S.D. = 0.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา ร่วมกับสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$, $S.D. = 0.76$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, $S.D. = 0.76$) และระดับภาวะผู้นำต่ำสุด คือ ผู้บริหารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง ชุมชนทราบเป็นประจำอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$, $S.D. = 0.72$)

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาพบว่า

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การพัฒนาวิชาชีพ และการนิเทศการศึกษา จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe มาพิจารณารายคู่พบว่า

2.3.1 สถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.2 สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่กับขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการพัฒนาวิชาชีพที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.3 สถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษาที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผู้วิจัยมีประเด็น ในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ทั้ง 7 ด้าน ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก แต่มีอยู่ 2 ด้านที่มีภาพรวมรายด้านมากที่สุดคือ การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตินิภา เสนาฤทธิ์ (2560) ศึกษาหรือทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มาก 2 ลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการวัด ประเมินผล

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงที่สุดคือ ผู้บริหาร ประชุมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อที่จะกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารได้เปิดโอกาส ให้บุคลากรในโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียนภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จริยาภรณ์ พรหมมี (2559) ศึกษาหรือทำวิจัยเรื่องปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียนเนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้โรงเรียนได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น

1.2 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงสุด คือ ผู้บริหารประชุมชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนว่าหลักสูตรมีการพัฒนาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตติภา เสนาฤทธิ์ (2560) ศึกษาหรือทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้บริหารมีการวางแผนหลักสูตร นำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตรเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยส่งเสริมและพัฒนาครูในสถานศึกษาเพื่อนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

1.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า วัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งในการที่จะดึงดูดความสนใจของผู้ปกครองที่จะส่งบุตรหลานของตนเองเข้ามาเรียนในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชิน ประสานพันธ์ (2564) ศึกษาหรือทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ

1.4 ด้านการวิจัยและนวัตกรรม เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงสุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเผยแพร่งานวิจัยต่อสาธารณชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้การส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยของครูให้ได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา สุระคำ (2562) ศึกษาหรือทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนและการทำงานเป็นทีมของครูและการสร้างเครือข่ายกับชุมชนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงสุดคือ ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเห็นความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บาลกีส กษา (2560) ศึกษาหรือทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร เพราะการที่ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ได้รับการพัฒนาตรงตาม ความต้องการนั้นจะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้ดีขึ้นได้ และสามารถพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนางานหรือขอเลื่อนวิทยฐานะ เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาได้

1.6 ด้านการนิเทศการศึกษา เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงสุดคือ ผู้บริหารวางแผนการนิเทศร่วมกับครูเพื่อพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาตระถึงความสำคัญของงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษาโดยการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยเป็นการสังเกตการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สรายุทธ สิมมาจันทร์ (2563) ศึกษาหรือทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนผู้บริหารจะมีการสังเกตการณ์สอนอย่างไม่เป็นทางการอยู่เสมอ

1.7 ด้านการสร้างเครือข่าย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงสุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา ร่วมกับสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาจะอยู่ไม่ได้

โดยสมบูรณ์ถ้าไม่มีผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย กาญจนา สุระคำ (2562) ศึกษาหรือทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านการวิจัยและพัฒนาวัตรกรรมการจัดการเรียนการสอนและการทำงานเป็นทีมของครูและการสร้างเครือข่ายกับชุมชนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาพบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่มากกว่า อาจจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารที่มากกว่า ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนได้แม่นยำกว่า มองคนให้เหมาะสมกับงานมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิทธิรัตน์ บรรจงงาม (2559) ศึกษาหรือทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองบัวระเหว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 3 ผลวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษเขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรีมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของอายุ ซึ่งเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานที่จะมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญพา พรหมณะ (2559) ศึกษาหรือทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ขนาดสถานศึกษาอาจจะมีผลให้งบประมาณในการพัฒนาสถานศึกษาซึ่งส่งผลกระทบต่อส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การพัฒนาวิชาชีพ และการนิเทศการศึกษา เพราะทั้ง 3 ด้านล้วนแล้วแต่ต้องการงบประมาณในการสนับสนุนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดุจฤทัย โปยนอก (2559) ศึกษาหรือทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลวิจัยพบว่าเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและด้านการกำหนดนิยาม พันธกิจ แดกแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการสร้างเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษาควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนให้ผู้ปกครองชุมชนทราบเป็นประจำ เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงกิจกรรมภายในสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

1.2 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรประเมินผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินไปกำหนดแนวทางการพัฒนาต่อไป

1.3 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารนำผลที่ได้จากการนิเทศศึกษามาเป็นข้อมูลในการพัฒนาครูและพัฒนากิจการการเรียนการสอน เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนในครั้งถัดไป

1.4 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารส่งเสริมควรสนับสนุนจัดให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย เพื่อการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการสร้างเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
- 2.2 ควรศึกษาทักษะการบริหารงานด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3
- 2.3 ควรศึกษาแนวทางด้านการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2565). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กาญจนา สุระคำ (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จิตติมา อัครธิตพงศ์. (2561). แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 20(1): 99 – 107.
- จริยาภรณ์ พรหมมี (2559). ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ดุจดุทัย โยชนอก (2559). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตินิภา เสนาสุทธิ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บาลกีส กาศา (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บุญพา พรหมณะ (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2563). ทักษะการบริหารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี. ภาควิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พิทรัตน์ บรรจงงาม. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองบัวระเหว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ภารดี อนันต์นาวี. (2560). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มนตรี จำกัด.
- สุชิน ประสานพันธ์ (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สุนิสา มัยจิ้น. (2563). การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- สมุทรา ชำนาญ. (2559). ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้: มุมมองใหม่ของภาวะผู้นำทางการศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษา, 3(1): 22.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนาวชิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ใหม่. กรุงเทพฯ: เอส.พี.เอ็น. การพิมพ์.
- สรายุทธ สิมมาจันทร์ (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564. สุพรรณบุรี: อัดสำเนา.
- _____. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564. สุพรรณบุรี: อัดสำเนา.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

Factors Affecting Internal Quality Assurance Operation in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhonsawan

ศิริวรรณ จันทับ¹, ทินกร ชอัมพงษ์², เยาวเรศ ภัคติจิตร³

Siriwan Jantub¹, Thinnakorn Cha-umpong², Yaowares Pakdeejit³

Corresponding Author E-mail: siriwan.jant@nsru.ac.th

Received: 2023-02-10; Revised: 2023-03-09; Accepted: 2023-03-17

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 327 คน และสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และแบบสอบถามระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร รองลงมาคือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม 2) ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา รองลงมาคือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 3) ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.64 – 0.83 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (X_4) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (X_7) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (X_1) และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X_5) ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาได้ร้อยละ 70.00 ดังสมการพยากรณ์ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.07 + 0.34(X_4) + 0.16(X_7) + 0.13(X_1) + 0.14(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.37(Z_4) + 0.21(Z_7) + 0.13(Z_1) + 0.18(Z_5)$$

คำสำคัญ: การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the level of the factors affecting operation internal quality assurance academy 2) study the level of operation internal quality assurance academy, and 3) study the relationship between the factors operation internal quality assurance academy and 4) create the equations of Operation Internal Quality Assurance Academy. The sample consisted of 327 administrators and teachers and randomized by simple random sampling. The research tools were questionnaire factors affecting operation internal quality assurance academy and questionnaire regarding to the level of operation internal quality assurance academy with a reliability of 0.96. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The research findings were as follow:

1) The factors affecting operation internal quality assurance academy in overall was at high level. According to each aspect, it was at a high level communication, technology, participation, respectively. 2) The level of operation internal quality assurance academy in overall was at high level. According to each aspect, it was at a high level preparation development plans of educational institutions that focus on quality in accordance with educational standards, setting educational standards of educational institutions, Preparation of a self-assessment report, respectively. 3) The relationship between the factors operation internal quality assurance academy was the positive relationship the overall level is very high with the correlation coefficients were between 0.64 - 0.83 with statistically significance at .01 level. and 4) The factors in the aspect of the community (X_4), the participation (X_7), the technology (X_1) and the leadership (X_5) affecting operation internal quality assurance academy with statistically significance at .05 level. The predicted factors those affected the operation internal quality assurance academy was 70 % accurate. Furthermore, the equation prediction were as follow:

The predicting equation of raw scores was:

$$Y' = 1.07 + 0.34(X_4) + 0.16(X_7) + 0.13(X_1) + 0.14(X_5)$$

The predicting equation of standard scores was:

$$Z = 0.37(Z_4) + 0.21(Z_7) + 0.13(Z_1) + 0.18(Z_5)$$

Keywords: Operation Internal Quality Assurance Academy

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐาน ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษามีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องรวมถึงการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจะทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและการพัฒนาการศึกษาทุกขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การทำตามแผน การประเมินผลและการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงาน และการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องมีระบบการศึกษาและการจัดการระบบที่ดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกๆด้าน ทั้งทางด้านการบริหารจัดการ หลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาครู การพัฒนาสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่างๆวิธีการในการทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้ดีเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และผลกระทบที่สำคัญจากการสื่อสารที่ไร้พรมแดน ทำให้ประเทศไทยมี

การรับรู้และตื่นตัวในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมต่อประเทศตะวันตก ความคาดหวังของสังคม ความต้องการของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการมีส่วนร่วมทางด้านการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก และการที่จะมีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพได้นั้นย่อมขึ้นกับหลาย ๆ ปัจจัย เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หากผู้บริหารเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ มีการวางแผนและการปฏิบัติงานตามแผน มีการกำกับติดตามเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษา มีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดี มีภาวะผู้นำทางงานประกันคุณภาพการศึกษาจะทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้นไปด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2561: 1)

แต่สภาพการณ์ปัจจุบัน พบปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาหลายปัจจัย ได้แก่ การเตรียมการก่อนดำเนินการของโรงเรียนในด้านความรู้ความเข้าใจของครูและบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหรือจัดให้ครูเพียงบางส่วนจากจำนวนครูทั้งหมดในโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่ในเรื่องการประกันคุณภาพ ครูที่ได้รับการแต่งตั้งเหล่านี้ มีหน้าที่รวบรวมเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ เขียนรายงานการดำเนินงานตามแบบอย่างของโรงเรียนอื่นที่คาดหวังไว้ดี โดยรายงานและเอกสาร หลักฐานต่างๆเป็นคนละเรื่องกับการปฏิบัติงานจริง ๆ เพราะผู้เขียนรายงานพยายามเขียนในสิ่งที่คาดหวังว่าจะทำให้ผู้ประเมินมีความพอใจมากกว่าเขียนตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงเพื่อหวังผลประเมินในการปรับปรุงพัฒนา หรือในด้านการดำเนินการที่โรงเรียนให้ความสำคัญเรื่องเอกสารมาก โดยจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับงานและโครงการต่าง ๆ จำแนกเป็นรายมาตรฐานหรือรายตัวบ่งชี้คุณภาพ โดยเอกสารที่รวบรวมเข้าแฟ้มเหล่านั้นไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริง ๆ ของบุคลากรในโรงเรียน หรือจะเป็นปัญหาด้านการดำเนินงานเนื่องจากเมื่อโรงเรียนได้รายงานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่อหน่วยงานต้นสังกัดเป็นที่เรียบร้อยแล้วแต่มิได้นำผลการประเมินต่าง ๆ มาชี้แจงรายละเอียดต่างๆให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียนได้ทราบถึงข้อที่ต้องพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับผลการประเมินในรอบถัดไป อีกทั้งผู้บริหารและครูยังมีหน้าที่รับผิดชอบหลายด้านจึงขาดการนิเทศติดตาม รวมทั้งไม่นำผลการประเมินไปใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการในปีการศึกษาต่อไป (มยุรี ธาณีโต. 2561: 75-76)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 37 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนใหญ่พิเศษ จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 11 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 18 โรงเรียน จากผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) จำนวน 37 โรงเรียนพบว่าผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน พบประเด็นที่มีปัญหาและควรพัฒนาในด้านของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาและผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ร้อยละ 100 รองลงมาคือ ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ร้อยละ 97.29 และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ ภูมิปัญญาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปัญหา ร้อยละ 94.59 มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ พบประเด็นที่มีปัญหาและควรพัฒนาในด้านของการดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ 100 รองลงมาคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ร้อยละ 97.29 และการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนระบบการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ร้อยละ 94.59 มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบประเด็นที่มีปัญหาและควรพัฒนาในด้านของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ร้อยละ 100 และด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ร้อยละ 97.29 ตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. 2564: 25-44)

จากสภาพและปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลในการหาแนวทางสำหรับผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุง แก้ไขปัญหา และอุปสรรค ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา กับ การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก
2. มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่สามารถทำนายการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ได้

การทบทวนวรรณกรรม

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการประเมินและติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานของ สถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาซึ่งในกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 ได้ให้ สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ รวมถึงให้มีการจัดประเมินและตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและ จัดส่งรายงานการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี ซึ่งผู้วิจัยขอ นำเสนอ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563: 17-22) ได้ออกแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ทางการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพทางการศึกษา 2661 ซึ่งมีแนวทางสำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
3. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
4. การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
5. การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
6. การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาได้ว่าเป็นกระบวนการที่ใช้ใน การควบคุมคุณภาพ ตรวจสอบคุณภาพ และประเมินคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นแบบแผนและเป็นระบบ โดยมีการวางแผน (Plan) การดำเนินงาน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงพัฒนา (Act) ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจใน การผลิตผู้เรียนและตอบสนองความต้องการทางการศึกษาทุกด้านที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด รวมถึงขั้นตอนใน การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีทั้งหมด 6 ขั้นตอนซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ล่าสุด คือ

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
3. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4. การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
5. การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
6. การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และได้ทำการจัดกลุ่มรวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยของผู้วิจัย ซึ่งมีนักวิชาการและผู้วิจัยหลายท่าน ได้ศึกษาไว้ว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้

ทวีศักดิ์ หิมมกระโทก (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 มี 4 ปัจจัย คือ 1. ปัจจัยด้านบุคลากร 2. ปัจจัยด้านงบประมาณ 3. ปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ 4. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

เทวัญ เงามะเทศ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 5 ปัจจัย คือ 1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร 3. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 4. ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร 5. ปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กร

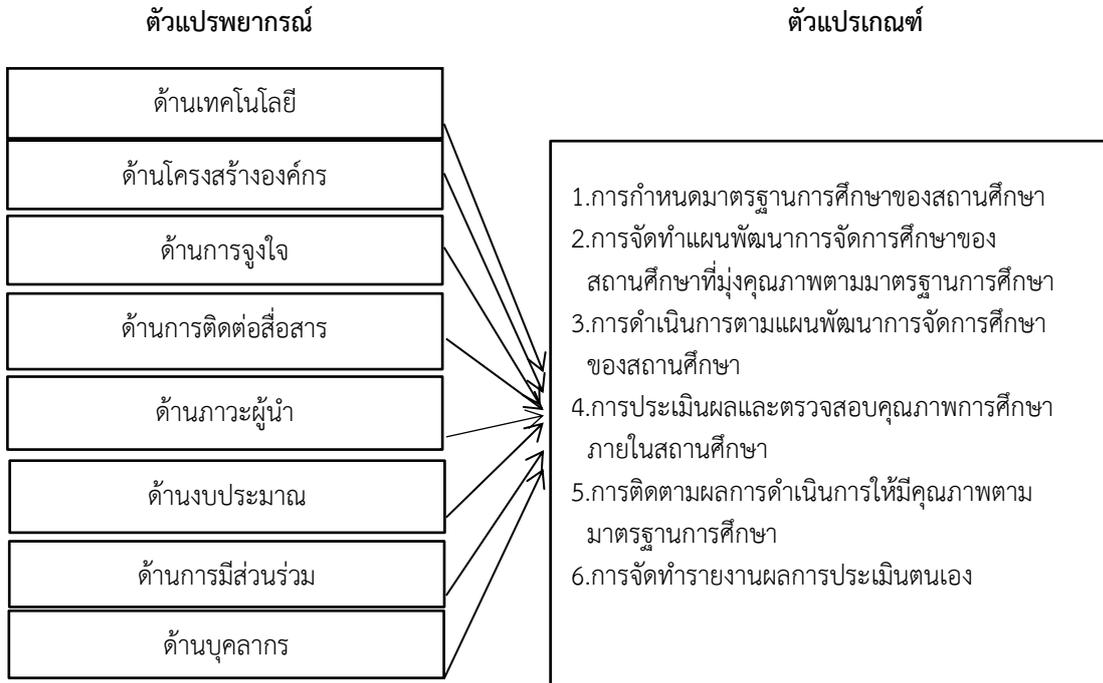
โชคชัย พรหมมาก (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่ามีปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5 ปัจจัย คือ 1. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร 2. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 3. ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร 4. ปัจจัยด้านการจูงใจ 5. ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน

ธัชพนธ์ โสยาสน์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดยได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน พบว่ามี 4 ปัจจัย คือ 1. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม 2. ปัจจัยด้านบุคลากร 3. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร 4. ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์

เลอศักดิ์ ตามา (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษา 6 ปัจจัย คือ 1. ปัจจัยด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2. ปัจจัยด้านความคิดสร้างสรรค์ 3. ปัจจัยด้านการจูงใจ 4. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม 5. ปัจจัยด้านการมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ 6. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

อนุพงษ์ ไชยบุตร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่ามีปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 4 ปัจจัย คือ 1. ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์ 2. ปัจจัยด้านการบริหารหลักสูตร 3. ปัจจัยด้านบุคลากร 4. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 100 คนและครูจำนวน 2,035 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ รวมทั้งหมด 2,135 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 327 คน จากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์จำนวน 1 ฉบับประกอบด้วย 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 56 ข้อ มีทั้งหมด 8 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 2) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร 3) ปัจจัยด้านการจูงใจ 4) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร 5) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 6) ปัจจัยด้านงบประมาณ 7) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม 8) ปัจจัยด้านบุคลากร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 42 ข้อ มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยศึกษาใน 8 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 2) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร 3) ปัจจัยด้านการจูงใจ 4) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร 5) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 6) ปัจจัยด้านงบประมาณ 7) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม 8) ปัจจัยด้านบุคลากร และศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินการ การให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง
2. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และเทคนิคการตั้งข้อความแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปร จำนวน 98 ข้อ ประกอบด้วยแบบสอบถามตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จำนวน 56 ข้อ และแบบสอบถามตอนที่ 3 การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จำนวน 42 ข้อ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 98 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ให้มีความถูกต้องและชัดเจน โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน
6. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อโดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าคุณภาพข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้ โดยใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ (สายทิพย์ ยะฟู, 2560: 128-129) ดังนี้
 - ให้คะแนน + 1 แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
 - ให้คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
 - ให้คะแนน -1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
7. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งข้อคำถามเดิมมี 98 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น มีข้อคำถามสอดคล้องตามวัตถุประสงค์จำนวน 98 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 นำข้อคำถามทั้ง 98 ข้อ มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป
8. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนตาคลีประชาสรรค์ โรงเรียนเทศบาลประชาสรรค์ และโรงเรียนโกรกพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในระหว่างวันที่ 26 - 30 กันยายน 2565
9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า แบบสอบถามปัจจัยด้านเทคโนโลยี มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89 ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89 ปัจจัยด้านการจูงใจ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92 ปัจจัยด้านงบประมาณ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.90 ปัจจัยด้านบุคลากร มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.94 และแบบสอบถามการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96
10. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยพบผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในระหว่างวันที่ 7 - 19 ตุลาคม 2565
3. ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับครบทั้ง 327 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในด้านต่างๆ ซึ่งกำหนดตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale) (สายทิพย์ ยะฟู, 2560: 128) ดังนี้
4.50 - 5.00 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในด้านต่างๆ ซึ่งกำหนดตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale) (สายทิพย์ ยะฟู, 2560: 128) ดังนี้
4.50 - 5.00 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านการจูงใจและปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม
2. ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง
3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา กับ การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($r_{xy} = 0.83$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ร่วมกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ 0.84 สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 70 สร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.07 + 0.34(X_4) + 0.16(X_7) + 0.13(X_1) + 0.14(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.37(Z_4) + 0.21(Z_7) + 0.13(Z_1) + 0.18(Z_5)$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านการจูงใจและปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งนี้เป็นเพราะว่า การสื่อสารในการทำงานนั้นเป็นทักษะที่ใช้เป็นประจำในการทำงานระหว่างเพื่อนร่วมงาน ทำงานได้อย่างราบรื่น รวดเร็ว ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานสูงและมีความสุขในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เทวัน เกษเกษ (2560) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ส่งผลโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือสถานศึกษามีการติดต่อสื่อสารหลากหลายช่องทางเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปฏิบัติงาน

1.2 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เล็งเห็นว่าในสังคมโลกยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยี สถานศึกษาจึงมีการวางแผนในการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษาให้เพียงพอและส่งเสริมให้บุคลากรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานและการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ ซึ่งจะส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิพัทธ์พนธ์ สलगสิงห์ (2556) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ส่งผลโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับนำมาใช้ในสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา

1.3 ปัจจัยด้านบุคลากร โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการปฏิบัติงาน เนื่องจากหากบุคลากรในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีแบบแผนการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทำให้บรรยากาศในโรงเรียนเอื้อต่อการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกัน จึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพุด เกตขจร (2561) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาด้านบุคลากรอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 ปัจจัยด้านงบประมาณ โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้งบประมาณเป็นไปตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดสรรงบประมาณจะต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างรอบด้านเป็นประจำทุกปีเนื่องจากงบประมาณมีความสำคัญและเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานของทุกฝ่าย จึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ปฐมพงษ์ นิตินิจ (2556) ปัจจัยบางประการที่สำคัญกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบึงกาฬ ปัจจัยงบประมาณส่งผลอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนและบรรลุตัวชี้วัดตามแผน

1.5 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าภาวะผู้นำเป็นความสามารถของผู้บริหารในการบริหารงานสามารถจูงใจประสานงานสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลทั้งภายในและภายนอก มีความสามารถในการตัดสินใจใช้ดุลยพินิจในการวางแผน กำกับติดตามและประเมินอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เทวัญ เงามะเทศ (2560) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ด้านภาวะผู้นำส่งผลอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ

1.6 ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดการจัดสายงานบังคับบัญชาที่ชัดเจน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ที่ได้กำหนดไว้ในองค์กร เป็นแผนผังแสดงให้เห็นถึงการแบ่งงานกันทำระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา การจัดแผนงานและระดับของการบริหาร ทั้งยังส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โชคชัย พรหมมาก (2561) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ด้านโครงสร้างองค์กร ส่งผลอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีสายการบังคับบัญชาสั้นชัดเจน

1.7 ปัจจัยด้านการจูงใจ โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงานนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและยังส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราภรณ์ ช่วยแก้ว (2555) ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาควคูวิชาสามัญ ระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดสตูล ปัจจัยด้านการจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารได้จัดเตรียมความพร้อมในเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

1.8 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้กระบวนการทำงานเป็นทีมในการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ให้ความสำคัญและเน้นย้ำถึงระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการเป็นปกติของสถานศึกษาโดยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ รวมทั้งการดำเนินงานต่างๆเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริรัตน์ โนจิตร (2560) ปัจจัยการดำเนินงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม

2. ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านมีผลการวิจัย ดังนี้

2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาครอบคลุมทุกระดับการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการและถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้โดยพิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา โดยจะต้องมีการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาครอบคลุมทุกระดับการศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์อาจกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมหรือนอกจากที่กระทรวงประกาศใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงษ์ ไชยบุตร (2564) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาโดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดกิจกรรม โครงการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จะต้องวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและวิธีการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนรวมทั้งกำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทวัน เกษเดชะ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.3 การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการกำกับติดตามผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การนำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรมโครงการไว้ ผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชคชัย พรหมมาก (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.4 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์จัดให้มีการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยมีการกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการภายในสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และใช้วิธีการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพิฐพนธ์ สलगสิงห์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 พบว่าการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.5 การติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาโดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดขอบข่ายการติดตามผลการดำเนินการอย่างครอบคลุมระยะเวลาและการใช้งบประมาณ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ได้มีนโยบายในการจัดให้มีการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษา โดยติดตามผลการดำเนินการทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ผ่านการนิเทศจากศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารระดับสูง รายงานและนำผลการติดตามไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิชชา ศรีโคกสูง (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า การติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า

การดำเนินการสรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียน และผลสำเร็จของการบริหารจัดการตามรูปแบบที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์กำหนด นำเสนอ รายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ และเผยแพร่รายงานต่อสาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อนุพงษ์ ไชยบุตร (2564) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า การจัดทำรายงานผล การประเมินตนเอง อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษากับการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อวิเคราะห์ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพหุคูณกับตัวแปรเกณฑ์ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าการดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จะต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งการเป็นผู้นำที่ควรเป็นนักบริหาร มืออาชีพ มีความสามารถในการจัดการอย่างมีระบบ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีการส่งเสริม ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับบุคลากรอื่นและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีความสามารถในการบริหารจัดการ สรรหา และจัดสรรงบประมาณมาใช้ภายในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีทักษะในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามทั้งยังส่งผลต่อขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิพิฐพนธ์ สलगสิงห์ (2556) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ เป็น ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 โดยปัจจัยด้าน การติดต่อสื่อสาร พบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันในการทำงานทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา จะต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายในการปฏิบัติงาน และเนื่องจากงาน ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกคนในองค์กร หากเกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ของผู้ปฏิบัติงานอาจทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพตามควรได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอื้องฟ้า บัวชุม (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จึงควรส่งเสริมสนับสนุนทุกปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานของโรงเรียน

1.2 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาทั้ง 8 ปัจจัย สามารถส่งผล ต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการวางแผน และปรับปรุง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ในด้านของการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายในสถานศึกษา มีความสำคัญมาเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งขัดแย้งกับกระบวนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดตามเป้าหมายขององค์กร เพราะการทำงานที่ที่ดีต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุงแก้ไข ดังนั้นจึงควรศึกษาแนวทางการสร้างความตระหนักในการรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2.2 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร นั้นส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้นการที่จะพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของการติดต่อสื่อสารของบุคลากรภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2.3 เนื่องจากประสิทธิภาพของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา นั้นเป็นสิ่งที่ประเมินจากการปฏิบัติงานตามปกติของสถานศึกษา ทั้งคุณภาพผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการในด้านต่างๆ หากผู้บริหารสถานศึกษามีกรณีศึกษา ก้ากบติดตามการดำเนินงานต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขการทำงานอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้กระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นปัจจัยด้านการนิเทศ ก้ากบติดตามจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จึงเห็นสมควรเพิ่มปัจจัยด้านการนิเทศก้ากบติดตามในงานวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- โชคชัย พรหมมาก. (2561). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.
- ทวีศักดิ์ หยมกระโทก. (2559). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เทวัน เงาะเศษ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ธัชพันธ์ ไสยาสน์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- นิพิฐพนธ์ สलगสิงห์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปฐมพงษ์ นิติพจน์. (2556). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดบึงกาฬ. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มยุรี ธาณีโต. (2561). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 39 สังกัดกรุงเทพมหานคร. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เลอศักดิ์ ตามา. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(38): 224 – 240.

- วราภรณ์ ช่วยแก้ว. (2555). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ศิริรัตน์ โนจิตร (2560). ปัจจัยการดำเนินงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การวิจัยทางการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุพิชชา ศรีโคกสูง. (2556). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพุด เกตขจร. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครสวรรค์. (2564). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครสวรรค์. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- อนุพงษ์ ไชยบุตร. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เอื้องฟ้า บัวชุม. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

Factors Affecting on Desirable Characteristics and Desirable Quantities of
Teachers in Schools under The Secondary Educational Service Area Office
Kamphaengphet

ปรามินทร์ บุญพันธ์¹, ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล²

Poramin Boonpan¹, Poompipat Rukponmongkol²

Corresponding Author E-mail: porminpub@gmail.com

Received: 2023-02-13; Revised: 2023-04-07; Accepted: 2023-04-21

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู 2) ศึกษาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูและ 4) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำนวน 313 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู มีค่าความเที่ยงระหว่าง 0.83-0.90 และแบบสอบถามคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู มีค่าความเที่ยง 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) สมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.82 และสามารถพยากรณ์คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูได้ร้อยละ 66.50

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = 0.36X_4 + 0.30X_2 + 0.17X_1 + 0.12X_3$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Advisor, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were 1) to study factors affecting on desirable characteristics and desirable quantities of teachers, 2) to study the desirable characteristics and desirable quantities of teachers, 3) to study the relationship between the factors and desirable characteristics and desirable quantities of teachers, and 4) to create the prediction equations of desirable characteristics and desirable quantities of teachers. The sample used in the research was a group of 313 government teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Office Kamphaengphet. The research instrument was questionnaire in the level of the factors affecting desirable characteristics and desirable quantities, with a reliability coefficient between 0.83 - 0.90 and questionnaire in the level of desirable characteristics and desirable quantities 0.93. The statistics used were mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The research was as follows:

1) Overall, the factor affecting desirable characteristics and desirable quantities of teachers was a highest level. 2) Overall, the level of desirable characteristics and desirable quantities of teachers was a highest level. 3) The relationship between the factors and desirable characteristics and desirable quantities of teachers was a positive relationship with statistically significant at .01. 4) By using multiple regression analysis, the factors affecting desirable characteristics and desirable quantities of teachers were the school teacher's commitment, the academic leadership, the motivation and the attitude at the .05 level of significance, the cumulative correlation coefficient was at .82, the prediction of desirable characteristics and desirable quantities of teachers was 66.50 percent.

The predicting equation of standard scores was: $\hat{Z} = 0.36X_4 + 0.30X_2 + 0.17X_1 + 0.12X_3$

Keywords: Factors Affecting, Desirable Characteristics and Desirable Quantities

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565: 9) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการพัฒนาทุนทรัพยากรมนุษย์เชิงคุณภาพเป็นความท้าทายที่สำคัญของไทยมาโดยตลอด ครูจึงถือว่าเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ มีหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อการสอน อบรมสั่งสอนให้ศิษย์ ตั้งอยู่ในคุณธรรม ความดีต่างๆ ซึ่งคุณภาพของครูมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินการเปลี่ยนแปลงคุณภาพที่ดีของการศึกษา เนื่องจากครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้น การพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นหน้าที่สำคัญของครู รวมไปถึงสิ่งที่แสดงออกทางบุคลิกภาพ ท่าที อุปนิสัย ความประพฤติ ความรู้ ความสามารถของครูและปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา(ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. 2556: 65) ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา โดยผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ) ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูหลายด้าน เช่น แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เจตคติต่อวิชาชีพ ความผูกพันในองค์กร เป็นต้น โดยสิ่งเหล่านี้เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู

จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. 2564: 66) พบว่า ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง คือ บุคลากรทุกระดับใน

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร มีทักษะ ความรู้ความสามารถและสามารถปฏิบัติงาน เป็นทีมตามมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายในสภาวะการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตาม ก็ดีผลการประเมินคุณภาพภายนอกยังมีสถานศึกษาที่มีปัญหาด้านมาตรฐานผู้เรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ อาจเนื่องมาจากยังมีครูบางส่วนที่ยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ ตลอดจนพัฒนาและยกระดับองค์ความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน นอกจากนี้ครูและบุคลากรทางการศึกษาบาง ท่านยังขาดทักษะในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอน ไม่คุ้มค่าและไม่เกิดประโยชน์สูงสุด การพัฒนา บุคลากรขาดความต่อเนื่อง ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับการพัฒนา ผลจากการดำเนินงานบางตัวชี้วัดยังไม่บรรลุ เป้าหมาย ครูมีภาระงานอื่นที่ต้องปฏิบัตินอกเหนือจากงานสอนและขาดการนำทักษะ ความรู้ ด้านเทคโนโลยี และระบบ การศึกษาทางไกล ไปใช้งานวิจัยที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใช้ทักษะ ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นไปตามเกณฑ์

จากข้อมูลดังกล่าวมาเบื้องต้น ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่ พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร ซึ่งจะทำให้ทำให้ทราบปัจจัยที่ ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลหรือสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม การพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยการส่งเสริมปัจจัยด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพใน การปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานในโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูกับคุณลักษณะและ คุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของบุคลากร ในองค์กรต่าง ๆ พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ดังนี้

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

นิลพัทธ์ จิตรสง่าวงค์ (2559: 10) กล่าวว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน คือ พลังผลักดันให้แต่ละบุคคลใช้ ความสามารถในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความต้องการความปรารถนาหรือความอยากที่จะปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของครู เนื่องจากได้รับปัจจัยต่างๆ ตอบแทน เพื่อตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติทั้งที่เป็นความต้องการทางด้าน ร่างกายและจิตใจ

อรพรรณ คำมา (2559: 9) กล่าวว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู คือ ความต้องการ หรือแรงกระตุ้นที่อยู่ในตัว ครู ทำให้เกิดแรงขับ หรือแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย

สรุปได้ว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน คือ พลังหรือแรงผลักดันทั้งภายในและภายนอกและภายในตัวบุคคลที่เป็นพลังกระตุ้นให้ แต่ละบุคคลแสดงออก เป็นสิ่งสำคัญ ที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่อยู่เสมอ การทำงานของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

วุฒิ อิศระกุล (2556: 8) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ทักษะและความสามารถของผู้บริหารในการส่งเสริมและสนับสนุนต่อกลุ่มที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการนำความรู้ ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติภาระหน้าที่เพื่อนำผู้ร่วมงานให้ร่วมมือปฏิบัติงาน ไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนจะต้องครอบคลุมทักษะการวางแผน การพัฒนา การทำให้เป็นผลสำเร็จ การวัดผลที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนคุณภาพการเรียนรู้อยู่ภายในโรงเรียน ที่บ่งบอกถึงการพัฒนาหลักสูตร การประเมินนักเรียน การจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การประเมินการสอนของครู และการพัฒนาครูสู่มาตรฐานวิชาชีพ

รินดา พูลสว่าง (2557: 17) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ การปฏิบัติหรือการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเทคนิควิธีการต่างๆ ในด้านการบริหารงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ทักษะและเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือปฏิบัติงาน บูรณาการใช้องค์ความรู้สู่การปฏิบัติ มุ่งมั่นสร้างสรรค์ ใช้กลยุทธ์นำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมต่างๆทางด้านวิชาการ ปรับปรุง ส่งเสริม พัฒนางานวิชาการ มีวิสัยทัศน์ในด้งานวิชาการ กำหนดภารกิจของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

เจตคติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 กำหนดความหมายของ เจตคติ ว่าหมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของเจตคติ ไว้ดังนี้

ประพิศ กุลบุตร (2556: 52) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความเชื่อ ความรู้สึก ความประทับใจ ประสบการณ์ อิทธิพลของกลุ่มสังคมประกอบกับความเห็นของผู้อื่น โดยเจตคติจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงทิศทางของพฤติกรรมในรูปแบบการสนับสนุนหรือต่อต้านก็ได้ พร้อมทั้งยังสามารถปรับเปลี่ยนและถ่ายทอดไปยังผู้อื่นได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า เจตคติ คือ ความคิด ความรู้สึก หรือความเชื่อที่มีต่ออาชีพครู ซึ่งมีผลต่อการประพฤติตนและการแสดงออกของครู

ความผูกพันต่อองค์การ

ธนันท์ ทะสุใจ (2557: 9) กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์การ คือ ความรู้สึกที่ดีต่อองค์การ มีความรัก ความภาคภูมิใจ ความเอาใจใส่ต่อองค์การ รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่ง มีความเชื่อมั่น ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ เต็มใจและเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อเป้าหมายและต้องการที่จะดำรงไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกขององค์การนั้นตลอดไป

ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงค (2563: 56) กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์การ คือ ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ความผูกพันที่มีต่อเป้าหมายและค่านิยมขององค์การและการปฏิบัติงานตามบทบาทของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ ซึ่งความผูกพันต่อองค์การประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์การ (Identification) เป็นการแสดงออกจากเป้าหมายและค่านิยมขององค์การของผู้ปฏิบัติงาน 2) ความเกี่ยวข้องกับองค์การ (Involvement) โดยปฏิบัติงานตามบทบาทตามหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ 3) ความจงรักภักดี (Loyalty) ความรู้สึกรักและผูกพันต่อองค์การ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า ความผูกพันต่อองค์การ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของบุคลากรในองค์การต่อองค์การ ยินดีจะปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนและส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้องค์การได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งองค์ประกอบของความผูกพันต่อองค์การประกอบไปด้วยความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ การยอมรับเป้าหมายและนโยบายการบริหารขององค์การ การทุ่มเท ความพยายามในการปฏิบัติงานเพื่อองค์การ ความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การ ความห่วงใยในอนาคตขององค์การและความต้องการที่จะดำรงความเป็นสมาชิกขององค์การตลอดไป

คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู

ครู คือแบบอย่างที่ดีของศิษย์ ดังนั้นครูจึงต้องเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูไว้ ดังนี้

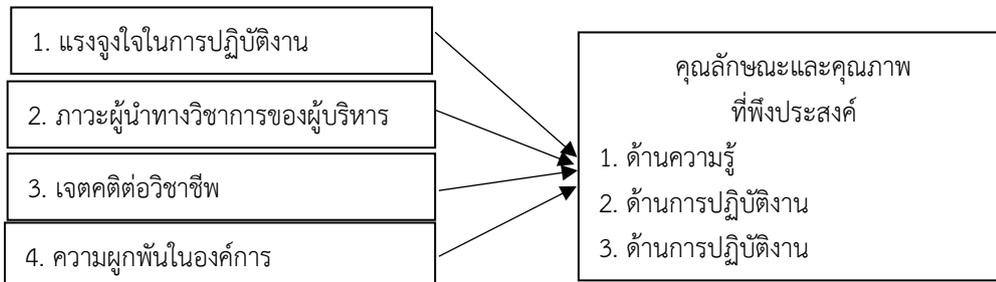
เจลีว บุรีศักดิ์ (2556: 43) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีโดยการรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้บริหาร พระ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนทั้งสิ้น 7,762 คนพบว่าลักษณะของครูที่ดี เรียงตามลำดับ คือ ความประพฤติเรียบร้อย ความรู้ดี บุคลิกการแต่งกายดี สอนดี ตรงเวลา มีความยุติธรรม หาคำความรู้อยู่เสมอ ร่าเริง แจ่มใส ซื่อสัตย์ และเสียสละ

วิรัตน์ ผดุงชีพ, และวาสนา จินดาสวัสดิ์ (2561: 10) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับคุณลักษณะครู คือ หลักสิบประการของความเป็นครู ได้แก่ มีความมุ่งมั่นวิชาการ รักงานสอน อาหารศิษย์ คิดดี มีคุณธรรม ชี้นำสังคม อบรมจิตใจ ใฝ่ความก้าวหน้า งามงามและรักความเป็นไทย

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564: 6) ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งของครู มีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ บริหารจัดการชั้นเรียน พัฒนาผู้เรียน อบรมบ่มนิสัยให้ผู้เรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคลชุมชนหรือสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน การบริการสังคมด้านวิชาการ พัฒนาตนเองและวิชาชีพ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะพบว่าคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูนั้นมีมากมายหลายประการ การที่ยอมรับว่า ครูที่ดีจะต้องมีลักษณะอย่างใบนั้นขึ้นอยู่กับทัศนะของแต่ละบุคคล เมื่อพิจารณาโดยทั่วไปแล้วสรุปได้ว่า คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู หมายถึง พฤติกรรมหรือสิ่งที่แสดงออกทางบุคลิกภาพ ท่าที อุปนิสัย ความประพฤติ ความรู้ความสามารถของครูที่พึงประสงค์ให้มีในตัวครูผู้สอนในแต่ละด้าน จำแนกเป็นคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556, 2556: 65) 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติตน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร ปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด 32 โรงเรียน จำนวน 1,623 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 313 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970: 608-609) และได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู มีค่าความเที่ยงดังต่อไปนี้ 1) ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ค่าความเที่ยง 0.84 2) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ค่าความเที่ยง 0.90 3) ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพ ค่าความเที่ยง 0.83 4) ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร ค่าความเที่ยง 0.86 และ แบบสอบถาม

คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครุมีค่าความเที่ยง 0.93 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.43 – 0.86 โดยผู้วิจัย ได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 3) เจตคติต่อวิชาชีพ และ 4) ความผูกพันในองค์กร มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert's Scale จำนวน 45 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านการปฏิบัติงาน และ 3) ด้านการปฏิบัติตน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert's Scale จำนวน 28 ข้อ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองและแนบเอกสารที่อธิบายถึงจุดประสงค์ของการวิจัยและชี้แจงถึงการตอบข้อมูลให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าใจ สำหรับแบบสอบถามที่ส่งไป 313 ฉบับ ได้คืนมา 313 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อกลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดอย่างละเอียด ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) วิเคราะห์คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้วยค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน 5) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านเจตคติต่อวิชาชีพ ด้านความผูกพันในองค์กร ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	4.48	0.69	มาก
2. ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	4.42	0.51	มาก
3. ด้านเจตคติต่อวิชาชีพ	4.65	0.59	มากที่สุด
4. ด้านความผูกพันในองค์กร	4.62	0.59	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.53	0.65	มากที่สุด

2. ระดับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการปฏิบัติตน ด้านการปฏิบัติงาน และด้านความรู้ ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยภาพรวม

คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้	4.49	0.62	มาก
2. ด้านการปฏิบัติงาน	4.55	0.60	มากที่สุด
3. ด้านการปฏิบัติตน	4.59	0.60	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.54	0.60	มากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับตามระดับความสัมพันธ์ ดังนี้ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านความผูกพันในองค์กรและด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู

ตัวแปร	(X ₁)	(X ₂)	(X ₃)	(X ₄)	(Y)
ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (X ₁)	-	0.84**	0.57**	0.60**	0.71**
ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X ₂)	-	-	0.55**	0.55**	0.71**
ด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู (X ₃)	-	-	-	0.69**	0.63**
ด้านความผูกพันในองค์กร (X ₄)	-	-	-	-	0.71**
คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ (Y)	-	-	-	-	-

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. สมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.82 สามารถพยากรณ์คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูได้ร้อยละ 66.50 และมีสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 25.44 + 0.88X_4 + 0.43X_2 + 0.31X_1 + 0.36X_3$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = 0.36X_4 + 0.30X_2 + 0.17X_1 + 0.12X_3$ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ใช้ในการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adj.R ²	Std.E.	a	b	Beta	t	Sig.
X ₄	0.82	0.665	0.007	0.12	25.44	0.88	0.36	7.31	.000*
X ₂	0.81	0.658	0.009	0.09		0.43	0.30	4.73	.000*
X ₁	0.81	0.650	0.143	0.12		0.31	0.17	2.54	.012*
X ₃	0.71	0.506	0.506	0.15		0.36	0.12	2.41	.017*

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู รองลงมาคือด้านความผูกพันในองค์กร และด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการศึกษาวิเคราะห์และเห็นความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนและมีการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน เปิดโอกาสให้บุคลากรปฏิบัติงานจนสำเร็จและมีการจัดหารางวัลเพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวรรณ บำรุงชน (2562: 146) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรในด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนขององค์กรดำเนินการบรรลุเป้าหมาย มีการกำหนดวัตถุประสงค์ วางแผนงานและนโยบายของผู้บริหารเพื่อลงสู่การปฏิบัติและที่สำคัญ คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ของครูดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สุนิสา ภูเงิน (2561: 212) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรในด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ การกำหนดข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ให้ผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติ ปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สอดคล้องกับ รจนารถ เจริญบรรจง (2558: 92) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครนายก พบว่า เจตคติต่อวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรในด้านเจตคติต่อวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เป็นที่ยอมรับจากผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาในสถานที่แห่งนี้ ทำให้ครูมีชื่อเสียงตามไปด้วย เกิดความภาคภูมิใจและมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้กับสถานศึกษาด้วยความอดทน โดยคำนึงถึงชื่อเสียงของสถานศึกษาเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อเนก คำไชยหาญ (2560: 57) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ด้านความผูกพันในองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในด้านความผูกพันในองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. จากผลการศึกษาระดับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติตน รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติงานและ ด้านความรู้ ตามลำดับ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูต้องมีความรอบรู้ในด้านต่าง ๆ เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ จึงจะทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา พุ่มน (2559: 120) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 พบว่า การจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพการสอนของครู

กล่าวคือครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้มีการพัฒนาทักษะ ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งถึงและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี สรุปได้ว่า คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดงพฤติกรรมกรปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งครูต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีทักษะ หรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รจนารถ เจียมบรรจง (2558: 93) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครนายก พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในด้าน การปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านปฏิบัติตน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การปฏิบัติตนของครูเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตนของครู ซึ่งครูต้องยึดถือปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพสอดคล้องกับ วิไล สกุลรัตน์ (2556: 78) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี พบว่า การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลในจังหวัดจันทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในด้านการปฏิบัติตน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เจตคติต่อวิชาชีพครูและความผูกพันในองค์กร เป็นปัจจัยทางการบริหารซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาบรรลุผล สอดคล้องกับ รจนารถ เจียมบรรจง (2558: 94) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครนายก พบว่า ปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

4. สมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและด้านเจตคติต่อวิชาชีพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.82 สามารถพยากรณ์คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูได้ร้อยละ 66.50

ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู มากที่สุด อาจเป็นเพราะความผูกพันในองค์กรที่เป็นความรู้สึที่ดีของบุคลากรในองค์กรต่อองค์กร ยินดีจะปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน และส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้องค์กรได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา สอดคล้องกับ กรุณา โลชาวี (2560: 238) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความผูกพันต่อองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูมากที่สุด ซึ่งเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้ครูหรือบุคลากรแสดงออกถึงความรัก ความภาคภูมิใจ การยอมรับและการยึดมั่นในจุดมุ่งหมายหรืออุดมการณ์ขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู จำนวน 4 ปัจจัย ประกอบด้วย ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู และด้านความผูกพันในองค์กร ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู ดังนั้นจึงเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำปัจจัยเหล่านี้ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูให้มากขึ้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดจึงเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย พัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาให้ครูมีความรอบรู้เกี่ยวกับทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเรียนรู้ในสังคมได้และพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้ให้มากขึ้น

1.3 จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครู พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู และด้านความผูกพันในองค์กร เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูได้ จึงเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องพัฒนาความผูกพันในองค์กรในด้านต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรการพัฒนาตนเองต่าง ๆ เป็นต้น พัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จ เป็นต้น พัฒนาเจตคติ ต่อวิชาชีพครูในด้านต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานสอนอย่างเต็มเวลา เป็นต้น พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในด้านต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งกระตุ้นและจูงใจให้ครูมีคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กรส่งผลต่อคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูมากที่สุด ดังนั้นการที่จะพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูให้มากขึ้น จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาความผูกพันในองค์กรของครูในสถานศึกษา

2.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครูเป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาเจตคติต่อวิชาชีพของครู เพื่อพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูให้มากขึ้น

2.3 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ระดับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านความรู้ของครูให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรรณา โถษาริ. (2560). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. (4 ตุลาคม 2556). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 30 ตอนพิเศษ 130 ง.

เฉลียว บุรีภักดี. (2556). ทฤษฎี ระบบและการประยุกต์ใช้ในการพัฒนา. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

ธนันท์ ทะสุใจ. (2557). ความผูกพันต่อองค์กร : ศึกษากรณีข้าราชการธุรการในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ประจำปีภาค 5. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

นิลุพัฒน์ จิตรสง่าวงค์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ประพิศ กุลบุตร. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงค. (2563). แนวคิดทฤษฎีหลักการบริหารการศึกษา. กำแพงเพชร: เกรียงไกรพานิช.
- รจนารถ เข้มมบรรจง. (2558). ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัตนา พุ่มน. (2559). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- รินดา พูลสว่าง. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 นนทบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรวรรณ บำรุงชน. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วุฒิ อิศระกุล. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิรัตน์ ผดุงชีพ, และวาสนา จินดาสวัสดิ์. (2561). คู่มือเตรียมสอบครูผู้ช่วยวิชาเอกสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- วิไลศ สกุรัตน์. (2555). การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. (2564). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาประจำปีการศึกษา 2564. กำแพงเพชร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุนิสา ภูเงิน. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรพรรณ คำมา. (2559). การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อเนก คำไชยหาญ. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size of research activities. *Education and Psychological Measurement*, 30(3): 608-609.

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Digital Leadership of School Administrators under
the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

คมสันท์ จันสอน¹, อุไร สุทธิรัมย์²

Khomsan Jansorn¹, Urai Suthiyam²

Corresponding Author E-mail: khomsaan@gmail.com

Received: 2023-02-23; Revised: 2023-03-25; Accepted: 2023-03-28

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มสหวิทยาเขต เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 337 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของโคเฮน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 1.00 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า (1) ครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน (2) ครูที่สังกัดกลุ่มสหวิทยาเขตต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและด้านการรู้ดิจิทัล ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านวัฒนธรรมดิจิทัลไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Student in Master of Education Degree (Educational Administration), Ramkhamhaeng University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² Advisor, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

Abstract

This research aimed to study and compare teachers' perspective toward the digital leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 classified by personal status: educational levels, work experiences and school consortiums. This research is survey research. The samples of this study were 377 teachers under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 in academic year 2022. The sample size was determined using Cohen's table. The samples were recruited through a multi-stage random sampling method. The instrument was a five-point rating scale questionnaire. The questionnaire's reliability was 1.00. The statistics employed for the data analysis were mean, standard deviation, t-test, and F-test. The results of the research were as follows:

1) The digital Leadership of School administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 in overall and each aspect were at a high level. 2) The results of the compare teachers' perspective toward the digital leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 were as follows (1) the teachers with different educational levels and work experiences had no different perspectives on digital leadership. (2) The teachers in different school consortiums had no different opinions toward digital literacy, digital vision, and digital culture aspects. However, the perspective on digital citizens aspect had different which was statistically significant at .05 level.

Keywords: Digital Leadership, School Administrators

บทนำ

การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในโลกยุคดิสรัปชัน (Disruption) ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เข้ามามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่เกิดในยุคดิจิทัล (Digital Native) ถือเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับการพัฒนาการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการสถานศึกษาในอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่มีภาวะผู้นำดิจิทัลส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพที่ควรจะเป็นได้ ครูขาดการส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานอื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์ และการบริหารสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลง (เจษฎา ชวนะไพศาล. 2563: 5) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาที่ต้องมีการปรับตัวและเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปสถานศึกษาส่งเสริมเทคโนโลยีสู่สถานศึกษา บูรณาการเทคโนโลยีสู่ห้องเรียน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาสู่องค์การยุคดิจิทัล (สุภัญญา แซ่ม้อย. 2562: 65) สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามวิสัยทัศน์ “ปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand)” ตามแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการเตรียมความพร้อมให้ประชาชนมีความสามารถในการพัฒนาและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562: 14 – 15) สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษา พัฒนาช่องทางการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มที่หลากหลายและสื่อการสอนคุณภาพสูง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2564) และทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพทั้งระบบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. 2564: 77)

การนำสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เข้าสู่ยุคดิจิทัลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารศึกษาต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัลซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งเสริมให้การบริหารจัดการสถานศึกษาประสบความสำเร็จ มีความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ความสามารถ ความรู้ ทักษะ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา โดยการสังเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล

จากแนวคิด ทักษะจากผลงานวิจัยและนักวิชาการ จำนวน 10 ท่าน คือ (1) Zhong (2017) (2) Mihardjo, & Rukmana (2018) (3) Wasono, & Furinto (2018) (4) Sultan & Suhail (2019) (5) ISTE (2021 อ้างถึงใน Hamzah, Nasir and Wahab. 2021: 216 – 221) (6) ชุตีรัตน์ กาญจนธนชัย (2562) (7) ไพชยนต์ อ่อนช้อย (2563) (8) กรณ์ภูธร ตาแปง (2563) (9) จิตรกร จันทร์สุข, และจรรย์นัท วัชรกุล (2564) (10) ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูริย์ (2564) จากการสังเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญที่ควรมี ได้แก่ (1) การรู้ดิจิทัล (2) วิสัยทัศน์ดิจิทัล (3) วัฒนธรรมดิจิทัล และ (4) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผู้นำที่มีความสามารถ ความรู้ และทักษะด้านดิจิทัลในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา การจัดการศึกษา และสร้างวัฒนธรรมให้บุคลากรในองค์กรมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและทันสมัยด้านดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มช้อย (2562: 119) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัล จะเป็นผู้มีทักษะ วิสัยทัศน์ และความรู้เกี่ยวกับ การนำเทคโนโลยีไปใช้เพื่อการสนับสนุนการเรียนรู้ โดยนำไปกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

จากสภาพการจัดการศึกษาและความสำคัญดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำดิจิทัลมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องการผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรสู่วัฒนธรรมดิจิทัล ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสู่การพัฒนาสถานศึกษาและพัฒนาการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญดิจิทัลและเป็นผู้นำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าสู่สถานศึกษาที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทักษะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทักษะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มสหวิทยาเขต

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำดิจิทัล จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีผู้ศึกษาและให้ความหมายของ ไว้ดังนี้ จารุพันธ์ ผิวผาง, ทศนา ประสานตรี, และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564: 99) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของผู้บริหารที่มีความกล้าตัดสินใจและสร้างสรรค์ สามารถรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ให้ความสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรมและปรับเปลี่ยนองค์กร เลอศักดิ์ ตามา, และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564: 228) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง คุณลักษณะและทักษะของบุคคลในฐานะผู้นำในการสร้างแรงจูงใจ สร้างความเชื่อมั่น ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และส่งเสริมการทำงานร่วมกันของบุคลากรเพื่อการบริหารงานขององค์กรให้เป้าหมายขององค์กรสำเร็จ Sultan, & Suhail (2019: 29 – 30) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง ผู้นำที่มีการบริหารจัดการองค์กรได้สำเร็จผ่านการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล มีการสื่อสารและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กร Hamzah, Nasir, & Wahab (2021: 217) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง การเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงการศึกษาโดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัล มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ดิจิทัลของสถานศึกษา จึงสามารถสรุป ภาวะผู้นำดิจิทัล ได้ว่า เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ความสามารถ ความรู้ ทักษะ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา การจัดการศึกษา และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงและทันสมัย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 4 องค์ประกอบ จากการสังเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลจากแนวคิด ทักษะจากผลงานวิจัยและนักวิชาการ ดังนี้

1. การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) จากแนวคิด ทักษะจากผลงานวิจัยของ พิรสิขณ์ มีสมสาร (2561: 33) ชุตีรัตน์ กาญจนธนชัย (2562: 16) สุขญา โภมลวานิช (2563: 62) ปิยธิดา ลอเอี่ยม, มนตา ตูลย์เมธการ และสุรัช มีชาญ (2564: 75) สรุปความหมาย การรู้ดิจิทัล หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติที่ดี

เกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาเนื้อหาสารสนเทศด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้ มีวิจารณ์ญาณในการคัดสรรสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความน่าเชื่อถือและเหมาะสม สามารถเข้าถึงความรู้จากอินเทอร์เน็ต สื่อสารด้านดิจิทัลใช้เครื่องมือและประโยชน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อดิจิทัล เพื่อนำมาใช้ในการสืบค้นข้อมูล การบริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน

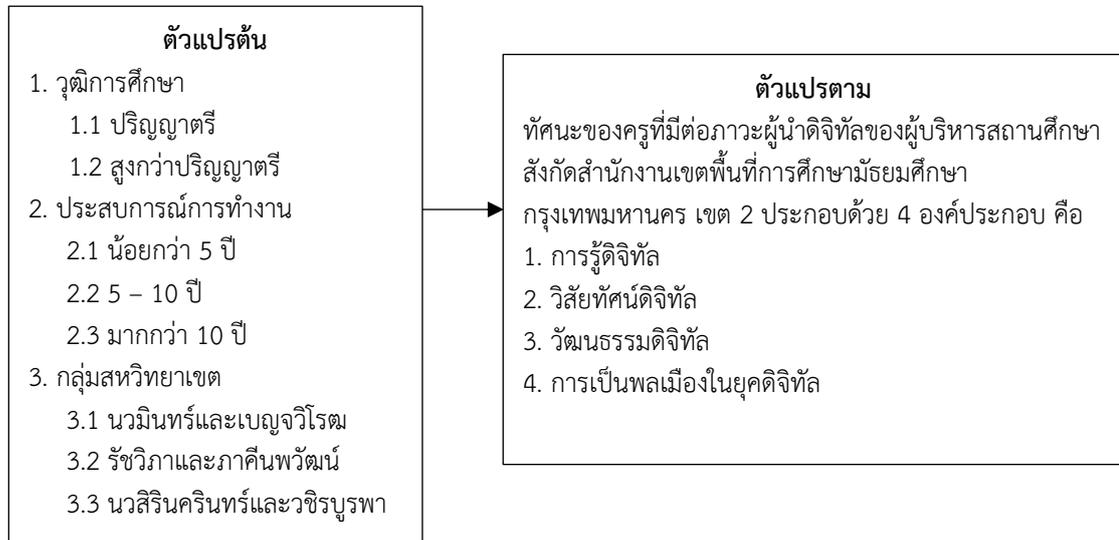
2. วิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) จากแนวคิด ทักษะจากผลงานวิจัยของ จิตรกร จันทร์สุข และจිරนนท์ วัชรกุล (2564: 42) เลอศักดิ์ ตามา และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564: 228) วีรวัฒน์ การณวงษ์ (2564: 49) และศิริพงษ์ กลั่นไพฑูริย์ (2564: 40) สรุปความหมายของ วิสัยทัศน์ดิจิทัล หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการมองภาพอนาคต มุมมองเกี่ยวกับดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษาที่ทันสมัย โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาและมองภาพอนาคตทางดิจิทัล สามารถถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถวางทิศทาง กำหนดเป้าหมาย นโยบาย กลยุทธ์ มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ สามารถจูงใจด้วยการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ นำนโยบายเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลนำไปใช้ในการปฏิบัติงานภายในหน่วยงาน เพื่อให้การพัฒนาสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

3. วัฒนธรรมดิจิทัล (Digital Culture) จากแนวคิด ทักษะจากผลงานวิจัยของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562: 120) ไพชยนต์ อ่อนซ้อย (2563: 37 – 38) จิตรกร จันทร์สุข และจिरนนท์ วัชรกุล (2564: 42) และศิริพงษ์ กลั่นไพฑูริย์ (2564: 41) สรุปความหมายของ วัฒนธรรมดิจิทัล หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการเรียนรู้ดิจิทัลอย่างมีความเป็นปกติเกิดเป็นวัฒนธรรมดิจิทัล โดยการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลตลอดเวลา มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในห้องครเกิด การเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นปกติ ตระหนักต่อการนำนวัตกรรมดิจิทัลมาปรับใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศ การปฏิบัติงานของสถานศึกษา และการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้ครูมีการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและจัดให้ผู้เรียนทุกคนใช้เทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานแบบเป็นทีมตามพันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา และสร้างสังคมดิจิทัลของหน่วยงาน

4. การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital Citizenship) จากแนวคิด ทักษะจากผลงานวิจัยของ พีรสิทธิ์ มีสมสาร (2561: 37 – 38) วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (2561: 21 – 22) สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562: 121) และไพชยนต์ อ่อนซ้อย (2563: 38) สรุปความหมายของ การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการศึกษาและมีความรู้เกี่ยวกับสื่อดิจิทัล สารสนเทศ สิทธิด้านดิจิทัล สามารถพัฒนาความรู้และสมรรถนะที่จำเป็นในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลด้วยความเสมอภาค ส่งเสริมและเป็นแบบอย่างที่ดีในการตระหนักใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม มารยาท ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับของสื่อดิจิทัล เคารพตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้งาน สามารถนำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาบริหารสถานศึกษาอย่างปลอดภัยและป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดจากการใช้งาน และสามารถใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต

จากการศึกษาแนวคิด ทักษะจากผลงานวิจัยและนักวิชาการ ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยสังเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลจากแนวคิด ทักษะจากผลงานวิจัยและนักวิชาการ จำนวน 10 ท่าน คือ (1) Zhong (2017) (2) Mihardjo, & Rukmana (2018) (3) Wasono, & Furinto (2018) (4) Sultan, & Suhail (2019) (5) ISTE (2021 อ้างถึงใน Hamzah, Nasir, & Wahab, 2021: 216 – 221) (6) ชูติรัตน์ กาญจนธนชัย (2562) (7) ไพชยนต์ อ่อนซ้อย (2563) (8) กรณฎฐ์ ตาแปง (2563) (9) จิตรกร จันทร์สุข, และจिरนนท์ วัชรกุล (2564) (10) ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูริย์ (2564) โดยพิจารณาด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป สามารถสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาได้ 4 องค์ประกอบที่จะนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังนี้ (1) การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) (2) วิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) (3) วัฒนธรรมดิจิทัล (Digital Culture) และ (4) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (Digital Citizenship)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 จากสถานศึกษาทั้งหมด 52 แห่ง จำนวนครูทั้งสิ้น 5,854 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 365 คน ซึ่งใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen (Cohen, Manion, & Morrison. 2018: 206) และเมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้ว ได้ทำการเทียบสัดส่วนและใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยใช้กลุ่มสาขาวิชาเขตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นชั้นในการแบ่ง จากนั้นใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อสุ่มกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาจำนวน 2 แห่ง เป็นกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มสาขาวิชาเขต และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (simple random sampling) และเทียบสัดส่วนเพื่อสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูผู้ตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้สร้างเครื่องมือที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำแนกออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มสาขาวิชาเขต ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 44 ข้อ ทั้งนี้พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และนำแบบสอบถามทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมทั้งหมด เท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายด้าน ดังนี้ ด้านการรู้ดิจิทัล เท่ากับ 0.99 ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล เท่ากับ 0.98 ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล เท่ากับ 0.98 และด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล เท่ากับ 0.98

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 12 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์สำหรับการขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในสถานศึกษา

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามไปให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Form จำนวน 365 คน โดยขอความอนุเคราะห์จากครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อตอบแบบสอบถาม แจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ระหว่างวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2565 ถึงวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565

3. ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืน 337 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.33 และนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องเพื่อนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มสหวิทยาเขต โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 1) จำแนกวุฒิการศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (t-test Independent Samples) 2) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และ 3) กลุ่มสหวิทยาเขต สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าเอฟ (F-test) หากพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé's Method)

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 337 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00 มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 48.70 ปฏิบัติการสอนในกลุ่มสหวิทยาเขตตรีวิชา และภาคินพวัฒน์ จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50

2. การวิจัยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. การรู้ดิจิทัล	4.07	0.36	มาก	4
2. วิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.09	0.38	มาก	3
3. วัฒนธรรมดิจิทัล	4.20	0.37	มาก	2
4. การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.33	0.37	มาก	1
รวม	4.17	0.32	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน

อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล (\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.37) รองลงมาคือ ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล (\bar{X} = 4.20, S.D. = 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการรู้ดิจิทัล (\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.36)

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มสาขาเขต พบผลดังตารางที่ 2-5 ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การรู้ดิจิทัล	4.09	0.36	4.02	0.36	1.808	0.072
2. วิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.09	0.37	4.08	0.39	0.195	0.846
3. วัฒนธรรมดิจิทัล	4.22	0.36	4.15	0.37	1.672	0.096
4. การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.34	0.35	4.30	0.41	1.003	0.317
รวม	4.19	0.31	4.14	0.34	1.315	0.189

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน						F	p
	น้อยกว่า 5 ปี		5 – 10 ปี		มากกว่า 10 ปีขึ้นไป			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การรู้ดิจิทัล	4.11	0.33	4.03	0.36	4.06	0.39	2.142	0.119
2. วิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.12	0.36	4.07	0.37	4.08	0.44	0.658	0.519
3. วัฒนธรรมดิจิทัล	4.24	0.33	4.17	0.37	4.17	0.40	1.518	0.221
4. การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.34	0.34	4.36	0.33	4.22	0.50	2.762	0.065
รวม	4.21	0.29	4.16	0.32	4.13	0.39	1.235	0.292

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม กลุ่มสหวิทยาเขต

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา	กลุ่มสหวิทยาเขต						F	p
	นวมินทร์ และ เบญจวิโรฒ		รัชวิภา และ ภาคินพวัฒน์		นวลสิรินครินทร์ และวชิรบุรพา			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การรู้ดิจิทัล	4.06	0.29	4.07	0.31	4.06	0.46	0.021	0.979
2. วิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.07	0.30	4.11	0.31	4.08	0.50	0.397	0.672
3. วัฒนธรรมดิจิทัล	4.20	0.30	4.23	0.31	4.15	0.46	1.270	0.282
4. การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	4.32	0.29	4.40	0.27	4.26	0.51	4.388	0.013*
รวม	4.16	0.24	4.20	0.26	4.14	0.44	1.153	0.317

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูที่สังกัดกลุ่มสหวิทยาเขตต่างกัน มีทัศนต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและด้านการรู้ดิจิทัล ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านวัฒนธรรมดิจิทัลไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จึงเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Post Hoc Comparison)

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม กลุ่มสหวิทยาเขตต่างกัน ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

กลุ่มสหวิทยาเขต	\bar{X}	นวมินทร์ และ เบญจวิโรฒ	รัชวิภา และ ภาคินพวัฒน์	นวลสิรินครินทร์ และวชิรบุรพา
		4.32	4.40	4.26
1. นวมินทร์และเบญจวิโรฒ	4.32			
2. รัชวิภาและภาคินพวัฒน์	4.40			*
3. นวลสิรินครินทร์และวชิรบุรพา	4.26			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่กลุ่มสหวิทยาเขตต่างกัน มีทัศนต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มสหวิทยาเขตรัชวิภาและภาคินพวัฒน์มีความแตกต่างกับกลุ่มสหวิทยาเขตนวลสิรินครินทร์และวชิรบุรพา และครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่กลุ่มสหวิทยาเขตรัชวิภาและภาคินพวัฒน์ มีทัศนต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับที่มากกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่กลุ่มสหวิทยาเขตนวลสิรินครินทร์และวชิรบุรพา

อภิปรายผล

1. การวิจัยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ให้ความสำคัญและตระหนักต่อการนำนโยบายดังกล่าว

ข้างต้นสู่การกำหนดเป้าหมาย นโยบายในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชัดเจน และแปลงนโยบายลงสู่การปฏิบัติในการขับเคลื่อนสถานศึกษาเกิดการพัฒนาระบบสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งระบบ สอดคล้องกับ วิวัฒน์ การณรงค์ (2564: 101) และ ฤทธิกร โยธสิงห์ อัจฉรา นิยมภา และวิสุทธิ วิจิตรพัชรารณ (2565: 149) พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านการรู้ดิจิทัล พบว่าทัศนคติของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาเนื้อหาสารสนเทศด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้ สามารถประเมินค่า มีวิจารณ์ญาณในการคัดสรรสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความน่าเชื่อถือและเหมาะสม สามารถเข้าถึงความรู้จากอินเทอร์เน็ต สื่อสารด้านดิจิทัลใช้เครื่องมือและประโยชน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อดิจิทัล เพื่อนำมาใช้ในการสืบค้นข้อมูล การบริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยสนองความต้องการของผู้เรียนให้ทันยุคดิจิทัล สามารถใช้ซอฟต์แวร์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอข้อมูล และจัดทำสารสนเทศได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ สุขญา โภมลาวณิช (2563: 98 – 99) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ฝนทิพย์ หาญชนะ, และศีกฤทธิ ศิลาลัย (2565: 123) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ด้านการรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล พบว่าทัศนคติของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถสร้างวิสัยทัศน์ เผยแพร่วิสัยทัศน์และปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ดิจิทัลการจัดการศึกษาที่ทันสมัย โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาและให้การสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานที่เกิดจากการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา สามารถถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้องค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงและยกระดับองค์กรด้านความเป็นเลิศการประยุกต์ใช้ดิจิทัล สอดคล้องกับ จารุณันท์ ผิวงาม, ทศนา ประสานตรี, และสมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564: 101 – 102) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ เลอศักดิ์ ตามา, และสมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564: 230) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล พบว่าทัศนคติของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้นวัตกรรมดิจิทัลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตสู่การเรียนรู้อย่างเป็นวัฒนธรรมองค์กร ตระหนักต่อการนำนวัตกรรมดิจิทัลมาปรับใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมให้เกิดการสร้างสังคมดิจิทัลและจริยธรรมของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ทศพล สุวรรณราช, และชลลภรณ์ สุวรรณสมฤทธิ์ (2564: 170) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ณัฐสุดา เกษา, กิตติธเนศ เกษา, เบญจพร บรรพสาร, และสิรินธร สิ้นจินดาวงศ์ (2565: 56) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตเบญจวิโรฒที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวัฒนธรรมดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล พบว่าทัศนคติของครูที่มีต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการศึกษาและมีความรู้เกี่ยวกับสื่อดิจิทัล สารสนเทศ สิทธิด้านดิจิทัล สามารถพัฒนาความรู้และสมรรถนะที่จำเป็นในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลด้วยความเสมอภาค ส่งเสริมและเป็นแบบอย่างที่ดีในการตระหนักใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม มารยาท ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ

ของสื่อดิจิทัล เคารพตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้งาน สามารถนำเครือข่าย อินเทอร์เน็ตมาบริหารสถานศึกษาอย่างปลอดภัยและป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดจากการใช้งาน และสามารถใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต สอดคล้องกับ กรณีย์ฐ์ ตาแปง (2563: 43) ศึกษาเรื่อง บทบาท ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารยุคดิจิทัลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา แม่ฮ่องสอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาเชิงราย เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหาร ด้านการเป็น พลเมืองในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ เจษฎา ชวนะไพศาล (2563: 90 – 91) ศึกษาเรื่อง แนวทาง การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุพรรณบุรี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังนี้

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ ความเข้าใจ มีความพร้อมต่อพัฒนาตนเอง สามารถสร้างและเข้าใจต่อเทคโนโลยีดิจิทัล และต่างต้องมีการปรับตัวให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ สุวีรัตน์ รอดพัน, นเรศ ชันชะรี, และสุวิมล โพธิ์กลิ่น (2564: 42) และ จุฑามาต กมล, และสุภาวดี ลาภเจริญ (2565: 399) พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทางการขับเคลื่อนงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ชัดเจน ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น กำหนดแนวทางการดำเนินงานในการบริหารสถานศึกษา ได้รับทราบ และสร้างความเข้าใจนโยบายอย่างไว้วางใจและยอมรับในการปรับนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาสู่การนำไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานในสถานศึกษา สอดคล้องกับ ญัฐธัญญา พรพทุมชัยกิจ, อุดมพันธ์ พิษณุประเสริฐ, และพงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง (2564: 61) และ ญัฐธัญญา สงค์แก้ว (2565: 59) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่สังกัดในกลุ่มสหวิทยาเขตต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการตระหนักและให้ความสำคัญต่อการนำนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษามีทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้พื้นที่เป็นฐานแปลงลงสู่สถานศึกษา มีการสร้างและบริหารเครือข่ายความร่วมมือหาแนวทางการพัฒนาวิชาการของสถานศึกษาในระดับสหวิทยาเขต ร่วมนำเสนอการปฏิบัติงานที่ดีและเผยแพร่ให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของสถานศึกษา ในเครือข่ายได้แลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาในสหวิทยาเขตเดียวกัน และต่างสหวิทยาเขต มีการพัฒนาในด้านการเรียนการสอน การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ อรุมา ศรีประทุมวงศ์, ไซยา ภาวะบุตร, และระภีพรรณ ร้อยพิลา (2563: 149) และ ปิยะ ทองมา (2564: 113 – 114) พบว่า ครูที่สังกัดกลุ่มสหวิทยาเขตต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ควรขับเคลื่อน และสอดแทรกทักษะด้านดิจิทัล ลงไปในวิสัยทัศน์ นโยบาย และเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ครู ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวัน เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ควรจัดโครงการหรือกิจกรรมที่เสริมสร้าง ทักษะการรู้ดิจิทัลให้กับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อมีความสามารถในการประเมินค่า มีวิจารณญาณในการคัดสรรสื่อเทคโนโลยี

ดิจิทัลที่มีความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง เหมาะสม และสามารถเข้าถึงความรู้จากอินเทอร์เน็ตในรูปแบบที่หลากหลาย เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการรู้ดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของด้านอื่น ๆ

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ควรกำหนดนโยบาย จุดเน้นในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ครู ผู้เรียน มีสมรรถนะการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของด้านอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ด้านการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านการรู้ดิจิทัล อยู่ในระดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานต้นสังกัดในการพัฒนา และต่อยอดภาวะผู้นำดิจิทัลให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เอกสารอ้างอิง

- กรณัญฐ์ ตาแปง. (2563). บทบาทภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารยุคดิจิทัลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สองในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2565, จาก <https://moe360.blog/2022/01/19/policy-and-focus-moe/>.
- จารุพันธ์ ผิวผาง, ทศนา ประสานตรี, และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(39): 96 – 108.
- จิตรกร จันทร์สุข และจิรพันธ์ วัชรกุล. (2564). การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 15(2): 36 – 49.
- เจษฎา ชวนะไพศาล. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฑามาศ กมล, และสุภาวดี ลาภเจริญ. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสหวิทยาเขต ปิยมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. วารสารวิชาการร้อยแก่นสาร, 7(8): 388 – 403.
- ชุตีรัตน์ กาญจนธนะชัย. (2562). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ณัฐธิดา พรพุ่มชัยกิจ, อุดมพันธ์ พิชญ์ประเสริฐ, และพงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ โยโสธร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 15(2): 50 – 64.

- ณัฐริตา สงค์แก้ว. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 27(3): 49 – 64.
- ณัฐสุดา เกษา, กิตติธเนศ เกษา, เบญจพร บรรพสาร, และสิรินธร สิ้นจินดาวงศ์. (2565). ภาวะผู้นำทางด้านเทคโนโลยีของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สหวิทยาเขตเบญจ วิโรฒ ที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทิร์น*, 16(2): 48 – 64.
- ทศพล สุวรรณราช, และชลาภรณ์ สุวรรณสัมฤทธิ์. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 7(3): 160 – 177.
- ปิยธิดา ลอเอี่ยม, มนตา ตูลย์เมธากา, และสุรชัย มีชาญ. (2564). การพัฒนาแบบวัดการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) แบบ พหุมติของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยประยุกต์ใช้โมเดลเชิงโครงสร้าง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย บุรพา*, 32(3): 71 – 86.
- ปิยะ ทองมา. (2564). ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้นของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานศึกษาธิการภาค 2. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย รามคำแหง.
- ฝนทิพย์ หาญชนะ, และศีกฤทธิ์ ศิลาลาย. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. *วารสารวิชาการร้อย แก่นสาร*, 7(6): 117 – 133.
- พีรสิขณ์ มีสมสาร. (2561). กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาอาชีวศึกษาตามแนวคิดการพัฒนารู้ดิจิทัลของ นักเรียนนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพชยนต์ อ่อนช้อย. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ฤทธิกร โยธสิงห์, อัจฉรา นิยมภา, และวิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ การบริหารงานวิชาการในสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา บุรีรัมย์. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 10(38): 145 – 154.
- เลอศักดิ์ ตามา, และสมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบ ประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. *วารสารรัชต์ ภาคย์*, 15(38): 224 – 240.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). *คู่มือพลเมืองดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลกระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม.
- วีรวัฒน์ การุณวงษ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูริย์. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุกัญญา แซ่มช้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุชญา โภมลานิช. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและพัฒนา คุณภาพการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สุรรัตน์ รอดพัน, นเรศ ชันธะวี, และสุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประจักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(35): 36 – 45.
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580)*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2564*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อรอุมา ศรีประทุมวงศ์, ไชยา ภาวะบุตร, และระพีพรรณ ร้อยพิลา. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน 2. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(33): 143 – 155.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education*. (8th ed.). New York: Routledge.
- Hamzah, N. H., Nasir, M. K. M., & Wahab, J. A. (2021). The effects of principals' digital leadership on teachers' digital teaching during the covid-19 pandemic in Malaysia. *Journal of Education and e-Learning Research*, 8(2): 216 – 221.
- Mihardjo, L. W. W., & Rukmana, R. A.N. (2018). Does digital leadership impact directly or indirectly on dynamic capability: Case on indonesia telecommunication industry in digital transformation?. *The Journal of Social Sciences Research*, [Special issue]: 832 – 841.
- Sultan, Y. H., & Suhail, K. S. (2019). The impact of significant factors of digital leadership on gamification marketing strategy. *International Journal of Advance Research and Development*, 4(5): 29-33.
- Wasono, L. W., & Furinto A. (2018). The effect of digital leadership and innovation management for incumbent telecommunication company in the digital disruptive era. *International Journal of Engineering & Technology*, 7(2.29): 125 – 130.
- Zhong, L. (2017). Indicators of digital leadership in the context of K-12 education. *Journal of Educational Technology Development and Exchange (JETDE)*, 10(1): 27 – 40.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

Factors affecting the organizational health in the New Normal of Schools
under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1

สุภาวรรณ คำระมาด¹, ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงกุล²

Supawan Kumramad¹, Poompipat Rukponmongkol²

Corresponding Author E-mail: supawan2997@gmail.com

Received: 2023-02-24; Revised: 2023-03-21; Accepted: 2023-04-07

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษากับสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์สุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

1) สุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีเพียงด้านเดียวเท่านั้นที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การอยู่ร่วมกันของครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ขวัญในการปฏิบัติงาน และน้อยที่สุดคือการสนับสนุนทรัพยากร 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากันสองด้าน คือ โครงสร้างองค์การและเทคโนโลยีดิจิทัล รองลงมา คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และน้อยที่สุดคือ การสร้างแรงจูงใจ 3) ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 89.00 สามารถเขียนสมการทำนายในรูปมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = 0.42X_2 + 0.19X_1 + 0.24X_4 + 0.12X_5 + 0.09X_3$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, สุขภาพองค์การ, ความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹ Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Advisor, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

Abstract

This research aims to 1) study organizational health in the new normal of schools. 2) study of factors affecting organizational health in the new normal of schools. 3) study the relationship between factors affecting organizational health in the new normal of school and organizational health in the new normal of school. And 4) construct predictive equations of organizational health in the new normal of schools. The sample group consisted of 291 informants institutions administrators and teachers in schools. The instruments for collecting data was a questionnaire. The collected data were analyzed by percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson's Product Moment, and multiple linear regression analysis. The findings showed that:

1) The organizational health in the new normal of schools overall, it was at a high level. Only one aspect was at the highest level: teacher coexistence. had the highest mean, followed by morale in performance and support resources is at lowest level. 2) The factors affecting organizational health in the new normal of schools overall, it was at a high level. Two aspects with the highest mean were organizational structure and digital technology, followed by executive leadership. and motivation is at lowest level. 3) All factors had a high positive correlation with organizational health in the new normal of schools at the .01 level of significance. And 4) The motivation factors, organizational structure, executive leadership, digital technology, and organization external environment aspects has the power to predict 89.00 percent. The prediction equation can be written in standard form, which is $\hat{Z} = 0.42X_2 + 0.19X_1 + 0.24X_4 + 0.12X_5 + 0.09X_3$

Keywords: Factors Affecting, Organizational Health, The New Normal of Schools

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้กำหนดเป้าหมายพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนของการศึกษาทุกระดับที่ต้องมุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 78)

ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ยุคในความเป็นปรกติใหม่ New Normal คือ รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหวังล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย (อัญชญา ทวีสุขกาญจน์. 2564: 4) ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญในการจัดการศึกษาในความเป็นปรกติใหม่ที่เป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดครั้งใหญ่ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการบริหารจัดการศึกษาที่ไม่เหมือนเดิม ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องทำให้สถานศึกษาดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีแนวทางในการบริหารที่ชัดเจน เป็นระบบ สอดคล้องกับสถานการณ์ในการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการประสานงานได้อย่างคล่องตัวและสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา

สุขภาพองค์การเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษา โชติกา แสงอรุณ (2560: 25) กล่าวว่า องค์การหรือหน่วยงานแต่ละแห่งได้มีการปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นและก้าวทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา องค์การที่มีสุขภาพดี แสดงว่าการบริหารขององค์การประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากสุขภาพองค์การเป็นความสามารถขององค์การในการปฏิบัติงานตามภารกิจ เป็นตัวชี้วัดและทำนายประสิทธิภาพสถานศึกษาได้ รวมทั้งทำให้องค์การสามารถดำรงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ซึ่งถ้าหากสถานศึกษามีสุขภาพองค์การที่สมบูรณ์ย่อมทำให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งต้องอาศัยสิ่งสำคัญหลายประการและมีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การนั้น ชูเชิด พุทธเจริญ (2558: 75) ได้กำหนดสุขภาพองค์การไว้ 7 ด้าน คือ ความเข้มแข็งขององค์การ อิทธิพลของผู้บริหาร การสนับสนุนทรัพยากร ขวัญในการปฏิบัติงาน ความสามัคคี การติดต่อสื่อสารอย่างเพียงพอ และการมี

นวัตกรรมใหม่ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของความสำเร็จหรือประสิทธิผลขององค์การ สวานันท์ ชัยวร (2559: 96) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา พบว่า มีปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ปัจจัยด้านทีมงานและการบริหาร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการจูงใจและปัจจัยด้านบรรยากาศสถานศึกษา มีอำนาจในการพยากรณ์สุขภาพองค์การ คิดเป็นร้อยละ 54.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยิงยศ เปรมฤดีปรีชาชาญ (2563: 130) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านระบบสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การ และด้านภาวะผู้นำ ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจพยากรณ์ คิดเป็นร้อยละ 66.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น การปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จะมีความสุของค์การที่ดีได้นั้นจำเป็นต้องมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาช่วยสนับสนุนองค์การ อีกทั้งสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ยังมีความแตกต่างกันในบริบทต่างๆ เช่น ลักษณะที่ตั้งของสถานศึกษา สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ความพร้อมของทรัพยากรในชุมชน ขนาดของโรงเรียน บุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนนวัตกรรมและเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งที่กล่าวมาถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละแห่งจะต้องให้ความสำคัญ และใช้ความสามารถทางด้านการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดความพร้อมและประสบความสำเร็จ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1. 2564: 13-20)

จากแนวคิดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาว่าเป็นอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การ ตลอดจนการสร้างสมการพยากรณ์เพื่อหาค่าพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาองค์กรให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ และสามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา กับสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์สุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

สุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา

Quick, & Debra (2006: 80) ได้ให้ความสำคัญของสุขภาพองค์การไว้ว่า สุขภาพองค์การมีสุขภาพดีหรือไม่ดี จะสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์การ โดยที่องค์การที่มีสุขภาพดีต้องมีความสามารถในการปรับตัว มีการยืดหยุ่น และถ้าองค์การสุขภาพไม่ดี จะมีภาวะเสี่ยงต่อประสิทธิผลในระยะยาวและการอยู่รอดขององค์การ

พัชรภรณ์ ดวงชื่น (2563: 783) ได้กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษา การเตรียมรับความปกติใหม่ที่จะเกิดขึ้นหลังวิกฤตโควิด-19 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องบริหารจัดการศึกษาภายใต้รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่

ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2564: 427) ได้กล่าวไว้ว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารในยุคการบริหารสมัยใหม่การพัฒนาเกณฑ์ตัวบ่งชี้สุขภาพของโรงเรียน 7 มิติ คือ 1) ความเข้มแข็งขององค์การ 2) อิทธิพลของ

ผู้อำนวยการ 3) ภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ 4) ภาวะผู้นำด้านกิจสัมพันธ์ 5) การสนับสนุนทรัพยากร 6) ขวัญในการปฏิบัติงาน 7) การมุ่งเน้นวิชาการ เพื่อพัฒนาประสิทธิผลขององค์การไปสู่สภาพองค์การที่ดีมีสุขในการทำงาน

สรุปได้ว่า สภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา คือ สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบใหม่ที่แตกต่างจากอดีตภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่กลายมาเป็นมาตรฐานปกติในปัจจุบัน สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานที่ตามภารกิจความรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การได้เป็นอย่างดี บุคลากรพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ในองค์การอย่างมีความสุขท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การสนับสนุนทรัพยากร 2) อำนาจอิทธิพลของผู้บริหาร 3) การมุ่งเน้นวิชาการ 4) ขวัญในการปฏิบัติงาน 5) การอยู่ร่วมกันของครู 6) ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร และ 7) ความเข้มแข็งขององค์การ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา มีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษารื่องของปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การ ดังนี้

คณพงศ์ ตาเลิศ (2555: 7-8) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สันเคราะห์ปัจจัยได้ทั้งหมด 4 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ 2) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ 3) ปัจจัยด้านระบบสังคม และ 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ

สุทธิรัก ศรีจันทร์เพ็ญ (2565: 8) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในเขตจังหวัดนครปฐม ซึ่งได้ปัจจัยทั้งหมด 4 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) โครงสร้างองค์การ 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) ระบบสังคม และ 4) สภาพแวดล้อม

อรัญญา สารีโพธิ์ (2553: 11-12) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 5 ปัจจัย ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ 2) ปัจจัยด้านระบบสังคม 3) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ 4) ปัจจัยด้านทรัพยากรขององค์การ และ 5) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ

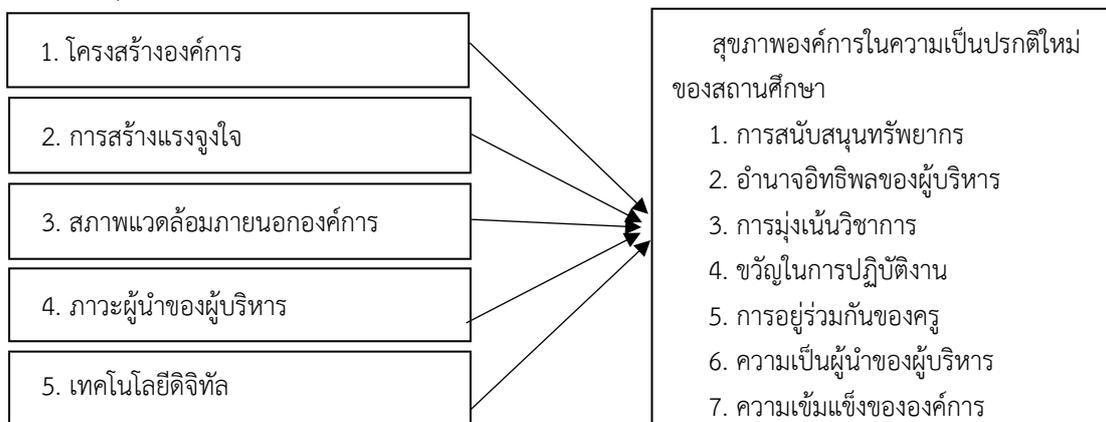
จากการศึกษาวิจัยของนักวิชาการ ผู้วิจัยได้รวบรวมและนำมาสังเคราะห์ และแจกแจงความถี่ตามนักวิชาการที่มีความเห็นตรงกัน สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา หมายถึง องค์ประกอบที่มีผลต่อการส่งเสริมให้องค์การมีสถานะที่องค์การสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์การ เพื่อให้องค์การอยู่ท่ามกลางสังคมที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ในระยะยาว ประกอบด้วยปัจจัย 5 ปัจจัย คือ 1) โครงสร้างองค์การ 2) การสร้างแรงจูงใจ 3) สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ 4) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และ 5) เทคโนโลยีดิจิทัล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรทำนาย

ตัวแปรเกณฑ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,187 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 291 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970: 607-610) สุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choice) ตอนที่ 2 แบบวัดสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา จำนวน 40 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา จำนวน 26 ข้อ โดยตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967: 247) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามโดยการศึกษาลักษณะ แนวคิดต่างๆ และนำร่างแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ทั้งตอนที่ 2 และตอนที่ 3 จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือโดยหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98 และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.43 – 0.86

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งส่งคืนกลับให้ผู้วิจัย โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์และจัดส่งด้วยตนเอง เก็บรวบรวมและติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืน และแจกแบบสอบถามอีกครั้งในรายที่แบบสอบถามสูญหายหรือไม่ได้รับคืน ทั้งสิ้น 291 ฉบับ ได้คืนมา 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สรุปและรายงานผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (f) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ร้อยละ (%) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไป สุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
 - 2.1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แบบเพียร์สัน
 - 2.2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. สุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีเพียงด้านเดียวเท่านั้นที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การอยู่ร่วมกันของครู

มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ขวัญในการปฏิบัติงาน ความเข้มแข็งขององค์กร การมุ่งเน้นวิชาการ อำนาจอิทธิพลของผู้บริหาร และความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสนับสนุนทรัพยากร ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวม

ที่	สุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การสนับสนุนทรัพยากร	4.33	0.59	มาก
2	อำนาจอิทธิพลของผู้บริหาร	4.40	0.58	มาก
3	การมุ่งเน้นวิชาการ	4.44	0.48	มาก
4	ขวัญในการปฏิบัติงาน	4.49	0.48	มาก
5	การอยู่ร่วมกันของครู	4.54	0.51	มากที่สุด
6	ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร	4.39	0.60	มาก
7	ความเข้มแข็งขององค์กร	4.45	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย		4.43	0.46	มาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ทั้ง 5 ปัจจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากันสองด้าน คือ โครงสร้างองค์กร และเทคโนโลยีดิจิทัล รองลงมา คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างแรงจูงใจ ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวม

ที่	สุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	โครงสร้างองค์กร	4.45	0.50	มาก
2	การสร้างแรงจูงใจ	4.34	0.62	มาก
3	สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร	4.35	0.55	มาก
4	ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.39	0.64	มาก
5	เทคโนโลยีดิจิทัล	4.45	0.53	มาก
รวมเฉลี่ย		4.40	0.48	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษากับสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับตามระดับความสัมพันธ์ ดังนี้ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์(Correlation) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ตัวแปร	(X ₁)	(X ₂)	(X ₃)	(X ₄)	(X ₅)	(Y)
ด้านโครงสร้างองค์การ (X ₁)	1.00	0.76**	0.57**	0.73**	0.73**	0.83**
ด้านการสร้างแรงจูงใจ (X ₂)		1.00	0.45**	0.88**	0.61**	0.89**
ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ (X ₃)			1.00	0.46**	0.63**	0.58**
ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X ₄)				1.00	0.59**	0.86**
ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (X ₅)					1.00	0.72**
สุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา (Y)						1.00

** p<.01

4. สมการพยากรณ์สุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจ (X₂) ด้านโครงสร้างองค์การ (X₁) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X₄) ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (X₅) และด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ (X₃) มีความสัมพันธ์กับสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา (Y) และสามารถทำนายสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 89.00 ซึ่งสามารถเขียนสมการทำนายในรูปมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = 0.42X_2 + 0.19X_1 + 0.24X_4 + 0.12X_5 + 0.09X_3$ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std.Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	27.63	3.63		7.61	.00*
ด้านการสร้างแรงจูงใจ (X ₂)	2.12	0.23	0.42	9.34	.00*
ด้านโครงสร้างองค์การ (X ₁)	1.43	0.28	0.19	5.15	.00*
ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X ₄)	1.38	0.25	0.24	5.60	.00*
ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (X ₅)	0.85	0.23	0.12	3.79	.00*
ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ (X ₃)	0.61	0.18	0.09	3.40	.00*

r=0.94, r²=0.89, F=439.02, Sig=0.00

* p<.05

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีเพียงด้านเดียวเท่านั้นที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การอยู่ร่วมกันของครู ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูมีการอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ให้เกียรติกันและรู้จักสมัคสมาน สามัคคีกลมเกลียวกันในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ก่อให้เกิดความผูกพันของบุคลากร ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวมินท์ อยู่เย็น (2555: 102) ได้วิจัยเกี่ยวกับสุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึง ความผูกพันของบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษามีการอยู่ร่วมกันอย่างมีน้ำใจ เอื้อ เพื่อ เผื่อแผ่ ช่วยเหลือ

เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจเกิดพลังมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่อภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านการสนับสนุนทรัพยากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและตามความถนัดของแต่ละบุคคล มีการอำนวยความสะดวกช่วยเหลือ จัดหาให้มีสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนได้รวดเร็วและเพียงพอต่อความต้องการของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตารีย์ ตรีเทธา (2556: 111) ได้วิจัยเกี่ยวกับ สุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถบ่งชี้ได้ว่ามีสุขภาพองค์การที่สมบูรณ์ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร แสดงให้เห็นว่าได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรอย่างเพียงพอ

1.2 ด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารใช้อำนาจในการอำนวยความสะดวกที่กำหนดไว้และทำให้องค์การดำรงอยู่ได้ ผู้บริหารใช้อำนาจในการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ได้รับการยอมรับเชื่อถือจากชุมชนในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ เจริญผล (2558: 65) ได้วิจัยเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มหามงคล พบว่า สุขภาพองค์การ ในมิติด้านอิทธิพลของผู้บริหารนั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารแสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำอย่างชัดเจน มีความรู้ความสามารถที่จะสามารถเป็นผู้นำในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นต้นแบบของการปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเทและอุทิศตนเพื่อองค์กร และเป็นผู้ที่ได้รับความเชื่อถือจากผู้บริหารการศึกษาระดับสูง

1.3 ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการให้ความช่วยเหลือและการดูแลเอาใจใส่ของครูต่อนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการใช้เทคนิควิธีการสอนและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีกระบวนการวัดผลและประเมินผลที่เอื้อต่อการเรียนการสอนตามสภาพจริงและสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลาวัญย์ เพิ่มสุขรุ่งเรือง (2559: 141) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการมุ่งเน้นวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นที่ว่า สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศในห้องเรียน ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.4 ด้านขวัญในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความภาคภูมิใจในอาชีพของตนเอง ทั้งยังมีความผูกพันและทัศนคติที่ดีต่อองค์กรของตนเอง ร่วมมือกันแก้ปัญหา มีสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและเต็มใจร่วมงานกับบุคคลอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงธิดา อุดตมะ (2558: 72) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก คือ ด้านขวัญในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ด้านการบริหารแบบมิตรสัมพันธ์ และอันดับดับสุดท้าย คือ การสนับสนุน

1.5 ด้านการอยู่ร่วมกันของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูมีความภาคภูมิใจ รักและศรัทธาในวิชาชีพ มีความพึงพอใจ กระตือรือร้นและความตั้งใจในการปฏิบัติงานจนสำเร็จ ให้เกียรติกันและกันในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีความรู้สึกรัก เมตตาและหวังดีต่อศิษย์และเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐธินิน โทธิพิวง (2558: 72) ได้ทำวิจัยเรื่อง สุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ด้านการอยู่ร่วมกันของครูโดยรวมอยู่ในระดับดี ครูมีความรัก ความศรัทธา และพึงพอใจต่ออาชีพ มีความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน เพื่อนร่วมงาน และงานที่ได้รับมอบหมาย โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความผูกพันรักใคร่กลมเกลียวให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีสุขภาพองค์การที่ดีส่งผลให้ครูปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นเต็มความสามารถ

1.6 ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีภาวะความเป็นผู้นำ มีความมุ่งมั่นในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ มีการกำหนดมาตรฐานและระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน มีทัศนคติและที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เป็นมิตร พบปะพูดคุยและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานด้วยความจริงใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ เกตุผาสุก (2562: 54) ได้ทำวิจัย เรื่อง สุขภาพ

องค์การของโรงเรียนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับดี ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งให้ความสำคัญกับงานและผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การตัดสินใจหมั่นแสวงหาแนวทางและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีความเป็นกัลยาณมิตร เป็นที่พึ่งและเป็นกำลังใจที่ดีต่อครูและบุคคลอื่น ๆ

1.7 ด้านความเข้มแข็งขององค์การ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน สามารถปรับตัวเข้ากับชุมชนได้ดีในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รับมือและหาแนวทางพัฒนา ร่วมกับชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หยาตอัมรินทร์ ศิริจันทร์ (2562: 76) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การของสถานศึกษากับความทุ่มเทในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ด้านความเข้มแข็งขององค์การ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านโครงสร้างองค์การ และเทคโนโลยีดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดโครงสร้างองค์การที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษาที่ชัดเจนเป็นระบบ มีการประสานงานอย่างคล่องตัว อีกทั้งผู้บริหารมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและระบบเครือข่าย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม และผู้บริหารมีภาวะผู้นำสามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะได้อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยิงยศ เปรมฤติปริษาชาญ (2563: 132) ได้วิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต ชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรทุกตำแหน่งไว้อย่างชัดเจน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่อภิปรายผล ดังนี้

2.1 ด้านโครงสร้างองค์การ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดโครงสร้างองค์การมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา มีโครงสร้างองค์การ กำหนดความรับผิดชอบทุกตำแหน่งอย่างชัดเจนและเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินเคิล (Winkle. 2000: 3232-A) ได้ศึกษาการปรับโครงสร้างโรงเรียนและสุขภาพองค์การในโรงเรียนที่ปฏิรูปการเรียนรู้และโรงเรียนที่ไม่ได้ปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐมิสซูรีของโคลัมเบีย พบว่าสุขภาพองค์การของโรงเรียนที่ปฏิรูปการเรียนรู้และโรงเรียนที่ไม่ได้ปฏิรูปการเรียนรู้แตกต่างกัน โรงเรียนที่ไม่ได้ปฏิรูปการเรียนรู้มีสุขภาพองค์การในระดับต่ำกว่าโรงเรียนที่ได้ปฏิรูปการเรียนรู้

2.2 ด้านการสร้างแรงจูงใจ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการพิจารณาเลื่อนเงินเดือน เลื่อนวิทยฐานะ ด้วยความยุติธรรม ให้ความช่วยเหลือ เกื้อกูล ครูในการปฏิบัติงานและการประสานงานกับทุก ๆ ฝ่ายในสถานศึกษา และผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถภายใต้สภาพการณ์ที่ต้องมีการปรับรูปแบบการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรวัตร์ ะบุรงค์ (2558: 99-100) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารในสถานศึกษามีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา กระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ารับการศึกษาคูหา การศึกษาดูงาน การอบรม และการทำวิจัยเพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่ง

2.3 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมีส่วนช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกหรือชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ (2565: 80) ได้วิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในเขตจังหวัดนครปฐม พบว่า โรงเรียนสังกัดเทศบาลในเขตจังหวัดนครปฐม อยู่ในเขตชุมชนที่มีสภาพเศรษฐกิจที่ดีและเอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเพียงพอ ได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี ผู้บริหารส่งเสริมพัฒนานักเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกและโรงเรียนมีการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการภายในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความมั่นใจในตนเองทำให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งยังเป็น

แบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในด้านการปฏิบัติงาน และมีส่วนในการสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คอร์กมาซ (Korkmaz, 2007: 22-54) ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบภาวะผู้นำที่มีผลต่อสภาพองค์การ ผลการศึกษาพบว่า สภาพองค์การจะดีหรือไม่นั้น สามารถดูได้จากความพึงพอใจของครูต่องานและผลการปฏิบัติงาน ซึ่งมุ่งประเด็นไปที่วิสัยทัศน์ที่ให้ความสำคัญในการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์การมีความกระตือรือร้น เป็นเครื่องมือช่วยในการสร้างแรงจูงใจบุคลากรในองค์การเป็นอย่างดี

2.5 ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการสร้างบทเรียน ค้นคว้าหาข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน และบุคลากรสามารถประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรธรรมพงศ์ อธิโรกรมกล (2563: 95) ได้วิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษา ได้รู้จักนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ครูสามารถเล่นบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ได้ดี นักเรียนสามารถเรียนรู้แบบสืบสอบหรือเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนได้อย่างสนุกสนาน

3. ผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา กับสภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 พบว่า ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสภาพองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากบุคลากรให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจ ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ในสภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิต สถานการณ์ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่เราไม่คุ้นเคย ผู้บริหารมีการบริหารที่ดี จัดสัดส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน มีการเอื้ออำนวยความสะดวกให้ครูผู้สอน ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา สถานศึกษาที่ดีจะส่งผลต่อสภาพที่ดี เมื่อสภาพดีจะทำให้การทำงานของบุคลากรในสถานศึกษานั้นบรรลุจุดหมายตามความต้องการได้ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ในสถานศึกษานั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิกา ปัญญาติ (2555: 99) ได้วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสภาพองค์การ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 36 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หยาดอัมรินทร์ ศิริจันทร์ (2562: 80) ได้วิจัยเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพองค์การของสถานศึกษากับความทุ่มเทในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพองค์การของสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความทุ่มเทในการปฏิบัติงานของครู ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ครูทุกคนปฏิบัติงานด้วยความสบายใจ โดยครูได้มุ่งกับการจัดการเรียนการสอน มีการวิเคราะห์ให้ผู้เรียนเพื่อจัดทำแผนการสอนที่สามารถใช้ปฏิบัติได้จริง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ทำให้ครูเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4. สมการพยากรณ์สภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจ (X_2) ด้านโครงสร้างองค์การ (X_1) ด้านภาวะผู้นำ (X_4) ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (X_5) และด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ (X_3) มีความสัมพันธ์กับสภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา (Y) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.94 และสามารถทำนายสภาพองค์การในความเป็นปรกติใหม่ของสถานศึกษา (Y) ได้ร้อยละ 89 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คณพงศ์ ดาเลศ (2555: 78) ได้วิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผลการศึกษาพบว่า เมื่อนำตัวแปรพยากรณ์คือปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การของโรงเรียนทั้ง 4 ปัจจัย มาพยากรณ์สภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดเทศบาล ด้วยวิธีสเตปไวส์ พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านระบบสังคม และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ เป็นตัวแปรพยากรณ์สภาพองค์การที่ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ .612 และมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในการตัดสินใจ .375 มีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ร้อยละ 37.50 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สอนันท์ ชัยวร (2559: 104) ได้วิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า ปัจจัยด้านการจูงใจ (X_4) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ (X_1) และปัจจัยด้านบรรยากาศในสถานศึกษา (X_5) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .736 สามารถสร้างสมการพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษาได้ร้อยละ 54.1

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการพัฒนาเชิงนโยบาย (Policy)

1.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรดำเนินการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาคุณภาพองค์การของสถานศึกษา มีการจัดโครงสร้างองค์การที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายอย่างชัดเจน มีการกำหนดนโยบายในการสร้างแรงจูงใจ เพื่อการนำไปปฏิบัติของบุคลากรในสถานศึกษา มีการบริหารจัดการกับบุคคลกร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

1.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียง สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ ไปพัฒนาสุขภาพองค์การในสถานศึกษาของท่านได้ โดยการกำหนดนโยบายเพิ่มความสุข คำนึงถึงการสร้างแรงจูงใจและการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการพัฒนาองค์การ (Organization)

1.2.1 สถานศึกษาควรมีการวางระบบการทำงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ จัดสรรงบประมาณ สวัสดิการ และจัดหาวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึง และจัดสรรทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.2.2 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในด้านการสร้างแรงจูงใจ ให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ จัดสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ห้องค์การมีสุขภาพองค์การของสถานศึกษาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.3 ด้านการพัฒนาบุคลากร (Personnel)

1.3.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและคำนึงถึงการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้บังคับบัญชา ใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคลากรทุกระดับ ควรให้การยอมรับความคิดเห็นและการกระทำของบุคลากร ให้อิสระในการทำงาน มีการให้รางวัลหรือคำชมเชยแก่บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ดี และมีการลงโทษเมื่อบุคลากรกระทำความผิดอย่างเหมาะสม

1.3.2 ผู้บริหารควรสร้างระบบสังคมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการดำเนินงาน และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมภายนอกโดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ที่เกี่ยวกับประชากรอื่น เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาและสังเคราะห์ปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา มาเป็นตัวแปรพยากรณ์เพื่อทำการวิจัยในครั้งต่อไป แล้วนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

2.3 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาแต่ละปัจจัยที่พบว่าส่งผลต่อสุขภาพของสถานศึกษาโดยเป็นการศึกษาระดับสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

2.4 ควรมีการศึกษาพหุระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การ 2 ระดับ คือ ระดับห้องเรียน และ ระดับโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา ปัญญะติ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับคุณภาพองค์การ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- คณพงษ์ ดาเลศ. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ชูเชิด พุทธเจริญ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- โชติกา แสงอรุณ. (2560). แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนและแรงจูงใจในการทำงานของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ฐิตารีย์ ตรีเหรา. (2556). สุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐธินัน โปธิ์พวง. (2558). สุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงธิดา อุตตมะ. (2558). ปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ธัญธมพ์ อธิไกรมงคล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- นวมินทร์ อยู่เย็น. (2555). สุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พัชรารณณ์ ดวงชื่น. (2563). บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในต่อการจัดการความเสี่ยงขององค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 23(4): 643 – 654.
- ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล. (2564). หลักการทฤษฎีและปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กำแพงเพชร: เกรียงไกรพานิชย์.
- ยิ่งยศ เปรมฤดีปรีชาชาญ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต ชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- เรวัตร ะบุรงค์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ลาวัลย์ เพิ่มสุขรุ่งเรือง. (2559). การบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุรศักดิ์ เจริญผล. (2558). สุขภาพองค์การของโรงเรียนพระตาทนักรสวนกุหลาบ มหามงคล. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สวนันท์ ชัยวร. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.

- สันติ เกตุผาสุข. (2562). สุขภาพองค์การของโรงเรียนในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์เขต 1. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565. นครสวรรค์: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์เขต 1. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- สุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในเขตจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- หยาดอัมรินทร์ ศิริจันทร์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การของสถานศึกษากับความทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- อรรณญา สารีโพธิ์. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองคาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อัญญา ทวีสุขกาญจน์. (2564). แนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal). วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (วิศวกรรมอุตสาหกรรม). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- Korkmaz Mehmet. (2007). *The Effects of Leadership Styles on Organizational Health*. Educational Research Quartty, Gazi University.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. (1970). *Determining sample size for research activities*. New York: McGraw-Hill.
- Quick, J., & Debra, N. (2006). *Organization Behavior: Foundations, Lealties and Challenges*. Ohio: R.R. Donnelley. Under Thomson Corporation.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.
- Winkle, A. L. (2000). School Restructuring and Organizational Health in Re: Learning and Non-Re: Learning High School. *Dissertation Abstracts International*, 60(9): 3232-A.

การวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนาทักษะการอ่านตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่าน
ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
Action Research on the Development of Reading Skills Based on Assessment
Guidelines on Learners' Reading Proficiency for Prathomsuksa 1 Students
using Integrated Learning Management

สบิทธิภย์ เกษแก้ว¹, นาฏยาพร บุญเรือง², รชฎ สุวรรณภูมิ³
Sabaithip Ketkaew¹, Nattayabhon Boonruang², Rachata Suvannagoot³
Corresponding Author E-mail: sbithiphykeskaew@gmail.com

Received: 2023-02-28; Revised: 2023-03-24; Accepted: 2023-03-28

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเตือ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) คู่มือการพัฒนาทักษะการอ่าน 3) แบบทดสอบการอ่าน 4) แบบประเมินการอ่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้การอ่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้การอ่าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.76/82.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) การเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะการอ่าน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 20.86 คะแนน และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 41.00 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน และมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีคะแนนพัฒนาการเฉลี่ยร้อยละ 69.78 อยู่ในระดับสูง มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.69 นักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 69

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบบูรณาการ, ทักษะการอ่าน, ความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยนครพนม

¹ Student in Master of Education Degree, Learning Management Innovation for Elementary Education, Nakhon Phanom University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครพนม

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครพนม

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

Abstract

The purposes of the research were to 1) develop lesson plans based on assessment guidelines for measuring learners' reading proficiency with a reading test (RT) for Grade 1 students to meet the efficiency of 80/80 criteria; 2) compare the proficiency in reading skills based on assessment guidelines for measuring learners' reading proficiency with a reading test (RT) for grade 1 students before and after the intervention. The research target group consisted of seven Grade 1 students studying at Ban Duea School under Srisaket Primary Educational Service Area Office 4, selected through purposive sampling. The four research instruments included: (1) lesson plans, (2) handbooks for developing reading skills, (3) a reading test, and (4) a reading assessment form. The statistics used in the research included percentage, mean, and standard deviation.

The research results were as follows: 1) the development of reading lesson plans based on assessment guidelines for measuring learners' reading proficiency with a reading test (RT) for Prathomsuksa 1 students revealed that the developed reading lesson plans met the required criteria of 80/80 with the efficiency of 84.76/ 82.00, 2) the comparison result of students' proficiency in terms of reading skills based on assessment guidelines for measuring learners' reading proficiency with a reading test (RT) for Grade 1 students using integrated learning management indicated that the students' average pre-intervention score was 20.86, while the average post-intervention score was 41.00 from 50 points. And have a relative growth method score after integrated learning management with an average development score of 69.78 percent at a high level. The effectiveness index (E.I) was 0.69, the intervention was higher than their pre-intervention levels with a 69 percent improvement.

Keywords: Integrated Learning Management, Reading Skills, Learners Proficiency in Reading Skills

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสาน ให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 34)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายและจุดเน้น เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายของแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่องการเตรียมคนในศตวรรษที่ 21 ในระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะการเรียนรู้ภาษาไทย เน้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาอื่น ให้มีความสำคัญกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาในช่วงชั้นแรก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2558 ได้มีกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วน “เด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนได้ และต้องมีระบบการประเมินที่เป็นรูปธรรม” สำนักทดสอบทางการศึกษาจัดบริการเครื่องมือมาตรฐานเพื่อใช้วินิจฉัยความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2564: 1)

การอ่านเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค หรือข้อความ โดยอาศัยการแปลความ มีการจับใจความสำคัญ เพื่อสื่อความหมาย ทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน และนำไปใช้ประโยชน์ได้ (วรรณิ โสมประยูร. 2553: 128; สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2543: 2) ซึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะได้รับการประเมิน

ความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) เพื่อตรวจสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน ทั้งในด้านการอ่าน รู้เรื่องและการอ่านออกเสียงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งเน้น การนำไปใช้วินิจฉัยข้อบกพร่องความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนได้อย่างตรงตามสภาพ และเน้นนำผลการประเมินไปใช้ในการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านการอ่าน เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการเรียนในปีการศึกษาต่อไป จากการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีโรงเรียนเข้าร่วมการ ประเมิน จำนวน 208 โรงเรียน และมีนักเรียนเข้าสอบ จำนวน 3,793 คน พบว่า ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่าน ของผู้เรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า ความสามารถรวมทั้ง 2 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 68.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถด้าน การอ่านออกเสียง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 69.65 และความสามารถด้านอ่านรู้เรื่อง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 67.53 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 กับ คะแนนเฉลี่ย ร้อยละระดับประเทศ พบว่า คะแนนเฉลี่ยร้อยละของความสามารถด้านการอ่านออกเสียงด้านการอ่านรู้เรื่อง และรวมทั้ง 2 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศ และผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 เปรียบเทียบระหว่างปี การศึกษา 2563 กับ ปีการศึกษา 2564 พบว่า ความสามารถทั้ง 2 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละลดลง 4.27 เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ความสามารถด้านการอ่านออกเสียง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละลดลง 6.31 และความสามารถด้านการอ่านรู้เรื่อง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละลดลง 2.27 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. 2564: 52)

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเตือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จาก การสังเกตการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ของนักเรียนจำเสียงสระไม่ได้ อ่านซ้ำ ออกเสียง คำที่ประสมวรรณยุกต์ได้ซ้ำ อ่านคำที่ประสมกับสระประสมไม่คล่อง ทั้งอ่านในใจและอ่านออกเสียงใช้เวลาในการอ่านข้อความ แต่ละบรรทัดนานเกินไป ทำให้อ่านออกเสียงไม่คล่อง ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านไม่ได้ จึงทำให้ครูเกิดความสนใจที่จะ ทำ การแก้ปัญหาใน เรื่องของการอ่านออกเสียงและการอ่านรู้เรื่อง ซึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะมีการประเมิน ความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ทุกปี ทำให้ครูผู้สอนมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสามารถด้าน การอ่านของผู้เรียนเป็นรายบุคคล นำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้นการอ่านมีความจำเป็นต่อการศึกษาและการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งจากรายงานผลการประเมินความสามารถด้าน การอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเตือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4 ในปีการศึกษา 2561 ผลการอ่านข้อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ได้คะแนนร้อยละ 40 อยู่ระดับ พอใช้ ร้อยละ 25 - 49.99 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2561: 2) ในปีการศึกษา 2562 ผลการอ่านค่าของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องตัวสะกดไม่ตรงมาตรา/ไม่มีรูปวรรณยุกต์ อยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ 25 - 49.99 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562: 2) ปีการศึกษา 2563 ผลการอ่านข้อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ได้คะแนนร้อยละ 42.85 อยู่ระดับพอใช้ ร้อยละ 25 - 49.99 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2563: 2)

จากความสำคัญที่กล่าวมาแล้วนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิธีการสอนที่จะช่วยในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการอ่านที่ดีขึ้น หนึ่งในนั้นคือ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการสอนที่เชื่อมโยงศาสตร์ วิธีการสอน หรือวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยใช้ ความรู้ความเข้าใจมาผสมผสานในการจัดการเรียนรู้จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระ ทั้งหลายเข้าด้วยกันและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง (กรมวิชาการ. 2544: 3; สุวิทย์ มูลคำ. 2543: 3; วัฒนพร ระวังทุกข์. 2542: 26) ในงานวิจัยนี้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการนำขั้นตอนวิธีการสอนการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน มาใช้ร่วมกับเกมการศึกษา โดยนำกระบวนการการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เข้ามาเป็นกระบวนการในการศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นำผลที่ได้จากการแก้ไขปัญหาไปใช้ในการปรับปรุง และส่งเสริมพัฒนา การเรียนของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยมีการแก้ปัญหาย่อยอย่างเป็นขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือกระทำ การสังเกตและ การสะท้อนผลการปฏิบัติ ดำเนินการต่อเนื่องกันไปจนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ปัญหาได้จริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา การเรียนรู้และเกิดการพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอน (วรรณดี สุทธิธนาการ. 2556: 2; พรรณี ลีกิจวัฒน์. 2555: 40) ซึ่ง ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับเกม

การศึกษา มาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีออกแบบเกมในการฝึกทักษะการอ่านโดยสอดแทรกเนื้อหาไว้ในเกม ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการฝึกและความรู้ต่าง ๆ ผ่านการเล่นเกมที่ฝึกได้ง่าย ๆ ผ่านกระบวนการกลุ่มหรือเดี่ยว เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความสนุกสนานไปพร้อมกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นแนวทางที่จะทำให้ผู้วิจัยได้พัฒนาทักษะการอ่านที่ดีขึ้นและเตรียมความพร้อมผู้เรียนในการทดสอบความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีการสอนบูรณาการให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่าย อยากที่จะเรียนรู้มากยิ่งขึ้น โดยกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาทักษะการอ่านตามแนวทางการประเมินความสามารถในการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน นำไปใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็น การเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการเรียนในปีการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการอ่าน

การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน การอ่านเป็นกระบวนการอันซับซ้อน ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านจึงให้ความหมายของการอ่านที่แตกต่างกัน แต่ส่วนมากก็ให้ความหมายที่คล้ายกัน และใกล้เคียงกัน ดังนี้

อทิทยา หอศิลป์ (2562: 27-28) กล่าวว่า การอ่าน คือ การอ่านเป็นกระบวนการค้นหาความหมายในสิ่งที่อ่านรับรู้ความหมายจากถ้อยคำที่ตีพิมพ์จากสิ่งพิมพ์ชนิดต่าง ๆ เพื่อรับรู้ว่าคุณเขียนคิดอะไรและพูดอะไร โดยที่ผู้อ่านต้องเริ่มทำความเข้าใจ ประโยค ซึ่งรวมอยู่ในย่อหน้า แต่ละย่อหน้า แล้วรวมเป็นเรื่องเดียวกันและแปลความหมายจากสิ่งที่อ่านได้ เป็นทักษะที่รวมทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งทักษะในด้านการคิด ทักษะทางไวยากรณ์ คือ ด้านเสียงศัพท์ โครงสร้าง และความหมาย การอ่านจึงสำคัญและจำเป็นยิ่งต่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมปัจจุบัน

เพ็ญญา บางหลวง (2560: 16) กล่าวว่า การรับรู้ความหมายจากถ้อยคำที่ตีพิมพ์อยู่ในสิ่งพิมพ์หรือในหนังสือ เป็นการรับรู้ว่าคุณเขียนคิดอะไรและพูดอะไร โดยเริ่มต้นทำความเข้าใจถ้อยคำแต่ละคำเข้าใจวลี เข้าใจประโยค ซึ่งรวมอยู่ในย่อหน้า เข้าใจแต่ละย่อหน้า ซึ่งรวมเป็นเรื่องราวเดียวกัน

การุณินันท์ รัตนแสนวงษ์ (2550: 27) ความหมายของการอ่าน คือ การเข้าใจหนังสือด้วยการสังเกตพิจารณาและถ่ายทอดความรู้ความคิดของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน การตีความจากการอ่านเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ก็มีความจำเป็นสำหรับมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะการอ่านจะทำให้เรา ได้รับความรู้ข่าวสาร ทำให้เรามีความคิดที่กว้างขวางขึ้น และยังก่อให้เกิดความเพลิดเพลินใจด้วย

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค หรือข้อความ โดยอาศัยการแปลความ มีการจับใจความสำคัญ เพื่อสื่อความหมาย ทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน

แนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

แนวคิดและความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เกิดขึ้นจากความเห็นของนักปรัชญาชาวอังกฤษ จอห์น ล็อก (John Locke) ที่ว่าเด็กจะไม่มีเวลาและกำลังที่จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างได้หมด ฉะนั้นเด็กจึงต้องสนใจแต่เฉพาะสิ่งที่จำเป็นที่สุด และที่เขาจะใช้บ่อยที่สุดในชีวิต ต่อมาจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นักปรัชญาชาวสหรัฐอเมริกาที่มีความเห็นในเรื่องนี้ว่า การให้การศึกษาแก่เด็กควรจะนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เพื่อการอยู่รอดของชีวิตตน กิจกรรมใหญ่ ๆ คือ การแสวงหาปัจจัยแห่งการดำรงชีพ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมขั้นมูลฐานของมนุษย์ ย่อมจะทำให้เด็กเกิดความต้องการที่ผู้เรียนรู้เห็นเองรู้สึกเอง ฉะนั้นเด็กย่อมจะเกิดความสนใจขึ้นโดย

ธรรมชาติ ความคิดของจอห์น ดิวอี้ มีอิทธิพล และพัฒนาการเป็นหลักบูรณาการ (ปัญญาธิ ครุฑพุ่ม. 2550: 4) ซึ่งมีวิวัฒนาการ แนวคิดเรื่องการบูรณาการดังนี้

1. ปีพ.ศ. 2473 ในประเทศสหรัฐอเมริกา นักการศึกษาและครูได้เริ่มคิดเรื่องบูรณาการแล้วเริ่มทดลองทำการศึกษ (รวมทั้งทดลองเรื่อง บูรณาการ) เป็นเวลา 8 ปี เรียกการทดลองการศึกษาครั้งใหญ่นี้ว่า ผลการทดลอง 8 ปีนั้นมาใช้อย่างแพร่หลายในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป และเรียกการศึกษาในยุคนี้ว่า “การศึกษาแผนใหม่” (Progressive Education) ได้นำเอาความรู้เรื่อง บูรณาการไปใช้กันแพร่หลาย

2. ประเทศไทยได้มีการเรียนการสอนเรื่อง การศึกษาแผนใหม่ และเรื่อง บูรณาการเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2496 ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ต่อมาสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทยได้เผยแพร่ความรู้เรื่องนี้ออกไปอย่างกว้างขวาง ความรู้และหลักบูรณาการได้ใช้อย่างเต็มรูปแบบในหลักสูตร ปี พ.ศ. 2521

แนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน

ระพีพรรณ เหลือสีบชาติ (2562: 19) ได้กล่าวว่า การเรียนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-based learning) หมายถึง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติโดยผ่านกิจกรรมกลุ่ม พัฒนาการทำงานเป็นทีม เกิดภาวะผู้นำ ทำให้เกิดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนตั้งจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนกิจกรรม ขั้นระดมความคิด ขั้นวิเคราะห์ ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

วีโรจน์ ลักขณาอดิศร (2550) ได้อธิบายถึงวิธีการสอนด้วยกิจกรรมเป็นฐานไว้ว่า เป็น แนวคิดที่มุ่งเน้นให้เด็กซึมซับความรู้ ความเข้าใจ ผ่านการเล่น เกม กิจกรรมกลุ่ม ซึ่งเน้นการกระตุ้นให้ เด็กเข้าใจและได้ฝึกคิดเองในเนื้อหาสาระระหว่างทำกิจกรรม และเล่นเกมเพื่อให้เด็ก ๆ สามารถพัฒนา แนวคิดความรู้เฉพาะตนขึ้นมาเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากกิจกรรมที่จัดขึ้น เป็นกิจกรรมกลุ่มด้วยแล้ว

ศศิธร ลิจันทรัพย์ (2556: 45) ได้ให้ความหมายของการเรียนโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานไว้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน ผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จากการเล่นเกม การทดลอง การสร้างสรรค์ ผลงาน และการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น โดยการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และมีการวางแผนการใช้สื่อที่ดี นำไปสู่การพัฒนาความรู้ตัวบุคคล

จากที่กล่าวมา การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจ ในเนื้อหาบทเรียนผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ครูทำหน้าที่อำนวยความสะดวก

แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีจุดกำเนิดมาจากการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมของ เลวิน (Kurt Lewin) นักจิตวิทยา สังคมชาวอเมริกา ที่ต้องการจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และเพื่อปรับปรุงคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ โดยอาศัยแนวความคิดสำคัญ 2 ประการ คือ การร่วมกันตัดสินใจของกลุ่ม และความตั้งใจที่จะทำการปรับปรุง ในส่วนของวง การศึกษานั้นอาจกล่าวได้ว่าคอร์รี่ (Stephen M. Corey) จากมหาวิทยาลัย Columbia สหรัฐอเมริกา เป็นผู้นำการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในการจัดการการศึกษาเป็นบุคคลแรกในลักษณะของการปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (วีระยุทธ ชาติตะกานจน์. 2558: 32)

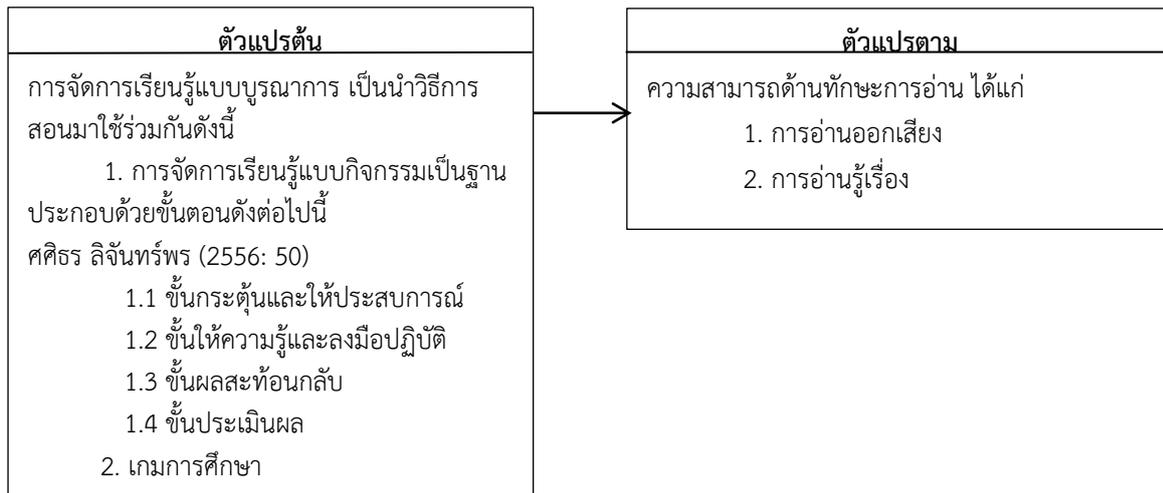
Kemmis, & Mc Taggart (1988: 10) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยที่ไม่ได้แตกต่างไปจากการวิจัยอื่น ๆ ใน เชิงเทคนิค แต่แตกต่างในด้านวิธีการ ซึ่งวิธีการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การทำงานที่เป็น การสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองที่เป็นวงจรแบบขดลวด (Spiral of Self-Reflecting) โดยเริ่มต้นที่ขั้นตอนการวางแผน (planning) การปฏิบัติ (action) การสังเกต (observing) และการสะท้อนกลับ (reflecting) เป็นการวิจัยที่จำเป็นต้องอาศัย ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการสะท้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

องอาจ นัยพัฒน์ (2548: 338) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่ทำ โดยนักวิจัยและคณะบุคคลที่เป็น ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน องค์กร หรือชุมชน โดยมี จุดมุ่งหมายหลักเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบหรือสรรค์สร้างขึ้นไปใช้ ปรับปรุงแก้ ปัญหา หรือพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาที่ต้องการแก้ไข รวมทั้งกลมกลืนกับโครงสร้างการบริหารงาน ตลอดจนบริบททาง ด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านอื่น ๆ ที่แวดล้อมหรือ เกิดขึ้นในสถานที่เหล่านั้น

จากที่กล่าวมา การวิจัยปฏิบัติการเป็นศึกษา รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นำผลที่ได้จากการแก้ไขปัญหาไปใช้ในการปรับปรุงและส่งเสริมพัฒนาการเรียนของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาทักษะการอ่านตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้วิจัยขอเสนอความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในการทำวิจัย โดยมีวิธีวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเตือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน จำนวน 15 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-10 การอ่านออกเสียง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11-15 การอ่านรู้เรื่อง จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.80-1.00

2. คู่มือการพัฒนาทักษะการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การตรวจของผู้เชี่ยวชาญหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.80-1.00

3. แบบทดสอบการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) มีความยากตั้งแต่ 0.36 - 0.79 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.25 - 0.88 จำนวน 16 ข้อ

4. แบบประเมินการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.60-1.00

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะ ๆ ตามขั้นตอนของเคมิสและแม็คแท็คคาร์ท ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ขั้นตอนการวิจัย	กิจกรรม	เครื่องมือ
1. การวางแผน (Planning)	<ol style="list-style-type: none"> วิเคราะห์สภาพปัญหาจากนักเรียนทั้งหมด 7 คน ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย และจากผลทดสอบระดับโรงเรียน การประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ย้อนหลัง 3 ปี เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาในภาพรวม ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาทักษะการอ่าน วิเคราะห์ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ภาษาไทยกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 	
2. การปฏิบัติ (Acting) ประกอบด้วย วงจร PAOR จำนวน 2 วงรอบ	<p>วงรอบที่ 1</p> <p>P : Plan</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างความเข้าใจ กฎกติกากับผู้เรียนให้ผู้เรียนเข้าใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ วางแผนในการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-10 การอ่านออกเสียง และการเก็บรวบรวมข้อมูล <p>A : Act</p> <ul style="list-style-type: none"> ปฏิบัติตามโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ 1-10 การอ่านออกเสียง <p>O : Observe</p> <ul style="list-style-type: none"> สังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมการตอบคำถามระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บันทึกหลังการสอน <p>R : Reflect</p> <ul style="list-style-type: none"> นำผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม มาอภิปราย สรุปเป็นข้อมูลในวงรอบต่อไป <p>วงรอบที่ 2</p> <p>P : Plan</p> <ol style="list-style-type: none"> นำข้อมูลจากวงรอบที่ 1 มาศึกษาแก้ไขปัญหามารับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในแผนที่ 11-15 การอ่านรู้เรื่อง วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้เครื่องมือให้สามารถแก้ไขปัญหามันในวงรอบที่ 1 <p>A : Act</p> <ul style="list-style-type: none"> ปฏิบัติตามโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ 11-15 <p>O : Observe</p>	<ol style="list-style-type: none"> แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการพัฒนาทักษะการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ แบบทดสอบวัดการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) แบบประเมินการอ่านตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอนการวิจัย	กิจกรรม	เครื่องมือ
	<p>- สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม การตอบคำถามระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บันทึกหลังการสอน สังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงโดยเปรียบเทียบกับวงรอบที่ 1</p> <p>R : Reflect</p> <p>1. นำผลที่ได้จากการจัดเก็บข้อมูลทุกวงรอบรวบรวมเพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากนั้นให้ผู้เรียนทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดการอ่านตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) และแบบประเมินการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT)</p> <p>2. นำผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) และแบบประเมินการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) มาสังเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนาทักษะการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ รวบรวมเพื่อใช้วิเคราะห์การพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน</p>	
3. การสังเกต (Observing)	<p>1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนจากการทำงานเป็นกลุ่ม การตอบคำถามร่วมกันในแต่ละวงรอบ การทำแบบทดสอบ</p> <p>2. รวบรวมข้อมูลจากทุกวงรอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากแบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน</p>	
4. การสะท้อนกลับ (Reflecting)	<p>1. นำผลคะแนนที่รวบรวมมาวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ</p> <p>2. ทำการแปลผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลต่อไปเพื่อใช้ในการอภิปรายผล</p>	

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพและวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบทักษะการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียน โดยหาคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของผู้เรียน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพและดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

แผนที่	เลขที่							รวม	\bar{X}	E1/E2	E.I.
	1	2	3	4	5	6	7				
1	8	8	10	9	8	10	10				
2	9	8	8	9	8	9	9				
3	9	6	9	8	9	10	8				
4	7	8	8	7	8	8	9				
5	9	8	9	8	9	9	8				
6	8	7	9	8	8	9	9				
7	6	8	9	8	9	8	9				
8	9	8	10	9	8	9	10				
9	8	8	8	8	10	10	10				
10	9	9	8	9	8	9	10				
11	7	8	9	8	8	9	8				
12	8	9	9	7	8	8	9				
13	9	8	8	8	9	9	7				
14	8	9	9	9	8	8	9				
15	9	8	8	8	8	9	8				
รวม	123	120	131	123	126	134	133	890	127.14	E1 = 84.76	0.69
ก่อนเรียน (50 คะแนน)	19	16	25	18	23	20	25	146	20.86		
หลังเรียน (50 คะแนน)	39	37	45	38	42	42	44	287	41.00	E2 = 82.00	

จากตารางที่ 2 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้การอ่าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.76/ 82.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.69 แสดงว่า คะแนนหลังจากเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ นักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 69

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน (50 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (50 คะแนน)	คะแนนความแตกต่างก่อนเรียนและหลังเรียน	คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ (GS) (ร้อยละ)	แปลผลพัฒนาการ
1	19	39	20	64.52	สูง
2	16	37	21	61.76	สูง
3	25	45	20	80.00	สูง
4	18	38	20	62.50	สูง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน (50 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (50 คะแนน)	คะแนนความ แตกต่างก่อนเรียน และหลังเรียน	คะแนนพัฒนาการ สัมพัทธ์ (GS) (ร้อยละ)	แปลผล พัฒนาการ
5	23	42	19	70.37	สูง
6	20	42	22	73.33	สูง
7	25	44	19	76.00	สูง
\bar{X}	20.86	41.00	20.14	69.78	สูง
S.D.	3.27	2.83	0.99	6.56	

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.86 คะแนน และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 41.00 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน และมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีคะแนนพัฒนาการเฉลี่ยร้อยละ 69.78 อยู่ในระดับสูง

อภิปรายผล

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.76/ 82.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้บูรณาการเป็นการสอนที่เชื่อมโยงศาสตร์ วิธีการสอน หรือวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยใช้ความรู้ความเข้าใจมาผสมผสานในการจัดการเรียนรู้จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระทั้งหลายเข้าด้วยกันและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้จะใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนผ่านกิจกรรมที่ ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผ่านการเล่น เกม กิจกรรมกลุ่ม รวมถึงเรียนผ่านประสบการณ์ ครูทำหน้าที่อำนวยความสะดวก โดยการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งจะมีเกมการศึกษา เป็นกิจกรรมการเล่นที่มีกฎกติกาง่าย ๆ ผ่านกระบวนการกลุ่ม หรือเดี่ยว เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนเกิดกระตือรือร้นและตั้งใจในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุขสันต์ สาดาชนม์ (2562: 31) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บแบบเกมการสอนเรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ แบบเกมการสอน เรื่อง “มาตราตัวสะกด” กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 79.25/82.14 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. นักเรียนมีความสามารถด้านทักษะการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.6912 คิดเป็นร้อยละ 69.12 เนื่องมาจากการที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนการสอนแบบกิจกรรมเป็นฐานของ ศศิธร ลิจันทร์พร (2556: 50) มีขั้นตอนดังนี้ 1) ขึ้นกระตุ้นและให้ประสบการณ์ เป็นการทบทวนและสำรวจความรู้เดิมกระตุ้นให้ นักเรียนเกิดความสนใจก่อนนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขึ้นให้ความรู้และลงมือปฏิบัติ ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาบทเรียนและทำงานร่วมกัน ตามกิจกรรมที่จัดไว้ 3) ขึ้นผลสะท้อนกลับ นักเรียนคิดวิเคราะห์สถานการณ์และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม และนำเสนอผลงานของตนเอง 4) ขึ้นประเมินผล ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองในรูปแบบการประเมินตนเอง และเกมศึกษาที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระตือรือร้น เกิดการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ทำให้เกิดการจดจำการเรียนรู้เข้าใจ สอดคล้องกับ เพ็ญญา บางหลวง (2560: 31) ที่ได้ศึกษาการใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เกมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 93.33 ซึ่งสูงกว่า เกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 65 ทั้งนี้การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 20.86 ส่วน

เปรียบเทียบมาตรฐาน เท่ากับ 3.53 การทดสอบหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 41.00 ส่วนเปรียบเทียบมาตรฐาน เท่ากับ 3.06 เมื่อนำมาทดสอบเพื่อหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแล้วพบว่า หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สายสุตา หลังแดง (2560: 62) ได้ศึกษาผลการใช้เกมการศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดการเรียนรู้บูรณาการ โดยมีกิจกรรมเป็นฐานและเกมการศึกษา ผู้สอนต้องมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควบคุมบรรยากาศในชั้นเรียน เพื่อที่จะสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ มีอุปกรณ์เพียงพอและเหมาะสมกับเนื้อหา ผู้สอนต้องคำนึงถึงความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล เนื่องจากนักเรียนมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป ผู้สอนต้องใช้เวลาและปรับเปลี่ยนการสอนให้เหมาะสม เพื่อให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกคน

1.2 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ขอบความสนุกสนาน มีความสนใจในระยะสั้น ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบการแข่งขัน เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ดังนั้นต้องจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ และผู้สอนควรสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน เช่น การสร้างเสริมบรรยากาศในการเรียน ยกย่อง ชมเชย มีการเสริมแรงให้นักเรียนอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนาทักษะการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบต่าง ๆ

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่าน ตามแนวทางการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- การุณินทร์ รัตนแสนวงษ์. (2550). **การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้น ส่วนจำกัด วี.เจ.พรินต์ติ้ง.
- บัญญัติ ครุฑพุ่ม. (2550). **เอกสารประกอบการสอนแบบบูรณาการ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร.
- พรธณี สิกิจวัฒน์. (2554). **วิธีการวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เพ็ญญา บางหลวง. (2560). **การใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ระพีพรรณ เหลือสีชาติ. (2562). **การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เรื่อง พันธะโคเวเลนต์ และรูปร่างโมเลกุล**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (เคมี). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณดี สุทธิธารกร. (2556). **การวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัยในกระบวนการค้นคว้าทางเลือก**. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- วรรณดี โสมประยูร. (2553). **เทคนิคการสอนภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ยูแพดอินเตอร์.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: บริษัท แอล ที เพรส จำกัด.
- วิโรจน์ ลักขณาอดิศร. (2550). **ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (Activity Based Learning: ABL)**. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม. 2565, จาก http://www.se-edlearning.com/LinkClick.aspx?fileticket=FenbODYmzcc%3d&tabid=36&mid=350UploadClinic/RFID/A_ReflexRFID.pdf.

- วีระยุทธ์ ชาตะกาญจน์. (2558). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2(1): 32.
- ศศิธร ลิจันทรพร. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมเป็นฐานโดยใช้แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาบนอุปกรณ์ สื่อสารเคลื่อนที่เพื่อส่งเสริมความมีวินัยของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายสุดา หลั่งแดง. (2560). ผลการใช้เกมการศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2564). คู่มือการจัดสอบการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. (2564). รายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564. ศรีสะเกษ: อัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). รายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561. กรุงเทพฯ: จี เอ็น ที.
- _____. (2563). รายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563. กรุงเทพฯ: จี เอ็น ที.
- สุขสันต์ สาดาชนม์. (2562). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บแบบเกมการสอนเรื่อง มาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2543). หลักการและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2543). กลยุทธ์การสอนคดี บูรณาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี่.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2548). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- อติทยา หอศิลป์. (2562). การพัฒนาแบบสอบวินิจฉัยการแจกลูกสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planer*. (3rd ed.). Victoria: Deakin University.

การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว
เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

Characteristics of School Administrators in 4.0 Era in the Lom Kao Nam Nao
Khao Kho Consortium under the Secondary Educational Service Area Office
Phetchabun

วิภาวี ภูมิประเทศ¹, จารุวรรณ นาดัน²

Wiparwee Pummipratet¹, Jaruwann Natun²

Corresponding Author E-mail: Wiparwee.p@psru.ac.th

Received: 2023-02-28; Revised: 2023-03-21; Accepted: 2023-03-24

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขต หล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ขอบเขตด้านตัวแปรได้จากการสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านสติปัญญาความสามารถ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และด้านผู้นำทางวิชาการ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำนวน 162 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน และครู ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลากจำนวน 157 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้นำทางวิชาการ รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านสติปัญญาความสามารถ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹ Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Pibulsongkram Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

² Advisor, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research was to study the characteristics of school administrators in the 4.0 era of school administrators in Lom Kao Nam Nao Khao Kho consortium under the Secondary Educational Service Area Office Phetchabun, conceptual framework was based on the synthesis of the characteristics of the 4.0 era school administrators which was consisted of five characteristics. There five were creativity, vision, intellectual ability, the ability to use technology and academic leadership. The sample group were school administrators and teachers who belonging to the Secondary Educational Service Area Office Phetchabun, with a total of 162 people, including fire school administrators who were purposive sampling and 157 teachers who were simple random sampling. The research instruments used for information collection was a hearing based on and the reliability was 0.98. The statistics used in data analysis were mean and standard deviation. The research were as follows:

The characteristics of 4.0 era of school administrators in the Lom Kao Nam Nao Khao Kho consortium under the Secondary Educational Service Area Office Phetchabun showed that the highest average level was in academic leadership, followed by vision, intellectual ability respectively. The ability to use technology and creativity had the lowest average level.

Keywords: Characteristics of School Administrators in 4.0 era

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงกระแสโลกาภิวัตน์ โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลกระทบทั้งในระดับชุมชน สังคม และประเทศชาติ การจัดการศึกษาของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาดำเนินการภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 รัฐบาลของประเทศไทยจึงได้สร้างโมเดลใหม่ขึ้นมาที่เรียกว่า ประเทศไทย 4.0 โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งสู่ประเทศแห่งการสร้างสรรค์นวัตกรรมด้วยเทคโนโลยี เพื่อความทัดเทียมนานาประเทศ (จรัสพงศ์ คลังกรณ์. 2561: 84) ซึ่งการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่จะขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ (โกเมศ แดงทองดี. 2560: 2)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และมีแผนการศึกษาแห่งชาติ มีเป้าหมายด้านผู้เรียน คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 76) การจัดการศึกษาในยุคแห่งการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา และการพัฒนาเทคโนโลยียังทำให้เกิดเครื่องมือที่หลากหลายในการเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศ หรือเนื้อหาในรูปแบบดิจิทัลนี้ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้มีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ในยุคนี้การเตรียมบุคลากรและตัวองค์กรจึงมีความจำเป็นอย่างมาก (ดวงพร รุ่งเรืองศรี. 2561: 106)

สถานการณ์ของโลกยุคใหม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและประชากรโลกหลายด้าน ทำให้ทุกองค์กรได้รับผลกระทบไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชน จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันหรือที่เรียกว่าผู้บริหารในยุค 4.0 จึงจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาตนเองและการปรับเปลี่ยนองค์กรครั้งใหญ่ นักวิชาการหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่าการศึกษาจะไปทิศทางใดจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่ง (อมรรัตน์ เตชะนอก. 2563: 372) โดยในบริบทการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันมีปัญหเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนผู้รับผิดชอบการศึกษาของชาติ รวมทั้งเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจะมีการกำหนดนโยบายใหม่เพื่อแก้ปัญหาการศึกษาของชาติ หลายครั้งมีการยกเลิกโครงการเดิมและจัดทำโครงการใหม่ เป็นการแก้ปัญหาการศึกษาโดยขาดความเข้าใจในภาพรวม (วิริยะ ฤกษ์ชัยพาณิชย์, 2559: 2) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของสถานศึกษาแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นจุดเชื่อมของนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งแน่นอนว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะอันดี มีความรู้

ความสามารถ เป็นผู้นำครูและบุคลากรทาง การศึกษา ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนให้มาร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการจัด การศึกษาให้บรรลุผล (บวร เทศารินทร์. 2560: ออนไลน์)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาในยุค 4.0 โดยมีโมเดล การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้วยรูปแบบ SPM 4.0 ในด้าน ผู้บริหารคุณภาพ (Quality School Director) ซึ่งหมายถึง ผู้บริหารที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาบริหารจัดการศึกษาและดำเนินการให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มุ่งมั่นในการจัดการการศึกษาที่สมบูรณ์แบบ โดยมุ่งสร้างความเข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. 2564: 225)

จากที่กล่าวมาผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญในการนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 จึงควรมีคุณลักษณะเหมาะสม ผู้วิจัยจึงกำหนดประเด็นการศึกษาค้นลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขต หล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำผลจาก คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ไปพัฒนาและปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งผู้บริหารในสหวิทยาเขต หล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ และผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอื่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0

กุลจิรา รักษนคร (2563ก: 215) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ประกอบด้วย คุณลักษณะ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ หมายถึง การแสดงออกผู้บริหารที่มีความตระหนักรู้ด้านวัฒนธรรม บรรยากาศ และ บริบทต่าง ๆ ของผู้บริหาร 2) การมีวิสัยทัศน์ หมายถึง การแสดงออกผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการกำหนดและ สร้างภาพอนาคต อันประกอบด้วยการสร้างวิสัยทัศน์นำไปสู่การปฏิบัติจริง มีการสื่อสารวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้ทุกคนใน องค์กรได้รับทราบโดยทั่วถึงกันและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กร มีความมั่นใจในตนเอง มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้ สำเร็จ มีความอดทนอดกลั้นและเพียรพยายาม มีความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา สร้างแรงบันดาลใจให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาสม่ำเสมอ เอาใจใส่อย่างดีต่อการบริหารสถานศึกษา 3) การมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การแสดงออกของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์และ สร้างเครือข่าย และความเมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 4) ความสัมพันธ์กับงาน หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีความสามารถในการบริหารงานโดยเน้นคุณภาพ การมองภาพการบริหารแบบองค์รวม การทำงานโดยใช้ รูปแบบบูรณาการและการวิเคราะห์ สังเคราะห์งานได้อย่างมีคุณภาพ และ 5) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีลักษณะในการบริหารงานโดยมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่ ๆ สู่ องค์กร การผสมผสานเทคโนโลยีและนวัตกรรม นำสู่เป้าหมาย ความท้าทายและการคิดอย่างจินตนาการ รอบรู้สถานการณ์ได้ เป็นอย่างดี

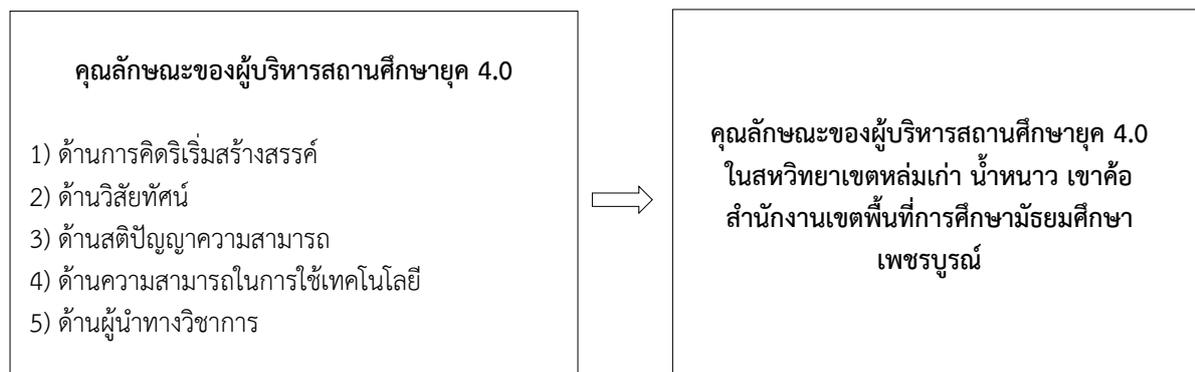
ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, และจำรัส แจ่มจันทร์ (2563: 557) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ประกอบด้วยความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นนักคิด นักพัฒนา มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง บริหารงานแบบประชาธิปไตย รับผิดชอบต่อผู้อื่น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาต่อบุคลากรในองค์กร และพัฒนา สถานศึกษาโดยใช้นวัตกรรมใหม่ คำนึงถึงการบรรลุผลในวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของโรงเรียนเป็นหลัก

จิรภัทร มูลเมืองแสน, และสุขุมวิทย์ ไสยโสภณ (2564 : 392) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตาม นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วย 1) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ นำมา แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตอบสนองนโยบายการศึกษา มีวิสัยทัศน์ใน การกำหนดทิศทางขององค์กร ทำให้องค์กรมีการจัดการศึกษาที่ชัดเจนในระยะยาว และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ แสวงหาและเรียนรู้ ได้จากประสบการณ์จริงได้ และ 2) ผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความเป็นผู้นำทางวิชาการและสามารถส่งเสริมให้ครูและ

บุคลากรทางการศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของชาติและหลักการจัดการเรียนรู้ สามารถบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ให้ความสำคัญและส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุ่มเทความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาต่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยการสังเคราะห์ตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 จาก สาริตา เจนเขว้า, และเสวียน เจนเขว้า (2560: 275), อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ (2560: 230), คมคาย น้อยสิทธิ์ (2561: 55), สุบัน มุขธระโกษา, ศศิรดา แผงไทย, และเอกอนันต์ สมบัติสกุลกิจ (2561: 457), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ 4 กลุ่มที่ 2 (2562: 55), ทิพวรรณ ล้วนประสิทธิ์สกุล (2562: 127), กุลจิรา รักษนคร (2563ก: 215), ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, และจำรัส แจ่มจันทร์ (2563: 557), วัชรพงษ์ สอนมณี, และศันสนีย์ จะสุวรรณ (2563: 50) และ จิรภัทร มูลเมืองแสน, และสุชุมวิทย์ ไสยโสภณ (2564: 392) สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาคูณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาต่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินตามวัตถุประสงค์ โดยมีกรดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาต่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 273 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และครู จำนวน 268 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. 2564)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาต่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 162 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan. 1986: 345 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 43) ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครู จำนวน 157 คน ได้มาจากการเทียบสัดส่วนตามจำนวนครู และการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากแบบไม่ใส่คืน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาต่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating scale) ให้เลือกตอบได้ 5 ระดับ แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) ด้านวิสัยทัศน์ 3) ด้านสติปัญญาความสามารถ 4) ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และ 5) ด้านผู้นำทางวิชาการ นำแบบสอบถามเสนอเครื่องมือต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุญาติในการจัดเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุญาติในการจัดเก็บข้อมูล จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งนำแบบสอบถามไปแจกผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยส่งและรับคืนด้วยตนเอง ทางออนไลน์ผ่าน Google Form และทางไปรษณีย์

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

1. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ยุค 4.0 คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ยุค 4.0 ในสหวิทยาเขต หล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1 - 6

ตารางที่ 1 แสดงผลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ยุค 4.0 ในสหวิทยาเขต หล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ยุค 4.0	n = 162		ระดับ	ลำดับ
	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.35	0.45	มาก	5
2. ด้านวิสัยทัศน์	4.46	0.63	มาก	2
3. ด้านสติปัญญาความสามารถ	4.45	0.63	มาก	3
4. ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	4.43	0.60	มาก	4
5. ด้านผู้นำทางวิชาการ	4.50	0.54	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.44	0.52	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ยุค 4.0 ในสหวิทยาเขต หล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.52) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับแรก คือ ด้านผู้นำทาง

วิชาการ ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.63) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายคือ ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.45)

ตารางที่ 2 แสดงผลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขต หล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์	n = 162		ระดับ	ลำดับ
	\bar{x}	S.D.		
1. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอ	4.23	0.42	มาก	3
2. ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง	4.41	0.67	มาก	2
3. ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม	4.42	0.66	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.35	0.45	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.66) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.67) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.42)

ตารางที่ 3 แสดงผลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านวิสัยทัศน์

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ด้านวิสัยทัศน์	n = 162		ระดับ	ลำดับ
	\bar{x}	S.D.		
1. ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	4.50	0.72	มาก	2
2. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.50	0.68	มาก	1
3. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางการปฏิบัติวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	4.45	0.71	มาก	5
4. ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทของสถานศึกษาทั้งภายนอกและภายในองค์กร	4.48	0.63	มาก	3
5. ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์สภาพของสถานศึกษา (SWOT)	4.36	0.70	มาก	7
6. ผู้บริหารสถานศึกษาสื่อสารวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้กับบุคลากรในสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบร่วมกัน	4.44	0.69	มาก	6
7. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมอภิปรายกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาร่วมกัน	4.48	0.64	มาก	4
รวมเฉลี่ย	4.46	0.63	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านวิสัยทัศน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับสถานศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.68) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ผู้บริหาร

สถานศึกษาวางแผนในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.72) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์สถานภาพของสถานศึกษา (SWOT) ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.70)

ตารางที่ 4 แสดงผลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาชุด 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านสติปัญญาความสามารถ

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาชุด 4.0 ด้านสติปัญญาความสามารถ	n = 162		ระดับ	ลำดับ
	\bar{x}	S.D.		
1. ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานด้วยความรู้ความสามารถ	4.56	0.65	มากที่สุด	2
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.43	0.68	มาก	8
3. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.49	0.66	มาก	4
4. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.45	0.72	มาก	6
5. ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม ติดตามการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษา	4.33	0.75	มาก	10
6. ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษา	4.42	0.68	มาก	9
7. ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นนักพัฒนาและนักวิจัยแสวงหาความรู้	4.31	0.73	มาก	11
8. ผู้บริหารสถานศึกษาปรับปรุงงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ	4.44	0.69	มาก	7
9. ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนอย่างมีศีลธรรม	4.47	0.67	มาก	5
10. ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดี	4.52	0.66	มากที่สุด	3
11. ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	4.57	0.64	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.46	0.63	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาชุด 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านสติปัญญาความสามารถ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.64) ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานด้วยความรู้ความสามารถ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.65) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นนักพัฒนาและนักวิจัยแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.73)

ตารางที่ 5 แสดงผลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาชุด 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาชุด 4.0 ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	n = 162		ระดับ	ลำดับ
	\bar{x}	S.D.		
1. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.42	0.64	มาก	4
2. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีในการสร้างนวัตกรรม	4.40	0.64	มาก	6
3. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเป็นหมวดหมู่	4.41	0.64	มาก	5
4. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการเรียกใช้ข้อมูล	4.43	0.65	มาก	3
5. ผู้บริหารสถานศึกษาประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา	4.47	0.63	มาก	1
6. ผู้บริหารสถานศึกษาประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา	4.44	0.63	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.43	0.60	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขต หล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43, S.D. = 0.60$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.47, S.D. = 0.63$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.44, S.D. = 0.63$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีในการสร้างนวัตกรรม ($\bar{x} = 4.40, S.D. = 0.64$)

ตารางที่ 6 แสดงผลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านผู้นำทางวิชาการ

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ด้านผู้นำทางวิชาการ	n = 162		ระดับ	ลำดับ
	\bar{x}	S.D.		
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.51	0.61	มากที่สุด	5
2. ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานตามกรอบงานวิชาการ	4.48	0.62	มาก	7
3. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างองค์ความรู้ใหม่ในงานวิชาการ	4.48	0.68	มาก	8
4. ผู้บริหารสถานศึกษาค้นคว้าวิจัยทางการบริหารการศึกษา	4.43	0.65	มาก	9
5. ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.56	0.62	มากที่สุด	1
6. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างและพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.49	0.65	มาก	6
7. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.53	0.61	มากที่สุด	3
8. ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	4.54	0.64	มากที่สุด	2
9. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการบริการวิชาการแก่สังคม	4.53	0.61	มากที่สุด	3
รวมเฉลี่ย	4.50	0.54	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านผู้นำทางวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50, S.D. = 0.54$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56, S.D. = 0.62$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54, S.D. = 0.64$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาค้นคว้าวิจัยทางการบริหารการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43, S.D. = 0.65$)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาคคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถด้านพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่บ่งบอกและแสดงออกถึงคุณลักษณะที่ถูกต้องเหมาะสม มีการปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีสติปัญญา มีความรู้ความสามารถในงานบริหารเป็นอย่างดี บริหารสถานศึกษาอย่างผู้เชี่ยวชาญ โดยมุ่งบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เป็นผู้นำทั้งในงานวิชาการและงานด้านอื่น ๆ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีในการสร้างนวัตกรรมและแก้ไขปัญหาตามบริบทของสถานศึกษา พัฒนาตนเองและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ริเริ่มพัฒนา

รวมถึงการมีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการขับเคลื่อนคุณภาพของสถานศึกษาให้ก้าวทันยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับแนวคิดของ ทาฟฟ์ (Taff. 1998: 2,486) ได้ศึกษาบทบาทพฤติกรรมของผู้บริหารและความสำเร็จของสถานศึกษา พบว่า บทบาทพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีผลต่อการประสบความสำเร็จของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กนกวรรณ ดอนสมจิตร, และอุรสา พรหมทา (2564: 493) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อีกทั้งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัชฎาภรณ์ ทิพย์กาญจนรัตน์, และเตือนใจ ดลประสิทธิ์ (2563: 121) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะผู้บริหารยุค 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ในรายด้าน พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารยุค 4.0 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ด้านผู้นำทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการศึกษาทั้งในด้านหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการจัดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน และด้านการจัดการสื่อและเทคโนโลยี พัฒนาการตนเองรวมถึงพัฒนาและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนานวัตกรรม สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และให้บริการวิชาการแก่สังคม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทศวรรษ เกิดดี, และธดา สิทธิธาดา (2565: 1,370) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการขับเคลื่อนนวัตกรรมสู่การศึกษา 4.0 พบว่า การบริหารงานด้านวิชาการเป็นหัวใจหลักในการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนครูผู้สอนให้ใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ มีการสร้างสรรค์สื่อ มีการสื่อสาร และการบริหารจัดการชั้นเรียนที่เป็นระบบ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ, ดรุณี ปัญจรัตน์กร, และอุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ (2563: 55) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาประเทศไทย 4.0 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาประเทศไทย 4.0 ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านผู้นำทางวิชาการยุคใหม่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน

เมื่อพิจารณาด้านผู้นำทางวิชาการในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้านวิชาการตามกรอบงานวิชาการให้สอดคล้องกับสถานการณ์การศึกษาในปัจจุบัน ที่ต้องมีการส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพความแตกต่างและความต้องการของผู้เรียนเป็นหลักมีการประเมินผลที่หลากหลาย พัฒนาหลักสูตรเน้นที่ตัวผู้เรียนมากกว่าตัวเนื้อหา เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพและเกิดการเรียนรู้สูงสุด และมีการใช้วิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 4 มาตรา 22 “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542: 6) และสอดคล้องกับแนวคิดของ อิซุมิ (Izumi. 2002: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสาเหตุแห่งความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารของโรงเรียนเหล่านี้ จะให้ความสำคัญกับวิธีการสอน หลักสูตร การพัฒนาครู ระเบียบวินัย และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน หลักสูตรมีส่วนสำคัญในการกำหนดผลการเรียนของนักเรียน

ในขณะเดียวกันด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษากำลังอยู่ในช่วงของการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ศึกษาการสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษา ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ควรพัฒนาให้ทันต่อยุคที่การศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กนกวรรณ ดอนสมจิตร, และอุรสา พรหมทา (2564: 501) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ สภาพทั่วไปมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ที่สุด แสดงให้เห็นว่าควรจะต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณินนิตย์ กิจวิธี (2561: 36) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการคิด สร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาด้านการคิดสร้างสรรค์ในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหาร การเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการก้าวทันการเปลี่ยนแปลง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ซึ่งคุณลักษณะทุกด้านถือว่ามีความสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาในทุกด้านไปพร้อมกันอยู่เสมอ โดยการพัฒนาคุณลักษณะด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีศักยภาพที่จะสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาทางการศึกษาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ เพราะสถานการณ์ โลกและสถานการณ์การศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อเป็นการปรับตัวให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงนี้ การอยู่ในกรอบความคิดแบบเดิม ๆ อาจทำให้การบริหารงานไม่ประสบผลสำเร็จเหมาะสมกับการศึกษายุคใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเริ่มจากการคิดที่สร้างสรรค์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กุลจิรา รักษนคร (2563ข: 343) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีอิทธิพลต่อ การบริหารจัดการองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมาก การพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุคใหม่จึงมี ความสำคัญ จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้คุณลักษณะของผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนไปในทางที่ส่งผลต่อความสำเร็จ พัฒนาระบบการศึกษา แสวงหาวิธีการ ทักษะกระบวนการ ศักยภาพและความสามารถ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนา ตนเองในด้านต่าง ๆ ที่สามารถสนองตอบโจทย์ตามความคาดหวังของสังคม เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยมี องค์ประกอบ คือ การเป็นผู้นำที่ฟังประสงค์ การมีวิสัยทัศน์ การมีมนุษยสัมพันธ์ ความสัมพันธ์กับงาน และความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทศวรรษ เกิดดิ่ง, และธดา สิทธิธาดา (2565: 1,370) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการขับเคลื่อนนวัตกรรมสู่การศึกษา 4.0 จากการศึกษา พบว่า การบริหารงานด้าน วิชาการเป็นหัวใจหลักในการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุนครูผู้สอนให้ใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ มีการสร้างสรรค์สื่อ มีการสื่อสาร และการบริหารจัดการชั้นเรียนที่เป็น ระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลจากการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารยุค 4.0 ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า ในภาพรวมคุณลักษณะที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ คุณลักษณะด้านการคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ได้รับรู้และเข้าใจใน ความสำคัญของคุณลักษณะด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไปในทิศทางเดียวกัน อาจมีการจัดอบรม สัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม พัฒนาการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาการสร้างหรือต่อยอดนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา และพัฒนาองค์กรสู่ความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารยุค 4.0 กับประสิทธิภาพและคุณภาพทางการศึกษา ของสถานศึกษา

2.2 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสหวิทยาเขตหล่มเก่า น้ำหนาว เขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เท่านั้น ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านอื่น ๆ ในสถานศึกษาทุกสังกัดทั่วประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบความคิดเห็นใน ภาพรวมที่กว้างขึ้น

2.3 การศึกษาครั้งต่อไป อาจปรับเปลี่ยนตัวแปรในการศึกษา เช่น ศึกษาภาวะผู้นำหรือแรงจูงใจ เป็นต้น หรือ หากมีขอบเขตระยะเวลาพอควรเพิ่มเครื่องมือในการเก็บรวบรวมเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ หลากหลายหรือเฉพาะเจาะจงมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ดอนสมจิตร, และอรสา พรหมทา. (2564). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 8(1): 491 - 506.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเคท จำกัด.
- กุลจิรา รักชนกร. (2563ก). การศึกษากรอบแนวคิดของผู้บริหารมืออาชีพยุคการศึกษา 4.0. *Journal of Modern Learning Development*, 5(4): 206 - 217.
- _____. (2563ข). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Journal of Modern Learning Development*, 5(3): 328 - 344.
- โกเมศ แดงทองดี. (2560). การศึกษาในยุค Thailand 4.0. วารสารการอาชีวศึกษาภาคกลาง, 1(1): 1 - 6.
- คณินนิตย์ กิจวิธิ. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ, 5(1): 33 - 40.
- คมคาย น้อยสิทธิ์. (2561). ผู้บริหารยุคการศึกษา 4.0. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 46(4): 40 - 57.
- จรัสพงษ์ คลังกรณ์. (2561). แนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในเรื่องโมเดล ไทยแลนด์ 4.0. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 4(1): 80 - 87.
- จิรภัทร มูลเมืองแสน, และสุชุมวิทย์ ไสยโสภณ. (2564). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 10(2): 387 - 399.
- ดวงพร รุ่งเรืองศรี. (2561). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง, 7(1): 106 - 149.
- ทศวรรษ เกิดดี, และธดา สิทธิธาดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการขับเคลื่อนนวัตกรรมสู่การศึกษา 4.0. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4 Graduate School Conference 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัล วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2665 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ทิพวรรณ ล้วนประสิทธิ์สกุล. (2562). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาของนโยบายไทยแลนด์ 4.0. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บวร เทศารินทร์. (2560). ผู้บริหารโรงเรียน 4.0 พลังขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2565, จาก <http://drborworn.com/articleDetail.asp?id=2513>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, และจรัส แจ่มจันทร์. (2563). การบริหารการศึกษา...ไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 6(2): 550 - 558.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ, ดรุณี ปัญจรัตน์, และอุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ. (2563). คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษายุคประเทศไทย 4.0. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 11(1): 48 - 59.
- รัชฎาภรณ์ ทิพย์กาญจนรัตน์, และเตือนใจ ตลประสิทธิ์. (2563). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1. วารสารการวิจัยทางการบริหารการพัฒนา, 10(3): 118 - 126.
- วัชรพงษ์ สอนมณี, และศันสนีย์ จะสุวรรณ. (2563). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, 10(1): 42 - 52.
- วิริยะ ฤกษ์พาณิชย์. (2559). เปิดมุมมองปัญหาการศึกษาไทยสู่แนวทางการศึกษาที่มีคุณภาพ. วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 3(2): 2 - 8.

- สาริตา เจนเข้ว่า, และเสวียน เจนเข้ว่า. (2560). การเป็นนักบริหารมืออาชีพในยุคการศึกษา 4.0. วารสารวิทยาลัย
นครราชสีมา, 11(3): 267 - 276.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปี 2564. เพชรบูรณ์: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวาน
กราฟฟิค จำกัด.
- สุบัน มุขระโกษา, ศศิรดา แพงไทย, และเอกอนันต์ สมบัติสกุลกิจ. (2561). ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษายุค
ไทยแลนด์ 4.0. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 4(2): 453 - 461.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ 4 กลุ่มที่ 2. (2562). การปฏิรูปการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ:
กรณีศึกษาด้านผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 10(3): 50 - 60.
- อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุค Thailand 4.0. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(2):
219 - 232.
- อมรรัตน์ เตชะนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21. *Journal of Modern Learning
Development*, 5(6): 364 - 373.
- Izumi, L. T. (2002). *They have overcome: High-Poverty, High-Performing schools in California*.
California: Pacific Research Inst.
- Taff, B. C. (1998). Teacher perceptions of principal role behavior and school effectiveness. *dissertation
abstracts international*, 58(7): 2486.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2566

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก	ธีระภูธร	มหาวิทยาลัยพะเยา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาตี	ปณะราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ	วิชชุกรนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพัฒน์	รักพรมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ	ชาวประทุม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ	เตชะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศธร	มหาวิจิตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณตนนท์	เถียรประภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์	แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรังกูล	วรบำรุงกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต	ทรัพย์รุ่งทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาทิพย์	งามนิล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพร	ปานวณิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปพนสรณ์	โพธิพิทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร	ชอัมพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒนา	หอมบุปผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิกร	แก้วทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภัสสร	สนธิรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
19. อาจารย์ ดร.มินมาส	พรานป่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
20. อาจารย์ ดร.ประยงค์	หัตถพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม